

SLOVAR BOVŠKEGA GOVORA

BARBARA IVANČIČ KUTIN

BARBARA IVANČIČ KUTIN
•
SLOVAR BOVŠKEGA GOVORA

Barbara Ivančič Kutin **SLOVAR BOVŠKEGA GOVORA**

© 2007, Založba ZRC, ZRC SAZU

Strokovni pregled Karmen Kenda-Jež, Jožica Škofic
Oblikovanje in
likovno-grafična ureditev Milojka Žalik Huzjan
Prelom Brane Vidmar

Izdajatelj Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU
Zanj Monika Kropej

Založnik Založba ZRC, ZRC SAZU
Za založnika Oto Luthar
Glavni urednik Vojislav Likar

Tisk Present d. o. o., Ljubljana
Naklada 300

Izid knjige sta podprla Občina Bovec in Raziskovalni sklad ZRC SAZU

Na ovitku: spreadj: Zahodni del Bovške kotline z delom naselja Čezsoča in soškimi prodišči nad sotočjem z Boko. *Zadaj:* Pogled skozi zgornji vhod jame Srnica nad Plužnami pri Bovcu. Foto: Miha Pavšek.

Digitalna verzija (pdf) je pod pogoji licence <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/> prosto dostopna: <https://doi.org/10.3986/9789610503194>.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6'282(497.4-15)(038)

IVANČIČ Kutin, Barbara
Slovar bovškega govora / Barbara Ivančič Kutin. -
Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2007

ISBN 978-961-6568-92-0
231254272

Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev ali druga uporaba tega dela v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki.

**SLOVAR
BOVŠKEGA GOVORA**

BARBARA IVANČIČ KUTIN

LJUBLJANA 2007

mojim domačim

KAZALO

Od zamisli do slovarja (Predgovor)	9
Opis bovškega govora	12
Glasoslovje.....	12
Samoglasniki	12
Soglasniki	16
Oblikoslovje in besedotvorje	17
O bovškem besedju in govoru danes	18
Pojasnila k slovarju	19
Kratice označevalnikov in slovničnih podatkov	20
Krajšave in kratice virov	20
Znaki	21
Zgradba gesla.....	21
Slovar	23
Dodatek: Neznano besedje s seznama Hinka Klavore	113
Viri in literatura	115
Bovško (zemljevid)	116

OD ZAMISLI DO SLOVARJA

Predgovor

Zamisel o slovarju bovških narečnih besed se je porodila konec leta 1997 med pripravljanjem slovenistične diplomske naloge pri predmetu Dialektologija. V raziskavi, katere mentorica je bila dr. Vera Smole, sem skušala pripraviti osnovni dialektološki opis bovškega govora, in sicer na podlagi pripovednih besedil, zvočno dokumentiranih na Bovškem. Iz fonetičnih transkripcij zgodb je bil sestavljen seznam narečnih besed, ki je štel natanko 189 besed. In prav to je bil zametek pričujočega slovarja, s katerim se je začelo ljubiteljsko zbiranje bovškega narečnega besedja. Sprva bolj za šalo kot zares sem v poseben zvezek zapisovala zanimive narečne besede, ki sem jih mimogrede ujela med obiski v domačem kraju. Bolj načrtno sem se dela lotila leta 2000, ko sem v okviru podiplomskega študija s področja folkloristike izbrala tudi predmet Dialektologija. Dr. Vera Smole mi je v arhivu Dialektološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša pokazala seznam narečnih besed, ki ga je sekciji odstopil zdaj že pokojni Miloš Šulin iz Bovca:¹ rokopis sem prepisala z znaki za fonetično transkripcijo,² preiskala sem še nekatere druge vire z bovško narečno leksiko (tematska glasila OŠ Bovec in knjigi Vlaste Komac), vse zbrano gradivo združila in ga, opremljenega z nekaterimi slovničnimi podatki ter na nekaterih mestih tudi s ponazarjalnim gradivom, leta 2000 oddala kot podiplomsko seminarsko nalogo z naslovom *Diferencialni slovar bovškega govora*.

Čeprav brez izdelanega načrta, tako rekoč mimogrede ob drugih raziskavah, pa se je zapisovanje besedja nadaljevalo še bolj intenzivno kot prej. Med zbiranjem gradiva za doktorsko disertacijo, ki sem jo v letih 2000–2005 pripravljala kot mlada raziskovalka na Inštitutu za slovensko narodopisje pod mentorstvom dr. Marije Stanonik, se je spet nabral precejšen korpus »novega« narečnega besedja. Obiskala sem namreč prek 40 informatorjev s celotnega Bovškega: poleg folklornih pripovedi, ki so bile tema raziskave, so se na trakovih znašla besedila vseh vrst, med njimi precejšen delež o kulturi in načinu življenja ljudi v preteklosti. Besede, za katere sem menila, da še niso zapisane, sem zapisovala sproti, že na terenu. Folklorne pripovedi, ki so bile izbrane za analizo, so bile fonetično transkribirane: presenečena sem bila nad številom še nezapisanih besed, večinoma tako vsakdanjih, da jih prej še opazila nisem (največ pridevnikov, prislovov, predlogov). Na terenu sem dobila tudi dovolj folklornih obrazcev (predvsem primerjalnih rekel in pregovorov), ki sem jih uporabila kot ponazarjalno gradivo v slovarju.

Vsa leta so pri zbiranju obilno in z velikim navdušenjem sodelovali moji domači, oče, mama in sestra, ki so v poseben zvezek zapisovali nove besede. Zbiranje narečnega besedja je preraslo v poseben družinski konjiček. Nemaokrat je kdo sredi pogovora, potem ko je bila izrečena do-

¹ Skoraj identičen seznam je bil objavljen v zborniku alpskega mladinskega raziskovalnega tabora *Pokrajina in ljudje na Bovškem* (H. Čujec Stres s sodelovanjem M. Šulina, 1988), vendar ta rokopisa ni nadgrajeval. Podlaga za Šulinov seznam je bil tipkopis Hinka Klavore, ki je nastal okoli leta 1955. Šulin ga je nekoliko dopolnil, nekatere besede, ki jih sam ni poznal, pa je izpustil.

² Besede, ki jih nisem poznala, sva z g. Šulinom skupaj pregledala, da sem jih lahko zapisala z ustreznim (tonemskim) naglasom.

Od zamisli do slovarja

mnevno še ne zapisana narečna beseda, vzkliknil: »A imaš že to?!« Posamezne besede, napisane na listkih ali zgolj ustno, so mi prinašali tudi številni drugi sorodniki in znanci. Z novim gradivom sem dopolnjevala seznam, ki je počasi že dobival obseg slovarja, saj je število gesel preseglo 2000 enot.

Po oddaji slovarčka v obliki seminarske naloge so me nekateri raziskovalci, še posebej mag. Silvo Torkar, spodbujali, naj ga čim prej pripravim za širšo javnost. V začetku leta 2006 sem z veseljem presenečenjem opazila, da je slovarček prišel prav tudi drugim, domačim in tujim raziskovalcem.³ To je bila zame velika potrditev, hkrati pa največja spodbuda, da sem res začela razmišljati o izdaji. Odločitev za čimprejšnjo pripravo za tisk je omogočila predstojnica Inštituta za slovensko narodopisje dr. Monika Kropelj, ki je prepoznala tudi folkloristično in etnološko vrednost tega dela ter dovolila, da krajše časovno obdobje del službenega časa namenim pripravljanju slovarčka. Sklenjeno je bilo, da bo knjiga še isto leto (2006) izšla pri Založbi ZRC SAZU, finančno pomoč pa smo dobili od občine Bovec ter na razpisu raziskovalnega sklada ZRC SAZU.

Zbiranje se je moralo torej počasi končati in že vnaprej mi je bilo žal za vse besede, ki se bodo izmuznile zapisu. V času predzadnje redakcije sem se zato odločila še za eno akcijo. Delovno različico slovarja sem postavila na ogled v bovško knjižnico, saj sem želela pritegniti k sodelovanju domačine, prebivalce s širšega Bovškega. Upala sem, da bodo tisti, ki jih bo stvar zanimala, izrazili pripombe k zapisanemu gradivu ter ga morebiti dopolnili s kakšno manjkajočo besedo. Slovar je komentiralo deset ljudi. Predlagali so nekaj še nezapisanih besed, zanimive pa so bile predvsem številne pripombe k izgovoru posameznih besed. Pokazala se je cela paleta glasovnih odtenkov, značilnih za govor posameznika, družine, širšega sorodstva, vaškega predela in seveda posameznih vasi. Tovrstnim dilemam sem bila priča celo doma, ko sta mama (oba njena starša sta bila iz Soče, ves čas pa je živela v Bovcu) in oče (doma iz Čezsoče) včasih trmasto zagovarjala vsak svojo, kako se čemu »pravilno« reče. Pregovor *vsaka vas ima svoj glas* bi na Bovškem lahko preglasili v *vsak dom ima svoj zvon ...*

Oglasili so se tudi posamezniki (nekateri že pred omenjeno akcijo), ki so sami zbirali gradivo: prijazno so pokazali svoje sezname, da bi prišlo v slovar še manjkajoče. Vera Černuta iz Zabrajde je pretežno zapisala besede z ekspresivnimi konotacijami, ki so se nekdaj (nekatero izmed njih še danes) govorile v Bavšici ali v Logu pod Mangartom. Izpričujejo izjemno sočnost in barvitost besedja, ki se lahko razlikuje od vasi do vasi že na majhnih razdaljah. Miran Klaves je prispeval bogat in lepo urejen seznam planšarskega narečnega izrazja, ki ga je pred leti v soških planinah zapisal od informatorjev Bertija Kravanja iz vasi Na Skali ter Ludvika Komaca iz Vrsnika. Za nekaj pojasnil sem se obrnila tudi na spletni forum občine Bovec, kjer sem s pomočjo anonimnih udeležencev dobila odgovore na nekaj zastavljenih in nerešenih vprašanj v zvezi s pomenom in oblikami nekaterih že zapisanih besed.

Med zadnjo redakcijo mi je v roke prišel še tipkopis Hinka Klavore s konca petdesetih let 20. stoletja, v katerem je precejšen seznam bovških narečnih besed. Večina besed s tega seznama je že bila zapisana,⁴ manjkajoče pa so bile bodisi napak ali nerazumljivo napisane bodisi neznane današnjim govorcem. Te besede so v izvirnem zapisu zbrane kot dodatek k temu slovarju.

Vse naštete vire je bilo v slovarju nemogoče dokumentirati v geslu, saj je bila večina ustnih, v pisnih virih pa se je večina gradiva stalno ponavljala. Vse besede je bilo treba obdelati: preveriti njihov izgovor v različnih oblikah in sobesedilih, da je bilo mogoče ustrezno onaglasiti slovarske

³ Slovarček je bil kot vir uporabljen v: France Bezljaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika* 4, Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005, in v: O. N. Trubačev (ur.): *Etimologičeskij slovar' slavjanskih jazykov: praslavjanskij leksičeskij fond*, Moskva: Nauka, 2005.

⁴ Največ v gradivu M. Šulina.

oblike, jim določiti slovnično kategorijo (besedno vrsto, spol, ne/dovršnost ...) ter jim poiskati ustreznice v slovenskem knjižnem jeziku ali opisati njihov pomen.

Slovar sta strokovno pregledali dialektologinji dr. Jožica Škofic (pregledala precejšen del gradiva, dala osnovna navodila za poknjiževanje ter številne tehnične in oblikovne napotke za izdelavo slovarja ...) in dr. Karmen Kenda-Jež (preverila dokumentiranost besedja v drugih slovarjih, popravila poknjiževanje, pregledala razlage, uredila in dopolnila fonološki opis ...). Za te številne popravke, nasvete in pripombe, ki so jima odtegnili veliko prostega časa, se jima iskreno zahvaljujem. Večino predlaganega sem upoštevala, saj sem želela, da se delo približa osnovnim znanstvenim merilom. Kaj več pa bi bilo zame kot nedialektologa in neetimologa pretežko, če ne celo predržno. Pomanjkljivostim navkljub pa upam, da se slovarja ne bodo razveselili le domačini, temveč da bo kot gradivo prišel prav tudi raziskovalcem različnih strok.

V slovarju je zapisanih 2923 narečnih besed (številne od njih imajo dva ali več pomenov), za lažjo uporabo pa je dodanih še 1056 kazalk. Večina besedja je še v vsakdanji rabi ali pa se jih prebivalci Bovškega še spominjajo. Sama nekaterih prej nisem nikoli slišala med pogovorom v živo in sem jih spoznala šele med preverjanjem in urejanjem gradiva. Del zapisanega besedja je skupaj s svojo dejavnostjo (gospodarsko, družbeno, kulturno) že utonil v času. V slovarju so tudi besede, ki bi morda lahko še živele, pa jih je izpodrinil vpliv drugih socialnih zvrsti na narečje; morda pa bo katera izmed njih prav s pomočjo tega slovarja spet našla pot v vsakdanjo rabo.

Naj besedo h knjigi končam z iskreno zahvalo svojim domačim, očetu, mami in Moniki, ki so z zagnanim veseljem ves čas sodelovali – z vami delim prijetne občutke ob izidu te knjižice. Prav tako se zahvaljujem vsem, ki ste ta slovar dopolnili z besedami iz svojih zbirk in zbirčic, pa tudi vam, ki ste, pa četudi z eno samo *kukuócuwo bú:ro* ali *cvè:jbo*, pripomogli, da smo spekli *byà:ncó*.

Zahvala gre tudi vsem drugim, posameznikom in ustanovam oz. javnim zavodom, ki ste strokovno, s tehnično pomočjo, materialno ali moralno pripomogli k izidu.

Barbara Ivančič Kutin

OPIS BOVŠKEGA GOVORA

Bovški govor spada v obsoško narečje, tj. najsevernejše narečje primorske narečne skupine. Na severu meji na koroško ziljsko narečje in na koroško-gorenjski kranjskogorski govor; na zahodu ga Kaninsko pogorje loči od rezijanskega narečja, na jugozahodu se stika s terskim in nadiškim narečjem, na jugovzhodu pa z rovtarskim tolminskim narečjem.⁵ Z izjemo kobariškega govora, ki se neposredno stika z bovškim zaradi odprtosti soške doline, ga od drugih okoliških govorov zemljepisno ločujejo visoke gore. Vendar pa ne smemo zanemariti cestnih trgovskih povezav v preteklosti, ki so potekale čez prelaz Vršič v Kranjsko Goro, čez Predel v Ziljsko in Kanalsko dolino ter čez Učjo v Rezijo ter Tersko dolino in Benečijo. Na govor je nedvomno vplivala tudi cerkvenoupravna in političnoupravna ureditev v preteklosti. Tolminsko, z njim pa tudi Bovško, je bilo del oglejskega patriarhata in pod oblastjo goriških grofov (do 16. stoletja, v cerkvenem pogledu do 18. stoletja), nato pa v habsburški monarhiji oz. avstro-ogrski državi do leta 1918. Po prvi svetovni vojni je to ozemlje prišlo pod Italijo, leta 1947 pa je bilo priključeno Jugoslaviji. Od leta 1991 pripada Republiki Sloveniji (Miklavčič Brezigar 1996: 9–12).

Bovški govor v širšem pomenu se govori od vasi Srpenica po dolini reke Soče navzgor do Vršiča ter po dolini reke Koritnice do Predela. V ožjem pomenu k bovškemu govoru prištevamo Bovec in okoliške vasi v Bovški kotlini (Plužna, Čezsoča, Kal-Koritnica). Govor Loga pod Mangartom je glasoslovno zelo podoben bovškemu, govor v zgornjem toku Soče (Soča, Lepena, Trenta) pa se od bovškega govora razlikuje predvsem po tem, da nima tako opaznega ukanja. V obeh dolinah pa najdemo nekaj razlik tudi v besedju. Govora Žage in Srpenice se po slušnem vtisu precej razlikujeta od bovškega, opazne razlike pa so tudi v besedju (znamenita *čùompa* se od Žage navzdol preimenuje v *kręmpjër*).

Oris bovškega govora je večinoma povzet po diplomski nalogi *Bovški govor, fonetični zapis besedil* (Ivančič Kutin 1998), kjer se splošni pojmi in ugotovitve za širše dialektološko območje naslanjajo na razprave Tineta Logarja (Logar 1978: 19–31; 1993; 1996) in Jakoba Riglerja (Rigler 1986).

GLASOSLOVJE

Samoglasniki

Pri bovškem govoru izhajamo iz osnovnega obsoško-idrijskega samoglasniškega sistema, katerega *sistem dolgih samoglasnikov* ima sedem fonemov: pet monoftongov in dva diftonga.

⁵ Gl. *Karta slovenskih narečij*, priloga k: Tine Logar, *Slovenska narečja*, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993.

i: *u:*
iɛ *uɔ*
 e: *o:*
 a:

Sistem dolgih samoglasnikov bovškega govora ima deset fonemov: šest monoftongov in štiri diftonge. Od osnovnega obsoško-idrijskega sistema je torej bogatejši za dolgi polglasnik in par diftongov (*ie* in *uo*).

i: *u:*
iɛ *(uɔ)*⁶
 *(ie)*⁷ *uo*
 e: *ə:* *o:*
 a:

Osnovni obsoško-idrijski **sistem kratkih naglašenih samoglasnikov**:

i *u*
 e *ə* *o*
 a

Sistem kratkih naglašenih samoglasnikov bovškega govora se razlikuje od osnovnega obsoško-idrijskega sistema po majhni pogostnosti kratkih naglašenih *i* in *a*. Kratki naglašeni *i* je namreč oslabil v polglasnik, kratki naglašeni *a* pa je prešel v kratki *e*. Bovški govor ima poleg nizkega, temnega polglasnika *ə*, ki se navadno pojavlja pred fonemom *r*, tudi polglasnik *ɛ*, ki je svetlejši, torej sprednji.

(i) *u*
 e *ɛ/ə* *o*
 (a)

Sistem nenaglašenih samoglasnikov je po sestavi enak sistemu kratkih naglašenih samoglasnikov iz osnovnega obsoško-idrijskega sistema, dodan pa je še sprednji polglasnik *ɛ*, ki ima zelo veliko pogostnost.

i *u*
 e *ɛ/ə* *o*
 a

Izvor dolgih samoglasnikov

- i:* ← iz stalno dolgega *i*: – *zì: v̆*, *pí:šɛm*, *lì:st*
 ← iz staroakutiranega *i* v nezadnjem besednem zlogu – *lí:pa*, *rí:ba*, *ží:la*
 ← redko iz *ě(:)* – *člì:n*, *dí:kla*

⁶ Diftonga sta v oklepaju zaradi majhne pogostnosti.

⁷ Diftonga sta v oklepaju zaradi majhne pogostnosti.

Opis bovškega govora

- u:* ← iz stalno dolgega *u*: – *lù:č, lú:pem*
← iz staroakutiranega *u* v nezadnjem besednem zlogu – *krú:xa*
← iz dolgega cirkumflektiranega *o*: v izglasju – *mēsù:, sēnù:, lēpù:*
← iz zlogotvornega *l(:)* – *pú:xen* (poln), *ù:k* (volk), *je mù:zu*
← redko iz staroakutiranega *o* v nezadnjem besednem zlogu – *tú:ča*
- ię* ← iz stalno dolgega *ę*: – *mlięko, zbięzda, lię*
← iz staroakutiranega *ę* v nezadnjem besednem zlogu – *brięza, cięsta, strięxa*
← iz stalno dolgega *ę*: – *pięt, piętek*
← iz staroakutiranega *ę* v nezadnjem besednem zlogu – *diętelja*
← iz dolgega cirkumflektiranega *e*: – *lięđ, mięđ, pupięu*
← iz novoakutiranega *e* v nezadnjem besednem zlogu – *pięrje, kmięta, nięsu*
← iz *i*: v položaju pred *r* – *pięrx, mięr*
- ie* ← redko iz *ę*: – *ęrięmo*
- uo* ← iz stalno dolgega *o*: – *klùop, drùoh, krùoh*
← iz staroakutiranega *o* v nezadnjem besednem zlogu – *ęuóba*
← iz neizglasnega dolgega cirkumflektiranega *o*: – *nùojč, bùoh, rùoh*
← iz novoakutiranega *o* v nezadnjem zlogu – *škuóda, pruušem, nuóšem*
- uo* ← redko iz *o*: – *zlùodi*
- e:* ← neregularno iz *ę*: po sovpadu z refleksom *e* – *žré:lo, ęré:me*
← iz *ę(:)*, *e(:)*, *ę(:)* pred *j* različnega izvora – *sšé:jča, pè:jč, ré:jčę*
← iz sekundarno naglašene *e* – *žé:na, té:ta, né:sęm*
← iz novoakutiranega in sekundarno naglašene *o* v položaju za *v* različnega izvora – *wé:sęm, wé:da*
← iz *o(:)* za protetičnim *v* v prevzetih besedah – *wé:fər*
- o:* ← iz sekundarno naglašene *o* – *kó:za, nó:ęa, ęró:za*
- a:* ← iz stalno dolgega *a*: – *dà:n, mà:x*
← iz novoakutiranega *a* v nezadnjem besednem zlogu – *má:ša, pá:sje*
← iz stalno dolgega *a*: – *ęrà:đ, prà:x, mlà:j*
← iz staroakutiranega *a* v nezadnjem besednem zlogu – *krá:wa, má:tę, brá:ta*
- a:* ← iz zlogotvornega *r* skupaj z *r* (*a*: + *r*) – *smà:rt*
← iz *e*:, *ę*: za *j* – *jà:zəro, jà:stę*
← iz sekundarno naglašene *o* za *v*- v besedi *wá:ca* (ovca) (po metatezi)

Izvor kratkih naglašenių samoglasnikov

- u* ← včasih iz naglašene *u* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – *huc*
← včasih iz *u*, naglašene po umiku s kratkega zadnjega zloga – *hucp*
← iz *-l, -ęl, -ul* – *je u'bu, je š'u, zu* (sezul)
- e* ← iz naglašene *ę* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – *zet*
← iz novoakutiranega *e* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – *kmet*
← iz naglašene *a* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – *b'et, hes*
- o* ← iz naglašene *o* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – *mu'oč*
← iz novoakutiranega *o* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – *pođ, škof*
← iz naglašene *u* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – *k'rox, jox* (jug)
- ę* ← iz naglašene *a* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – *ęęs, węs, tęšč*
← iz naglašene *i* v zadnjem ali edinem besednem zlogu – *meš, het*

Izvor nenaglašanih samoglasnikov

- i* ← iz izglasnega *i* – *xuódi, mǎ:žǐ*
 ← iz *-aj* – *čá:ki, diǎli*
- u* ← iz prednaglasnega *u* – *lupí:na, pljuwá:tǝ, čudà:k* (vendar *stǝdè:nc*)
 ← iz prednaglasnega *o* – *kuliéno, puliéno, lupá:ta*, tudi *pupiǝu* in *pupiǝr*
 ← iz ponaglasnega *o* – *já:γuda*
 ← iz prednaglasnega *o* – *zubi:jǝ*
 ← iz pred- in ponaglasnega *ov* – *bú:ku, smriǝku, fušǝn*
- e* ← iz izglasnega *e* – *pùolje, mùorje*
 ← iz izglasnega *ǝ* – *té:le, žré:be*
- o* ← iz izglasnega *o* – *kuliéno, puliéno*
 ← iz izglasnega *o* – *pud mì:zo*
 ← iz izglasnega *u* v daj. ed. m. in s. sp. – *brá:to, sí:no, miǝsto*
- a* ← iz izglasnega *a* – *xrù:ška, γlá:wa*
- ǝ* ← iz pred- in ponaglasnega *ǝ* – *lǝnó:ba, črǝpǝ:nja, só:sǝvǝ, ħǝ:dǝtǝ*
 ← iz nenaglašnega *ǝ* – *pá:mǝt*
 ← iz pred- in ponaglasnega *u* – *stǝdè:nc, triǝbǝx*
 ← iz pred- in ponaglasnega *e* – *zǝlé:no, bǝsiǝda*
 ← iz pred- in ponaglasnega *i* – *šǝrò:k, čǝlí:tǝ, xuóǝm, ló:nǝǝč, pǝr mí:zǝ, mǝžá:tǝ*
 ← iz ponaglasnega *a* – *diǝlǝtǝ*
- ǝ* ← iz ponaglasnega *ǝ* pred *r* – *sté:bǝr, čé:bǝr*

Onemlitve samoglasnikov

V bovščini onemevata predvsem *i* in *a*.

- i* → ∅ – pred- in ponaglasno – *xǝ:šca* (hišica), *usmǝ:lǝ se* (usmiliti se), *klǝ:čta* (kličita); *miǝtǝ* (imeti), *zǝliǝdǝtǝ* (izgledati), *skurǝ:šǝtǝ* (izkoriščati), *là:jpc* (telovnik)
- a* → ∅ – pred- in ponaglasno – *tkù:* (tako), *smù:* (samo), *stù:* (zato), *je muórló* (je moralo)
- u* → ∅ – prednaglasno – *šǝ:tǝ* (sušiti), *je stǝ:la* (je pustila)

Naglas

V bovškem govoru so naglašeni samoglasniki lahko dolgi ali kratki, nenaglašeni pa so vedno kratki. Dolgi samoglasniki so naglašeni tonemsko, torej so lahko akutirani ali cirkumflektirani. Akut se v nezadnjem besednem zlogu pogosto uresničuje tako, da je jakostni višek na naglašnem samoglasniku, tonični pa na zadnjem samoglasniku v besedi; podobno je v ziljskem narečju. Kratki naglašeni samoglasniki imajo lahko le jakostni naglas. V sobesedilu lahko pod vplivom stavčne fonetike pride do nevtralizacije oz. spremembe tonema:

- akut → cirkumfleks
ščǝ:ce im. mn. (deklice)
ščǝ:ce, pò:jte sem!
sǝm puslǝ:šu
a bùoš puslǝ:šu, al ne!?

Opis bovškega govora

Soglasniki

Soglasniški sistem bovškega govora

Zvočniki				Nezvočniki			
w [ɥ]			m	p	b	f	ɸ
	l	r	n	t	d	ʈ	
j	l'		n'	c		s	z
				č		š	ž
				k		x	ɣ
							[h]

Bovški govor je bil v preteklosti po naravnih prometnih poteh navezan na zahodu na rezijan-skega, na severu pa na ziljskega. Ta lega razloži mnogo potez našega govora. Soglasniški sistem je kombiniran iz osnovnega obsoškega in ziljskega sistema soglasnikov.

Izvor zvočnikov

Nastali so iz ustreznih izhodiščnih slovenskih glasov, poleg tega pa še:

l' ← iz *l* v izglasju – *žarbi:l'*, *žá:kɛl'*

l ← iz *l'* skupaj z *j* pred samoglasnikom (*l + j*) – *sté:lja*, *kljù:č*

n' ← iz *n* v izglasju – *s'kɛdɛn'*, *kó:n'*

n ← iz *n* skupaj z *j* pred samoglasnikom (*n + j*) – *ká:nja*, *lú:knja*

j ← iz *č* skupaj z *č* (*j + č*) za naglašenim e-jevskim samoglasnikom – *šbé:jča*, *pè:jč*, *ré:jčɛ*

← iz *l* skupaj z *l* pred samoglasnikom (*l + j*) – *sté:lja*

← iz *n* skupaj z *n* pred samoglasnikom (*n + j*) – *pú:nja*

ɣ ← iz sekundarnega *n* pred *k* in *ɣ* – *šté:jɣɣe*, *ʕɛɣk*

w ← kot proteza – *wè:xcɛt*, *wé:lje*, *wé:fɛr*

ɥ ← iz *l* ne pred samoglasnikom in pred pavzo – *je biɥ*, *ʔouka*

v ← iz *b* po hiperkorekciji – *Vé:rta*, *Vó:ris*

Izvor nezvočnikov

Nastali so iz ustreznih izhodiščnih slovenskih glasov, poleg tega pa še:

p ← iz *b* v izglasju in pred nezvenečimi samoglasniki – *xri:p*

ɸ ← pogosto iz *v* pred sprednjimi samoglasniki – *ɸɛ:dɛtɛ*, *ɸé:ža*, *ɸbé:jča*

f ← redko iz *p* v skupini *pk* – *tiefka*

d ← po pristopu v skupini *zr* – *zdriɛla*

ʈ/t ← iz *d* v izglasju (ʈ govori starejša generacija) – *ʔarʈ/ʔart*

zɣ ← iz *v* v skupini *zv* – *zɣuni:*, *zɣuni:tɛ*

č ← iz *č* skupaj z *j* (*j + č*) – *tré:jčɛ*

š ← iz *s* po prekozložni asimilaciji – *š Čɛššuoóce*, *šú:ša*

k ← iz *t* v skupini *tl* in v izglasju – *pu kliɛxɛ*, *spʕɛk*

ɣ ← iz *g* – *nó:ɣa*, *ɣùos*

h ← iz *ɣ* (< *g*) v izglasju – *bùoh*, *brìɛh*

OBLIKOSLOVJE IN BESEDOTVORJE

- Bovški govor ohranja vse tri spole, pri rabi srednjega je dosleden (*ʕən mùoʃ je biu; ʕa žé:na je bí:la; ʕo já:pko je blu*).
 - Ohranjena so vsa tri števila, vendar je raba dvojskih oblik, zlasti pri samostalnikih ženskega spola, če ne gre za besedne zveze s števnikom *dve* ali *obe*, nedosledna. Deležnik na *-l* ne pozna posebne ženske dvojske oblike, nadomešča jo množinska (ob dvojski obliki pomožnega glagola). Prav tako bovški govor ne pozna dvojske naslonske oblike zaimka *on* za rod. in tož. (*ju*), na tem mestu stoji množinska oblika *jex*, pri obeh sklonih je ustrezna nenaslonska oblika *nì:ję*:
 - sedanjik: *dwà: mužà: ʕrięsta; dvię žè:nę ʕrięsta; dvię tęliętę ʕrięsta;*
 - preteklik: *dwà: mužà: sta šlà:; dvię žè:nę sta šʕle; dvię tęliętę sta šʕle;*
 - *dwà: mužà: sta bla, sęm jęx ví:du, zʕdej nì:ję (jęx) ni ʕęč.*
 - Bovški govor ne pozna vprašalnega zaimka *kdo*. Namesto njega se uporablja vprašalni zaimek *kateri* (*kięr je pà:ršu?*). Zaimek *kdo* (*kędùo*) pa je običajen v govoru Žage in Srpenice (*kędùo je pà:ršu?*).
 - Iz stranskosklonske osnove nedoločnega kazalnega zaimka *unię* so tvorjene tudi druge besedne vrste (*sęm unięyu, je unięęstęn ...*).
 - Za govor so značilne dolge oblike nedoločnika (*dìlętę, žęliętę, nusi:tę, pí:tę, trięstę*).
 - Nekateri predlogi so okrepljeni s prislovi, ki imajo usmerjevalno funkcijo (*ʕrięm tu* (= tja v) *xí:šo; bięž ʕor nę xri:p; sęm šù: dò:uka (ʕdou) u Tmì:n; je pà:ršu sęm nùotar skùos sępùotje*). Njihova raba je odvisna od vsakokratnega govorčevega položaja v prostoru:
 - v Bovcu: *ʕrięm jó:re* u *Trięto*; *ʕrięm ta* u *Čęsuóčo*; *ʕrięm ʕdou nę* *Žá:yo*;
 - na Žagi: *ʕrięm jó:re* u *Bà:c*.
- Pomen prislovne sestavine pa se lahko popolnoma izgubi (*stó:jęm tu sięncę; keј kù:xęš tu lùoncę?*)
- Nekateri vršilci dejanja ali nosilci lastnosti s slabšalno konotacijo imajo pripono *-lę*, kar v knjižnem jeziku ustreza priponi *-elj* (*ki:ňklę, bú:tłę, mú:tłę, tú:šłę, męžú:rkłę, cí:ňklę*).
 - Pogoste so manjšalnice s pripono *-ęč* in *-čęč* (*štú:nfęč, pí:žęč, stó:lęč, lò:nčęč*).
 - Oblikoslovni naglas ima nekaj posebnosti, npr. posplošitev korenskega naglasa pri glagolih

Opis bovškega govora

s sedanjikom na *-í:m* (*γó:ri, smó:rdjo, mó:žwa*). Tudi pri nekaterih povratnoosebni glagolih je v velelniku ednine prišlo do izenačitve z osnovo množinskih velelniških oblik (*ublęcì: se, ubərnì: se, puɣwəri:te se*).

- Oblika za predpreteklik (tvorni preteklik pomožnega glagola *biti* + deležnik *-l*) se v narečju uporablja za tvorbo pogojnika:
 - *səm biu pó:ršu, čę sęm biu mò:ɣu* (bi prišel, če bi mogel);
 - *saj sęm bí:la rá:da šlà:, pa ní:męm à:uta* (saj bi rada šla, pa nimam avta);
 - *čę sęm biu viędu, n_blu š'lo u se nęrùobe* (če bi vedel, ne bi šlo vse narobe).
- *Šie/šiędę* je besednovrstno lahko
 - prislov: *je pá:ršu, šię se je usiędu 'dou, šię je zęčięu ję:stę, šię_k je pujà:du, se je ulięu pa má:lo 'dou;*
 - veznik: *je puyliędu, šię_k se ni ví:du wən, je pa utięku / je blu pù:xno ęldì:, je bí:la: Pè:pa, šię nję xči:, šię susięda an nję mùoš;*
 - členek: A: »*Buo u'se umà:zęno.*« B: »*Šiędę.*« (Kaj potem!? / Ja, in?)

O BOVŠKEM BESEDJU IN GOVORU DANES

Besedje bovškega govora je po izvoru v glavnem podedovano, slovensko oz. slovansko, med izposojenkami pa kljub bližini romanskega in furlanskega jezikovnega prostora prednjačijo nemške, kar lahko razložimo s političnoupravno zgodovino. O njegovem bogastvu in razgibanosti pa najbolj zgovorno pričajo številne (ekspresivne) sopomenke ali pomenski odtenki posameznih besed.

Tudi bovški govor in njegovo besedje sta izpostavljeni vplivom, ki jih prinašajo stiki z drugimi narečji ter vsemi družbenimi in funkcijskimi zvrstmi slovenskega jezika (televizija, radio, branje, šola, internet, migracije, druženje ...). Na glasoslovni ravnini se to kaže npr. kot izginjanje glasov *ħ* in *ʃ*, na skladenjski kot opuščanje posebne oblike pogojnika pri mlajših govorcih. Zaradi spremenjenega načina življenja, ki je posledica gospodarskega in tehnološkega razvoja, so nekatere besede izgubile poimenovano predmetnost (npr. orodje in opravila v poljedelstvu, živinoreji in številnih drugih gospodarskih in družbenih dejavnostih, ki jih danes ni več). Narečje pa vseskozi sprejema novosti – novo besedje se večinoma prilagaja glasoslovnim pravilom bovškega govora. Tovrstno spreminjanje je navadno opazovano z vidika t. i. »narečja starejše generacije«, seveda pa je tudi najstarejša generacija vedno nova in nova. In ne le narečje, celo normirani in zapisani jezik se skozi čas spreminja, saj je jezik živa tvorba, ki je dovzetna za spremembe (Smole 2004: 322). Upati je torej, da kljub spremembam bovščina ostaja in ji, vsaj kratkoročno gledano, še ne grozi propad.

POJASNILA K SLOVARJU

Slovar je zasnovan diferencialno, torej je vanj zajeto besedje bovškega govora, ki v knjižnem jeziku ni znano ali pa ima v narečju drugačen pomen. Upoštevane so tudi besede z neznačilnim (nesistemskim) glasovnim razvojem ter nekatere besede, ki se od knjižnih razlikujejo v pregibanju, npr. *kumà:r* rod. *kumà:rna*, *trá:wa*, tož. *truwè*:

- Fonetični zapis je bil zaradi lažjega branja nekoliko poenostavljen:
 - glas *x* je zapisan z znakom *h*;
 - glas *ʃ* je nadomeščen z *d* ali *t*, redko pa nastopa v ponazarjalnem gradivu iz resničnega govornega sobesedila (starejših informatorjev);
 - besede, v katerih je prišlo do (fakultativnega) prehoda *v* → *b/ħ* pred sprednjimi samoglasniki, imajo večinoma tri glasovne različice (z *v*, *b* ali *ħ*), vendar je v slovarju načeloma upoštevana le ena oblika.
- Nekatere besede v slovarju prihajajo z območja Soče in Trente, kjer je bistveno manj ukanja kot v ožjem bovškem govoru. Največ takih primerov je iz gradiva Mirana Klavesa, večinoma pa gre za planšarsko izrazje.

Slovar je bil sprva zamišljen tako, da so bile iztočnice narečne. Zaradi večje uporabnosti in lažjega iskanja so bile te pozneje poknjžene, dodane pa so bile še knjižno-narečne kazalke. Pri poknjževanju sem si pomagala z glasoslovnim sistemom bovškega govora, s Pleteršnikovim slovarjem, s Slovarjem slovenskega knjižnega jezika ter z narečnimi slovarji,⁸ vendar to pri nekaterih glasoslovno bolj zapletenih besedah ni bilo dovolj. Pri teh primerih so prijazno priskočili na pomoč strokovnjaki dialektologi, za kar se jim iskreno zahvaljujem.⁹

Pri vsaki narečni besedi je bilo preverjeno, ali je njena poknjžena oblika morda že zapisana v Pleteršnikovem Slovensko-nemškem slovarju (Pleteršnik 1894–1895; 2006) ali v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (1994). Besede, ki jih ni v omenjenih slovarjih knjižnega jezika, so bile po zgledu Ivana Tominca (Tominec 1964) označene z znakom *.

⁸ Posebno težavo so predstavljale besede z vzglasnim *u*, saj se je pri nekaterih postavljalo vprašanje, ali naj se jih poknjži z *v*, *o* ali *u*, ter besede, v katerih naglašnemu fonemu *e*: sledi *j* pred *č*, *c*, *d*, *k*, *b*, *s* – saj to ne velja za vse primere. Pomagala sem si s Pleteršnikovim slovarjem in SSKJ, včasih pa sem se zanesla na posluš, kar je vzrok za morebitne napake. Zaporedje glasov *o:u* sem poknjževala z *ov*, npr. *dovhtar*, *dovri*, *lovpa* ...; zaporedje glasov *e:i* pa z *ej* (razen v primerih, ko sledi *č*), npr. *fuzejkel*, *fejca* ...

⁹ Predvsem dr. Karmen Kenda-Jež in dr. Jožica Škofic, nekaj tudi dr. Vera Smole in dr. Peter Weiss, vsi iz Dialektološke sekcije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša pri ZRC SAZU.

KRATICE OZNAČEVALNIKOV IN SLOVNIČNIH PODATKOV

- člen. = členek
daj. = dajalnik
dov. = dovršni glagol
nedov. = nedovršni glagol
dov. in nedov. = dovršni in nedovršni glagol
ed. = ednina / edninski samostalnik
ekspr. = ekspresivni, figurativni pomen
frazem = dvo- ali večbesedna iztočnica
gl. = glej
im. = imenovalnik
kletv. = kletvica
m = samostalnik moškega spola
medm. = medmet
mest. = mestnik
mn. = množina / množinski samostalnik
neskl. = nesklonljivi (samostalnik, pridevnik)
or. = orodnik
otr. = otroško
predl. = predlog
prid. = pridevnik
prisl. = prislov
rod. = rodilnik
s = samostalnik srednjega spola
sam. = samostalnik
sklop = beseda, ki je nastala po besedotvornem postopku sklapljanja
slabš. = slabšalno
šalj. = šaljivo
štev. = števniki
tož. = tožilnik
v povedkovi rabi = nesklonljiv pridevnik ali prislov, ki je načeloma del povedka
vel. = velelnik
vez. = veznik
zmer. = zmerljivka
ž = samostalnik ženskega spola

KRAJŠAVE IN KRATICE VIROV

- Plet.** Maks Pleteršnik, 1894–1995: *Slovensko-nemški slovar*.
SSKJ 1994: *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, Ljubljana: SAZU, DZS.
PW Peter Weiss, 1998: *Slovar govorov Zadrebke doline med Gornjim Gradom in Nazarjami: Poskusni zvezek (A–H)*, Ljubljana: ZRC SAZU.
KKJ Karmen Kenda-Jež, 2002: *Cerkljansko narečje: Teoretični model dialektološkega raziskovanja na zgledu besedišča in glasoslovja*, Doktorska disertacija, Ljubljana.

- DJ** Dušan Jakomin, 1995: *Narečni slovar Sv. Antona pri Kopru*, Trst: Škedenjski etnografski muzej.
- IT** Ivan Tominec, 1964: *Črnovrški dialekt: Kratka monografija in slovar*, Ljubljana: SAZU (Dela razreda za filološke in literarne vede 20).
- ESSJ** France Bezlaj 1977–2005: *Etimološki slovar slovenskega jezika* 1 (A–J), 2 (K–O), 3 (P–S), 4 (Š–Ž), Ljubljana: Mladinska knjiga.
- TSVK** 1982–: *Thesaurus der Slowenischen Volkssprache in Kärnten*, ur. Stanislaus Hafner – Erich Prunč, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982– (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).

ZNAKI

- ničta končnica
- * beseda ni zapisana v SSKJ in Plet. ali pa je njena enakozvočnica
- || ločuje poknjženo iztočnico od osnovne narečne slovarske oblike
- : pri pomenski razlagi uvaja ponazarjalno gradivo
- uvaja pomensko-razlagalni razdelek
- > uvaja prevedek ali pojasnilo ponazarjalnega gradiva
- 1., 2. ... pomen 1, pomen 2 ...
- | uvaja dokumentarni razdelek
- ≠ beseda je zapisana v SSKJ ali Plet., vendar z drugim pomenom

ZGRADBA GESLA

Gesla so sestavljena iz geselske glave ter oblikovnega, razlagalno-ponazarjalnega in (v nekaterih primerih) iz dokumentarnega razdelka.

Glava

Iztočnice so abecedno razvrščene, natisnjene so s krepkim tiskom, sestavljajo pa jih *poknjžene iztočnice* in *kazalke*.

Iztočnice brez znaka * je v enaki obliki mogoče najti v Pleteršnikovem slovarju (1894–1895) ali v SSKJ. Iztočnice so praviloma enobesedne, izjemoma tudi dvo- ali večbesedne. Kazalke s krajšavo *gl.* (glej) usmerjajo od knjižne iztočnice k poknjženi narečni.

Zaglavje

Za znakom || je fonetično zapisana osnovna slovarska oblika narečne besede. Včasih ima beseda več izgovornih različic, zato so osnovni različici za pogostnostnim označevalnikom (*tudi, in*) dodane še druge oblike. Sledijo druge slovarske oblike in besednovrstni podatki:

- pri **samostalniku** sta izpisana končaja za rodilnik ednine in imenovalnik množine ter podatek o spolu (*m, ž* ali *s*);
- **glagolu** je dodan končaj za 1. os. ed. ter podatek o glagolskem vidu (*dov., nedov.* ali *dov. in nedov.*);

Pojasnila k slovarju

- **pridevniku** sta dodana končaja za ženski in srednji spol;
- drugo besedje je opremljeno z besednovrstnimi podatki: *prisl.*, *člen.*, *vez.*, *medm.*, *predl.*

Nekatere narečne besedne zveze, ki so verjetno že poenobesedene (z besedotvornim postopkom sklapljanja), a bi jim bilo težko določiti besedno vrsto, imajo namesto besednovrstnega pripisan besedotvorni podatek *sklop*.

Nekatere iztočnice (predvsem nesklonljivi pridevniki in prislovi), npr. *falit*, *hajfik*, *flink* so skladenjsko gledano vedno del povedka in so zato povedkova kategorija. Opremljene so s slovničnim pojasnilom v *povedkovi rabi*.

Dvo- ali večbesedne iztočnice so označene s slovničnim podatkom *frazem*.¹⁰

Razlagalno-ponazarjalni razdelek je od geselske glave ločen z nestičnim pomišljajem (–). Narečne besede so razložene s knjižno ustreznico (in zamejevalno pomensko razlago) ali s polno pomensko razlago. Besedam s konotativnim pomenom so dodani čustveni označevalniki (*ekspr.*, *otr.*, *slabš.*, *zmer.*, *kletv.*). Če ima narečna beseda več pomenov, so ti v razlagalnem razdelku označeni kot 1. (pomen 1); 2. (pomen 2) ... Ponazarjalno gradivo, ki sledi razlagi za dvopičjem, poskuša prikazati pomen besede v sobesedilu, in sicer z na terenu dokumentiranimi primeri: kjer se je le dalo, so bili uporabljeni folklorni obrazci, največ pregovori, primerjalna rekla, včasih tudi deli pesmic, ugank, zagovorov. Posameznemu pomenu je včasih v oklepaju pripisan krajevni označevalnik (ime kraja, v katerem se beseda uporablja).

Nekatera gesla imajo tudi **dokumentarni razdelek**, ki za znakom | sledi razlagalno-ponazarjalnemu razdelku. Tam so navedene morebitne pripombe o izpričanosti besede v drugih narečnih slovarjih, slovarjih knjižnega jezika in etimološkem slovarju; leksikonske ali enciklopedične razlage pomena in drugo; kazalka *gl. tudi* usmerja k sopomenkam ali besedam s sorodnim pomenom.

¹⁰ Za nasvete v zvezi s slovničnimi kategorijami v slovarju se zahvaljujem dr. Andreji Žele.

SLOVAR

A

- a** || a člen. – ali, uvaja vprašanje
- ac*** || à:c medm. – **1.** av; **2.** otr. vzklik, ki opozarja na nevarnost: *pù:stę, à:c* > pusti, je nevarno
- aha** || ayâ: medm. – aha
- ahac*** || á:hęc -a; -ę m – akacija
- ahlje*** || à:hlje à:hęlj ž mn. – gradaše | SSKJ ahle; gl. tudi gradaša, kvarte
- ahitati*** || á:htętę -ęm nedov. – paziti, čuvati, biti previden | IT
- ajda** gl. geжда
- ajfrati*** || à:jfrętę -ęm nedov. – biti ljubosumen na koga/kaj | PW
- ajnfoh*** || à:jnfoh prisl. – lahko, enostavno, brez težav: *je pór:řu à:jnfoh skùos* | IT, KKJ, PW ajnfah
- ajnrštondati se*** || à:jnrštondętę se -ęm se dov. – dogovoriti se, sporazumeti se
- akacija** gl. ahac
- aks*** || 'aks á:kxa m ed. – os: *'tært ku 'aks* > zelo pijan | IT
- alt*** || à:lt sklop – ekspr. to ti je, to ti bo: *à:lt buo zęslú:žu, čę nę buo 'hęc dięlu*
- altroke*** || á:ltroke prisl. – pa (še) kako, še več, bolj, veliko: *A: a_s_řęt? B: á:ltroke!* > Si sit? Pa še kako!
- altroža*** || á:ltruža -e; -e ž – vrtnica | gl. tudi gartroža
- amožnja*** || á:možnja -e; -e ž – **1.** miloščina; **2.** pogostitev ob mrliču; **3.** koruzni hlebček, kakršne so delili pred cerkvijo po osmini; **4.** koruzni hlebček, kakršne so reveži in otroci pobirali po hišah na dan vernih duš drugega novembra
- andoht*** || á:nduht -ę ž ed. – apetit, tek: *jà:m z_á:nduhtjo*
- angelc** || á:jnyęlc -a; -ę m – angel
- anjemuk*** || anjëmù:k medm. – tiho, tišina, tiho bodi
- antedoj*** || antędò:j -a; -ę m – **1.** razbojnik; **2.** ekspr. hudič | **2.** gl. tudi hudir, hudoba, parkelj, ta slabi, zlodí, zlomek
- antvert*** || á:ntwært -ę ž ed. – **1.** odgovor; **2.** pozornost do koga/česa: *ni dà:ų nubè:ne à:ntwęrtę*
- antvilja** || á:ntwęlja -e; -e ž – brisača | gl. tudi obrisalka
- apnenica** gl. furen
- ara** gl. leca
- arašid** gl. babačiči
- asla** || à:sla -e; -e ž tudi à:su à:sla; à:słę m – **1.** okužba, vnetje, zastrupitev: *à:su, à:su, kem s_se zbà:su? Tu tu mäsù:?* ... > zagovor zoper vnetje; **2.** prepíh, strupen, mrzel zrak (Bavšica)
- aston*** || astò:n vez. – torej
- avcigar*** || á:ųcyar -ja; -ję m – preužitkar (Čezsoča)
- avpegirati se*** || à:ųpęyierętę se -ęm se dov. in nedov. – protestirati, upreti se, ugovarjati, nasprotovati: *kej se t'kaj à:ųpęyieręř*
- avsbajs*** || aųsbà:js -a; -ę m – med drugo svetovno vojno delovna knjižica
- avtobus** gl. korjera
- azo*** || azò: vez. – torej

baba || bá:ba -e; -e ž – ekspr. ženska: *krá:wa se brá:ni z_rièpëm, bá:ba pa z_jëzi:këm*

babačiči || babači:či -ja; -jë m – arašid

babica¹ || bá:pca -e; -e ž – porodničarka, babica

babica² || bà:pca -e; -e ž – nakovalo za klepanje kose

babnica || bà:bëncá -e; -e ž – slabš. ženska

bačkar* || bà:čkär -ja; -jë m – denarnica (Srpenica)

bagerli* || bá:γərle -a; -ijë m – **1.** manjši voz za prevažanje vreč; **2.** sedež na vozu

bahač gl. parolež

bajbica* || bà:jpca -e; -e ž – živalska samica | IT babica

bajsat* || bà:jšëte -ëm nedov. – beliti: *bà:jšëmo 'zit*

bajta || bà:jta tudi và:jta -e; -e ž – hiša

bakan* || bà:kën -a -o prid. – otr. umazan: *pù:-stë, tu je bà:këno*

bakla¹ gl. fagla, lukež, ruševica

bakla^{2*} || bà:kla -e ž ed. – trske: *neçiep bà:klo*

bal || bà:l -a; -ë m – ples

bala* || bà:la -e; -e ž – žoga | DJ; gl. tudi covpra, kugla

balinišče gl. žnora

baliza* || balí:ža -e; -e ž – kovček | Plet. valiž; gl. tudi kufer

bambola* || bà:mbola -e; -e ž – **1.** v 50. in 60. letih 20. st. velika, razkošno oblečena plastična punčka, ki so jo kot okras posedli na posteljo; **2.** ekspr. deklica

bana || bá:na -e; -e ž – kad, banja

bandera || bëndë:ra -e; -e ž – bandero, zastava pri cerkvenih obredih

banica || bá:nca -e; -e ž – manjša aluminijasta ali plastična posoda za pranje perila

banka* || bà:ŋka -e; -e ž – skrinja s pokrovom za shranjevanje česa, npr. moke (namesto omare) | DJ; gl. tudi kleja

baraka gl. guta

barantač gl. gondljár

barantati gl. glihati (se), gondljati

barufa || barù:fa -e; -e ž – pretep, prepír | gl. tudi intrig, zarod

barufant* || barufà:nt -a; -ë m – pretepač, kdor išče prepír in pretep

basati (se) || bá:sëte (se) -ëm (se) nedov. – **1.** polniti, npr. vrečo; **2.** nalagati (na ramo, prikolico ...); **3.** plezati: *ne bá:si se γor pu driëuljë*

baštard* || baštà:rt -da; -dë m – **1.** mešanec: *pà:s je baštà:rt*; **2.** zmer.: *baštà:rt prëkliëte* | DJ

bavcast* || bá:uçëst -a -o prid. – ekspr. strahopeten, boječ | gl. tudi trešljast, ustrašen

bavda* || bà:uda -e; -e ž – guba, naborek | KKJ

bavdati* || bà:udëte -ëm nedov. – gubati: *je štëdiëru, dë se 'mo je kar çé:lo bà:udëlo*

bavec* || bà:uc -a; -ë m – **1.** strahopetec; **2.** zmer.: *biëš, biëš, bà:uc usrà:në* | Plet. bavac ≠;

gl. tudi drecek

bavha || bà:uha -e; -e ž – **1.** svetlejša ostrá trava;

2. krava

becirk* || bëçierk -a; -ë m – okraj, območje

becniti* || bëcnì:të bèn:cnëm dov. – dregniti | gl.

tudi ducniti, štokniti, žokniti

bečirati* || bëçierëte -ëm nedov. – pri balinanju izbijati kroglo

beganica || byà:nca -e; -e ž – orehova potica: *spé:jçë, já:stë byà:nco*

bejda* || bè:jda -e; -e ž – čreda živine iz cele vasi, ki so jo pasli tako, da je vsak lastnik pasel toliko dni, kolikor je znašal delež njegovih krav v njej: *pá:stë bè:jdo / diët tri: krá:we tu bè:jdo*

bejkarica* || bë:jkärca -e; -e ž – budilka: *nëwà: bë:jkärco* | PW bekarica

beka || biëka -e; -e ž – vrbova veja, šiba

belf* || 'belf -a; -ë m – kamnit obok, npr. v kleti

belfan* || bè:lfeŋ -a -o prid. – obokan

belimbati* || bëli:mbëte -ëm nedov. – ekspr. malomarno bingljati, viseti: *so mo bëli:mbëte të:jstë lëšë ta_ukò:u kriëpe*

belka gl. snežna

bendima || bëndí:ma -e; -e ž – 1. trgatev; 2. ekspr. prepir, prerekanje: *mà:jo cielo bëndi:mo* > močno se prepirajo / *čę nę bũoš ubò:uyu, bũowa mięla bëndi:mo* > če ne boš ubogal, ti bom že pokazal

berač, beračica gl. petlar, petlarica

beračenje gl. gula

berdebevnica* || bærðębięwęncá -e; -e ž – robidnica

beroka* || bærò:ka -e; -e ž – vrč, čajnik

bes gl. bos

bešnja gl. višnja

beštantajl* || beštà:nttà:jl -a; -ę m – rezervni del

beštja || bę:štja -e; -e ž – ekspr. 1. golazen, zver, žival: *je p'fen ku bę:štja* > zelo je pijan; 2. hudoben človek; 3. zmer.: *bięžę, bę:štja* > poberi se, golazen

betela || biętęla -e ž ed. – detelja

beton || pętũon -a m ed. – beton

betula* || bę:tula -e; -e ž – gostilna, bife, lokal, kjer prodajajo alkoholno pijačo: *huòdi 'ret pu bę:tulęh*

bevnica gl. velnica

bevkati gl. brevsati

bezeg gl. bezovec

beznica || bęzní:ca -e; -e ž – v zemljo skopana jama za shranjevanje krompirja ali repe, navadno pod hišo

bezniti || bęzni:tę bięznęm dov. – ekspr. pahniti, poriniti

bezovec || bęzò:uc -a; -ę m – bezeg: *sũok węn z_bęzò:uca*

bilka gl. makala

binika gl. vinika

binklja* || bi:ŋklja -e; -e ž – nečke, lesena kad za mesenje testa | KKKJ

bircnagelj* || bięrcnà:ęęlj -na; -nę m – nageljnova žbica

birža* || bięrža -e; -e ž – zeljnata glava

bizen* || bi:zęn -zna; -znę m – s kamenjem ograjen travnik

bizna || bi:zna -e; -e ž – 1. jed iz naribane kisle repe: *bi:zna_n_bò:b* > jed iz kisle repe in fižola; 2. jed za prašiče iz slabe repe

bjondest* || bjò:ndęst -a -o prid. – svetlolas | DJ

blagor gl. blozer

blagosloviti gl. požegniti

blanja* || blá:nja -e; -e ž – lice | gl. tudi bunja

blazina || blęzí:na -e; -e ž – nosilni podložni tram pri podu

blažji || blà:ži -- m ed. – pomlad | ESSJ vilaž

blejati || blęjá:tę blęjęm nedov. – 1. slabš. jokati; 2. ekspr. govoriti stvari naokoli: *u'sęm blęje*

blek || b'lek blę:ka; blę:kę m – 1. krpa, zaplata: *je zęší:la b'lek yor nę baryięše / le mięrki, žię pri:de b'lek yor nę já:mco*; 2. kar je podobno zaplata: *'lih še_n b'lek sneęà: je tem zę hi:šo*

blesti gl. vilesti

blizu || blí:zo prisl. – blizu | gl. tudi cvejen

blond gl. bjondast

blozer || blũozar tudi brũozar -zra m ed. – blagor: *brũozar té:be* | ESSJ blagor

bob* || 'bob bó:ba; bó:bę m – fižol

bobovnik* || bobú:nęk -ŋka m ed. – fižolova slama

boča* || bò:ča -e; -e ž – ekspr. okroglolična, debela deklica

bočati* || bò:čętę -ęm nedov. – pri balinanju izbijati balinec

bočo* || bò:čo -ęta; -ętę m – ekspr. okrogloličen, debel otrok

bodeča neža gl. kompava, mačna, neža

bodelj* || bó:dęlj -dlja; -dlję m – mečna mišica

bog || bùoh buyà; buyí: m – bog: *prá:ša yęspũot: 'kaj buyi: mà:mo?*

bog* || bùoh -ya -o prid. – ubog

bogcova hruškica* || bùohcuwa hrù:škca frazem – glogov plod

bogpomaj* || bùohpumà:j m ed. – samo v zvezi *se dš:rži ku bùohpumaj* > nesrečno, poklapano

bogpomaj* || bùohpumà:j medm. – 1. izraža strah, obup; 2. izraža pomilovanje: *bũohpumà:j, saj_s węs umà:zęn*; 3. izraža voščilo tistemu, ki kihne; 4. izraža prepričanost o neuspehu oz. neuresničitvi česa: *A: dęngę pri:de pę:nzija. B: bùohpumà:j!*

boječ gl. bavcast, trešljast, ustrašen

bojna črta gl. švarmlinija

boklja* || bùoklja -e; -e ž – ekspr. jama: *tu zũobę 'ma cięlo bùokljo* > v zobu ima veliko luknjo | Plet. bokla

bolan¹ || bulá:n bò:una bunù: prid. – bolan: *smo bli buni: / Á:nca je bò:una, mięla buo pũoba, 'jest jo pupę:ljęm yor pęd yęspũoda ...* | gl. tudi bončan, marovd

bolan^{2*} || bùolęn -a -o prid. – 1. označen za posek (drevo); 2. ekspr. ki ima modrico od udarca: *so ya nęmłęti:l, dę je bių 'węs bùolęn*

bolati* || bùolętę -ęm nedov. – 1. označevati drevesa za posek; 2. ekspr. udariti koga tako, da dobi modrico: *kięr te je bùolu*

bolcen* || bó:lčęn -cna; -cnę m – 1. valjar za

bolgati

glajenje balinišča; **2.** valj z ročico za navijanje vrvi

bolgati || bò:uɣɛtɕ -ɛm nedov. – ubogati

bolha || bò:ha -e; phiɛ ž – bolha: pò:s je pù:hɛn phiɛ | gl. tudi pulež

boljši gl. gorši

bolskalica* || buskà:lca -e; -e ž – kresnička

bolskati se || buskà:tɕ se bú:skɛm se nedov. – **1.** bliskati se: *ɣò:rmi an se bú:ska*; **2.** svetiti se: *se bú:ska ku d'rek tu lɛntiɛrɛ*

bolščati || buščá:tɕ bú:ščɛm nedov. – ekspr. bolščati, začudeno gledati

bolt* || bò:ut -a; -ɛ m – nadzidek nad odprtim ognjiščem za odvajanje dima

bombola* || bò:mbula -e; -e ž – jeklenka: *bò:mbula pli:na*

bonbon gl. bonč

bonč* || bò:nč -a; -ɛ m – otr. bonbon: *a buoš bò:nča* | DJ

bončan* || bò:nčɛn -a; -o prid. – otr. bolan

bondrati* || bundrá:tɕ -à:m nedov. – ekspr. godrnjati, pritoževati se, glasno jeziti se sam zase | gl. tudi gonjati

bor gl. borovec

borg* || bò:rh -ɣa; -ɣɛ m – okoliš hiš s skupnim vodnjakom

borovec* || bə̀rò:uc -a; -ɛ m – bor

borovnica gl. črnica

borša || bó:rša -e; -e ž – torba

bortoh* || buórtoh -a; -ɛ m – predpasnik

bos || bùos -a; -ɛ m – **1.** bes, zli duh; **2.** kletv. izraža grožnjo: *fə̀rdá:mi_te bùos*

bosice* || busí:ce busi:c ž mn. – sani brez kovinskega traku na drsnih površinah

boška* || bùoška -e; -e ž – buška, oteklina od udarca

boter, botra gl. nunec, nuna

Bovčan || Bɛčá:n -a; -ɛ m – Bovčan

Bovčanka || Bɛčà:ɲka -e; -e ž – Bovčanka

Bovec || Bò:c -a m ed. – Bovec

bovški || bú:škɛ -a -o prid. – bovški: *bú:ška wò:ca*

božec* || bùožɛc bùošca bùoyo prid. – **1.** reven; **2.** ubog, vreden usmiljenja: *bùošca žé:na je muli:la, dɛ_b biy si:n yé:nju pí:tɕ*

božec* || bùožɛc -šca; -šɛɛ m – **1.** revež, siromak; **2.** sočutja, usmiljenja vreden človek; **3.** umsko prizadet človek: *je bùožɛc žiɛ ud rò:jstba* | DJ

božica || bùošca -e; -e ž – **1.** revna ženska; **2.** revica, sočutja, usmiljenja vredna ženska; **3.** umsko prizadeta ženska

božja martra || bó:žja mà:rtra frazem – razpelo
božja oblast || bó:žja ublà:st frazem – božjast, epilepsija

božja pot || bó:žja pùot frazem – romanje

božjast gl. božja oblast

božji žlak || bó:žjɛ ž'lek frazem – kap

bračulet* || bračulèt -a; -ɛ m – zapestnica

bramor gl. podjedica

brat || b'ret brá:ta; brá:tɕ tudi brá:tra; brá:trɛ m – brat: *mà: trì: brà:tre / ó:nɛ so brá:trɛ*

bravec || brá:uc -a; -ɛ m – ena ovca ali koza: *'kaj brá:ucu mà:te* | gl. tudi štuk

brazda gl. cilja

brca gl. cebalo

breberica* || briëbərca -e; -e ž – veverica

brečati* || brɛčá:tɕ briëčɛm nedov. – slabš. nenehno, pogosto jokati: *sɛmù: briëči an briëči*

brečla* || briëčla -e; -e ž – slabš. cmera, otrok, ki neprestano joka

brencati* || brɛncá:tɕ -à:m nedov. – obračati, sukati

brencelj gl. mušon

brentati se* || briɛntɛtɛ se -ɛm se nedov. – ekspr. debeliti se, rediti se

brešt gl. lam

brevsast* || briëvsɛst -a -o prid. – slabš. zadirčen

brevsati* || briëvsɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** oglašati se z glasom, podobnim lajanju: *sɛrɲà:k briëvsu 'tem u nji:wɛ*; **2.** ekspr. nevljudno, odsekano govoriti, odgovarjati

breztoles* || bə̀rstùolɛs tudi bə̀rsɛùolɛst v povedkovi rabi – **1.** gologlav, razoglav: *nɛ 'hod ukò:u bə̀rstùolɛs*; **2.** ekspr. plešast

brgeše* || bə̀ɣiɛše -- tudi -i ž mn. – hlače: *je hó:du ukò:u kar brɛz bə̀ɣiɛši/bə̀ɣiɛš* | gl. tudi grbeše

brigati se gl. kimrati se

brina || brí:na -e; -e ž – smreka

brince* || brí:nce bri:nc ž mn. – **1.** smrekovi vršički; **2.** sirup iz smrekovih vršičkov in sladkorja, domače zdravilo proti prehladu in kašlju: *uzà:mɛ 'no žlí:co bri:nc, dɛ yè:njɛš kà:šljɛtɕ*

brinje gl. smrlinje

brisača gl. obrisalka, antvilja

briškola || brí:škula -e ž ed. – igra s kartami

britoh* || bri:toh -a; -ɛ m – pokopališče | SSKJ britof

bríža || brí:ža -e ž ed. – sodra, babje pšeno: *ɣwé:ri ku brí:ža*

- brjolič*** || bərjò:lč -a; -ę m – slinček
- brki** gl. muštace
- brlivka** gl. mežla
- brnje*** || bərnjè bərnjè ž mn. – temenice, luske na dojenčkovi glavi: *nəmà:š utró:ko brnjè z wè:lǰem šię ya pučè:s pa z ȳlunì:kəm zę uši:*
- brodlja*** || brùodlja -e; -e ž – motna juha (Bavšica)
- brozer** gl. blozer
- brskati** gl. šترفiti, šترفnati
- brštucin*** || bərštucì:n -a; -ę m – posoda za praženje kave
- brufol*** || brù:fol -a; -ę m – mozolj, izpuščaj | DJ
- bruhati** gl. kozlati, rigati
- brumen** || brú:mən -mna -o prid. – pohleven: *brú:mən ku já:re*
- brusilo** gl. štrajhar
- brusnica** gl. farjeva moda, medvejka
- bruzlja** || brù:zlja -e ž ed. – snežna brozga
- bruzljica*** || brù:zèljica -e ž ed. – snežna brozga
- brv** || brù: bərbì:; bərbì: ž – brv
- brvada*** || bərwá:da -e ž ed. – jota (Žaga)
- brzla** || bə:rzla -e; -e ž – **1.** lesena ropotulja, raglja; **2.** ekspr. klepetulja; **3.** ekspr. človek, ki hitro govori
- brznati*** || bərná:tę -à:m nedov. – ekspr. preganjati se, divjati, loviti se: *nę bərná:jta*
- bržada*** || bərzá:da -e ž ed. – kislá repa | gl. tudi žrbada
- bržadlja*** || bərzà:dlja -e; -e ž – zarebrnica
- bukov** || bú:ku -uwa -o prid. – ekspr. neumen, zabit, počasne pameti: *nísęm viędu, dę_s t'ku bú:ku*
- bukve** || bú:kve -ku ž mn. – knjiga: *je brà:u ne dbięle bú:kve*
- bula¹*** || bú:la -e; -e ž – **1.** okrogla lesena posoda za skuto; **2.** grič (Žaga)
- bula²** gl. gumpa
- Bular*** || Bù:lər -ja; -ję m – šalj. prebivalec Žage
- bulica*** || bú:lca -e; -e ž – majhna lesena posoda za skuto
- bulja*** || bú:lja -e ž ed. – nadev za potico
- burnja*** || bú:nja -e; -e ž – lice | Plet. ≠; gl. tudi blanja
- bura** || bú:ra -e; -e ž – orehovo, lešnikovo jedrce
- burf *** || bú:rf -a; -ę m – jašek za metanje sena s podstrešja v hlev: *užęm ví:le šię zmé:tlję sęnù: 'dou skùos bú:rf*
- burkle** || bú:rkle bú:rkel ž mn. – burkle, orodje za premikanje loncev v kmečki peči
- burmus*** || bú:rmus -a; -ę m – vojaška pelerina brez rokavov (Bavšica) | ESSJ
- busola** || bú:sola -e; -e ž – kompas
- bušniti*** || bú:šęntę bú:šnęm dov. – poljubiti | Plet. pušniti
- butara** gl. faš
- butli*** || bú:tlę -tęlna; -tęlnę m – ekspr. tepec, butelj, neumnež
- bužina** || bži:na -e; -e ž – lupina, trd, suh ovoj, npr. pri jajcu, orehu, fižolu | gl. tudi žbina
- bužiti** || bú:štę bú:žęm nedov. – luščiti, npr. fižol: *bú:žęm 'bob*
- bzikati** || bzi:kętę -ęm nedov. – **1.** žvižgati skozi zobe; **2.** pljuvati skozi zobe

- cagar*** || cá:γər -ja; -jɛ m – kazalec na uri | DJ, KKJ, PW
- cagovati** || çəγwá:tɛ -ù:jɛm nedov. – **1.** obupovati; **2.** tarnati
- cagovec** || cá:γuwɛç -uca; -ucɛ m – omahljivec, neodločnež | gl. tudi cincar
- cah*** || 'cah v povedkovi rabi – trdoživ, odporen, vzdržljiv: *nɛ skà:rb zɛ njà:γa, ó:n je 'cah* | ESSJ
- cajh*** || cà:jh -a m ed. – vrsta trpežne tkanine | KKJ; SSKJ caj
- cajt*** || cà:jt -a m ed. – čas: *miɛt ži:dɛn cà:jt* | IT
- cajtenge*** || cá:jtɛŋɛ cà:jtɛnh z mn. – časopis | PW
- cajzelc*** || cà:jzɛlc -a; -ɛ m – čizek, ptica
- cavfati** || cà:ufɛtɛ -ɛm nedov. – nemirno se prestopati in se otesati (da bi npr. odgnal mrčes): *žbi:na se cà:ufa tem u siɛncɛ* | PW
- cebalo*** || çɛbá:lo -a; -a s – brca: *je dubi:u çɛbá:lo tu à:rt* > odslovili, nagnali so ga
- cebati** || çɛbá:tɛ cá:bɛm nedov. – brcati: *çɛbá:tɛ se tu à:rt* > nič delati, dolgčas preganjati
- cebniti** || çɛbni:tɛ cá:bnɛm nedov. – **1.** brcniti; **2.** ekspr. odsloviti, odpoditi: *so γa çɛbni:l tu à:rt*; **3.** ekspr. spodbuditi: *γa je triɛba çɛbni:t tu à:rt, dɛ kej nɛriɛdi* > nič ne stori sam od sebe
- cedilo** gl. rejt
- cegla** || ciɛýla -e; -e ž – opeka | gl. tudi medon
- ceglica*** || ciɛýɛlca -e; -e ž – keramična ploščica
- cejgelc*** || cè:jyɛlc -a; -ɛ m – **1.** list papirja; **2.** potrdilo: *usɛ rekrú:tɛ so miɛl cè:jyɛlc tem zɛ klɛbú:kɛm* > vsi naborniki so imeli potrdilo (o sprejemu v vojsko) za klobukom | KKJ
- cegelc**
- cel** || ciɛu ciɛla çɛlù: prid. – ves, cel: *ciɛu Bà:c se je smɛjà:u*
- celtna*** || cè:ltna -e; -e ž – šotorsko platno | IT, KKJ, PW
- cemba*** || ciɛmba -e; -e ž – kar binglja, resa: *ma lih ɛnpà:r ciɛmb γor nɛ γlà:wɛ* > ima le nekaj las
- cembati*** || ciɛmbɛtɛ -ɛm nedov. – ekspr. viseti, opletati
- cempin** || çɛmp:i:n -a; -ɛ m – cepin | gl. tudi pikelj
- ceniti** gl. obdati, šacati
- cepanica** gl. šajta
- cepati*** || ciɛpɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** kapljati; **2.** ekspr. padati
- cepin** gl. cempin, pikelj
- cepiti** gl. pelcati
- cepniti*** || ciɛpɛntɛ ciɛpnɛm dov. – **1.** kapniti, kaniti; **2.** ekspr. pasti: *je ciɛpnu ku hrù:ška*; **3.** ekspr. ne izdelati v šoli, pri izpitu: *je žiɛ dwà:-kàrt ciɛpnu / je ciɛpnu nɛ ispi:tɛ*
- cerati (se)*** || ciɛrɛtɛ (se) ciɛrɛm (se) nedov. – **1.** ekspr. dolgo se voziti, cijaziti se; **2.** hujšati; **3.** prebavljati: *kù:mi se m_je ciɛrɛlo* | IT, TSVK
- ceringa*** || ciɛriŋɛ -e; -e ž – **1.** voznja, potovanje: *dú:γa ciɛriŋɛ* > dolgotrajna voznja; **2.** potni stroški: *so mo dà:l (zɛ) ciɛriŋɛ* | TSVK
- ce-ton*** || çɛtuon -a; -ɛ m – sitnost: *má:mo sà:me çɛtuone z_ŋɛm*
- cev** gl. lavf, ror
- cevlje*** || ciɛvljɛ -a s ed. – **1.** orodje; **2.** prostor za shranjevanje orodja | Plet. cevje
- cigajnar*** || çyà:jnər -ja; -jɛ m – **1.** cigan: *se smé:-je ku çyà:jnər biɛlmo krú:ho*; **2.** lonec sodaste oblike z ročajem, navadno aluminijast; **3.** ekspr. človek, ki vzame vse, kar mu kdo da | KKJ, TSVK
- cigajnarica*** || çyà:jnərca -e; -e ž – **1.** ciganka; **2.** zmer. neurejena ženska: *çyà:jnərca nɛmà:rna*
- cigan, ciganka** gl. cigajnar, cigajnarica
- cijaziti (se)** gl. cirati se, trantorati (se)
- cikorija** || cikò:rja -e ž ed. – kavni nadomestek: *pí:tɛ cikò:rjo*
- cilja*** || cì:lja -e; -e ž – brazda, črta na njivi, po kateri so nasajene rastline, npr. krompir
- ciljati** gl. šajbati, šicati
- ciati*** || ci:mɛtɛ cì:ma 3. os. ed. nedov. – v prstih skeleti zaradi mraza
- cimber*** || cí:mɛər -ja; -jɛ m – **1.** zgodnja vrsta

- slive: *tę ərmienę an tę plà:wę cí:mbərję*; **2.** zmer. *pərkljēt cí:mbər hudi:ču* | Plet., SSKJ cimbor
- cimper** || cí:mpər -ja; -ję m – škarnik, strešni tram, ki sega od slemena do kapa | gl. tudi škarja
- cimprati*** || cí:mpřętę -ęm nedov. – lupiti rogovile, klestiti veje
- cincar** || cí:ncər -ja; -ję m – omahljivec | gl. tudi cagovec
- cincati*** || cí:ncętę -ęm nedov. – omahovati, obotavlјati se, biti neodločen | KKJ; gl. tudi čujati se, metohati se, očajati se, očavljati se, ogrebat se, upuljevati se
- cinek** || cí:nęk -a; -ę m – kaplja maščobe na juhi
- cingalica** || cí:nęęlca -e; -e ž – gugalnica | gl. tudi plingalica
- cingati se** || cí:nęętę se -ęm se nedov. – majati se, gugati se: *ziop se_m cí:nęa*
- cingel*** || cí:nęęl -na; -nę m – **1.** zvonček, rastlina; **2.** kozji podbradek
- cinkati*** || cí:nękętę -ęm nedov. – nihati, zibati se
- cinkeľ** || cí:nęęl -na; -nę m – vžigalica (Čezsoča) | gl. tudi švejbel, švejbelc, žepnica
- cipelgavba*** || cí:pęļyà:ųba -e; -e ž – kapa, ki pokriva glavo in vrat
- ckati se*** || ckà:tę se ckà: se 3. os. ed. nedov. – kolcati: *zie cięų dà:n se mo ckà:*
- cmera** gl. brečla
- cmok** gl. nejkelc
- cokla** gl. košpa
- colinga*** || có:linęa -e; -e ž – tedenska plača | TSVK
- copata** gl. čamp, potovfel, štepec, žok
- costi*** || cuóstę cuóđęm nedov. – **1.** cveteti; **2.** ekspr. štrleti, trgati se: *'mo cuóđęjo ušięsa > ušesa mu štrlijo / juópa mo kar cuóde > jopo ima močno raztrgano* | Plet., SSKJ cvesti
- cotati*** || cutà:tę -à:m nedov. – vleči za lase, lasati
- cotepok*** || cò:tępok -a m ed. – ekspr. lastnina: *je uzięų cò:tępok, šię je šù:* > pobral je sila in kopita
- cotepok*** || cò:tępok prisl. – ekspr. z vsemi svojimi stvarmi: *je šù: cò:tępok skùos urà:-ta*
- covdra*** || cò:ųdra -e; -e ž – slabš. zanemarjena ženska
- covdrna*** || cò:ųđarna -e; -e ž – ekspr. razmršena, nepočesana ženska: *pù:la, pù:-la cò:ųđarna, bięš pu dró:wa bú:kuwa ... > otroška pesmica*
- covpra*** || cò:ųpra -e; -e ž – žoga (Log) | gl. tudi bala, kugla
- covprati*** || cò:ųpřętę -ęm nedov. – čarati
- covprnica*** || cò:ųprinca -e; -e ž – **1.** čarovnica; **2.** slabš. grda, hudobna ženska
- covprnik*** || cò:ųprinęk -a; -ę m – čarovnik (Bavšica)
- covsati*** || cò:ųsętę -ęm nedov. – ekspr. lasati
- crbisti*** || cərbí:stę cərbí:zęm nedov. – žvrgoleti
- crkljati** || cərkljá:tę -à:m nedov. – razvajati, ujčkati | gl. tudi mevcati
- crkniti** || cò:rkņętę -knęm dov. – **1.** poginiti; **2.** slabš. umreti; **3.** ekspr. pokvariti se: *rà:djo je cò:rknu*
- crleti*** || cərliętę cò:rlęm nedov. – slabš. peti brez posluha, neubrano: *stá:re bá:be cò:rljo ýor nę kùorę*
- cugati*** || cù:ųętę -ęm nedov. – dvigati z vrvjo ali s škripcem in vrvjo | IT
- cuker** || cú:kər -kra m ed. – sladkor
- cukerjera*** || cukərjè:ra -e; -e ž – sladkornica, posoda za sladkor
- cukrenpireca*** || cú:křępięřęca -e; -e ž – sladka, debela hruška, primerna za kuhanje
- cukrova*** || cú:kruwa -e ž ed. – sladkorna bolezen, diabetes
- cunja** || cú:nja -e; -e ž – nav. mn. obleka, perilo: *uhpù:je cú:nje / ubięstę cú:nje*
- cura*** || cù:ra -e; -e ž – ekspr. penis | KKJ
- curati*** || cù:rętę -ęm nedov. – **1.** otr. lulati; **2.** curljati | 1. gl. tudi šorati
- cuza** || cù:za -e; -e ž – dojka
- cuzati*** || cù:zętę -ęm nedov. – **1.** sesati; **2.** ekspr. popivati: *so ýa cù:zęlę u sębùoto* | PW; 1. gl. tudi sati
- cuzelj** || cú:zęlj -zlja; -zlję m – **1.** bradavičast izrastek na koži; **2.** kar je po obliki podobno cuclju
- cuzla*** || cù:zla -e; -e ž – duda | gl. tudi žula
- cvander*** || cvá:ndər -dra; -drę m – zanemarjeno oblečen človek (Bavšica)
- cvejba** || cbè:jba -e; -e ž – rozina
- cvejgen*** || cvá:jyęn prisl. – blizu: *pri:đ 'kej cvé:j-yęn > pridi kaj na obisk*
- cvek** || c'bek cbé:ka; cbé:kę m – **1.** žebelj; **2.** lesen zatič
- cvergelj*** || cbé:ręęlj -na; -nę m – **1.** vrsta majhne kokoši; **2.** ekspr. majhen človek ali predmet
- cvesti** gl. costi

cvetje*

cvetje* || cviētje -a s ed. – oljkove vejice za
cvetno nedeljō

cvizla* || cbi:zla -e; -e ž – rogovila | gl. tudi
kobara

cvrčati gl. čvrleti

cvreti || criētę crè:m nedov. – cvreti

Č

- ča*** || čà: zaim. – čigav: *čà: s_pa tì: / čà: je tè:jsta nji:wa* | Plet. čegâ, čigâ
- čabi*** || čá:bi sklop – čigav neki le: *A: čà: sę? B: ja, čá:bi!? a me upò:rwo ví:dęš?!*
- čajič*** || čà:jč -a; -ę m – lešnik ali oreh, ki se je že izluščil iz zelenega ovoja, skledice
- čajiti** || čá:jętę -ęm nedov. – lupiti orehe, odstranjevati zeleno lupino: *urięhę se še neę čá:jejo*
- čajnik** gl. beroka
- čakati** || čá:kętę -ęm; vel. 'čaj nedov. – čakati
- čakera*** || čá:kęra -e; -e ž – **1.** slabš. klepetulja; **2.** ekspr. opravljivka, obrekljivka
- čamp*** || čá:mp -a; -ę m – **1.** volnena nogavica s prišitim podplatom; **2.** copata | 2. gl. tudi potovfel, štepec, žok
- čapati** || čá:pętę -ęm nedov. – ometavati z malto, blatom | Plet. ≠
- čapniti** || čá:pęntę -pnęm dov. – ekspr. ujeti, uloviti, zgrabiti
- čarati** gl. covprati
- čarovnica** gl. covprnica
- čarovnik** gl. covprnik
- čebela** gl. pšela
- čebelnjak** gl. šunik
- čeber** gl. solj, štar, štarec
- čebula** || čbú:la -e; -e ž – **1.** čebula; **2.** ekspr. okrogloličan človek
- čeča** || čé:ča -e; -e ž – dekle
- čečica** gl. ščica
- čeden** || čiędęn -dna -o prid. – **1.** čist; **2.** ekspr. tak (otrok), ki male in velike potrebe ne opravlja več v plenice: *še dvieę liętę ni:ma, je žię čiędna*
- čefet** gl. čvet
- čēja** || čé:ja -e ž ed. – čistoča
- čekerati*** || čęķęrá:tę -à:m nedov. – ekspr. klepetati: *pu má:šę sta še čęluò ú:ro čęķęrá:-le tem pòrt čięrkuljo*
- čelada** gl. gelma
- čeleste*** || čęlè:ste neskl. prid. – sinji, svetlo moder: *zmięri 'ma tè:jsto čęlè:ste ki:kljo*
- čeljst** gl. skranj
- čenča** gl. pšada
- čep** || čep čé:pa; čé:pę m – **1.** zamašek: *p'jen ku čep*; **2.** ekspr. majhen človek
- čepin*** || čępi:n -a; -ę m – **1.** prijemalka; **2.** ščipalka za obešanje perila | 2. gl. tudi klikel, precepec
- čera*** || čè:ra -e ž ed. – loščilo za lesen pod ali parket
- čerelojd*** || čęřlò:jt -da m ed. – vrsta plastične mase
- čerot*** || čęřò:t -a; -ę m – obliž | DJ cerot; gl. tudi flajšter
- česnik** || čé:sęņk čęsní:ka; čęsní:kę m – česen: *pòrnè:s tri: čęsní:ke*
- češnja** gl. črešnja
- češplja** gl. cimber
- četrtak** || čęťórtà:k -a; -ę m – v stari Avstriji NOVEC za štiri krajcarje
- čevelj** gl. črevelj
- čevilj*** || čębi:lј -a; -ę m – dolg kovinski žebelj | ESSJ čavelj
- čevljar** gl. šoštar
- čevrnati*** || čęřvòrná:tę -à:m nedov. – rahlo se kaditi, npr. iz dimnika
- čez** gl. črez
- čezenj** || čęžà:nј zaim., navezna oblika za tož. ed. m in s – čezenj: *ne vięm, 'kej mà: čęžà:nј*
- čibaselj*** || čibá:sęlj -na; -nę m – črv (Čezsoča)
- čigav** gl. ča
- čikati** || či:kętę -ęm nedov. – žvečiti, npr. tobak, žvečilni gumi
- čikirati*** || čiķięřtę -ęm nedov. – ekspr. biti nevoščljiv (Čezsoča)
- čima*** || či:ma -e; -e ž – **1.** poganjek, kal; **2.** ekspr. penis
- čingum*** || čiņyù:m -a; -ę m – žvečilni gumi
- čink** || či:ņk -a; -ę m – drobtina: *je pujà:dla 'lih 'ęn či:ņk* > zelo malo
- činkast*** || či:ņkęst -a -o prid. – **1.** ekspr. slaboviden; **2.** ki slabo sveti: *či:ņkęsta lù:č*

činkerli*

činkerli* || čì:ŋkərle -a; -lijə m – pipec, žepni nožiček | gl. tudi kinčerli
činkli* || čì:ŋklə -kəlna; -kəlnə m – ekspr. človek, ki slabo vidi ali škili
činklja* || čì:ŋklja -e; -e ž – ekspr. ženska, ki slabo vidi ali škili
čirboks* || čirbò:ks -a m ed. – rdeč pečatni vosek
čist gl. čeden
čistiti gl. pucati, glajštati
čistoča gl. čeja
čižek gl. cajzelc
člin* || člì:n -a; -e m – gleženj | Plet. člen; gl. tudi krak
čmar* || čmà:r -ja; -jə m – slabš. zdravilec, padar | Plet. ≠
čmelj || č'melj čmé:lja; čmé:lje m – čmrlj
čmis* || čmì:s -a; -e m – vrv pri biču
čmos* || čmò:os -a; -e m – manjši kos blaga, ki ostane pri krojenju
čmrlj gl. čmelj
čoftati* || čuftá:tə -à:m nedov. – **1.** ekspr. čofotati po vodi; **2.** ekspr. tlačiti
čokat gl. trkljat
čolja* || čuólja -e; -e ž – **1.** tnalo za sekanje drv, panj; **2.** ekspr. velika glava: *mo ne yriə heč tu čuóljo* | KKKJ; Plet. čola; 1. gl. tudi panj
čoljec* || čuóljc -a; -e m – **1.** paglavec, razvojna stopnja žabe; **2.** ekspr. človek z debelo, veliko glavo | 1. gl. tudi ponovčica, ponovčič
čompa || čuòmpa -e; -e ž – krompir: *čuòmpe se žie smé:jəjo* > krompir je že razkuhan
čompovlje* || čuómpulje -a s ed. – nadzemni del rastline pri krompirju
čopič gl. penzelc
črča || čs:rča -e; -e ž – strma senožet
čreda gl. bejda
črediti se || črèdi:tə se črièdəm se nedov. – po vrsti se izmenjavati
črep* || č'rep čré:pa; čré:pə m – požeruh | gl. tudi muza, pošnoder
črešnja || črièšnja -e; -e ž – češnja
črevelj || črièwəlj črièulja; črièulje m – čevelj
črez || čriəs prisl. – čez: *prìð sem čriəs*
črezinčrez* || črièzənčriəs prisl. – **1.** povsod; **2.** izraža zvrhano mero: *'mam črièzənčriəs ðost* | PW čezinčez
črka gl. pošta
črne koze gl. ronje, runje
črnec* || 'čərnc čà:rnca m ed. – črna kava (Žaga)

črnica || črni:ca -e; -e ž – borovnica

črta gl. rajda

črtast gl. gažast

črv || čərù: čərwa; čərwi: m – črv, glista: *je čərù: tu liəşə* | gl. tudi čibaselj

čuč || čù:č čù:ča m ed. – **1.** sir iz posnetega mleka; **2.** mladi sir; **3.** slab, nekakovosten sir; **4.** sirova skorjica

čučka* || čù:čka -e; -e ž – otroška igra, pri kateri se spodbija palico | Igralec poskuša z večjo palico udariti po manjši ošiljeni palčki (čučki), ki do polovice štrli čez stopnico ali kamen, tako da čučka zleti čez razdaljo, določeno s črto (npr. 2 m). Z mesta, kjer čučka pristane, naslednji igralec poskuša čučko vreči v manjši krog, zarisan pod začetnim mestom (pri stopnici ali kamnu): če zadene, on spodbija čučko. Če čučka pri spodbijanju ne zleti čez s črto določeno razdaljo, spodbija naslednji igralec.

čučkati* || čù:čkətə -əm nedov. – igrati čučko | Plet. ≠

čudež gl. mirakel

čujati se* || čujá:tə se čù:jəm se nedov. – ekspr. obotavljati se | gl. tudi cincati, metohati se, očajati se, očavljati se, ogrebiti se, upuljevati se

čuk || čù:k -a; -e m – ekspr. tepec, neumnež: *čù:k neù:mne*

čukati* || čù:kətə -əm nedov. – ekspr. kukati, skrivoma, pritrjeno gledati (Čezsoča): *'poh čù:ka ta_s štarhùola*

čukla || čù:kla -e; -e ž – strmina, skalnat rob

čura* || čù:ra -e; -e ž – grča | gl. tudi gumpa

čurčel* || čù:rčəl -na; -nə m – storž iglavcev

čuška* || čù:ška -ške; -e ž – pentlja | Plet. čužka; gl. tudi petljica

čuvežen* || čù:bəžən -žna; -žnə m – žica | Plet. čivežən, čivežənj; gl. tudi čvežen, drot, zajla

čužek* || čù:žək -ška; -ške m – koruzni storž brez zrn | Plet. ≠; gl. tudi štrucelj

čuženik* || čù:žəŋək -ŋka; -ŋkə m – priprava za robkanje koruze | gl. tudi krampovec, mrvalo, ognjilo

čužiti || čù:štə čù:žəm nedov. – ličkati (koruzo)

čvežjen* || čwé:jžən -žna m ed. – žica (Bavšica) | Plet. čvežən; gl. tudi čuvežen, drot, zajla

čvet* || č'bet čbé:ta; čbé:tə tudi čə'fet čəfə:ta; čəfə:tə m – jezik pri čevlju

čvrleti || čwərliətə čwà:rləm nedov. – cvrčati: *dró:wa čwá:rljo, čə jəh mó:kre zəkù:rəş / mà:st žiə čwá:rlì, 'den fá:ncəle nuòtər*

D

- dahpapa*** || dà:hpapa -e; -e ž – črn izolirni material, strešna lepenka | gl. tudi popendekel
- dajati okoli*** || deǰá:tę ukò:ŷ frazem – ekspr. kolovratiti
- dajati se*** || deǰá:tę se dá:jęm se nedov. – **1.** ekspr. tepsti in prepirati se hkrati; **2.** tekmovati, kosati se: *zmięri se dá:jęta*
- daleč** || deǰlè:č prisl. – daleč
- daljnogled** gl. špegel
- damnica** || dà:męnca -e; -e ž – **1.** dimnica; **2.** zadnja deščica pri čebelnem panju, končnica (Plet.)
- darilo** gl. kirtoh
- dati noh*** || dà:t 'noh frazem – **1.** pokvariti se: *męši:na je dá:la 'noh*; **2.** nehati, popustiti, prenehati: *ęǰkò:l ne dá: 'noh* > vedno vztraja pri svojem mnenju / *ni dà:ŷ 'noh já:stę* > ni nehal jesti
- dave** || dà:be prisl. – davi, danes zjutraj: *driębe an dá:be* > vedno
- daža*** || dà:ža -e ž ed. – deževje, dež: *neǰ 'hot ta pu dà:žę*
- debel** || dbò:ŷ dbięla, dbęlù: tudi dbięlo prid. – debel
- debelnica** || dbięlęnca -e; -e ž – pustna nedelja | KKJ debelca
- dedec** || diępc tudi dięcc -a; -ę m – ekspr. dedec, moški: *dięcc nęmà:rņę / a_s dięcc al ní:sę*
- dedič** gl. gerbar
- dejati** || d'jętę sęm d'jęu del. -l dov. – reči, dejati | sedanjik ne obstaja > praviti
- dejkec*** || deǰkęlc -a; -ę m – okrasni prtiček
- dejkná*** || deǰkna -e; -e ž – odeja
- dekla** || dí:kla -e; -e ž – **1.** služkinja; **2.** dekla
- delopust** gl. fajront
- denarnica** gl. bačkar, gobec, mošnjá
- dereht*** || dәрè:ht prisl. – naravnost | PW derekt
- dereht*** || dәрè:ht člen. – naravnost, kar, celo: *ya je dәрè:ht ubú:šęlna, tkù: je bí:la vešięla*
- dereza** gl. krotica
- desen** gl. pravi
- desetnik** || dešiętęnk -a; -ę m – desetnik, deseti otrok istega spola po vrsti (sin ali hči), ki ima posebne sposobnosti, npr. vidi v prihodnost
- deska** gl. dilja, planka, povdnica, štrhal
- deščica*** || dešči:ca -e; -e ž – klop ob kmečki peči (Bavšica)
- detelja** gl. betela
- deti** || diętę dięnęm dov. – položiti, dati na določeno mesto: *den h krà:jo* > pospravi
- dež** gl. daža, štrkovec
- deževati** gl. pajati, plejhati, ramošljati, štrkati
- dežica** || dží:ca -e; -e ž – **1.** glinena posoda za shranjevanje zaseke; **2.** lesena posoda stožčaste oblike
- dežnik** gl. lombrena
- diabetes** gl. cukrova
- diht*** || di:ht -a m ed. – zračno, vakuumsko tesnjenje: *neǰ pǎrpú:šča di:hta* | PW
- dihtenga*** || di:htęņa -e; -e ž – tesnilo, gumica za tesnjenje | PW
- dijo*** || di:jo medm. – kletv.: *di:jo pè:pi / di:jo bò:-no*
- dilja*** || di:lja -e; -e ž – deska | KKJ; gl. tudi planka, povdnica, štrhal
- dim** gl. kad
- dimnica** || dí:męnca -e; -e ž – nekaj vdolbina v steni, kamor so spravljali svetila
- dimnik** gl. ravfenik
- dimnikar** gl. ravfenkerar
- divjati** gl. drsteti
- divje** gl. divljo
- divji lovec** gl. ravbšic
- divlji*** || dú:lje -a -e tudi dljù: prid. – **1.** divji: *tę dú:lje pǎrsię* > divji prašič, merjasec / *tę dú:lje męsù:* divje meso, nepravilno razraslo tkivo v rani; **2.** zmer. *tí: pǎrsię dljù:* > nemarnež
- divljo*** || dljù: prisl. – **1.** divjs; **2.** neprikladno, neprijazno
- dnina, dninar** gl. tabrh, tabrhar
- dno** gl. povden
- dober** || duóbǎr -bra -o; prim. *γuórsęę*, pres. *naryúorsęę* prid. – dober: *je dó:bra ku k'roh*

dobiti se

dobiti se || dubi:tə se dubuom se dov. – znajti se:
kar neŋk'ret se je dubi:u dó:le ne tliheŋ
doga gl. donga
dogovoriti se gl. podmenati se
dohiteti gl. zateči
dojka gl. cuza
dol || 'doy prisl. – navzdol, dol | gl. tudi dolka
dole || dó:le prisl. – doli, spodaj
doleteti gl. fratati
dolg || 'doh dú:ya -o prid. – dolg
dolg gl. puf
dolka* || dò:uka prisl. – navzdol, dol: *se je sku-là:jeĉlo dò:uka pu briéyĉ*
dolžiti || dú:žitĉ -ĉem nedov. – obtoževati, dolžiti
domač, domače gl. pitoven, pitovno
domar || dùomər -ja; -jĉ m – pastir, ki ostane na planini in pomaga sirarju
domišljav gl. gvalten, ogvalten, sprhaven
domišljavec gl. gvaltnĉž
donga || dò:ŋya -e; -e ž – doga, deščica za sestavljanje lesene posode, npr. soda
doseči gl. segniti, vtrucati
dove* || dùobi tudi dùove sklop – kdo ve
dovhtar || dò:uhtər -ja; -jĉ m – zdravnik
dovolj || dĉwə:lĵ prisl. – dovolj: *má:mo pu ri:t an pu ylá:wĉ usá:ya dĉwə:lĵ*
dovri* || dò:urĉ dò:wər ž mn. – vrata, duri
drahati || drá:hĉĉ -ĉem nedov. – ekspr. dražiti, izzivati
drajfos* || drá:jfùos -a; -ĉ m – trinožni kovinski podstavek za lonce ali kotel na ognjišču
drasta || drá:sta -e; -e ž – naravna drĉa za spravljjanje lesa v dolino | gl. tudi lot, riža
dražiti gl. drahati
drĉa gl. drasta, lot, riža
dregniti gl. becniti, ducniti, štokniti, žokniti
drek || d'rek dré:ka; dré:kĉ m – **1.** iztrebek, gnoj; **2.** blato, umazanija: *'zuj ĉriĉulje, dĉ ne pərné:sĉš dré:ka nuòtər u_hi:šo*; **3.** kletv.: *o, d'rek, spiĉk je uše neŋrùobe* | 1. gl. tudi merda
drekec || drè:kec -kca; -kcĉ m – **1.** ekspr. strahopetec, šleva: *tè:jst drè:kec se žiĉ ne ũ:pa tá:ya*; **2.** zmer.: *biĉš, biĉš, drè:kec usrá:nĉ* | 1. gl. tudi bavec
dreti || driĉĉĉ dé:rĉem nedov. – **1.** klati: *kdà: buoste dăr:lĉ pərsiĉ*; **2.** odirati, odstranjevati kožo z živali
dreve || driĉbe prisl. – drevi
drevo || dərù: dərbiĉsa; dərbiĉsa s – **1.** drevo; **2.** plug
drgniti gl. garati (se)

drbola* || dərȳo:la -e ž ed. – **1.** množica ljudi; **2.** skupina, družĉina; **3.** ekspr. številna družina
driska gl. telesnica
drista || drí:sta -e; -e ž – **1.** sluz; **2.** driska
dristati || dristá:tĉ drí:stĉm tudi drí:šĉĉem nedov. – **1.** imeti drisko **2.** ekspr. močno si prizadevati za kaj: *'kej se kar neŋrĉj niĉki dri:šĉĉš*
drmastar* || drmá:stər -ja; -jĉ m – nabiralec železja (za prodajo), ki je ostalo na obmoĉjih vojaških spopadov iz prve svetovne vojne
drmastiti || dər má:stĉ -má:stĉm nedov. – **1.** lomastiti, premikati se tako, da nastaja škoda (na travniku, v gozdu): *je ská:la dər má:stla skuos ȳò:st*; **2.** prehitro, površno, slabo delati in pri tem povzročiti veĉ škode kot koristi
drn || dər:n dərnu: m ed. – ruša, plast trave in mahu tik nad prstjo: *so rá:nlĉ dər:n, k_so wĉz:lĉ s_trá:ktorjĉm ta pu ȳrù:ntĉ*
drnjohati || dərnuóhĉĉ -ĉem nedov. – smrĉati
drnoselj* || dərnuóselj -slja; -sljĉ m – trnulja, plod črnega trna | Plet. ≠
droben gl. droman
drobtina gl. ĉink
droman* || drumá:n dró:mna drumnù: prid. – **1.** droben, majhen; **2.** ekspr. drobcen, suh
dromnica* || drumní:ca -e ž ed. – necepljena hruška | Plet.; SSKJ drobnica
droť* || d'rot drò:ta tudi drutù:; dró:tĉ tudi druti: m – žica | TSVK; gl. tudi ĉuvežen, ĉvežen, zajla
drsteti* || dərstĉĉĉ dór:stĉem nedov. – ekspr. divjati, zelo hitro se premikati
druge* || dór:ȳe prisl. – drugje
drugo rajžo* || drú:ȳo rà:jžo frazem – drugič
družba || dór:ržba -e in dəržbiĉ; dəržbiĉ ž – družba: *ní:ma 'red dəržbiĉ*
drva || dró:wa drò:u s mn. – drva
drvarnica gl. guta
drzalica || dór:rželca -e; -e ž – zadržga | Plet. ≠; gl. tudi kizura
ducniti || dú:cĉntĉ -cĉnem nedov. – ekspr. dregniti | gl. tudi štokniti, žokniti
duda gl. cuzla, žula
duhoven* || thó:wĉn thó:una; thó:unĉ m – duhovnik
dunf* || dù:nf -a m ed. – sopara
dunfen* || dú:nfĉn -fna -o prid. – soparen: *je dú:nfno dè:nĉs / dú:nfno pulĉĉĉe*
duplo gl. štrhol
durati* || dərá:tĉ -à:m nedov. – **1.** trajati: *ni dərá:lo piĉĉ mĉnù:t / rùòže žiĉ dú:ȳo dərà:jo* **2.** ekspr. privošĉiti (si): *še zĉ siĉ ne dĉrà:* > zelo je skop | IT, KJK; 1. gl. tudi tavrati

durek* || dù:rek -a; -ę m – igra s kartami | Plet.,
SSKJ durak

durh* || dù:rh prisl. – neprenehoma | PW, KKJ

duri gl. dovri

dušica* || tši:ca -e; -e ž – duša, dušica
(Bavšica)

dušiti¹ || duši:tę dú:ši 3. os. ed. nedov. – **1.** imeti
astmo, nadoho: *ȳa dú:ši*; **2.** loviti sapo

dušiti² gl. temfati

dvigniti gl. zadreti

dvocevka gl. toplarica

dvojec || dùojc -a; -ę m – dvojček: *sta dùojca*
onadwà:

dvorišče gl. govf, ograd, sentin

eden || 'dɛn d'na d'no tudi a'dɛn adnà: adnò: štev.
– en: *'mam dná:ya brá:ta*

eden || 'dɛn d'na d'no zaim. – ki ni natančneje
določen: *'dɛn pùoka* > nekdo trka / *d'ne so te*
ɣliɛdɛɫɛ > so te iskali

ejmar* || é:jmər -ja; -jɛ m – vedro | gl. tudi goljmer,
kongelj, štenjak

ejsenšala* || è:jsɛnšà:la -e; -e ž – dvodelna
vojaška posoda | gl. tudi gaveta

elektrika gl. letrika, štrom

elte gl. le-te

emavs* || è:maʋs -a m ed. – šega na velikonočni
ponedeljek | družina, prijatelji odidejo v naravo ali
v gostilno, kjer se družijo in uživajo blagoslovljeno
hrano

en || 'ɛn 'na 'no štev. – en: *'ɛn tɛliɛr žú:pe*

en || 'ɛn 'na 'no zaim. – en, neki: *'ɛn mùoš*

enco gl. noco

eno mrvčico* || no mǎ:rčco frazem – malo:
pučà:j še no mǎ:rčco

entres* || ɛntrè:s -a; -ɛ m – naslov

F

- facol*** || fəçò:u fəçùola; fəçùolə m – ruta | KKJ
- fagla*** || fà:yla -e; -e ž – bakla | IT; gl. tudi ruševica
- fagot*** || fayò:t -a m ed. – **1.** ekspr. krama: *yò:re ne wà:rhe je sà:m fayò:t* > na podstrešju je sama krama; **2.** prtljaga; **3.** ekspr. sitnost: *z_njà:m je sà:m fayò:t* | DJ
- fajfa** || fà:jfa -e; -e ž – pipa, čedra
- fajht*** || fà:jht -a m ed. – vlaga | IT, KKJ
- fajhten*** || fà:jhtən -tna -o prid. – **1.** vlažen; **2.** ekspr. opit, pijan: *je pá:ršu fà:jhtən dëmò:u* | IT
- fajn*** || fà:jn neskl. prid. – prijeten, prijazen: *je na fà:jn čé:ča*
- fajn*** || fà:jn prisl. – **1.** lepo, ugodno; **2.** dobro
- fajront*** || fà:jront -a; -e m – **1.** nekdanj dopust; **2.** konec dela
- fajl*** || fà:lər -ja; -jə m – napaka | IT
- falit*** || fəli:t v povedkovi rabi – potrt, skesan, potuhnjen zaradi občutka krivde: *je biu dwà:dni: fəli:t / pà:s je nièki fəli:t, 'lej ku se ulièe z_riepem tem mēd nuyà:mē*
- faliti** || fəli:tə fà:lēm dov. – **1.** zgrešiti: *kar yà:ro pəsà:rì:t ne fá:li*; **2.** ekspr. manjkati: *'kej_t fá:li, a_s bulà:n? / 'maš slù:žbo, 'maš žé:no – 'kej_t fá:li? / še trì:dni: m_fá:li dē pè:nzije*
- fana*** || fà:na -e; -e ž – zastava | IT
- fancel*** || fà:ncu -cəla; -cələ m – krof: *criétē, jó:stē fá:ncēle* | KKJ fancelj
- far** || fà:r fà:rja; fà:rjə m – župnik (Bavšica)
- farbati** || fà:rbəṭə -əm nedov. – **1.** barvati; **2.** ekspr. zardevati
- farca*** || fà:rca -e; -e ž – **1.** bajno bitje, duša umrlega, ki straši (nevidno bitje, ki dirja z zvokom konjskih kopit)
- farfelni*** || fà:rfəlṅə -u m mn. – v krop zakuhani vlivanci iz pšenične moke
- farjeva moda*** || fà:rjəwa muóda frazem – brusnice | v Šulinovih zapiskih, informatorji besede ne poznajo; gl. tudi medvejka
- farmačija*** || farmači:ja -e; -e ž – lekarna
- farmačist*** || farmači:st -a; -e m – lekarnar
- farovž** || fá:ruš -ža; -žə m – župnišče
- fasati** || fá:səṭə -əm dov. – **1.** biti tepen, dobiti jih: *'jəh je fá:su, dē je biu čà:rn*; **2.** ekspr. dobiti, nalesti se česa neprijetnega, npr. bolezní, uši: *je fá:su ṭəḷəsní:co*
- faselj*** || fá:səlǰ -lna; -lnə m – **1.** sod: *d'bou ku fá:səlǰ*; **2.** ekspr. debelušnež | TSVK fasel
- fasenga*** || fá:səŋya -e; -e ž – **1.** osnovna živila: *je zəšlú:žu zē fá:səŋyo*; **2.** okenski, vratni okvir | PW; 1. gl. tudi špeža
- faš*** || fà:š -a m ed. – butara, suhljad
- favč*** || fà:uč -a; -e m – srp | ESSJ fovč
- favlencar*** || faulè:ncər -ja; -jə m – kdor se izmika delu | KKJ, TSVK
- favlencati*** || faulè:ncəṭə -əm nedov. – izmikati se delu, lenariti, postopati | TSVK
- febre*** || fè:bre -bər ž mn. – vročina, povišana telesna temperatura
- feca*** || fè:ca -e ž ed. – kvas | KKJ, ESSJ; gl. tudi fejca
- fecal*** || fəçà:u -à:la m ed. – **1.** gnojnica; **2.** umazana, odpadna voda; **3.** mlakuža
- fecalar*** || fəçà:lər -ja; -jə m – slabš. mlad fant, ki še ni bil sprejet v fantovsko skupnost | gl. tudi pepeljuhar
- fecalarica*** || fəçà:lərca -e; -e ž – zimsko zeleno jabolko
- fedegornik*** || fəḍəyùoreŋk -a; -e m – mestna lastovka | gl. tudi podgorida
- fedelin*** || fəḍəlì:n -a; -e m – nav. mn. jušni rezanec
- feġlati*** || fəylá:tə fəylá: 3. os. ed. nedov. – povzročati, da se kje razširja smrad (Bavšica): *ut kùot nièki fəylá:*
- fehtar** || fiəhtər -ja; -jə m – kdor prosjači
- fehtarica** || fiəhtərca -e; -e ž – ženska, ki prosjači
- fehtati** || fiəhtəṭə -əm nedov. – prosjačiti, moledovati
- fejca*** || fè:jca -e ž ed. – kvas (Bavšica) | gl. tudi feca

fejlh*

fejlh* || fè:jlih prisl. – točno (Bavšica): *prì:t fè:jlih*

fejst || fè:jst prid. – **1.** ekspr. dober, pošten: *fè:jst cè:ča* > dobro, zaupanja vredno dekle; **2.** močen, okrogel, debelušen: *fè:jst utrò:k*

fejst* || fè:jst prisl. – močno | TSVK; IT fest

fejstinga* || fè:jstingʷa -e; -e ž – trdnjava

felja* || fè:lja -e; -e ž – **1.** pletena kapa (Bavšica); **2.** pastirski klobuk (Soča)

fenjati* || fɛnjá:tɛ -à:m nedov. – **1.** slabš. na drobno rezati; **2.** mečkati

fešta* || fè:šta -e ž ed. – **1.** zabava; **2.** menstruacija | 2. gl. tudi marovd, narobe

feštnar* || fè:štnər -ja; -jɛ m – gozdar | gl. tudi goljcar

feta* || fiéta -e; -e ž – **1.** rezina: *'ha fiéta ošokò:la*; **2.** kruh, ki se je med peko sesedel (Bavšica)

feterati* || fɛtərá:tɛ -à:m nedov. – **1.** slabš. mencati: *'kej fɛtərá:š tu rùocɛh tù:ste*; **2.** ekspr. obotavljati se: *žie 'pou ù:re fɛtərá:* | 2. gl. tudi cincati, čujati se, metohati se, očajati se, očavljati se, ogrebrati se, upuljevati se

figa || fi:ya -e; -e ž – **1.** smokva; **2.** konjski iztrebek; **3.** zvita kita las; **4.** pest s palcem med kazalcem in sredincem, ki izraža zavrnitev: *čo fi:yo, čo fi:yo* [pokaže figo], *biɛž nɛ puòlje rà:st, kej_s pór:šu ta_h mé:ne krà:st* > zagovor zoper ječmen v vekli

Figač* || Fiyá:č -yá:ča; -yá:čɛ m – šalj. prebivalec Plužen

figurin* || fiyuri:n -a; -ɛ m – modna revija z veliko slikami in fotografijami: *se ublá:či ko ta_s fiyuri:na*

filja* || fi:lja -e; -e ž – pila, rašpa

filjati* || fi:ljetɛ -ɛm nedov. – piliti

fin || fi:n -a -o prid. – **1.** okusen, dobrega okusa (hrana, pijača); **2.** ekspr. vzvišen (človek): *je tkù: fi:n, dɛ še puzdrà:ba ne*; **3.** boljši, prazničen: *tɛ fi:n ɣ'went*

finger* || fi:ɲɣərt -a; -ɛ m – **1.** naprstnik; **2.** ekspr. zelo majhna količina tekočine: *dej sɛmù: 'ɛn fi:ɲɣərt bí:na* | IT; KKJ, PW fingerat

fino || fi:no prisl. – **1.** ekspr. vzvišeno: *se fi:no nùosi*; **2.** boljše, praznično: *zɛ h_má:sɛ se zmiɛrɛm fi:no ubliɛɛ*

firgonk* || fiɛrɣonk -a; -ɛ m – zavesa | IT firnik; gl. tudi koltrina

firkelec* || fiɛrkɛlc -a; -ɛ m – četrt: *tri: fiɛrkɛlce nɛ wé:smo* | IT; KKJ firkeljc

fit || 'fɛt fi:ta m ed. – najemnina: *fi:ta nɛ plɛčú:-*

je, nùotre nɛdɛlɛyú:je, pà:rtc mo je imiɛ, wà:ɲka naj griɛ

fitirati* || fɛtiɛrɛtɛ -ɛm nedov. – dati v najem

fitnica* || fi:tɛnca -e; -e ž – podnajemnica

fitnik* || fi:tɛɲk -a; -ɛ m – podnajemnik | IT

fižol gl. bob

flahtelj* || flá:htɛlj -na; -nɛ m – trak iz blaga (Bavšica)

flajda* || flà:jda -e; -e ž – **1.** domača halja; **2.** slabš. opletajoče, preveliko oblačilo

flajšter* || flá:jštər -ja; -jɛ m – obliž | Plet. flašter; gl. tudi čerot

flanca* || flà:nca -e; -e ž – sadika | KKJ, PW

flancat gl. štravba

flancati* || flà:ncɛtɛ -ɛm nedov. – vzgajati sadike, jih saditi, presajati: *rùože, sɛlá:to flà:ncɛtɛ*

flankirati || flɛɲkiɛrɛtɛ -ɛm nedov. – ekspr. pohajkovati, potepati se: *ciɛu dà:n žie flɛɲkiɛra*

flaška || flà:ška -e; -e ž – steklenica | KKJ

flaškon || flɛškùon -a; -ɛ m – velika opletana trebušasta steklenica

flavzarica* || flà:ɥzərca -e; -e ž – slabš. obrekljivka, ženska, ki širi govornice

flavzna* || flà:ɥzna -e; -e ž – čenča, prazna marnja | SSKJ flavza

flaža* || flá:ža -e; -e ž – desetlitrška lesena posoda za vodo

flika || fli:ka -e; -e ž – zaplata, krpa: *kulù: zɛfli:kɛtɛ z ɥù:mjɛsto fli:ko*

flikati* || fli:kɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** krpati; **2.** lepiti: *fli:kɛtɛ slí:ke yó:re nɛ zì:d*; **3.** ekspr. popravljati | IT

flink* || fli:ɲk v povedkovi rabi – hiter, spreten: *ò:na je fli:ɲk* | TSVK

fliska* || fli:ska -e; -e ž – udarec s plosko roko, ki ga spremlja tlesk

fliskati* || fli:skɛtɛ -ɛm nedov. – tepsti z dlanjo

fliskniti* || flí:skɛntɛ -knɛm dov. – udariti s plosko roko, npr. po obrazu, zadnjici

flog* || flùoh flú:ya tudi fluyù:; flùoɥɛ tudi fluyi: – snežni plug

flohtati* || flùohtɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** ekspr. tarnati, jadikovati, pritoževati se

fok || 'fok medm. – izraža hiter premik: *ò:n pa, 'fok, hí:tro nùotər*

folc* || fò:lc -a m ed. – petje divjega petelina ali ruševca

folcati* || fò:lcɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** peti (za divjega petelina ali ruševca med dvorjenjem): *dwà:*

rù:šuca sta fò:lçela; 2. ekspr. zaljubljeno govoriti: *ji je fò:lcu nièki*

fonda* || fùonda -e; -e ž – temelj | KKJ, IT funda

forajtati* || forá:jtətə -əm dov. – prepreči, zamenjati konje | IT, KKJ, PW

forati* || fò:rətə -əm nedov. – voziti motorno vozilo, npr. avto, traktor ... | KKJ

fornel* || fornè:l -a; -e m – kuhalnik z električno ploščo

fota* || fò:ta -e ž ed. – ihta, huda jeza: *ya je pupá:-dla fò:ta* | DJ; gl tudi krlja

foter* || fùotər -tra; -trə m – podloga iz tkanine pri obleki

fotografija gl. pultre

fotrati* || fùotrətə -əm nedov. – 1. krmiti; 2. ekspr. norčevati se iz koga, lagati komu za šalo: *so ya fùotrətə, on je pa use vərjè:y* | KKJ

fovšen* || fušì:en -a -o prid. – zavisten | KKJ

fovšija || fušì:ja -e ž ed. – zavist

fraj || f'rej neskl. prid. – 1. prost: *f'rej kà:mra; 2.* svoboden

frajdati* || frà:jdətə frà:jda 3. os. ed. nedov. – veseliti: *'neč ya ne frà:jda / ya frà:jda yùostə rimò:niko* | TSVK

frank || frà:ŋk -a; -e m – davek

franze* || frà:nze frà:ns ž mn. – 1. rese, okrasne niti, ki visijo z robov rute; 2. lasje, ki pokrivajo čelo in so postrizeni nad obrvmi | SSKJ franže

frata || frá:ta -e; -e ž – jasa, poseka

fratati || frà:tətə -əm dov. – 1. ekspr. doleteti, zadeti: *ya je frà:təlo; 2.* spodleteti

frdaman || fərdà:mən -a -o prid. – 1. uničen; 2. ekspr. presnet: *fərdà:məna muləri:ja*

frdamati* || fərdà:mətə -əm dov. – 1. uničiti, pokvariti; 2. ekspr. ubiti, pokončati: *'mat me fərdà:ma, čə zviə* | IT

frdaskan* || fərdà:nskən -a -o prid. – presnet: *frdà:nskəno urè:me, skùos je dè:š*

frderban* || fərdiərben -a -o prid. – pokvarjen, uničen | PW

frderbati (se)* || fərdiərbe(ə) (se) -əm (se) dov. – 1. pokvariti (se), uničiti (se); 2. ekspr. ubiti (se) | PW, KKJ

frdresati se* || fərdriəšətə se fərdriəsa se 3. os. ed. nedov. – 1. (ne) biti mar; 2. ekspr. ljubiti se komu: *'neč se mo ne fərdriəsa* (Srpenica) | gl. tudi frdrezati se

frdrezati se* || fərdriəžətə se fərdriəza se 3. os. ed. nedov. – 1. (ne) biti mar: *se me fərdriəza zə tu; 2.* ekspr. ljubiti se komu | gl. tudi frdresati se

frejntar* || frè:jntər -ja; -jə m – tujec, nedomačin | TSVK fremtar

frem* || friəm -a; -e m – krojaško orodje, koščena ost za paranje

frgnati* || fəryñà:tə -à:m dov. – ekspr. stežka dati, privoščiti komu kaj (Bavšica): *mo je le fəryñò:y 'tejst kùos krú:ha / m_je nó:na le fəryñà:la mà:lo sò:ydu*

fris || f'ris fri:sa; fri:sə m – slabš. obraz

frise pokati* || fri:se pùokətə frazem – 1. spakovati se: *ne pùoki fri:su; 2.* norčevati se iz koga/česa: *so fri:se pùokətə ta_z njá:ya; 3.* šaliti se: *zmiəri znà: fri:se pùokətə* | KKJ, PW

frišen || fri:šən -šna -o – 1. svež, pravkar pripravljen, dobljen: *fri:šna já:jca; 2.* svež, hladen (za vreme, zrak): *je fri:šno wà:ne*

frketa* || fərkə:ta -e; -e ž – velika lasnica v obliki črke U za spenjanje zvite kite | KKJ

frkniti || fə:rkəntə -knəm dov. – ekspr. smukniti, izmuzniti se

frlčast* || fə:rlčəst -a -o prid. – kodrast

frlec* || fə:rlc -a; -e m – 1. koder; 2. oblanec; 3. ekspr. živahen otrok

frleti || fərlì:tə fə:rləm nedov. – 1. leteti s krili: *tà:č fə:rlì; 2.* ekspr. zelo hitro teči; 3. štrleti: *mo fə:rljo ušì:sa*

frnjaža* || fərnjā:ža -e; -e ž – opekarna

frnjažiti* || fərnjā:štə -jā:žəm nedov. – ekspr. mimogrede, ob drugih opravih kuhati (Bavšica) | ESSJ frnjažiti

frodelj || frùodəlj -dlja m ed. – okleščene veje s svežim listjem za krmo koz ali ovc

frošk* || frùošk -a; -e m – zajtrk

froškati* || frùoškətə -əm nedov. – zajtrkovati | KKJ, PW froškati

frškinja* || fərški:nja -e ž ed. – sveža trava za krmo

frtalja || fərtá:lja -e ž ed. – cvrtje, jed iz stopenih in ocvrlih jajc

fruga || frù:yə -e ž ed. – 1. pridelek; 2. letina

frugati* || frù:yətə -əm nedov. – uspevati, dobro rasti, obroditi | KKJ

ftega* || ftieya -e; -e ž – trgovina | SSKJ botega; DJ betjega

fufnja* || fù:fnja -e; -e ž – ekspr. spletkar: *zmiəri mà:sta ne fù:fnje*

fufnjač* || fufnjā:č -a; -e m – 1. ekspr. vohljač; 2. ekspr. šušmar

fufnjati || fufnjā:tə -à:m nedov. – 1. ekspr. vohljati, poizvedovati; 2. šušmariti

fuksa* || fù:kša -e; -e ž – konj, navadno rumenorjave barve: *pə:rdi ku fù:kša* | TSVK

fula*

fula* || fú:la -e; -e ž – ekspr. neznačajnejš, potuhnjenec

fuliti || fuli:tę fú:li 3. os. ed. nedov. – pihati skozi ozko špranjo: *'ješ, ku fú:li nùotər pud urà:tmę*

fuliti se* || fuli:tę se fú:lęm se nedov. – **1.** ekspr. potuhnjeno se vesti, plaziti se; **2.** vsiljevati se, npr. v družbo

fundáč || fundà:č -a m ed. – kavna usedlina | gl. tudi sut, zoc

funtar* || fù:ntər -ja; -ję m – na planini lastnik manjšega števila ovc ali koz

furbac* || furbà:c v povedkovi rabi – prebrisan, premeten: *'ješ, ku je ó:na furbà:c*

furem* || fú:ręm -rma m ed. – tir, ustaljen red: *me je sprá:bla ta_s fú:rma* | TSVK furm

furen* || fú:ręn -rna; -rnę m – apnenica

furiya || fú:rja -e ž ed. – **1.** hitrost, naglica; **2.** ekspr. hiter, površen človek

furiyast || fú:rjęst -a -o prid. – vihrav, neučakan

furjati* || furjã:te -à:m nedov. – ekspr. brezglavo hiteti

furman || fú:rmęn -a; -ę m – voznik konjske vprege

fuščar* || fú:ščər -ja; -ję m – kroglja, napolnjena z žveplom, ki se ob padcu na tla razpoči, deška »igrača«: *pùokętę s fú:ščərjęm*

fuščati* || fuščã:tę fú:ščęm nedov. – **1.** oglašati se s sikajočim glasom, npr. ko iz majhne špranje uhaja zrak: *'węn_z yù:me je fuščã:lo*; **2.** ekspr. pihati od jeze: *je kar fú:šču*

fuzejkel* || fuzé:jkęl -na; -nę m – nogavica, navadno volnena | gl. tudi čamp, sejkel, štebal

G

- gacati*** || *γá:cętę -ęm* nedov. – vzdrževati ogenj | PW hacati
- gače*** || *γá:če γà:č ž mn.* – spodnje hlače: *tę dù:ye γá:če / γá:če nę pępì:h* > dolge spodnje hlače z razporkom med nogami / *sem se ustrá:šu, dę m_je kar γá:če tu_à:rt putęyñi:lo*
- gajcati*** || *γà:jcętę -ęm* nedov. – otr. spati, ležati
- gajd*** || *γà:jt -da; -dę m* – **1.** močen človek, silak; **2.** velikan
- gajst** || *γà:jst -a m ed.* – moč, sila
- gajsten*** || *γá:jstęn -tna -o prid.* – močen, rezkega okusa, npr. žganje | KKJ
- gak*** || *γà:k -a; -ę m* – kavelj (za obešanje mesa, obleke)
- gakelj*** || *γà:kęlj v povedkovi rabi* – **1.** važno, pomembno: *pù:stę, saj ni γà:kęlj*; **2.** občutljiv: *saj ni:sęm tkù: γà:kęlj*
- gakič*** || *γà:kęč -kča; -kčę m* – kvačka
- gakljati*** || *γà:kljętę -ęm* nedov. – kvačkati | KKJ hakljati
- gaksen*** || *γá:ksęn -sna; -snę m* – ekspr. dolga noga (Bavšica)
- galeja** || *γęlę:ja -e; -e ž* – **1.** ekspr. velika soba ali hiša **2.** ekspr. številna družina
- galiti*** || *γęli:tę γá:lęm* nedov. – **1.** za duhovnike enolično peti pri cerkvenem obredu; **2.** ekspr. enolično si popevati; **3.** ekspr. pogosto praviti, pripovedovati isto stvar
- gampes*** || *γá:mpęs -a; -ę m* – nakovalo | PW ambas, ampas
- gamsport** gl. gansport
- ganiti se** || *γñi:tę se γá:nęm se dov.* – ganiti se: *se ni ni:ti γá:nu, tku: se je bā:tų*
- gank** || *γęñk γá:ñka; γá:ñkę m* – (lesen) balkon
- gansport*** || *γà:nsport* tudi *γà:msport -a; -ę m* – gamsov čop, ki si ga lovci zataknejo za klobuk | PW gamsport
- garač** gl. rajsovec
- garati (se)** || *γà:rętę (se) -ęm (se)* nedov. – **1.** drgniti: *γà:rętę zęžyà:n kó:tu*; **2.** opravljati težko delo; **3.** smučati se, sankati se (Bavšica); **4.** praskati se | **3.** gl. tudi plezati se; **4.** gl. tudi grajspati, grentati, krampati, rušati se
- gare*** || *γá:re -- ž mn.* – **1.** voz na dveh kolesih, navadno brez ograje, za prevažanje sena (Čezsoča); **2.** ograja pri saneh (Bavšica); **3.** noge: *čę γá:re zędę:ręm, jęh žię pubę:ręm / so mięle u'se kú:re γá:re nę 'loft* > vse kokoši so poginile (ležale so na hrbtu z nogami v zrak) | PW
- garje** gl. garnje, ruša
- garnje*** || *γá:rnje -ręñ ž mn.* – garje | Plet. garne; gl. tudi ruša
- garovec** || *γá:ruwęc -uca; -ucę m* – velik ročni voziček za prevažanje sena, krompirja: *γá:ruwęc kú:rtuwęc* > manjši, krajši ročni voziček
- gatre*** || *γà:rtre -tęr ž mn.* – **1.** lestvičasta ograja, npr. pri otroški postelji; **2.** otroška posteljica: *spá:tę tu γà:rtreğ*; **3.** okensko okrižje | Plet. gatar
- gartroža** || *γá:rtružā -e; -e ž* – vrtnica | gl. tudi altroža
- gašper*** || *γà:špęr -ja; -ję m* – grebljica, priprava iz ukrivljene žice za razgrebanje žerjavice (Log) | gl. tudi širgakelj, šrajgelc, šuber
- gate** gl. gače
- gavbcek*** || *γà:ųpck -a; -ę m* – žlica za obuvanje čevljev
- gaveta*** || *γabę:ta -e; -e ž* – menažka, dvodelna vojaška posoda | SSKJ gavetka; gl. tudi ejšenšala
- gavetino*** || *γabeti:no -a; -ę m* – lonček za kuhanje kave
- gavfen** || *γá:ųfęn -fna m ed.* – kup, velika količina česa
- gavftre*** || *γà:ųftre -tęr ž mn.* – naramnice pri hlačah: *zęklà:nfi γà:ųftre*
- gavftrnica*** || *γà:ųftrinca -e; -e ž* – naramnica pri hlačah: *se m_je utó:ryęla γà:ųftrinca*
- gavge*** || *γà:ųyę γà:ųh ž mn.* – vislice | PW; Plet. galge
- gavnar*** || *γà:ųnęr -ja; -ję m* – falot, porednež,

gavnarica*

navihanec, razposajen otrok | TSVK; PW
gavner

gavnarica* || γά:ṽnərca -e; -e ž – navihana,
razposajena deklica | PW gavnerica

gavsniti* || γά:ṽsəntə -snəm dov. – ekspr. šavsniti
(Bavšica)

gavzati* || γά:ṽzətə -əm nedov. – gospodariti

gažast || γά:žəst -a -o prid. – črtast: *mà: no γá:-
žəsto pidžá:mo*

gedajati* || γədà:jətə -əm nedov. – uspevati
(Bavšica): *čúompe liētəs dó:bro γədà:jəjo*

gejc* || γè:jc -a; -ə m – šala: *zə γè:jc / je prá:-
bu γè:jce*

gejcar* || γè:jcər -ja; -jə m – šaljivec

gejda* || γè:jda -e ž ed. – ajda | Plet. hajda

gejter* || γè:jtər -tra m ed. – gnoj, gosta
rumenkasto zelena tekočina, nastala pri
nekaterih vnetjih

gelejnder || γələ:jndər -ja; -jə m – ograja ob
stopnišču: *so se mù:ljə pliezələ 'dou pu γə-
lə:jndərjə* | PW gelender

gelma || γè:lma -e; -e ž – čelada

gelumpec* || γəlù:mpc -a; -ə m – ekspr. padec

gelumpniti* || γəlù:mpəntə -pnəm dov. – ekspr.
pasti, telebniti

gemajnde || γemà:jnde neskl. ž ed. – občina

genav* || γəná:ṽ prisl. – točno | PW, TSVK

genjati (se)* || γè:njətə (se) -əm (se) dov. – **1.**
prenehati, genjati: *dəš je γè:nju / γè:nji zγà:-
njətə* > nehaj razgrajati; **2.** končati se: *se je
γè:njəla zì:ma*

gerbar* || γiərbər -ja; -jə m – dedič

gerbarica* || γiərbərca -e; -e ž – dedinja: *səm
mó:lu Buγà; də m no γiərbərco dà:*

gerof* || γiərof -a; -ə m – varuh, skrbnik | Plet.
gerob

gete* || γè:te 'γet ž mn. – hlačne nogavice

giltati* || γi:ltətə -əm nedov. – veljati | gl. tudi
kiltati

gilzna* || γi:lzna -e; -e ž – tulec pri granati ali
naboju | PW, TSVK hilzna

gimpel* || γi:mpəl -na; -nə m – kalin, ptica |
TSVK; KKJ gempelj

gin* || γi:n v povedkovi rabi – **1.** uničen, pokvarjen;
2. ekspr. utrujen; **3.** mrtev | IT

ginternis* || γi:ntərnis -a m ed. – bodeča žica

gladež || γlá:dəš -ža; -žə m – trnat plevel z
vijoličnimi cvetovi (Čezsoča)

glajštati || γlá:jštətə -əm nedov. – **1.** ekspr. čistiti,
polirati; **2.** gladiti

glajža* || γlá:jža -e; -e ž – gladka sled, ki jo
zapustijo sani, smuči

glava || γlá:wa -e; -e tož. γləwè: ž – glava: *'ma
γləwè: lih zə uši: rədi:tə* | podobno se sklanja
beseda trava; gl. tudi čolja

glavač || γləwà:č -a; -ə m – žebelj z veliko
glavo

glavičarica* || γləbi:čərca -e; -e ž – varnostna
zaponka, manjša kovinska sponka z iglo in
zatičem

glaž || γ'leš γlá:ža; γlá:žə m – kozarec

glaževina || γlá:žbəna -e; -e ž – črepinja

gladati || γliédətə -əm nedov. – **1.** iskati: *ziə 'no
ù:ro γliédəm špiəyle / γliédət zəruóda* > iskati
prepir; **2.** v zvezi *γliédət iti:* > obiskati: *smo γa
šlā: γliédət dou bò:lnico*

gleženj gl. člin, krak

glid* || γ'ləd γlí:da; γlí:də m – **1.** členek pri
prstu; **2.** člen verige | KKJ, PW, TSVK

glih || γli:h prisl. – ravno, naravnost

glihati (se) || γli:hətə (se) -əm (se) nedov. – **1.**
ravnati, uravnavati; **2.** barantati: *sta se γli:-
həla zə ciəno*

glihen* || γli:hən -hna -o prid. – raven | IT, KKJ,
PW, TSVK

glihzaglih* || γ'lihzeγ'lih prisl. – komajda,
komaj: *γ'lihzeγ'lih səm ujè:ṽ kurjè:ro*

gljati* || γljà:tə -à:m nedov. – goljufati, slepariti
| gl. tudi petregati

glovnja || γló:ṽnja -e; -e ž – zoglenelo poleno |
Plet. glovnja, glavnja

gmajten* || γmà:jtən -tna -o prid. – zadovoljen
| TSVK

gnamen* || γnà:mən -mna -o prid. – **1.** ponižen,
krotek, miren, priden; **2.** vljuden

gnati (se) || γnà:tə (se) žé:nəm (se) nedov. – **1.**
poganjati: *wé:da žé:ne mli:n / γa je γnà:lo
skùos* > imel je drisko **2.** skrbeti: *se žé:ne zə
u'sak d'rek*; **3.** močno si prizadevati za kaj

gnati gl. goniti, terati

gnavžli* || γnà:ṽžlə -žəlna; -žəlnə m – slabš.
jokav otrok

gnif* || γni:f -a; -ə m – podkvica na peti čevlja

gnjarča* || γnjà:rča -e; -e ž – krastača | gl. tudi
jožli, žavka

gnjesti (se)* || γnjé:stə (se) γnjé:dəm (se) nedov. –
1. gnesti, mesiti; **2.** ekspr. prerivati se, vrvitati
se; **3.** ekspr. prepočasi delati

gnjet* || γn'jət γnjó:ta; γnjó:tə m – kovica

gnjil* || γnji:ṽ γnji:la γnjəlù: prid. – **1.** gnil; **2.**
ekspr. moker

gnoj gl. gejter, lajbnar

gnojnica gl. fecal

gnusen, gnusno gl. gravžek

gnusiti se gl. gravžati se

gnusoba gl. gravža

gobcati se || γυρπά:τῆ se γυόρπῆm se nedov. – jezikati, nesramno, predrzno odgovarjati

gobec || γυόpc -a; -ῆ m – **1.** gobec; **2.** denarnica za kovance v obliki podkve; **3.** slabš. usta: *nḗ utriēs γυόpca* > ne jezikaj / *je sté:γnu γυόpc* > povedal je nekaj, česar ne bi bilo treba; **4.** ekspr. kdor veliko govori

gobel* || γυόbu -bla; -blḗ m – ostružek, opilek
gobelponk* || γυόbḗl'ponk -a; -ῆ m – skobeljnik, mizarska delovna miza | PW hobeljponk

goblati* || γυόblḗṭḗ -ḗm nedov. – skoblati

gobrnjat* || γυbḗrn'jet -jâ:ta -o prid. – **1.** hrapav; **2.** nagrbnčen

godi* || γudi: v povedkovi rabi – biti po godu: *'hḗç_t_ni γudi:*

godlja || γυódlja -e ž ed. – umazana voda (Bavšica)

godljati || γudljâ:τῆ -â:m nedov. – mešati po tekočini

godneti || γudnjlḗṭḗ γudnḗ:jḗm nedov. – rasti, krepiti se, rediti se: *utró:k lḗpù: γudnḗ:je*

godrnjač gl. gonjač, gonjalo

godrnjati gl. bondrati, gonjati

goflja || γυóflja -e; -e ž – slabš. usta

golber || γó:lber -ja; -jḗ m – velik odprt sod, polovnjak

golčati || γučâ:τῆ γú:çḗm nedov. – **1.** brneti, bučati, dajati enakomeren nepretrgan glas: *niḗki yú:-çi tu pḗ:jḗç;* **2.** ekspr. govoriti, govoričiti, dajati nauke: *γè:nji žiḗ ḗnk'ret γučâ:τῆ*

golj* || 'γolj γó:lja; γó:lḗ m – bok, kolk | Plet. gulj

goljcar* || γó:ljcār -ja; -jḗ m – gozdar | KKK golcar; gl. tudi feštnar

goljmer* || γó:ljmār -ja; -jḗ m – kangla, vedro | gl. tudi ejmar, kongelj, štenjak

goljufati gl. gljati, petregati

golsniti || γú:sḗntḗ -snḗm nedov. – ekspr. črhiniti, pisniti | Plet. tudi gusniti

gomba || γυómba -e ž ed. – gonja, gonitev (živali)

gomer* || γó:mār -ja; -jḗ m – pnevmatično udarno kladivo, ki ga uporabljajo v rudniku

gondljār* || γó:ndljár -ja; -jḗ m – mešetar, barantač, posredovalec pri sklepanju kupčij

gondljati* || γó:ndljetḗ -ḗm nedov. – **1.** mešetariti, pogajati se za ceno; **2.** prekupčevati, barantati; **3.** tihotapiti čez državno mejo

goniti || γuni:τῆ γυóñḗm nedov. – **1.** gnati: *smo žiḗ γuni:lḗ žbi:no* > živino smo že gnali (na

pašo); **2.** potiskati pred seboj: *γuni:t dró:wa* > spravljati drva v dolino

goniti se || γuni:τῆ se γυóñḗm se nedov. – **1.** goniti se, kazati nagnjenje za parjenje; **2.** ekspr. razvratno živeti, se obnašati | **1.** gl. tudi gufati se

gonjač* || γunjâ:ç -a; -ḗ m – ekspr. godrnjač

gonjalo* || γunjâ:lo -a; -a s – slabš. godrnjač

gonjati* || γunjâ:τῆ -â:m nedov. – ekspr. godrnjati | gl. tudi bondrati

gonobiti* || γḗnubi:τῆ γḗnuóḗm dov. – **1.** uničiti; **2.** pokvariti

gorak || γurâ:k γó:rka γurkù: prid. – topel

gore || γó:re prisl. – zgoraj, gor: *γó:re nḗ γlá:wḗ / γriḗm γó:re nḗ briḗh*

gorečica || γurḗçî:ca -e ž ed. – zgaga, pekoč občutek v želodcu

gorje || γuriḗ neskl. s – gorje, velika žalost: *γuriḗ γa je dendḗ:nḗs*

gorje || γuriḗ v povedkovi rabi – izraža groznjo, svarilo: *γuriḗ té:be*

gorjup || γḗrjù:p -a -o prid. – grenek

gorkota || γurkúota -e ž ed. – toplota

gornjast* || γuórnjḗst -a -o prid. – ki slabo raste (Bavšica): *ta flâ:nca je γuórnjḗsta, nḗ viḗ a_b rá:sla a_b usḗhni:la*

gorska resa* || γó:rška rí:sa frazem – plahtica, zdravilna rastlina | Plet. hribja resa

gorši || γuóršḗ -a -e prid. – boljši, lepši

gorten* || γó:rṭḗn -tna; -tnḗ m – vrt (Log) | TSVK

gospod || γḗspuòt -da; -dḗ m – **1.** duhovnik; **2.** ekspr. vzvišen, nadut človek: *ò:n je jâ: γḗspuòt*

gospoda || γḗspó:da -e ž ed. – ekspr. vzvišeni, naduti ljudje

gospodar || γuspuðâ:r -ja; -jḗ m – **1.** gospodar; **2.** oskrbnik, npr. lovske koč

gospodariti gl. gavzati

gosti || γuóstḗ γυóðḗm nedov. – igrati na glasbilo

govf* || 'γouf γó:ufa; γó:ufḗ m – **1.** dvorišče; **2.** prehod med hišami, navadno obokan | TSVK hof

govorica || γwóri:ca -e; -e ž – **1.** jezik: *tu ni nâ:-ša γwári:ca*; **2.** novica: *je pâršla 'ha γwári:ca*; **3.** neresnična, izmišljena vest, pripoved: *ni triḗba usḗ:γa vḗrjé:τḗ, saj je le γwári:ca*

govoriti || γwḗri:τῆ γwé:rḗm nedov. – govoriti

govorjenje gl. menanje

gozdar gl. feštnar, goljcar

gozditi* || γuzdi:τῆ γó:zdḗm nedov. – **1.** gnati; **2.** ekspr. poditi

gradaša

gradaša || γradá:ša -e; -e ž – gradaše | gl. tudi ahlje, kvarte
gradela || γærdè:la -e; -e ž – rešetka pod kuriščem v štedilniku: *je š'la meljà:wa skùos γærdè:lo*
graditi gl. pavati
grah || γ'reh γrá:ha; -e m – grah
grajspati* || γrà:jspçtç -e m nedov. – ekspr. praskati | Plet. graspati
gravža* || γrà:uža -e ž ed. – nesnaga, gnusoba
gravžati se* || γrà:užçtç se -e m se nedov. – gnusiti se | IT, KKJ, PW, TSVK
gravžek* || γrà:ušk prisl. – gnusno, nagnusno: *γrà:ušk γwæri:tç*
gravžek* || γrà:ušk v povedkovi rabi – gnusen, nagnusen: *fù:j, tu je γrà:ušk / je γrà:ušk zç jç:stç, zç ví:dçtç*
grba, grbavec gl. pukelc
grbeše* || γærbì:še -- tudi -i ž mn. – hlače | gl. tudi brgeše
grča¹ || γó:rča -e; -e ž – **1.** izrastek; **2.** bolezen drobnice (oteklo vime)
grča² gl. čura, gumpa
grčati* || γærcá:tç γó:rçem nedov. – smrčati
grebla* || γriçbla -e; -e ž – greblja, priprava za strganje pepela iz peči | Plet., SSKJ greblja; ≠ gašper, širgakelj, šrajgelc, šuber
grebljica gl. gašper, širgakelj, šrajgelc, šuber
grenek gl. gorjup
grič gl. bula
grifelj* || γrí:fçlj -flja; -fljç m – nekaj črtalnik, paličica iz skrilavca za pisanje na skrilnato tablico | TSVK grifel
grimati* || γrimá:tç γrí:mçm nedov. – ekspr. pasti, zgrmeti | ESSJ, Plet. ≠
grinta || γrí:nta -e; -e ž – krasta | gl. tudi hrasta, skrumba
grintati (se)* || γrçntá:tç (se) -à:m (se) nedov. – praskati (se) (Bavšica)
grintelj* || γrçntè:lç -a; -e m – **1.** slabo, drobno jabolko; **2.** ekspr. suh, slaboten človek, še posebej otrok: *nçfùotrite má:lo tó:γa γrçntè:lja*
grintovec* || γrí:ntuwç -uca; -ucç m – ekspr. slaboten, bolan otrok | Plet., PW grintavec ≠
gristi || γrí:stç γrí:zçm nedov. – ekspr. jesti: *kçj žiç spiek γrí:zçš*
griva || γrí:wa -e; -e ž – **1.** hrib; **2.** strmina
grivati se* || γri:wçtç se -e m se nedov. – obžalovati: *sçm se çiçlo žiblè:nje γri:wu* | Plet. ≠; TSVK
grnjati* || γærnjá:tç -à:m nedov. – renčati

groblja || γruòblja -e; -e ž – kup kamenja, ki je nastal pri čiščenju travnikov
grola || γrùola -e; -e ž – **1.** kroglica, jagoda: *na γrùola γruòzdja*; **2.** mn. ogrlica, koralde: *miçt γrùole u'kou krá:yna*
grozan* || γruzà:n γrò:zna γruznù: prid. – **1.** močan, hud; **2.** strašen; **3.** ekspr. občudovanja vreden: *zmiçri je tç pà:rbç, je γruzà:n!* | IT, KKJ
grozno || γrò:zno prisl. – močno, hudo, zelo: *γrò:zno pà:ja dçš / γrò:zno liçp / γrò:zno fà:jn çiò:ðçk > zelo dober človek / γrò:zno bò:li > zelo, hudo boli*
gruliti gl. guliti
grumpati* || γrù:mpçtç -e m nedov. – ekspr. močno kašljati: *pí:jçš mà:rzlo, šiç pa γrù:mpçš*
grunt || γ'ront γrù:nta; γrù:ntç m – **1.** zemljišče, parcela; **2.** travnik: *mulçri:ja liçta ta pu γrù:ntç*
gruntati || γrù:ntçtç -e m nedov. – **1.** misliti, premišljevati; **2.** tuhtati
grušt || γ'rušt γrù:šta; γrù:štç m – zidarski oder
grželj* || γà:ržçlj -žlja; -žljç m – ekspr. pošvedran gojzar (Bavšica)
gučati gl. golčati
gudrt* || γù:dært -a; -e m – hlev, staja, prostor za živino v planini
gufati se* || γù:fçtç se -e m se nedov. – slabš. goniti se (Čezsoča)
gugalnica gl. cingalica, plingalica
gujs* || γù:jç -a; -e m – korito za pomivanje posode (Bavšica)
gula* || γù:la -e ž ed. – **1.** zamenjava blaga; **2.** beračenje; **3.** v zvezi *iti*: *ku γù:la u_Drà:wo > iti kam ali početi kaj brez premisleka*
guli* || γù:li -ja; -jç m – velika sova, uharica
guliti || γulì:tç γù:lçm nedov. – gruliti: *γçliuòbç γù:ljo*
gumb gl. knof
gumpa || γù:mpa -e; -e ž – **1.** oteklina; **2.** bula; **3.** grča | **3.** gl. tudi čura
gumpast || γù:mpçst -a -o prid. – **1.** otekel; **2.** bulast; **3.** grčav
gumpati || γù:mpçtç -e m nedov. – ekspr. tepsti, tolči: *so γa γù:mpçç*
gumpniti (se)* || γù:mpçntç (se) -pnçm (se) dov. – ekspr. udariti (se) | KKJ, TSVK
gumpovec* || γù:mpuwç -uca; -ucç m – grčavo poleno ali deblo
guna || γù:na -e; -e ž – vrt ali sadovnjak v bližini hiše, navadno v naselju

gura || γú:ra -e; -e ž – **1.** slabš. kljuse; **2.** suha krava; **3.** ekspr. veliko dekle: *je žie (ku na) γú:-ra* > zelo velika je že

gus* || 'γus γú:sa m ed. – krhka siva zlitina, podobna železu, npr. za lonce, za rešetko pod kuriščem v štedilniku

gusen* || γusiɛn -a -o prid. – ki je iz krhke sive zlitine: *γusiɛn lò:nc, γusiɛna γradè:la*

gusniti gl. golsniti

gušt* || γù:št -a m ed. – okus | DJ

guta* || γù:ta -e; -e ž – **1.** drvarnica (Bavšica); **2.** lopa, baraka

gutar* || γú:tər -ja; -jɛ m – slabš. človek, ki rad hodi od hiše do hiše (zlasti zaradi klepetanja)

gutarica* || γù:tərca -e; -e ž – slabš. ženska, ki rada hodi od hiše do hiše (zlasti zaradi klepetanja)

guzati || γú:zɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** vleči, premikati kaj tako, da se stalno dotika podlage: *γú:-*

zɛtɛ kó:stɛn / γú:zɛtɛ se pu rì:tɛ; 2. sankati se (Bavšica) **3.** ekspr. težko živeti, preživljati se: *je tɛškù:, pa nekà:ko le γú:zɛmo*

guzirati* || γuziɛrɛtɛ -ɛm nedov. – krošnjariti

gvaltek* || γwá:ɹtɛk v povedkovi rabi – izraža, da je kdo telesno ali duševno dovolj močen za izvršitev določenega dela: *tá:γa žá:klja ní:sɛm γwá:ɹtɛk uzí:γɛntɛ / ni γwà:ɹtɛk mù:lju* > otrokom ni kos | PW, TSVK gvaltik

gvalten* || γwá:ɹtɛn -tna -o prid. – **1.** ukazovalen **2.** domišljav | TSVK; gl. tudi ogvalten, sprhaven

gvaltnež* || γwà:ɹtnɛš -ža; -žɛ m – slabš. domišljavec

gvant || γ^lwent γwá:nta; γwá:ntɛ m – moška obleka

gvantanje* || γwà:ntɛnje -a s ed. – perilo, obleka: *ubiɛstɛ γwà:ntɛnje* | KKJ

gvišen || γvi:šɛn tudi γbi:šɛn -šna -o prid. – zanesljiv, gotov

gvišno || γvi:šno prisl. – gotovo

hajfik* || hà:jfik v povedkovi rabi – sposoben

hakeljc || hà:kəljc -a; -ę m – bistvo pri kaki stvari: *ni viędu, ki je hà:kəljc*

halja gl. flajda, traveršon

halo || halò: neskl. m ed. – zmeda, splošno razburjenje: *je nãrdi:la cięu halò:*

harmonika gl. rimonika

hebati (se) || hębá:tę (se) há:bęm (se) nedov. – ekspr. tepsti (se): *ne se hębá:tę*

hebniti || hębnì:tę há:bnęm dov. – **1.** ekspr. udariti; **2.** pahnuti, potisniti, poriniti, suniti: *ya je há:bnu p'reč* > odrinil ga je

hiba || hí:ba -e; -e ž – visoko, debelo, močno drevo: *'kaj hi:p t_je dà:u zę pusiekętę*

hinavski gl. podfuljen

hiter gl. flink

hlače gl. brgeše, gače, grbeše, hvače

hlačne nogavice gl. gete

hlačnica gl. nogavnica

hlapec || hlà:pc -a; -ę m – **1.** najet delavec na kmetiji; **2.** lestvi podobna pregrada v jaslih

hlepnjen* || hliępnjen -a -o prid. – **1.** razbit; **2.** ekspr. čudaški, neumen, prismojen, prismuknjen: *je má:lo hliępnjen*

hlevarica || hlięwãrca -e; -e ž – krava ali koza, ki stalno živi v hlevu

hlod gl. štok, trkelj

hoditi || hudi:tę huòdęm nedov. – **1.** ekspr. v zvezi *hudi:tę 'sem an 'ta* > biti čudaški, zmeden / v zvezi *hudi:tę u_rã:jjk* > biti razburjen, živčen; **2.** biti v ljubezenskem odnosu: *huòtta žię dbię liętę, a se nę buosta uyřęmpà:la*

hojladri* || hojladri: -ja; -ję m – ekspr. radoživ, nepremišljen, površen človek: *tã:ya hojladri:-ja žię nę buom pušlú:šu*

hojladri* || hojladri: v povedkovi rabi – **1.** radoživ: *so bli hojladri: u'so nuòjč;* **2.** nepremišljen; **3.** površen, nepripravljen

hoteti gl. teti

hram || hrà:m -a; -ę m – pastirska kočã

hrame* || hrá:me hrà:m ž mn. – podstrešje (Čezsoča) | gl. tudi vrh

hrapav gl. gobrnjat

hrapelj || hrá:pęlj -na; -nę m – izpljunek pri hrkanju

hrapniti* || hrá:pęntę hrà:pņęm dov. – hrkniti, spraviti sluz iz nosu ali grla in izpljuniti

hrast gl. želod

hrasta || hrá:sta -e; -e ž – krasta | gl. tudi grinta, skrumba

hrbet gl. pukelj

hrepniti* || hriępęntę -pņęm dov. – **1.** ekspr. razbiti: *sęm hriępnu y'leš;* **2.** ekspr. ubiti: *hriępęntę kú:ro;* **3.** ekspr. udariti po glavi | Plet. ≠

hrmustanec* || hãrmustà:nc -a m ed. – hrustančno ogrodje grla: *te pri:męm zę hãrmustà:nc* > izraža grožnjo | ESSJ hrmostavec

hromljati* || hrumljá:tę -à:m nedov. – šepati

hrošč || hrò:šč -a; -ę m – nav. ed. koloradski hrošč: *liętę je pù:hno hrò:šča ta pu čüompulję*

hrup gl. ramovš

hrupiti se || hrú:ptę se -ęm se nedov. – slabš. hvaliti se, postavljati se | PW hrpiti se; gl. tudi perovlati se, štrejkati se

hrustanec gl. mrska kost

hud || hù:t -da hędù: prid. – **1.** močnega okusa, pikanten: *ta hù:da skú:ta;* **2.** ekspr. dober, uspešen: *je hù:d zę hudi:tę, mo ubè:n nę tięne*

hudinja || hędi:nja -e; -e ž – **1.** neurje, huda ura; **2.** zelo slabo vreme | Plet. hudina

hudir || hudięr -ja; -ję m – hudič: kletv. *tri:stüo hudięrju* | gl. tudi antedoj, hudoba, ta slabi, zlodí, zlomek

hudoba || hędó:ba -e; -e ž – **1.** hudič; **2.** hudobija: *sà:ma hędó:ba ya je* | 1. gl. tudi antedoj, hudir, parkelj, ta slabi, zlodí, zlomek

hvače || hwá:če hwà:č ž mn. – hlače (Soča) | gl. tudi brgeše, grbeše

hvaliti se gl. hrupiti se, perovlati se, štrejkati se

I

iberovk* || ibə̀rò:ʏk -a; -ç m – suknjič

ibrčen* || i:bərçən -čna -o prid. – **1.** odvečen; **2.** nepotreben

ica || i:ca -e ž ed. – vročina

igla || jó:ɣla jęɣlię; jęɣlie ž – igla

igo || jęɣù: -à:; -i: m – jarem za eno žival

ihta gl. fota, krlja

imenovati se gl. klicati se

imeti || miętę mà:m; nikalno ní:męm tudi nięmęm nedov. – imeti: *ʋęč_k mà:; bùolj zjà: / 'męnj_k mà:; prè:j dà: / te mà: 'ret ku kó:za nùoř / mà:m ɥse pu_lù:ftę* > vse razmetano, nepospravljeno / *nì:ma ɥsęh kà:rt* > je prismuknjen

in || an vez. – in | gl. tudi še

inč* || i:nč -a m ed. – ivje

inčov* || i:nču -uwa -o prid. – ivnat

intrig* || jęntri:h -ɣa; -ɣç m – prepir | gl. tudi barufa, zarod

iskati gl. gledati

iti || iti: tudi jęti: ɣrięm; vel. bięžę, bži:wa, bži:ta, bži:mo, bži:te, tudi žbi:mo, žbi:te dov. in nedov. – iti: *muòřem iti: / bięř, bięř, saj_t nubè:n nę vęrjà:me! / iti: pu_lù:ftę* > poskočiti od razburjenja, vznemiriti, razburiti se / *A: ku ɣrię? B: s klá:nca_u brięh!* > slabo / *iti: ɣó:-re* > zrediti se / *iti: 'lou* > shujšati

iverka gl. špergolc

ivje, ivnat gl. inč, inčov

izbirčen gl. mevtek, žmahten

izbirčnež gl. masovec

izginiti gl. ščediti se

izgovor gl. uržoh

izmučen gl. zgaran

izpriditi se gl. zbersati se

izpuhteti gl. skaditi se

izpuščaj gl. brufol

iztrebek gl. drek, kloca, kudalc, kungelc, merda

ja || já: člen. – **1.** da; **2.** izraža nestrpnost: *jà: yè:nji žiè*; **3.** izraža začudenje: *jà: 'kem pa ti:*

jabko || já:pko -a; -a s – jabolko: *jà:pka svièdya Iwá:na so fi:na zè jé:stè* > zgodnja rdeče-rumena jabolka

jablan || já:blèn -e; -e ž – jablana: *zbá:sètè se yor nè já:blèn*

jaček* || já:ček -čka; -ček m – **1.** naravna vdolbina v apnenčasti ali peščeni steni: *pusprà:b rà:ylje tu já:ček*; **2.** jarek, jašek

jadikovati gl. flohtati, jovdati, klagovati

jadrno* || já:dàrno -a s ed. – preprosta dvižna vrata, pokrov nad svinjskim koritom | Plet. jadrna. Svinjsko korito je bilo postavljeno tako, da je tri četrt njegove širine segalo v notranjost svinjaka, četrtna pa na zunanjo stran, od koder so vlivali hrano. Zunanji del je pokrival pokrov (jadrno), ki je onemogočal dostop kokošim ter preprečeval brizganje, medtem ko so prašiči jedli. Pokrov so med vlivanjem hrane v korito dvignili in pripeli ob zid z zico ali usnjenimi trakovi.

jaga || já:ya -e ž ed. – lov

jagati* || já:yètè -è m nedov. – loviti divjad, biti na lovu

jager || já:yər -ja; -jè m – lovec

jagnje gl. jare

jagoda gl. palčnik, štrkavnica

jahčar || já:hčər -ja; -jè m – podstrešni prostor (tik pod slemenom) za spanje ali za shrambo: *je nièsu klubá:se yor u já:hčər* | Plet. jaščar

jahčarica gl. jaščarica

ja jca || já:jca já:jc s mn. – moda: *zmièrè m tè zà:dnjè ku pá:sja já:jca*

jajce || jé:jce já:jca; já:jca s – jajce: *ucà:rto jé:jce*

jalovec || já:luwèc -uca; -ucè m – jalov samec

jalovka || já:luka -e; -e ž – jalova samica

jama || já:ma -e; -e ž – **1.** jama; **2.** luknja: *já:ma tu cièstè / já:ma skùos strièho* | gl. tudi boklja

jamica || já:mca -e; -e ž – luknjica: *já:mce tu bù:njèh*

jamrati || já:mrètè -è m nedov. – tarnati

jamrn || já:mərən -rna -o prid. – ekspr. klavrn, slab: *já:mərna liètna*

jarčica* || já:rčica -e; -e ž – ekspr. mlado dekle

jare || já:re já:rè; já:rta s – jagnje: *mà:mo štijè já:rta* | gl. tudi maljica

jasa gl. frata

jasli gl. okolnice

jaslice || já:sèlce -- ž mn. – jaslice za božične praznike

jastro* || já:stro -a; -è m – jastreb (Soča)

jaščarica || já:ščərca tudi já:hčərca -e; -e ž – cesarski koren, zdravilna rastlina, katere korenina je ščitila tudi pred uroki: *'mam já:hčərco u'kou krá:yina* | Plet. jaščerica

jašek gl. jaček, mina

javkati gl. kvamati

jaz gl. jest

ječati || jèčá:tè jé:čè m nedov. – ekspr. tarnati

jedel* || jé:du -dla; -dlè m – jelka (Na Skali) | gl. tudi jedla

jedla* || jé:dla -e; -e ž – jelka | Plet., SSKJ jela; gl. tudi jedel

jedrce gl. bura

jegu gl. igo

jeli || jè:lè jè:lte člen. – kajne: *jè:lte, dè je rièš / sta bla tuj vidwà: zrà:wèn, jè:lta*

jelka gl. jedel, jedla

jelševje gl. olšje

jemati || jè má:tè jé:mljè m nedov. – jemati: *jè:má:t à:slo* > zagovarjati vnetje / *jè má:t yó:re* > rediti se / *jè má:t 'dou* > hujšati / *jè má:t kò:nc* > umirati, veneti, počasi se kvariti

jenke* || jènjkiè jènjkiè ž mn. – nečkam podobna priprava iz ukrivljene pločevine, dolge 60–70 cm, s premerom okoli 30 cm, z lesenima stranicama z ročajema, npr. za odstranjevanje krtin: *utrò:c se pli:zejo z_jènjká:mè / nèbà:si 'bob tu jènjkiè*

jerebika gl. prtepika

jerprge* || jè:rpərjè jè:rpərth ž mn. – brezplačno prenočišče (za miloščino) | ESSJ jeperga

jeruš || jé:ruš -a m ed. – žganje

jesenica || jęšęńí:ca -e; -e ž – sinica

jesik || jé:sęk -ska m ed. – kis

jest || 'jest mé:ne zaim. – jaz

jesti || jó:stę jó:m nedov. – v nedoločniku hrana:
kjà:r je já:stę, zrà:węń sięstę, kjà:r je dięło,
γlę:j pa dbięło

ješč gl. sneden

ješprenj || jęšprę:nj -a m ed. – ričet

jetika gl. šica

jezen, jezno gl. jezov, jezovo

jeziti se gl. uganjati, zganjati

jezov* || jé:zu -uwa -o prid. – jezen | Plet. jezav

jezovo* || jé:zuwo prisl. – jezno

jokati gl. brečati, tuliti

jopa || juópa -e; -e ž – **1.** suknjič; **2.** jopa

jota || jó:ta -e ž ed. – jed iz zelja, krompirja in
fižola | gl. tudi brvada

jovdati* || jò:udętę -ęm nedov. – ekspr. tarnati,
jadikovati (Čezsoča) | KKKJ

jovšati* || jò:ušętę -ęm nedov. – ekspr. tarnati

jožefič* || juožęfęč -fča; -fčę m – pomladanski
veliki zvonček

jožli || jò:žlę -žęlna; -žęlnę m – krastača
(Čezsoča)

jud || 'jot jú:da; jú:dę m – **1.** brezbožnik; **2.** Jud

juferinč* || juferi:nč neskl. prid. – ki ni
popolnoma oblečen: *nę 'hod ukòu juferi:nč* >
ne hodi okoli napol nag

jug || 'joh jù:ęa m ed. – veter, ki piha z juga

junfrova || jú:nfruwa -e; -e ž – devica

junica || jęńí:ca -e; -e ž – mlada krava, telica

južina || jú:žna -e; -e ž – malica | gl. tudi
poprednica

južinati || jú:žnętę -ęm nedov. – malicati

k nogam* || h_nó:ɣəm frazem – peš: *učá:səh smo hudi:l h_nó:ɣəm tu_Bð:c* | KKKJ iti, PW hoditi

kabi* || ká:bi člen. – seveda, kajpak

kabiš* || kabi:š tudi kajbi:š prisl. – toliko | gl. tudi kale, tkaj, tkajbiš, tkajle

kad || kà:t kədù: m ed. – dim

kadar || kər tudi dər vez. – ko, kadar: *dər prí:dəš tì:, je zmìeri fà:jn* | gl. tudi ko

kadilnica || kədì:wəncə -e; -e ž – prekajevalnica, prostor za prekajevanje mesa

kadilo gl. virh

kaditi gl. ravfati

kaditi se gl. čevrnati

kahla || kà:hla -e; -e ž – **1.** nočna posoda; **2.** keramična ploščica, pečnica | 1. gl. tudi nohčer

kaj* || 'kaj prisl. – koliko, vprašuje po številu ali količini: *A: 'kaj mà:š liət? B: pú:hno kliət!*

kajba gl. kajpa

kajbiš gl. kabiš

kajha || káj:ha -e; -e ž – zapor, ječa | gl. tudi paražon

kajk* || 'kajk vez. – kolikor

kajpa* || kà:jpa tudi kà:jba -e; -e ž – ptičja kletka

kajšen || káj:šən -šna -o prid. – kakšen

kajto* || kejtù: prisl. – otr. zakaj: *kejtù: nə ubò:uyš?* > zakaj ne ubogaš

kajzvem* || kè:jzbiəm sklop – ne vem, kaj pa jaz vem: *kè:jzbiəm 'kem so šlè:*

kako || 'ku prisl. – kako: *'ku je 'kej*

kakor gl. koj

kakšen gl. kajšen

kal gl. čima

kale* || kaliə prisl. – toliko | gl. tudi kabiš, tkaj, tkajbiš, tkajle

kalin gl. gimpel

kalince kalonce* || kəli:nce kəlò:nce prisl. – štiporamo, nesti koga na ramenih, plečih | Plet. kalinəc kalonəc

kalja || ká:lja -e ž ed. – **1.** jed iz moke, mleka, masla in cimeta (vrsta močnika); **2.** jed iz ovčje skute in mleka (priloga k polenti)

kaljati || kəljá:tə -à:m nedov. – packati

kalomba* || kəlùomba -e; -e ž – **1.** ekspr. neroda; **2.** debela ženska; **3.** ekspr. kdor okorno, sključeno, težko hodi (Bavšica)

kamba || kà:mba -e; -e ž – **1.** zanka, npr. pri pletenju; **2.** lesena ovratnica za živino (ovce, koze, krave), na katero se obesi zvonec | Plet., SSKJ ≠; iz dolgega nagojevega polena so nacepili podolgovato desko, jo grobo izrezljali, ukrivili s kuhanjem v vodi ter nato dokončno oblikovali (na vrhu so izrezljali luknjico za lesen zatič, vrezali hišno znamenje ...)

kambač || kəmbà:č -a; -ə m – lesena, iz deščic narejena posoda za molžo z lesenim ali kovinskim obodom ter enim ali dvema ročajema z luknjo

kamčič || kà:nčəč -čča; -ččə m – kamenček

kamčičanje* || kà:nčənje -a sed. – kamenčkanje, otroška igra s kamenčki

kamčkati* || kà:nčətə -əm nedov. – kamenčkati, igrati igro s kamenčki

kamen || kəmiən -a -o prid. – kamnit, iz kamna

kamen gl. peracarar, skalja, šklefa, šplevta

kamenčkanje gl. kamčičanje

kamp || kà:mp -a; -ə m – način, vrsta: *nà:ša mà:t znà: skú:hətə čùompe nə tri: kà:mpe – pərriəzəne, ustə:rəne an cəliə z_ulù:pəm*

kamra || kà:mra -e; -e ž – soba, spalnica

kanal gl. roja

kančič || kà:nčə -a; -ə m – drobec, mrvica, kanček

kančič || kà:nčə prisl. – malo, izraža zelo majhno količino

kančič, kančičanje, kančkati gl. kamčič, kamčičanje, kamčkati

kandela* || kəndiəla -e; -e ž – sveča

kanela || kəniəla -e ž ed. – cimet

kanгла || kà:nɣla -e; -e ž – valjasta aluminijasta ali emajlirana posoda z gibljivim ročajem za prenašanje mleka, vode

kanjec || kà:nje -a; -ə m – vejnik, širok kratek

- srp za sekanje vej, dračja: *mà: nùos ku kà:njc*
- kanjotira*** || kanjotiëra -e; -e ž – spodnja majica brez rokavov
- kankrt*** || ká:ŋkært -a; -e m – tečaj pri vratih | gl. tudi pant
- kantrli*** || ká:ntørle -a; -e m – nekdanj omarica v zidu, v katero so spravljali molitvenike, krstne sveče, blagoslovljeno vodo, zdravila ...
- kap** gl. božji žlak, žlak
- kapa** gl. cipelgavba, felja
- kapac*** || kəpà:c tudi kumpà:c v povedkovi rabi – zmožen, sposoben: *ní:səm kəpà:c tá:ya nərđi:tə* | IT
- kapelica** gl. znamlje
- kapelj** gl. menjek
- kapljica** || ká:pəlca -e; -e ž – **1.** kapljica; **2.** šmarnica, rastlina
- kapniti** gl. cepniti
- kapus** || ká:ps -a m ed. – zelje: *nurjə ku zə ká:ps pəštá:tə*
- kapušče** || ká:pšče -a s ed. – manjša njiva, zelnik
- karoca*** || kərò:ca -e; -e ž – **1.** kočija; **2.** otroški voziček
- karočica*** || kərò:čca -e; -e ž – manjšalnica od karoca
- kasela*** || kəšiəla -e; -e ž – pušica, vrečica, pritrjena na konec palice, za zbiranje denarja v cerkvi
- kastriran** gl. rezan
- kastrirati** gl. rezati, strojiti
- kastrovla*** || kəstrò:ula -e; -e ž – velika ponev, večji lonec | Plet. kastrola
- kašljati** gl. grumpati
- kašta** || ká:šta -e; -e ž – **1.** pred napeljavo vodovoda zidano korito za napajanje živine, za oskrbo gospodinjestev; **2.** javna pipa z vodo; **3.** kamnit zid v bregu
- kater** || kiər -a -o zaim. – kdo
- kateri** || kiərə -a -o zaim. – kateri
- kava** gl. črnc, kofe, ploprna
- kavalet*** || kəbəlè:t -a; -e m – zidarski oder iz dveh podstavnih elementov in deske | SSKJ ≠
- kavelj** gl. gak, knejbel
- kavna usedlina** gl. fundač, sut, zoc
- kavža*** || ká:uža -e ž ed. – krivda
- kavža*** || ká:uža v povedkovi rabi – kriv, odgovoren: *hjest ní:səm ká:uža* | KKJ
- kazen** gl. žlak
- kaznenik** || kəznjəŋk -a; -e m – ploščinska mera, 640 m²: *ma à:rt ku_n kəznjəŋk* > je zelo debel | Plet. žitna (prostorninska) mera
- kaznovati** gl. štrafati
- kda** || kdá: prisl. – kdaj
- kdo** gl. kater
- kdove** gl. dove
- kebelj** || kə:bu -blja; -bljə m – večja lesena posoda za repo, zelje, meso
- keber** || kiəbər -bra; -brə m – majski hrošč
- keđin*** || kəđi:n -a; -e m – umivalnik, umivalna skleda | gl. tudi lavandin
- keđreja*** || kəđrə:ja -e; -e ž – stol: *b_’ret siədu kar nə dviəh kəđrə:jəh* | KKJ kodreja; gl. tudi kendraja
- keđrjola*** || kəđərjùola -e; -e ž – samokolnica
- kejnar*** || kə:jnər -ja; -jə m – natakak
- kejnarica*** || kə:jnərca -e; -e ž – natakarica
- kejnati*** || kə:jnətə -e m nedov. – streči, opravljati delo natakarja
- kejskele*** || kə:jskelè: sklop – kaj neki le: *A: kej diələš? B: kə:jskelè:!*
- kelati*** || kəlá:tə -à:m nedov. – prenehati, ponehati, nehati
- kelj** || kè:lj -a; -e m – **1.** utež pri uri (Srpenica); **2.** veliko leseno kladivo iz trde grče (Čezsoča)
- kembelč** || kə:mbəlč -a; -e m – manjša lesena posoda
- kempleta*** || kəmpliəta -e; -e ž – naborek na zadnji strani krila: *kì:klja nə kəmpliəto*
- kendreja*** || kəndrə:ja -e; -e ž – stol | KKJ kodreja; gl. tudi kendraja
- kerlc** || kè:rəlc -a; -e m – korenjak, odporen, trdoživ človek
- ketna*** || kiətna -e; -e ž – veriga | KKJ; Plet. ketina
- ketnača*** || kətná:ča -e; -e ž – veriga za kotel nad ognjiščem
- ketnar*** || kiətnər -ja; -jə m – modras
- ketnica*** || kiətnəca -e; -e ž – verižica, nakit: *zlá:ta kiətnəca* | Plet. ketinica
- kibicirati** || kibiciərətə -e m nedov. – s posmehljivim govorjenjem izzivati
- kidati** || kí:dətə -e m nedov. – odstranjevati sneg, gnoj
- kiklja*** || kì:klja -e; -e ž – žensko krilo | KKJ; Plet. kikla
- kila** gl. pruh
- kilec*** || kì:lc -a; -e m – rezilo sekire
- Kilec*** || Kì:lc -a; -e m – šalj. Čezsočan, prebivalec Čezsoče
- kiltati*** || kì:ltətə -e m nedov. – veljati: *pukà:š, kaj kì:ltəš* | gl. tudi giltati

kimrati (se)*

kimrati (se)* || kí:mrətə (se) -əm se nedov. – **1.** brigati se; **2.** skrbeti
kinčerli* || kí:nčərle -a; -lije m – žepni nož, pipec (Bavšica) | gl. tudi činkerli
kinkli* || kí:ŋkle -kəlna; -kəlnə m – **1.** ekspr. kdor nenadzorovano kima; **2.** zaspanec
kirtoh* || kí:rtəh -a; -e m – darilo
kis gl. jesik
kisel || kí:su kí:səla kí:səlo prid. – kisel: *kí:su ku ʔri:sk*
kisla repa gl. bržada, žrbada
kišta || kí:šta -e; -e ž – zaboje: *kí:šta zə dró:wa, zə čuompe*
kivelj* || kí:veļj -vlja; -vlje m – okrogel, čebru podoben lesen zaboje brez pokrova (Bavšica)
kizura* || kí:zú:ra -e; -e ž – zadruga | gl. tudi drzalica
kje || kjə: tudi kí: tudi kə: prisl. – kje
kladivo || klá:dwo -a; -a s – kladivo | gl. tudi maca, kelj, lopuča
klafutniti* || kləfú:təntə -fú:tŋəm dov. – ekspr. pasti, telebniti
klagovati || kləɣwá:tə -ù:jəm nedov. – ekspr. jadikovati
klajarica || klá:jərca -e; -e ž – rjuha iz vrečevine za prenašanje sena
klalnik || klá:wəŋk -a; -e m – **1.** kočnik; **2.** ekspr. zob
klamovdrati* || kləmò:udrətə -e m nedov. – ekspr. ropotati, povzročati hrup | Plet. klamodrati
klanec gl. rupa
klanfa || klá:nfa -e; -e ž – skoba, kovinska spona za spenjanje lesenih delov | Plet., SSKJ klamfa; gl. tudi lošna
klanfati || klá:nfətə -e m nedov. – **1.** spenjati; **2.** ekspr. rimati
klanfica* || klá:nfca -e; -e ž – lasnica
klasti || klá:stə klá:dəm nedov. – polagati, dajati, nalagati: *nə klá:t tē:jzja talie*
klati¹ || klá:tə kùoljəm nedov. – **1.** gristi: *tiə pà:s kùolje / ja je pà:s uk'loy;* **2.** ščipati: *ti kumà:rŋə kùoljejo ku hudi:č*
klati² gl. dreti
klavrn gl. jamrn
kle gl. tule
klecniti || kličəntə kličəŋəm dov. – **1.** poklekniti; **2.** klecniti, nehote upogniti nogo v kolenu: *m_je kličəɣlna nó:ya;* **3.** popustiti: *kədrè:ja je kličəɣlna*
kleja* || klé:ja -e; -e ž – skrinja za shranjevanje koruze (Bavšica) | gl. tudi banka

klen* || kliən -a; -e m – klešče za puljenje zob (Na Skali)
klepalo || kləpá:lo -a; -a s – orodje za klepanje kose, babica in kladivo
klepetati, klepetulja gl. pledrati, pledra
kleščar || kliəščər -ja; -je m – **1.** rogač; **2.** ekspr. skop človek
kleščarica || kliəščərca -e; -e ž – strigalica
klešče gl. klen, klumpe, pince
kleštrati || kləštrá:tə -à:m nedov. – ekspr. bloditi, hoditi brez cilja (Bavšica)
kletka gl. kajpa
klicati se || klí:cətə se kli:čəm se nedov. – imenovati se: *ku se klí:čəš*
klikel* || klí:kəl -na; -nə m – ščipalka za obešanje perila | gl. tudi čepin, precepec
klin gl. kilec
klince || kli:nc -a; -e m – **1.** ekspr. penis: *tu je ɣn klí:nc uríedno > nič;* **2.** kletv. *klí:nc, pa je šlò: ʔse u malò:ro / klí:nc te ʔliəda*
klinkniti* || klí:ŋkəntə kli:ŋkŋəm dov. – biti nekoliko podoben komu/čemu: *klí:ŋkne nə tə_stà:rya / tə_má:l klí:ŋkne má:lo nə strí:ca*
kljoča* || kljù:ča -e; -e ž – **1.** koklja; **2.** stara kokoš, ki ne nese več | Plet. kloča, kloka
kljubati || kljù:bətə -e m nedov. – **1.** nagajati: *nə kljù:bi;* **2.** ovirati: *ʔrè:me kljù:ba*
klobčič gl. klobec
klobec || k'loʊc kló:ʊca; kló:ʊcə m – **1.** klobčič; **2.** ekspr. cmok v grlu: *se mo je nɣrìədu k'loʊc tu ʔà:rle, ni mó:ɣu rè:jč 'nəč* | Plet. »klovč« pod klobčec
kloca || klùoca -e; -e ž – **1.** v peči posušena ali pečena tepka (hruška); **2.** ekspr. suh, trd iztrebek
klofniti gl. fliskniti, primeljzniti
kloftrati* || kluftrá:tə -à:m nedov. – ekspr. kolovratiti, potepati se
kloh* || klùoh prisl. – malo, slabo mero: *m_je dá:la klùoh*
klošprnati* || klušpərná:tə -à:m nedov. – ekspr. okorno hoditi (Bavšica)
klovec gl. klobec
klovfat* || klò:ʔfər -ja; -je m – iztepač, priprava za iztepanje
klovfati* || klò:ʔfətə -e m nedov. – iztepati, npr. preprogo | SSKJ klofati
klump* || klù:mp -a m ed. – **1.** navlaka, šara; **2.** slab, malovreden izdelek: *'kej s ukú:pu zə_n klù:mp* | 1. gl. tudi krafelj, škalonja
klumpati* || klù:mpətə -e m nedov. – plunkati, tresti tekočino v steklenici

- klumpe*** || klù:mpe -- ž mn. – železne kleščice za skopljenje ovnov
- kmalu** || hmà:lę prisl. – kmalu
- kmisati se** || kmì:sętę se -ęm se nedov. – pripravljati se na jok
- knejbel*** || knë:jbęl -na; -nę m – lesen kavelj na vrvi pri rjuhi za seno
- knof*** || knò:f -a; -ę m – **1.** vozal; **2.** gumb
- knuta*** || knú:ta -e; -e ž – zanka, s katero se zapne podolgovat lesen gumb na suknjiču
- ko** || k vez. – ko, kadar: *k_pri:dęš ti; je zmięri fã:jn* | gl. tudi kadar
- ko²** || ku tudi kuj, koj in ko vez. – kot: *sí:tęn ku lú:ža*
- kobacati se** || kubá:cętę se -ęm se nedov. – **1.** hoditi po vseh štirih (za človeka); **2.** ekspr. plezati, lesti navzgor
- kobara*** || kubá:ra -e; -e ž – **1.** rogovila; **2.** več tesno skupaj rastočih lesnikov (Plet.) | 1. gl. tudi cvizla
- kobi*** || kú:bi sklop – **1.** kako neki: *kú:bi s_tu nęriędu*; **2.** menda, seveda, vsekakor, izraža samoumevnost, soglasje, pritrdjevanje: *A: a_s kunčò:y? B: kú:bi.*
- kobjarta*** || kubjã:rta -e; -e ž – posteljno pregrinjalo
- koca*** || kùoca -e; -e ž – **1.** prašič; **2.** otr. umazanček: *'ja, saj_s 'węs ukęljã:n, ti: kùoca, ti:*
- kocli*** || kuóclę -cęlna; -cęlnę m – ekspr. prašiček
- kočič** || kùočęč -a; -ę m – **1.** prašiček; **2.** otr. umazanček
- kočija** gl. karoca
- kočnik** gl. klalnik
- koder** gl. frlec
- kofce*** || kó:fce -a s ed. – kavica: *ęrięwa nę kó:fce*
- kofe** || kó:fe -ę s ed. – kava: *kó:fę pú:ro usá:ko ú:ro* | gl. tudi črnec
- kofetjera*** || kofetjë:ra -e; -e ž – tridelna priprava za kuhanje ekspresne kave | gl. tudi pula
- kofnant*** || kufnã:nt -a; -ę m – mejaš
- kofnati*** || kufnã:tę -ã:m nedov. – mejiti
- koguma*** || kó:ęuma -e; -e ž – vrč za kavo
- kojnčarica*** || kò:jnčõrca -e ž ed. – regrat (Žaga) | gl. tudi modec, poljska solata, zentivnica
- kojnica*** || kùojnca -e; -e ž – kolca, priprava z dvema kolesoma, na katero se pripne plug pri oranju | kolesi sta različnih velikosti: večje gre po brazdi, manjše pa po grebenu
- kokoc** gl. kokotec
- kokoš** gl. cvergelj, kura, pula, pulica
- kokotec** || kukúoc kukuóca; kukuóęę m – oreh (sad)
- kolajcati*** || kulã:jcętę -ęm nedov. – kotaliti, trkljati
- kolajčast*** || kulã:jčęst tudi kurlã:jčęst -a -o prid. – okrogel
- kolajec*** || kulã:jc -a; -ę m – **1.** obroč; **2.** krog; **3.** kolut
- kolcati (se)** gl. ckati se
- koledar** gl. kolender
- kolenčnik** || kulienčęnk -a; -ę m – **1.** pripon, vrv, ki se da ovnom ali kozam okoli sprednjih nog, da se žival ne more hitro premikati, skakati; **2.** pri statvah prečna palica pod prsnim vratilom (Plet.)
- kolender*** || kulienđõr -ja; -ję m – koledar
- kolerjati*** || kulõrjã:tę -ã:m nedov. – ekspr. kolovratiti
- kolet** || kulë:t kulieťa; kulieťę m – svinjak: *kaj pãrsięt je tu kulieťę* | gl. tudi kotec
- koliko** gl. kaj
- kolikor** gl. kajk
- kolir** || kulier -ja; -ję m – ovratnik
- kolk** gl. golj
- kolkica kaj** || kù:lkica 'kej frazem – kolikor toliko: *čę_s kù:lkica 'kej puštë:n, bũóš puvieđu pu preví:cę*
- kolomaz** gl. šnirba
- kolomon** || kęłęmũon -a; -ę m – kolomonov žegen, črne bukve
- kolovrat** || kęłõ:urõt -a; -ę m – leseno vratilo, kljuka ob ognjišču, na kateri visi kotel
- koltrina*** || kultrĩ:na -e; -e ž – zavesa | gl. tudi firgonk
- komaj** || kù:mi prisl. – komaj
- komar** || kumã:r -na; -nę m – komar
- komašelj*** || kumã:šęlj -na -nę m – gamaša
- kombine** || kombinë: neskl. m ed. – kombineža (Bavšica) | gl. tudi srajca, rafka, raska, šluk
- kombinezon** gl. tuta
- kombineža** gl. kombine, srajca, rafka, raska, šluk
- komeranča*** || kumõrã:nča -e; -e ž – pomaranča
- komina*** || kùomna -e ž ed. – kumina
- komod** gl. komovd
- komovd** || kęmò:ut neskl. prid. – udoben: *kęmò:ut kędrë:ja* | SSKJ komod
- komovd** || kęmò:ut prisl. – **1.** zlahka; **2.** udobno: *nę 'tej kędrë:ję se kęmò:ut siędi* | SSKJ komod

kompanija

kompanija || kompani:ja -e ž ed. – po prvi svetovni vojni skupina lastnikov planine (delničarjev)
kompanirati* || kumpɛniɛrɛtɛ -ɛm nedov. – spremljati koga, delati družbo komu
kompas gl. busola
kompava || kumpà:wa -e; -e ž – bodeča neža (Bovec, Čezsoča)
komper || kùompər -ja; -jɛ m – srakoper
kompli* || kumpli:t -a -o prid. – **1.** končan, pokončan; **2.** ekspr. zelo utrujen, upehan: *zvɛɕier sɛm biu wɛs kumpli:t*
kompliti* || kumpli:tɛ kó:mplɛm dov. – končati, dokončati | IT, KKJ
komunja* || kɛmú:nja -e ž ed. – gozdovi ali travniki v skupni lasti
končati gl. kompliti
končes* || kunčɛš sklop – čes da, uvaja subjektivnost: *se je nɛriɛdu, kunčɛš dɛ nɛ viɛ*
končno gl. tanti
konfet || konfɛ:t -a; -ɛ m – konfet, bombon bele barve z mandljem v sredi | darilo ženina in neveste svatom
konfin || kunfi:n -a; -ɛ m – **1.** mejnik, mejni kamen; **2.** državna meja
kongelj* || kó:ŋɛlj -ɣlja; -ɣljɛ m – vedro (Čezsoča) | gl. tudi ejmar, goljmer, štenjak
koni* || kó:ni neskl. mn. sam. – čarovniški predmeti (perje, dlake), ki jih je čarovnik podtaknil žrtvi v blazino, da bi mu škodovali: *je dubi:u niotre u pò:uštrɛ tɛ:jste kó:ni*
konj || 'konj kó:nja; kó:njɛ m – kovinsko stojalo, opora za polena na ognjišču
konja* || kùonja -e; -e ž – ekspr. velika, robustna ženska
kontenjan* || kontɛnjà:n -a -o prid. – ekspr. sit
kontent || kontɛ:nt v povedkovi rabi – zadovoljen: *sɛm kontɛ:nt*
kontrabantar || kontrabà:ntər -ja; -jɛ m – tihotapec
kopati se || kupá:tɛ se kùopljɛm se nedov. – kopati se
kopec || kùopc -a; -ɛ m – kupec: *ste žiɛ dubi:l kùopca zɛ bà:jto?*
kopica || kupi:ca -e; -e ž – **1.** peta pri ženskem čevlju; **2.** čevelj z visoko peto: *je pá:ršla u kupi:cɛh / je ubú:la kupi:ce*
kopriva gl. pokriva
korača || kurá:ča -e; -e ž – mednožje: *sɛm stà:r-ɣu bɛrɣiɛše tu kurá:ɕɛ*
korakt* || kurà:kt neskl. prid. – **1.** pravičen; **2.** ki

je v skladu z določenimi merili (Bavšica): *on je kurá:kt člò:bɛk*
korakt* || kurà:kt prisl. – **1.** gotovo; **2.** v skladu z določenimi merili: *nɛriɛdi u'se kurá:kt*
koralda gl. grola
koraza || kurà:ža -e ž ed. – pogum
korazen* || kurá:žɛn -žna -o prid. – pogumen, korajžen
korba* || kùorba -e; -e ž – **1.** vlačuga; **2.** v medmetni rabi, kletv.: *kùorba, 'zej pa še 'tu* | Plet., SSKJ kurba; gl. tudi potejpa
korac || 'korc kò:rca; kò:rɕɛ m – **1.** strešna opeka; **2.** večja bakrena, navadno oglata zajemalka za vodo
korenčast* || kuriɛnčɛst tudi kurliɛnčɛst -a -o prid. – krivonog, ki ima noge na o: *mà: krá:tko kì:kļjo šiɛ ká:že kuriɛnčɛste nuyiɛ / kurliɛnčɛsta, dɛ b jɛ ló:hko pɛrsiɛ lɛtiɛlo mɛd nuyá:mɛ*
korenjak || kurɛnjà:k -a; -ɛ m – pogumen, močen človek: *pí:pa pá:pa diɛla kurɛnjà:ka*
korito || kuri:to -a; -a s – podolgovata posoda za krmljenje ali napajanje živine
korjera || kurjè:ra -e; -e ž – avtobus
korlajčast gl. kolajčast
korp || kùorp -a; -ɛ m – nagobčnik
korpa* || kùorpa -e; -e ž – pletena košara, čajna, cekar: *utrò:k lé:ži tu kùorpɛ / uzà:m kùorpo zɛ pu špè:žo / kùorpa kusi:lɛrca > jerbas, v katerem so nosili kosilo delavcem na polju*
koruza, koruzen gl. sirek, sirkov
koruzni storž gl. čužek, panola, runja, štrucelj
kose* || kusiɛ kusiɛ s mn. – jed iz kuhanega sesirjenega mleka | priboljšek za pastirje
kosec gl. senosek
kosir gl. rinčič
kositi gl. seči
kosten* || kó:stɛn -tna; -tnɛ m – omara
kosteničje* || kustɛni:ɕje -a s ed. – liguster, grmovje za živo mejo | Plet. kosteničevje
košara gl. korpa
koščeneli* || kušɕɛnè:li -lja; -ljɛ m – oreh z zelo trdo lupino
koščenjak || kušɕɛnjà:k -á:ka; -á:kɛ m – koščak, oreh s trdo lupino in piškavim ali težko izluščljivim jedrom
košnja gl. seč
košpa || kùošpa -e; -e ž – lesena cokla, katere zgornji del je spleten iz vrbovih šib: *mà: ubú:te kùošpe*
košta gl. kovšta

- koštati** || kuštà:tə -à:m nedov. – stati, imeti ceno: *kaj kuštà: 'na štrù:ca*
- koštrun** || kəštrù:n -a; -ę m – **1.** oven; **2.** ekspr. neumen človek
- košutje** || kəšù:tje -a s ed. – mlad gozd
- košutnik** || kəšù:təŋk -a m ed. – **1.** rumeni encijan; **2.** žganje, v katerem je namočena korenika rumenega encijana
- kot** gl. ko
- kotaliti** gl. talajcati
- kotec*** || kó:təc -tca; -təc m – **1.** svinjak; **2.** z deskami ograjen prostor za krompir v hlevu ali kleti | 1. gl. tudi kolet
- kotelnik*** || kó:tunək -ŋka; -ŋkə m – na planini prispevek za uporabo kotla | lastniku kotla se da enodnevna količina sira in skute
- kotlič** || kó:tlič kotli:ča; kotli:čə m – kotliček
- kovačnica** gl. šmitna
- kovček** gl. baliža, kufer
- kovelesna*** || kuvélə:sna -e; -e ž – slaba, razmajana postelja (Bavšica)
- kovh*** || 'kəh kó:ŋha; kó:ŋhə m – kuhar
- kovhar*** || kò:ŋhər -ja; -jə m – kuhalnik
- kovšta** || kò:ŋšta -e ž ed. – hrana (Bavšica) | Plet., SSKJ košta
- kovter** || kò:ŋtər -rja; -rjə m – debela prešita odeja
- kozaklanf*** || kó:zaklàn:f -a m ed. – otroška igra, pri kateri igralci mečejo kamne v predmet, da bi ga prevrnili | SSKJ koza klamf; igro lahko igra več igralcev, ki imajo po dva ploščata kamna (gl. tudi šklefa), s katerima izza erte ciljajo v nastavljen predmet, navadno pločevinko; zmaga tisti, ki v poljubnem številu krogov zbere največ točk
- kozar** || kuzà:r -ja; -jə m – kozji ali ovčji pastir
- kozariti** || kuzà:rte -rəm nedov. – pasti koze ali ovce
- kozlanje** || kuzlàn:je -a s ed. – bruhanje: *kìer buo pù:cu tù:ste kuzlàn:je / mę_ŋrię nę kuzlàn:je > gnusi se mi*
- kozlati** || kuzlà:tə -à:m nedov. – bruhati | gl. tudi rigati
- kozrnje*** || kozərŋjje -a s ed. – jutranja in dnevna paša (za ovce in koze): *sno ŋnà:l nę kozərŋjje*
- kožele*** || kužělè: sklop – le kako, kako neki: *kužělè: mì:slęš, dę sęm tu nərìędu*
- kožuh** || kę'žoh kežù:ha; kežù:hə m – kožuh
- kraf** || k'ref krá:fa; krá:fə m – bovški štrukelj z nadevom iz pečenih (suhih) hrušk (tepk): *sát ku pùoknjen k'ref*
- krafelj*** || krá:felj -flja m ed. – navlaka, krama, šara | gl. tudi klump, škalonja
- kragen*** || krá:ŋen -ŋna; -ŋnə m – vrat
- kraj** || k'rej krá:ja; krá:jə m – **1.** rob; **2.** konec
- krajec** || krè:jc krà:jca; krà:jcə m – **1.** krajec, kos kruha, odrezan na koncu štruce ali hleba; **2.** krajnik, deska z eno ravno in drugo izbočeno ploskvijo; **3.** lunin krajec: *zà:dnję krè:jc*
- krak*** || k'rek krękù:; kręki: m – gleženj (Bavšica): *ŋá:če dou zę kręki: > dolge spodnje hlače* | gl. tudi člin
- krakavec*** || kər̀kà:uc -a; -ę m – namišljeni bolnik, hipohonder: *kər̀kà:uc je dər̀rà:uc*
- kraljiček** gl. strežič
- kramp** || k'remp krá:m̩pa; krá:m̩pə m – **1.** kramp; **2.** ekspr. jezen človek
- krampati** || krà:m̩pətə -ęm nedov. – praskati: *mà:čka krà:m̩pa* | gl. tudi garati, grajspati, grentati, rušati se
- krampelj** || krá:m̩pelj -na in -plja; -nə in -pljə m – **1.** parkelj, noga nekaterih sesalcev: *tu jęšprè:nj mùoreę stupì:t krá:m̩pelj ut pər̀sięta;* **2.** ekspr. noht: *ustrè:s krá:m̩peljne* | gl. tudi parkelj
- krampež** || krà:m̩pęš -ža; -žə m – vile za seno z ukrivljenimi roglji | gl. tudi prajčica
- krampovec*** || krá:m̩puwęc -uca; -ucə m – priprava za robkanje koruze (Bavšica) | gl. tudi čuženik, mrvalo, ognjilo
- krancelj** || krá:ncelj -na; -nə m – venec: *né:stę krá:ncelj zę puŋriębēm / ji je uzìęu krá:ncelj > nedolžnost*
- kranja*** || krá:nja -e ž ed. – prisušena umazanija: *mà: krá:njo tem zę ušìęę*
- krasta** gl. grinta, hrasta, skrumba
- krastača** gl. gnjarča, jožli, žavka
- krašnje*** || krá:šnje krà:šęŋ ž mn. – leseno nosilo z naramnicami za prenašanje večjih bremen na hrbtu: *je nięsu ŋá:msa ŋor nę krà:šnjęh*
- kravata** gl. petljica
- krbulja** || kər̀bù:lja -e; -e ž – krebujica, rastlina z votlim stebлом in belimi cvetovi v kobulih: *pišča:ŋ węn_s kər̀bù:lje / krá:we nę mà:ręjo kər̀bù:lje*
- krčelj*** || kər̀čè:l̩j -a; -ę m – **1.** majhna njiva; **2.** krajša brazda na robu njive
- krčnik*** || kər̀:čęŋk -a; -ę m – **1.** lesen obod za cedilo; **2.** jarmu podobna priprava, s katero se drobnici zapre glavo v jasli; **3.** jarmu podobna priprava, v katero se vpne dva ovna (Na Skali) | 3. gl. tudi lejtrnik
- krečati** || kręčá:tə krięčęm nedov. – tarnati, tožiti, vzdihovati

kredenca

kredenca || kərdè:nca -e; -e ž – nizka omara z vitrino

krepa || krièpa -e; -e ž – **1.** posoda: *pumò: krièpe*; **2.** slabš. glava: *mo nę yrię nęč tu krièpo / mà: krièpo ku cędí:lo* > ima slab spomin

krepačina* || kərpá:čna -e; -e ž – **1.** mrhovina; **2.** ekspr. lena, razvajena žival, npr. mačka; **3.** ekspr. kdor se slabo počuti

krepan || křepà:n -a -o prid. – **1.** ekspr. poginul, crknjen; **2.** ekspr. utrujen

krepati || křepá:tę -à:m dov. – **1.** poginiti; **2.** slabš. umreti; **3.** pokvariti se (za aparat)

kresnička gl. bolskalica

krešta || krięšta -e; -e ž – **1.** gmota, gruda; **2.** zmrznjena kepa snega; **3.** ekspr. neroden človek

krevljast || krięųljęst -a -o prid. – kriv, gobav, npr. drevo

krežlec* || krięželc -a; -ę m – **1.** naborek, volanček **2.** maščobno tkivo, ki se drži svinjskih črev | Plet. kreželjc

kri || kri: kəřjà: s ed. – kri: *je blu ū'se ut kəřjà:* | gl. tudi krives

kričati gl. krikati

krikati || kriká:tę krá:čem nedov. – kričati: *nę krà:čę t'ku fę:jst*

krikovec* || kri:kuwęc -uca; -ucę m – muren | Plet. krikavec

krišpati (se)* || kri:špętę (se) -ęm (se) nedov. – **1.** stepati, npr. preprogo (Bavšica); **2.** ekspr. tepsti; **3.** ekspr. ubadati se, mučiti se: *fejš, kaj smo se kri:špęłę, dę smo nęriędlę*

krivda gl. kavža

krives* || kri:bes -a s ed. – kri: *ma tu kri:besę* > ima v krvi | gl. tudi kri

krivolov gl. ravbšic

krivonog gl. korenčast

krivopetnica || kriwopiętęnca -e; -e ž – bajno bitje, hudobna vila z zasukanimi stopali (Trenta)

križ || kri:š kri:ža; kri:žę m – **1.** črtalo, zobat prečni tram za pripravljanje vrst pri sajenju, npr. krompirja; **2.** ekspr. težava, skrb: *sam kri:š je z_njũo* **3.** ekspr. desetletje: *mà: žię wé:sęm kri:žu*

krjanca* || kəřjà:nca -e ž ed. – olika | KKJ; ESSJ karjanca

krjančen* || kəřjà:nčęn -čna -o prid. – olikan

krleti* || kərliętę kà:rlęm nedov. – **1.** ekspr. štrleti; **2.** ekspr. dreti se

krliiti se* || kərli:tę se kà:rlęm se nedov. – ekspr. razburjati se, repenčiti se

krlja* || kó:rlja -e ž ed. – **1.** ihta; **2.** ekspr. ihtav človek | 1. gl. tudi fota

krljast* || kó:rljęst -a -o prid. – ihtav

krncniti* || kó:rcnętę -cnęm dov. – z nožem narediti majhno zarezo (Bavšica)

kročla* || krùočla -e; -e ž – **1.** držalo na koncu krivin pri saneh za seno; **2.** čačka; **3.** nerazločno napisana črka; **4.** grčava veja

krof gl. fancel

krog gl. kolajec

krošnja gl. kršulja

krošnjariti gl. guzirati

krotek gl. gnamen

krotica* || kruó:ca -e; -e ž – dereza s štirimi konicami

krotica* || krutí:ca -e; -e ž – štrleč vozliček, ki nastane pri prepletanju, sukanju dveh volnenih niti (Bavšica)

krožnik gl. talir

krpelj¹ || kà:rpelj -plja; -plję m – krpelja, priprava za hojo po snegu: *ubù:j kà:rpļę*

krpelj² || kərpè:lј -a; -ę m – kokošja uš

krsta gl. trugla

kršulja* || kəřšù:lja tudi křšù:ja -e; -e ž – **1.** drevesna krošnja; **2.** veja: *řná:tę žbí:no s kəřšù:ljo*

krtača gl. ščet, štrigelj

krukla || krù:kla -e; -e ž – palica, navadno z ukrivljenim koncem za opiranje

krumpnati* || krumpná:tę -à:m nedov. – šepati (Bavšica)

kruncelj* || krú:ncelj -na; -nę m – kratko, grčavo, skrivenčeno poleno (Bavšica)

krunkelj || krú:ņkelj -na; -nę m – **1.** grčav, skrivenčen del debla; **2.** grčavo poleno

krvavi mlečnik gl. škroblja

kselj* || ksè:lј -a; -ę m – obrtnikov pomočnik | KKJ

kšajt* || kšà:jt tudi šà:jt – v povedkovi rabi prebrisana, zviti: *te pərpé:lje žé:jņęya čęz wà:do, t'ku je kšà:jt*

ku gl. kako

kuča* || kù:ča -e; -e ž – **1.** pasja uta, hišica; **2.** ekspr. nožnica, del ženskega spolovila

kučica* || kù:čca -e; -e ž – ekspr. nožnica, del ženskega spolovila

kudalc* || kù:dęlc -a; -ę m – **1.** iztrebek klobasaste oblike; **2.** zmer.: *kù:dęlc smərdļjì:wę* | gl. tudi kungelc

kufer || kú:fər -fra; -frę m – kovček: *pubá:sętę kú:fre* > oditi / *te 'mam žię pù:hęn kú:fər*

kugenlager* || kú:ęęnlà:ęər -ęra; -ęrę m – ležaj

kugla || kù:ɣla -e; -e ž – **1.** krogla, del naboja; **2.** žoga: *pudà:ji kù:ɣlo* | 2. gl. tudi bala, covpra
kuglica* || kù:ɣɛlca -e; -e ž – kroglica | KKJ
kuhalnica gl. kuhrnica, trnač
kuhalnik gl. kovhar
kuhar gl. kovh
kuhrnica* || kù:hriŋca -e; -e ž – kuhalnica:
A: ku ɣriè? B: kabì:š dɛ sɛm pukùonçɛ ku kù:hriŋca tu lùonçɛ > nisem ravno zdrav
kujati se gl. mužiti se, mužo držati
kuk || kù:k -a; -ɛ m – lesen stebriček ob kmečki peči, na katerega so odlagali klobuke, rožni venec ...
kukavica || kù:kuca -e; -e ž – kukavica
kukrli* || kù:kərɫɛ -lija; -lijɛ m – **1.** strešno okno; **2.** daljnogled; **3.** kukalo, linica v vhodnih vratih
kumba || kù:mba -e; -e ž – komat
kumina gl. komina
kumpac gl. kapac
kumpel* || kù:mpɛl -na; -nɛ m – prijatelj, tovariš, pajdaš | gl. tudi kumpelc
kumpelc* || kù:mpɛlc -a; -ɛ m – prijatelj, tovariš, pajdaš | gl. tudi kumpel
kunda* || kù:nda v povedkovi rabi – ekspr. prebrisan: *on je kù:nda*
kungelc* || kù:ŋɛlc -a; -ɛ m – ekspr. iztrebek klobasaste oblike | gl. tudi kudalc
kunštnež* || kù:nštnež -ža; -žɛ m – bistroumen, prebrisan človek
kup¹ || kù:p -a; -ɛ m – kupčija: *duóbər kù:p* > poceni, ugodno
kup² gl. kupec
kupec || kù:pc -a; -ɛ m – **1.** kup; **2.** kopica sena:

kaj kù:pcu ste pusprá:blɛ; 3. velika količina: *ɛn kù:pc diɛla; 4.* kar je brez reda zbrano: *sprá:bɛ nɛ kù:pc* > spravi skupaj
kupilo || kpí:lo -a s ed. – nakup, kar je kupljeno: *dɛmá:ča mùoka, pu rí:tɛ pùoka, k_prí:de nɛ kpí:lo, ɣliɛda à:rt mí:lo / dó:klər je dɛmá:ča mùoka, à:rt dó:bro pùoka, k_prí:de nɛ kpí:lo, je le fulí:lo*
kuplinga* || kù:plijya -e; -e ž – menjalnik
kura || kù:ra -e; -e ž – kokoš
kurtlast* || kù:rtlɛst -a -o prid. – ekspr. majhen, nizek, potlačen, nepravilnih oblik, kratkih nog
kurtli* || kù:rtlɛ -tɛlna; -tɛlnɛ m – ekspr. človek ali žival nizke rasti in kratkih nog
kurtovec* || kù:rtuɔɛc -uca; -uce; m – ročni voziček, navadno na dveh kolesih (Bavšica): *ɣá:ruɔɛc kù:rtuɔɛc* | gl. tudi gare, garovec
kušten* || kù:štɛn -tna -o prid. – prebrisan, zvit, pameten: *kù:štɛn ku lɛsí:ca* | SSKJ kunšten
kvamati* || kwá:mɛtɛ -ɛm nedov. – javkati, tarnati
kvanta || kwà:nta -e; -e ž – izmišljotina, čenča
kvantati || kwɛntá:tɛ -à:m nedov. – čenčati, obrekovati | gl. tudi obdavati, pšaditi
kvarte || kwà:rte -- ž mn. – gradaše | gl. tudi ahlje, gradaša
kvas gl. feca
kvaša gl. pac
kvih^t || k'wəht kwí:hta; kwí:htɛ m – utež, npr. pri uri, za tehtanje | KKJ
kvintal || kwintà:l -a; -ɛ m – utežna mera, 100 kg

- labrje** || lá:bərje -a s ed. – **1.** kamnit svet s tanko plastjo slabe zemlje; **2.** naplavljen gruč | Plet.
laberje
- lačna*** || lá:čna -čēn s mn. – ledje: *fā:nj ublēcì:se, dę nę pərhlá:deš là:čęn*
- ladelc*** || là:dēlc -a; -ę m – predal | IT ladelc
- lahek** gl. lohan
- lahet** || là:ht lęhtù:; lęhti: m – komolec: *sмо žlà:hta ud rì:t dę là:hta*
- lajben*** || là:jbēn -bna; -bnę m – stranišče: *là:jbēn nę štərbù:ňk* | gl. tudi lajven
- lajbič** || là:jpč -a; -ę m – brezrokavnik, telovnik
- lajbnar*** || là:jbnər -ja m ed. – gnoj iz človeških iztrebkov, ki se zbirajo v stranišču na štrbunk: *pywujì:tę z_là:jbnərjęm*
- lajdati*** || là:jdętę -ęm nedov. – ekspr. prenašati, trpeti koga/kaj: *tè:jste bá:be nę muóřęm 'băč là:jdętę / še dú:yo ya je là:jdęla*
- lajha*** || là:jha -e; -e ž – njiva (Bavšica)
- lajhtar*** || là:jhtər -ja; -ję m – svečnik
- lajtmeser*** || lajtmęšę:r -ja; -ję m – ročni skobljč
- lajven*** || là:jvęn -vna; -vnę m – stranišče (Bavšica) | gl. tudi lajben
- lam*** || 'lęm lá:ma; lá:mę m – brest | Plet. lim
- lampa** || là:mpa -e; -e ž – svetilka: *tà:šęn_là:m-pa* > žepna svetilka
- lanterna** || lęntierna -e; -e ž – svetilka s steklenim ohišjem: *se svięti ku d'rek tu lęntiernę* > kdor/kar se pretirano sveti (kdor je preveč namazan z briljantino ali kremo, zloščeni čevlji ...) | Plet., SSKJ laterna
- lapuh** gl. lepenje
- lasati** gl. cotati
- lasnica** gl. frketa
- lastnik drobnice** gl. tropar
- lastnik planine** gl. stanik
- lastovka** gl. fedegornik, lastvrica, podgorida
- lastvrica*** || lá:stwərca -e; -e ž – lastovka
- lasulja** gl. peruka
- laški** || là:škę -a -o prid. – italijanski: *pučá:sęn ku là:ška pę:nzija / tó:rmęst ku là:ška mú:la*
- lašt*** || 'lešt lá:šta; lá:štę m – tlakovan pločnik
- lavanda** || lavà:nda -e ž ed. – sivka, dišeča rastlina z modrimi cvetovi: *dięt lavà:ndo tu cú:nje*
- lavandin*** || lavandi:n -a; -ę m – umivalnik | gl. tudi kedin
- lavf*** || là:uf -a; -ę m – **1.** puškina cev; **2.** tek
- lavfati*** || là:ufętę -ęm nedov. – teči
- lavšprna** gl. lošprna
- lavta** || là:ųta -e; -e ž – **1.** čeljust; **2.** zobna proteza: *še štíerdęsięt lięt ni:ma, pa 'ma žię là:ųto*
- lavtati** || là:ųtętę -ęm nedov. – ekspr. opletati: *črięulję mo là:ųtejo* > se mu sezuvalo
- lavtniti** || là:ųtęntę -tnęm dov. – **1.** ekspr. požreti, v enem grizljaju pogoltniti: *pás je là:ųtnu cięlo klubá:so; 2.* ekspr. ugrizniti: *mięrki, dę te pás nę là:ųtne*
- lažej*** || lęžę:j prisl. – lažje
- lažje** gl. ležej
- leben*** || liębēn -bna; -bnę m – život, telo
- lebet*** || lębè:t v povedkovi rabi – brez vsega: *čęz nuóč so ustá:l lębè:t, b'řęs hi:še, b'řęz žbi:ne*
- leca*** || lé:ca -e ž ed. – ara | ESSJ leca I
- ledje** gl. lačna
- ledrik** || lędrà:k -rí:ka m ed. – radič: *nębè:r lędrà:k*
- ledvice** gl. oblisti, oblistje
- lejde*** || lé:jdęk v povedkovi rabi – neporočen, samski | SSKJ ledik, ledig
- lejder*** || lé:jdər -dra m ed. – usnje: *juópa węn_z lé:jdra / buo lęjdar an šná:jdar* > izraža grožnjo, da bo nekdo tepen s pasom po zadnjici
- lejdrest*** || lé:jdręst -a -o prid. – usnjen: *lé:jdręsta juópa*
- lejstrati*** || lé:jstrętę -ęm nedov. – strogo vzgajati, priganjati koga pri delu z veliko avtoriteto: *'jęh je lęjstręla, ní:so wà:ųęlę ní:ti mà:rdęntę*

lejtret* || lè:jtre -tər ž mn. – lestev
lejtrnik* || lè:jtrɛŋk -a; -e m – jarmu podobna priprava, v katero se vpne dva ovna | lejtrnik preprečuje, da bi se ovna bila ali skakala čez ogrado, sestavljen je iz prečnih in pokončnih deščic; gl. tudi krčnik
lek* || 'lek lé:ka m ed. – krma iz soli in otrobov
lekarna gl. farmačija
lelej* || lɛlè:j medm. – ekspr. izraža začudenje, posmeh: *lɛlè:j, lɛlè:j, ku se je neprá:bla*
lementati se* || lɛmɛntá:tɛ se -à:m se nedov. – ekspr. pritoževati se | IT
lempa || liɛmpa -e; -e ž – **1.** lesena posoda za vodo, ki se nosi na hrbtu; **2.** slabš. trebuh, vamp: *mo je zrá:sla liɛmpa* > zredil se je
lengir* || lɛŋɣiɛr -ja; -jɛ m – dolg lesen drog za lovljenje ali potiskanje plavajočega lesa, hlodov | SSKJ lenir
lepen gl. lepenje
lepenje || lɛpɛ:nje -a s ed. – **1.** lapuh; **2.** lepen, rastlina z velikimi, spodaj dlakavimi listi, ki uspeva v mokrem okolju
lerpob* || lerpùop -ba; -bɛ m – vajenec
lesteneč gl. luster
lestev gl. lejtret
leščje || liɛščje -a s ed. – leščevje, leskovo grmovje
leška || liɛška -e ž ed. – bilnica, ostra trava
le-te* || ɛltiɛ ɛltá: ɛltù: zaim. – ekspr. tisti
leteti || lɛtiɛtɛ lé:tɛm nedov. – teči, zelo hitro hoditi, hiteti: *je lé:tu, dɛ nubè:na nó:ya ni tiɛla 'bit tɛ zà:dnja*
letričist* || letriči:st -a; -e m – električar
letrika || lè:trika -e ž ed. – elektrika | gl. tudi štrom
letvana || lɛtwá:na -e; -e ž – porodnica | gl. tudi posteljnica
letvo || liɛtwo -a; -a s – dleto
leza || ló:za -e ž ed. – srobot: *kɛdì:t ló:zo*
ležati || lɛžá:tɛ lé:žɛm nedov. – spati: *biɛš lè:žɛt, 'lej kaj je žiɛ ù:ra / lé:ži ku krá:wa*
lice¹ gl. blanja, bunja
lice² || li:ce -a s ed. – prednja stran: *ubà:rɛŋɛ nɛ li:ce štò:nf, srá:jco / hí:ša je ɣliedala z li:cɛm ta priot ciɛstɛ*
lifrati* || lí:frɛtɛ -ɛm dov. – **1.** ekspr. odnesti; **2.** ekspr. vzeti; **3.** ekspr. ukrasti
lih || li:h prisl. – ravno, ravnokar: *'lih sɛm pá:ršu* | Plet. glih
lih || li:h člen. – ravno, samo: *'lih má:lo / 'lih ó:na je še mà:jɣkɛla*
lijak gl. trahter

likalnik gl. peglajzen, pejgel
lim || 'lɛm lí:ma m ed. – lepilo
limanice gl. moščada
lintorn* || lɛntuórɛn -rna; -rnɛ m – zmaj, bajno bitje | Plet. lintver, lintvern
lisičji rep || lɛsi:čjɛ riɛp frazem – preslica, zdravilna rastlina
liter gl. litra
litra* || lí:tra -e; -e ž – liter: *prnè:s 'no li:tro mliɛka / je pupi:ɥ 'no li:tro vi:na*
ljubček gl. šoceli
ljubi || ljù:bi -bja; -bjɛ m – fant, ljubimec
lofčati* || lufčá:tɛ -à:m nedov. – mlaskati: *zé:prɛ já:darno, k_pærstɛ lufčá:*
lohan* || luhà:n ló:hna luhnù: prid. – lahek
lohno* || ló:hno prisl. – lahko
lohno* || ló:hno člen. – mogoče, morda
loj || lùoj -a m ed. – maščobno tkivo slabše kakovosti pri govedu, prašičih, ovcah, kozah: *je bí:la takabi:š mižè:rja, dɛ so z lùojɛm bɛli:lɛ*
lola || lò:la -e; -e ž – ekspr. neumnica: *tì: lò:la tì:*
loli* || lò:li -ja; -jɛ m – ekspr. tepček
lombrena* || lumbré:na -e; -e ž – dežnik
lon* || lùon -a; -e m – **1.** dar, darilo; **2.** v zvezi *dá:tɛ, dubi:tɛ zɛ lùon* za plačilo, v zahvalo: *'kej 'wem dà:m zɛ lùon*
lopa gl. guta, lovpa
lopar* || lopà:r -ja; -jɛ m – lopati podobna deska za čiščenje hleva
lopata gl. šobla
lopatica gl. jenke
lopoč || lɛpò:č -a; -e m – mlaka, luža, planinski kal
lopuča || lɛpú:ča -e; -e ž – tolkalo, veliko leseno kladivo (za tolčenje in iztepanje) | Plet. ≠
loščilo gl. čera
lošna* || ló:šna -e; -e ž – skoba, kovinska spona za spenjanje lesenih delov | gl. tudi klanfa
lošprna* || ló:špɛrna tudi là:ušpɛrna -e; -e ž – zgodnja, mehka hruška
lot* || lùot -a m ed. – lesena drča, iz hlodov narejen žleb za spravlanje lesa v dolino: *so muči:l lùot, dɛ so štò:kɛ fà:nj šlâ:* | gl. tudi drasta, riža
lovpa* || lò:ɥpa -e; -e ž – **1.** mrliška veža; **2.** drvarnica, lopa, uta | **2.** gl. tudi guta
lovs* || lò:ɥs v povedkovi rabi – **1.** narobe, krivo: *ní:sɛm viɛdu, 'kaj je lò:ɥs, dɛ ɣriɛ ɥ'se narùobe*
2. rešen, odrešen: *nɛ bùomo lò:ɥs tó:ya dá:za* > ne bomo se znebili, rešili (dolgotrajnega) dežja

lovsati se*

lovsati se* || lò:ʊsɛtɛ se -ɛm se dov. – znebiti se: *se ɣa ni mó:ɣla lò:ʊsɛtɛ / sem se lò:ʊsu tó:ɣa kri:ža*

lučnik gl. papeževa sveča

luft* || 'loft lú:fta m ed. – zrak | IT

luftati (se)* || lù:ftɛtɛ (se) -ɛm (se) nedov. – **1.** zračiti: *lù:ftɛm hí:šo*; **2.** ekspr. potepati se | IT

lukež || lù:kɛš -ža; -žɛ m – **1.** smolnata bakla; **2.** železna, s smolo napolnjena ponev za razsvetljavo (Plet.)

luknja gl. jama

lulica* || lù:lica -e; -e ž – otr. žensko spolovilo

luminič* || lumì:nč -a; -ɛ ž – sveča, večna luč, goreč stenj v kozarcu olja

lump || 'lump lú:mpa; -ɛ m – nepridiprav

lupina gl. bužina, žbina

lupiti gl. majiti

luskati || lú:skɛtɛ -ɛm nedov. – močno loputati z vrati, okni

luster || lú:stɔr -tra; -trɛ m – lesteneč

luščiti¹ || lú:šɛtɛ -ɛm dov. – **1.** s pokom se razleteti, eksplodirati: *je žà:rnica lù:ščla*; **2.** udariti, dati zaušnico | 2. gl. tudi osmoditi

luščiti² gl. bužiti

lušt* || lù:št -a; -ɛ m – volja, veselje do česa: *mà: krá:tke lù:šte* > pri delu hitro izgubi voljo | IT

lužá || lú:ža -e ž ed. – **1.** blato; **2.** umazanija: *lú:ža tem zɛ nuhtmì*: | 1. gl. tudi žmorča

M

- maca*** || mà:ca -e; -e ž – macola, veliko, težko kladivo | DJ
- macafizelj** || meçeçi:zeļj -lna; -lnę m – ekspr. nekaj majhnega, nedoločenega: *dé:nęs buomo já:dle meçeçi:zeļne u sełà:te* > kosilo se še ne kuha
- macesen** gl. mesen, mesnovec
- mača*** || má:ča -e; -e ž – madež, packa | DJ mača
- mačast*** || má:čest -a -o prid. – umazan, popackan
- mačefit*** || meçeçi:t -a m ed. – sperma, izliv semena | ESSJ
- maček** || má:ček -čka; -čkę m – **1.** na ročaj nataknen valjček z dolgimi vlakni za beljenje; **2.** ekspr. izkušen človek: *je má:ček ze tù:;* **3.** slabo počutje po nezmernem uživanju alkohola; **4.** na sani z žico privezано poleno ali krajši hlod za zaviranje pri prevažanju težjega tovora po bregu navzdol: *so zevežà:l tri: má:čke ta ze seņi: / se dó:rži ku má:ček*
- mačkara*** || má:čkara -e; -e ž – **1.** pustna šema: *so pá:ršle má:čkare;* **2.** maska: *den dou má:čkaro* | DJ
- mačna*** || má:čna -e; -e ž – bodeča neža | gl. tudi kompava, neža
- madež** gl. mača
- magari** || meçà:rę tudi meçà:r člen. – **1.** izraža željo: *meçà:r d_blu rięs / A: a 'maš dé:nęs frá:j? B: ja, meçà:rę!* > ko bi le; **2.** sicer: *meçà:r je dá:la má:lo, dá:la je pa;* **3.** v vezniški rabi, v zvezi s če čeprav, četudi: *ne 'dam, meçà:r če me ne kuliņęh prūsosjo*
- maj*** || 'maj prisl. – nikoli (Žaga)
- majiti*** || mà:jte -ęm nedov. – **1.** lupiti lubje leskove veje; **2.** delati piščal iz vrbove ali jesenove veje spomladi: *'maj 'maj rú:da kubí:la, čę se buoš mà:jla, t_dà:m krú:ha an sięra*
- majleber*** || majliębęr medm. – izraža začudenje, odobravanje: *majliębęr, ku_z žię bé:lęk*
- majnga*** || má:jņęa -e ž ed. – **1.** mnenje; **2.** namen: *a maš má:jņęo iti: nuotęr al buoš stà:u kar tem u urá:teļh;* **3.** razpoloženje: *k_je ví:du, kà:jšne má:jņęe je, je šù: rà:jš spüod nuņię* | DJ majninga
- majnik*** || mà:jnik -a; -ę m – španski bezeg | Plet. ≠
- majveč*** || 'maj'več prisl. – nikoli več
- makala*** || má:kęla -e; -e ž – bilka: *nebrá:te já:ęude yor ne má:kęlo* | Plet. maklja
- malica** gl. južina, poprednica
- maljica*** || mà:lјica -e; -e ž – jagnje, mlada ovca | gl. tudi jare
- malopridnež** gl. šklefut
- malora** || malò:ra -e ž ed. – v zvezi *je šlo u'se u malò:ro* > je propadlo
- malora** || malò:ra medm. – kletv.: *ò:rka malò:ra*
- maloršiga*** || malò:ršięa medm. – kletv.: *malò:r-šięa, ku je u'se dreęu:* | DJ maloršega
- manča** || mà:nča -e ž ed. – napitnina | gl. tudi trinkelt
- mandelc*** || mà:ndęlc -lca; -lcę m – živalski samec | SSKJ mandeljc
- manjk** || mà:jņk člen. – vsaj: *mà:jņk ti: m_pumà:j*
- maren** || má:ręn -rna; -rnę m – vest, novica, obvestilo, sporočilo
- mari*** || mà:ri člen. – **1.** menda: *mà:ri (de) sta užē:njęna;* **2.** morda, mogoče, izraža upanje v uresničitev česa: *mà:ri pri:jo hmà:lę* | 1. gl. tudi nemara, rajtende, višno
- marovd*** || mārò:ut v povedkovi rabi – **1.** bolan: *sęm 'weš mārò:ut;* **2.** ki ima menstruacijo: *a_s mārò:ut* | SSKJ marod; 2. gl. tudi fešta, narobe
- marš** || 'mārš medm. – izraža ukaz za takojšnji odhod: *'mārš deęmò:u*
- martrnik** || mà:rtrņęk -a; -ę m – mučenec
- maruskle** || mārù:skle -kęļ ž mn. – ošpice
- maseljc** || mà:sęļjc -a; -ę m – prostorninska mera, 3,54 dl
- maska** gl. mačkara
- maso*** || mà:so prisl. – preveč: *ni mà:so dó:bro*

masovec*

masovec* || má:suweç -uca; -uce m – ekspr. izbirčnež pri jedi
mast gl. žmavc
mašča || má:šča -e ž ed. – maščoba, mast
matera* || má:təra -e; -e ž – stara mama (Koritnica)
mati || má:tə -təre; -təre ž – **1.** nekdanja mama; **2.** stara mama
matofir || meṭufiɾ -ja; -je m – netopir | gl. tudi netofir
matora* || meṭuora -e; -e ž – **1.** ekspr. pijanec (Bavšica) | Plet. ≠
matorast* || meṭuoreṣt -a -o prid. – pijan (Bavšica)
matrikula* || meṭri:kula -e; -e ž – številka, številka, npr. na osebni izkaznici
mecljati || meṭcljá:tə -à:m nedov. – negotovo, zatikajoče se govoriti (Bavšica)
mečkati gl. muškati
medenica || meḍeṇi:ca -e ž ed. – pijača iz medu in vode
mednožje gl. korača
medon* || meḍuon -a; -e m – opeka | gl. tudi cegla
medvejka* || meḍbè:jka -e; -e ž – brusnica | Plet. ≠; gl. tudi farjeva moda
mehaca* || meḥà:ca -e; -e ž – ekspr. drobna ženska
mehur gl. ploter
mejaš, mejiti gl. kofnant, kofnati
mel || mièu meḷù:; meḷi: m – melišče
melegovt* || meḷeḡo:ut -a; -e m – **1.** kdor zagovarja bolezn; **2.** čarovnik
melerin* || meḷeri:n -a; -e m – tesarska sekira | DJ; SSKJ malarin
melevela* || meḷewè:la -e; -e ž – lesen kol, vzvod za potiskanje hlodov
meljava* || meḷjá:wa -e ž ed. – žerjavica
melon* || meḷuon -a; -e m – **1.** melona; **2.** ekspr. glava | DJ
menanje* || meṇà:nje -a s ed. – govorjenje, govorica: *kaj meṇà:nja je ukò:u putrièsa*
menati se || meṇá:tə se -à:m se nedov. – pogovarjati se, govoriti
menažka gl. ejšenšala, gaveta
mencati gl. feterati, mezerati, očavljati se, ogrebat se, prekladati se
menda gl. mari, nemara, rajtende, višno
menjalnik gl. kuplinga
menjati gl. tavšati
menjek* || 'meṅjk me:jjka; me:jjkə m – kapelj | Plet. mənək

menstruacija gl. fešta, marovd, narobe
meravkast* || meṛá:uḡeṣt -a -o prid. – ekspr. neprespan, zdelan zaradi ponočevanja
merda || mè:rda -e ž ed. – **1.** drek, govno: *'kej je tu ze 'na mè:rda*; **2.** v medmetni rabi, kletv.: *mè:r-da, mlièko je š'lo črièš*
merkati || mièrkeṭə -eṃ nedov. – paziti, varovati
merkovca || mièrkuca -e; -e ž – opica
mernik || mièreṅk -a; -e m – na planini merilni dan, ko izmerijo količino mleka vsakega tropa
mesen || mé:sən -sna; -sne m – macesen | gl. tudi mesovec
mesovec* || meṣnò:uc -a; -e m – macesen | gl. tudi mesen
mešalo gl. roglja
mešetar || mešieṭar -ja; -je m – mešetar, pogajalec | gl. tudi gondljar
mešjanica* || mešjâ:nca -e; -e ž – mešanica, zmes
meštir* || meštieṛ -ja; -je m – **1.** poklic; **2.** obrt | IT
metati || meṭá:tə miètljəm nedov. – metati
metohati se* || meṭò:heṭe se meṭohà:m se nedov. – **1.** ekspr. obotavljati se; **2.** ekspr. sem ter tja hoditi, opotekati se (*Žaga*) | 1. gl. tudi cincati, čujati se, očajati se, očavljati se, ogrebat se, upuljevati se
metuda || meṭú:da -e ž ed. – pinjenec
metulj gl. tica
mevcati* || mièuṭeṭə -eṃ nedov. – pretirano razvajati: *neḡ mièuṭi pà:sa* | gl. tudi crkljati
mevtek* || mièuṭeḡ v povedkovi rabi – izbirčen (Bavšica) | gl. tudi žmahten
mezda || mó:zda -e; -e ž – **1.** utežna mera za skuto, maslo, 40 funtov; **2.** vrstni red pastirjev pri paši: *jú:tre mà:m jest mà:zdo*; **3.** v zvezi: *mà: pà:rwo mó:zdo* > položaj, status gospodarja, katerega trop ima v planini največ mleka | 2. Plet.: »Planinsko gospodarstvo na Bolškem svetu osnovano je na mezdi, ki ima 80 liber (funtov) mleka; čim več liber mleka ima kdo v mezdi, tem več sira in skute mu pride v del; tisti, ki ima največ mleka v mezdi, imenuje se mezdar, a drugi menj imoviti pridenejo mu svoje mleko, da je mezda polna; kar je čez 80 liber, gre v *venalnicò*«
mezelič* || mežé:ləç -lča; -lčə m – mozolj
mezerati* || mežerá:tə -à:m nedov. – **1.** ekspr. postopati; **2.** ekspr. mencati, nesmotrno se obnašati pri delu; **3.** ekspr. biti čudaški, omejene pameti: *saj mežerà:* | 1. gl. tudi postapljati

mežikati gl. mežurkati
mežla* || mē:žla -e; -e ž – brlivka, preprosta, medla luč
mežurkati || mežú:rkętę -ęm nedov. – mežikati
mežurkli* || mežú:rkļę -kļna; -kļņę m – mežikavec, kdor neobičajno pogosto mežika
micfrštonden* || mī:cfrštonđen v povedkovi rabi – dogovorjen
mičken || mī:čkęn -a -o prid. – majhen: *mī:čkęna šči:ca*
mihen || mī:hęn -hna -o prid. – majhen
mikelc* || mī:kęlc -a; -ę m – neumna šala: *je uyá:nju mī:kęlce*
miken || mī:kęn -a -o prid. – otr. zelo majhen: *s_bī:la mī:kęna, mī:kęna, le 'ho kī:lo, k_se rudī:la*
milo, militi gl. žejfa, žejfati
mina* || mī:na -e; -e ž – cestni jašek
mir || mīęr -a; -ę m – suhi zid (okoli pašnika)
mirakel || mērā:kęl -kla; -kļę m – čudež: *'kej je tu z_ęn mērā:kęl*
mišica gl. muskel
mižati gl. movkati
mižerija* || mižē:rja -e; -e ž – **1.** revščina, beda; **2.** tradeskancija, okrasna rastlina | DJ; SSKJ mizerija
mjarda* || mjā:rda -e; -e ž – krava s prvim teletom
mlaka gl. lopoč
mnenje gl. majnga
moc* || 'moc mó:ca; mó:cę m – končni, ožji del lesene cokle (košpe)
moč gl. gajst
modec* || mùodęc -a m ed. – regrat (Srpenica) | gl. tudi kojničarica, poljska solata, žentivnica
model || mó:du -dla; -dlę m – model, kalup: *mó:-du zę sà:r / je 'mou sùoj mó:du zę ški: nərđi:-tę*
modras gl. ketnar
modrc gl. nedrc
mogoče gl. lohno
mojca* || mò:jca -e ž ed. – na tilniku zavezana ruta
molčati || mučá:tę mó:učęm nedov. – molčati: *mó:učī ku nuojč / mó:učī ko ð:rt / A : a je pá:ršu žię dęmò:ų? B: mò:učę! > kje pa*
molsti || mú:stę mú:zęm nedov. – molsti | gl. tudi palčati
molža || mú:ža -e; -e ž – **1.** molža; **2.** na planini prostor za molžo v hramu
molžnik* || mù:žņęk -a; -ę m – molžni stolček

mona || mó:na -e; -e ž – **1.** neumen človek, tepec; **2.** kletv.: *prekļęta mó:na*
monada* || muná:da -e; -e ž – **1.** neumnost, neumno, nesmiselno govorjenje ali ravnanje: *so blię sá:me muná:de*
montel* || mó:ntęl -na; -ņę m – **1.** plašč; **2.** obroč iz gume za na kolo vozila | IT mantel
mora¹ || mó:ra -e; -e ž – bajno bitje, duh spečega človeka, ki blodi okrog in muči druge: *dę se ubrá:ņęš mó:re, muóreš tu_urá:ta ut ká:mre pa upí:čtę nuož an bi:lce al pa pərbęzá:tę ká:męn z_já:mo yó:re nę kljū:ko;*
mora^{2*} || mò:ra -e; -e ž – ženska temnih las in/ ali temne kože, oči: *liępa mò:ra*
moščada* || muščá:da -e ž ed. – limanice
mošnja || mó:šna mušņię; mušņię ž – denarnica | gl. tudi bačkar, gobec
mot* || 'mot mó:ta m ed. – blaten, moker pesek | Plet. ≠
mota* || mò:ta -e; -e ž – gib, izraz na obrazu, s katerim se kaj sporoča, npr. soigralcu pri igri s kartami: *dięlęt mò:te*
motika gl. praljčica
motiti se || muti:tę se mùoti se 3. ed. dov. – imeti vrtoglavo: *se mę mùoti*
motovilo || motobí:lo -a; -a s – **1.** motovilo; **2.** ekspr. neroden, nepripraven človek
movkati* || mò:ųkętę -ęm nedov. – **1.** mižati pri igri skrivalnice (Čezsoča); **2.** pri balinanju metati kroglo tako, da se prisloni ob balinec
mozek || mùosk -a m ed. – mozeg: *pucū:zętę mùosk węn_s kustī:*
mozolj gl. mezelič
mraščiti* || mrá:šctę mrá:šči 3. os. ed. nedov. – skominati: *yē:nji yá:rętę z_bī:lčę ta pu tęli:rję, k_me mrá:šči*
mrč || 'mərč mór:ča m ed. – rahla megla, ki pri jasnem vremenu povzroča slabšo vidljivost
mrha || mór:ra -e; -e ž – **1.** slabš. žival, npr. krava: *ustá:nę, mór:ra*; **2.** ničvredna ženska
mrhar || mār:thər -ja; -ję m – lovec, ki ne strelja v skladu s predpisi
mrharica || mār:thərca -e; -e ž – mesarska muha
mrhovina gl. krepačina
mrkač || mərká:č mərká:ča; mərká:čę m – plemenski oven: *so mięl mārká:ča / puųon, puųon, 'ma_já:ku ku_n zyųon, tí:ča nę tarná:č, jęsięn buo dùobər mərká:č > zbadljivka*
mrkati se* || mərká:tę se mār:rčęm se nedov. – goniti se, kazati nagnjenje za parjenje (za ovce): *wá:ca se mār:rčę*

mrkoldes*

mrkoldes* || mǝrkò:ldɛs -a; -ɛ m – ekspr. burkež, pavliha: *je liɛn ku mǝrkò:ldɛs*

mrmanje gl. ščrbljanje

mrška kost* || mǝ:rška kùost frazem – **1.** hrustanec (Soča); **2.** divja ali mrtva kost (eksostaza), grčast koščen izrastek, navadno na kosteh gležnja ali roke | **2.** Plet. morská kost

mrtal || mǝrtà:ɥ -à:la; -à:lɛ m – kembelj pri zvonu | Plet. ≠

mrtelati* || mǝrtɛlà:tɛ -à:m nedov. – **1.** ekspr. pohajkovati; **2.** ekspr. potepati se; **3.** ekspr. tavati

mrtija || mǝrti:ja -e; -e ž – pomor, pobjoj: *je bí:la mǝrti:ja mɛd wejskùo*

mrva || mǝ:rba -e; -e ž – drobtina

mrvalo* || mǝbá:lo -a; -a s – priprava za ročno robkanje koruze | gl. tudi čuženik, krampovec, ognjilo

mrvčica || mǝ:rčca -e ž ed. – **1.** ekspr. mrvica, ščepec: *'no mǝ:rčco sulí: mǝ:njka tu žù:pɛ;* **2.** v prislovni rabi malo

mrve* || mǝ:rbe mǝ:rp ž mn. – **1.** žaganje; **2.** senen drobir: *pyrǝ:btɛ mǝ:rbe* | Plet. mrva

mrzlica gl. trešljika

mucina || mú:cna -e; -e ž – sekira za klestenje vej

mucka gl. tujica

mufa* || mú:fa -e ž ed. – plesen

mufast* || mú:fɛst -a -o prid. – plesniv

muha || mú:ha -e; -e ž – nihalo pri stenski uri

muhič || mú:hč -a m ed. – muhvič, plevel

muhorep* || mú:horiɛp v povedkovi rabi – v diru: *krá:wa se je ustrà:šla, šie je šlà: mú:horiɛp* (Čezsoča)

muksniti || mú:ksntɛ -snɛm dov. – spregovoriti, reči, pisniti: *še mú:ksnu ni*

mula || mù:la -e; -e ž – **1.** mula: *tǝ:rmɛst ku là:ška mù:la;* **2.** ekspr. dekle, smrklja, deklina: *'hɛč nɛ ubò:ɥɥa, mù:la smǝ:rkuwa*

mularija || mulɛri:ja -e ž ed. – ekspr. otroci, mularija

mularaj* || mulrà:j -a m ed. – ekspr. otroci, mularija

mulica || mù:lca -e; -e ž – krvavica

muljati* || muljá:tɛ -à:m nedov. – ekspr. jesti, grizljati, počasi žvečiti: *mí:čkɛn utrò:k naj-rà:jš muljà: kǝ:jšɛn k'roh*

mulo || mù:lo -lja; -ljɛ m – **1.** ekspr. fant, smrkavec, paglavec, mulec; **2.** mn. več otrok, otroci

muna || mù:na -e; -e ž – **1.** ekspr. mačka; **2.** kosem prahu: *pumè:d mù:ne ɥɛnspùot pusté:-lje;* **3.** ekspr. muca, strdek smrklja v nosu

munja* || mú:nja -e; -e ž – nuna, redovnica

muren gl. krikovec

murka || mù:rka -e; -e ž – **1.** kumarica; **2.** ekspr. nos; **3.** ekspr. glava

muskel* || mú:skɛl -na; -nɛ m – mišica

muš || 'moš mú:ša; mú:šɛ m – osel

muša || mú:ša -e; -e ž – voha, zelje, ki ne naredi glave

mušica* || mú:šca -e; -e ž – drobna, sladka hruška (tudi jabolko)

muškati || mù:škɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** mečkati; **2.** tlačiti; **3.** ekspr. ljubkovalno prijemati, tipati koga

mušon || mɛšùon -a; -ɛ m – brenclj

muštacar || muštà:cǝr -ja; -jɛ m – ekspr. kdor ima brke

muštace || muštá:cɛ muštà:c ž mn. – brki

muta || mú:ta -e; -e ž – **1.** mitnica; **2.** lesena pregrada

mutec || mù:tc -a; -ɛ m – mutec, nem človek | gl. tudi mutli

mutli* || mù:tlɛ -tɛlna; -tɛlnɛ m – mutec, nem človek

muza* || mù:za -e; -e ž – ekspr. požeruh: *jɛ: ku mù:za* | Plet. ≠; v Čezsoči naj bi nekoč res živel mož, ki so mu pravili Muza; menda je jedel za sedem ljudi (vojakov); gl. tudi črep, pošnoder

muža* || mù:ža -e; -e m – odprtina v zidu ali leseni steni

mužgalja* || mužǝá:lja -e ž ed. – moka iz slabo posušenega zrnja (Bavšica)

mužgaljast* || mužǝá:lǝst -a -o prid. – ki je iz nekakovostne, grudičaste moke: *mužǝá:lǝsta plǝnta* (Bavšica)

mužiti se* || mú:štɛ se mù:žɛm se nedov. – kujati se: *yè:nji se žie mú:štɛ*

mužo držati* || mù:žo držá:tɛ frazem – kujati se, kuhati zamero, mulo: *žie ciɛɥ dà:n dá:rži mù:žo*

N

- na hojladri*** || nẹ_hojladri: frazem – **1.** površno, nedodelano: *so zezidá:lẹ kar nẹ hojladri:*; **2.** nepremišljeno: *so šlâ: kar nẹ hojladri:*
- na migo*** || nẹ mi:yo frazem – izraža nasprotje od pričakovanega: *je pužliempu cięlo li:tro žyá:nja, nẹ mi:yo dẹ je 'mou 'dost! Je šu: nẹprė:j še tu 'no bė:tulo!*
- na pravo pošto*** || nẹ prà:wo pùošto frazem – nalašč za to (kam iti, kaj storiti): *sęm šlâ: nẹ prà:wo pùošto, dẹ sęm jo ví:dęla*
- na roke*** || nẹ_rùoke frazem – ročno: *je trięba ũ'se nẹ_rùoke nãrdi:tę*
- na šček*** || nẹ_ščė:k frazem – popolnoma, do konca (pomolsti) | to zmorejo le najboljši pastirji
- na črez*** || nẹ črięs v povedkovi rabi – na skrbi: *tu 'mam 'jest nẹ črięs / je uzięu nẹ črięs še nięki zrâ:węn > prevzel je, začel je skrbeti*
- nabasati** || nębá:sętę -ęm dov. – **1.** napolniti: *nębá:si pù:hno tò:rbo jâ:pk;* **2.** naložiti: *nębá:-sętę kęđerjũolo / nębá:sętę yor nẹ hã:rbęt*
- nabor** gl. štelinga
- nabrkan*** || nębò:rķęn -a -o prid. – nakodran, podoben kodru: *tę nębò:rķęna sęlá:ta*
- nabuljan*** || nębù:lķęn -a -o prid. – nadevan
- nadev, nadevan** gl. bulja, nabuljan
- nadirjati** || nędięrjętę -ęm nedov. – robkati koruzo
- nadonjen*** || nędõunķęn -a -o prid. – **1.** ki ima prve znake bolezni, npr. prehlada; **2.** ekspr. pijan | 1. gl. tudi natrešen
- naduha** || nędũ:ha -e ž ed. – astma
- nafa** || ná:fa -e ž ed. – **1.** lastniški delež planine (delnica); **2.** utežna mera za mleko, 24 funtov; **3.** utežna mera za sir in skuto, 20 funtov | različne razlage informatorjev
- nafarati** || nęfęrâ:tę -â:m dov. – ekspr. narediti kaj neprimernega, nedovoljenega, ušpíčiti kaj
- nafica*** || ná:fca -e; -e ž – lesena posoda za skuto
- nafledrati se*** || nęflędrâ:tę se -â:m se dov. – ekspr. zadovoljiti svojo potrebo po potepanju (Bavšica)
- nafotrati*** || nęfũotrętę -ęm dov. – **1.** nakrmiti; **2.** ekspr. ukaniti, prevarati, potegniti koga: *so ya nęfũotrętę*
- nafrejzati se*** || nęfrė:jzętę se -ęm se dov. – ekspr. zelo se najesti (Bavšica)
- nagačen** gl. naštovfan
- nagelj** gl. šklefon
- naglih*** || nęyli:h prisl. – naravnost
- naglihati*** || nęyli:hętę -ęm dov. – **1.** naravnati, izravnati; **2.** ekspr. pretepsti koga: *so ya nęyli:-hęlę, dẹ je biũ kar čã:rn | IT*
- naglo** || ná:ylõ prisl. – hitro
- nagobčnik** gl. korp
- nagravžen** || nęyrâ:ũžęn -žna -o prid. – ostuden
- nagravžnež*** || nęyrâ:ũžnęš -žna; -žę m – ostudnež, nemarnež
- nagravžnica*** || nęyrâ:ũžęnca -e; -e ž – ostudnica, nemarnica
- nagumpati** || nęyũ:mpętę -ęm dov. – ekspr. natepsti, nabiti, namlatiti: *so ya nęyũ:mpęlę*
- nahehati*** || nęhębâ:tę -há:bęm dov. – ekspr. natepsti
- nahkasele*** || nã:hkã:sęlc -a; -ę m – nočna omarica
- nahod** gl. pošast
- nahrbtnik** gl. ruksok
- nahujskati** gl. nakajfati, napumpati
- najbrž** gl. višno
- najemnina** gl. fit
- najlon borša*** || 'najlon_bò:rša frazem – polivinilasta vrečka
- najlon torba*** || 'najlon_tò:rba frazem – polivinilasta vrečka
- najprej** gl. toprve
- nakaditi*** || nękędi:tę nęká:dęm dov. – ekspr. zapoditi, nagnati
- nakajfan*** || nękã:jfęn -a -o prid. – nahujskan
- nakajfati*** || nękã:jfętę -ęm dov. – nahujskati

nakažen*

nakažen* || nəkḗ:žḗn -a -o prid. – pokvarjen:
nḗkḗ:žḗno mliḗko | gl. tudi narežen

nakodran gl. nabrkan

nakovalo gl. gampes

nakrhiniti* || nḗkḗ:rhḗntḗ -hnḗm dov. – **1.**
nabrekniti: *k'roh tu mliḗkḗ je nḗkḗ:rhnu*; **2.**
ekspr. zrediti se | Plet. ≠

nakrhñjen* || nḗkḗ:rhñḗn -a -o prid. – **1.**
nabuhel; **2.** nabrekel; **3.** eksp. debel

nakrmiti gl. nafotrati

nakrpenčen* || nḗkḗ:rpḗnḗḗn -a -o prid. – eksp.
slabovoljen, natakñjen

nakrpučen* || nḗkḗ:rpḗ:ḗḗn -a -o prid. – **1.** eksp.
našemljen, vpadljivo oblečen, z veliko okrasja
ali nakita: *s_nākḗ:rpḗ:ḗḗna ko Kḗrsti:na Wḗ:-
lḗrḗjewa*; **2.** eksp. slabovoljen, natakñjen

nakrputiti se || nḗkḗ:rpḗ:ttḗ se -ḗ:ttḗm se dov.
– slabš. vpadljivo, gizdavo se obleči, počesati,
našopiriti se

nakup gl. špeža

namen gl. majnga

namera* || nḗmḗra -e ž ed. – na planini paša na
merilni dan

namesto zlodja biti* || nḗ'mest_zlḗodja
bí:tḗ frazem – **1.** biti hudoben: *tḗ:jsta bá:ba
je nḗ'mest_zlḗodja*; **2.** biti poreden, živahen
otrok: *jejš, skūs lietḗmo zḗ n'ḗm, je
nḗ'mest_zlḗodja, mù:l*

naoknica gl. paljki

napajkljov* || nḗpḗ:jkḗju -uwa -o v povedkovi rabi
– eksp. razdražen, nerazpoložen

napajsan* || nḗpḗ:jsḗn -a -o prid. – eksp.
natakñjen, razdražen

napaka gl. faler

napitnina gl. manča, trinkelt

napoditi gl. zagozditi

napor gl. štrpac

napotje || nḗpḗ:ttḗ -a s ed. – napota: *ta krà:ma
nam diḗla sà:mo nḗpḗ:ttḗ*

napraviti || nḗprḗ:ttḗ -ḗm dov. – pripraviti,
napraviti

napreči || nḗprḗ:jḗḗ -priḗḗḗm dov. – eksp.
nepovabljen se pridružiti komu: *se_m je
nḗpriḗy, štḗ se ya ní:sḗm veḗ riḗšu* | Plet. ≠; gl.
tudi prifuliti se, prišlutiti se

naprstnik gl. fingert

napumpati || nḗpḗ:mpḗttḗ -ḗm dov. – eksp.
nahujskati

narajmati || nḗrà:jmḗttḗ -ḗm dov. – naleteti na
koga/kaj

narendan* || nḗrḗndà:n -dá:na -o prid. – raz-
metan, nepospravljen: *nḗrḗndà:na kà:mra*

narendati* || nḗrḗndá:tḗ -à:m dov. – razmetati,
spraviti v nered

narežen* || nḗrḗ:žḗn -a -o v povedkovi rabi –
pokvarjen, skisan, npr. za mleko: *mliḗko je
nḗrḗ:žḗno* | gl. tudi nakažen

narobe* || nḗrḗobe v povedkovi rabi – eksp. imeti
menstruacijo: *k_je nḗrḗobe, je zmḗri si:tna* |
gl. tudi fešta, marovd

naslov gl. entres

naspreče* || nḗsprḗḗḗ prisl. – navkreber (Na
Skali)

nastradati gl. posati

naštovfan* || nḗštḗ:ufḗn -a -o prid. – nagačen

naštovfati* || nḗštḗ:ufḗttḗ -ḗm dov. – nagačiti

natajčati* || nḗtḗ:jḗttḗ -ḗm dov. – razložiti,
podučiti, usmeriti koga

natakar, natakarica gl. kejnar, kejnarica

natepsti gl. nagumpati, nahabati, natrupiti

natikač gl. šlapen

natrupiti || nḗtrupitḗ nḗtrú:pḗm dov. – **1.**
nasekati, natolči; **2.** eksp. natepsti

nauk || 'nauk nà:uka m ed. – verouk

naveličati se gl. štuferirati se

navkreber gl. naspreče

navlaka gl. klump, krafelj, škalonja

nazarenska mati* || nḗzḗrḗ:nska má:tḗ frazem
– v medmetni rabi izraža čustven odnos do
povedanega: *nḗzḗrḗ:nska má:tḗ, ku sḗm se
ustrá:šla*

nebes || niḗbḗs -a m ed. – **1.** nebo, nebesni svod;
2. nebo v ustih

nečke gl. binklja, vinklja

nedek* || niḗdḗk v povedkovi rabi – nevoščljiv:
a_s_ 'mḗ niḗdḗk

nedrc || niḗdḗrc -a; -ḗ m – modrc

nehati gl. genjati, kelati

nejkele* || nḗ:jkele -a; -ḗ m – cmok (Log)

nekdej gl. pri starem

neke || niḗke prisl. – nekje

nekje gl. neke

nemara || nḗmà:ra člen. – **1.** verjetno; **2.** menda:
rà:jš ubá:ra ko nḗmà:ra | **2.** gl. tudi mari, nemara,
rajtende, višno

neodločen gl. tušlast

nepriľjudno gl. divľjo

neseč || nḗsiḗḗ -a; -ḗ m – nepokošen travnik

neslasten || nḗslá:sḗn -tna -o prid. – neokusen
(za jed)

nesramen gl. obleven

netofir* || nḗtufiḗr -ja; -jḗ m – netopir | gl. tudi
matofir

netopir gl. matofir, netofir

- neumen** gl. bukov, hlepjen
neumnež gl. butli, čuk, loli, tolkar
nevesta || nɛviɛsta -e; -e ž – snaha
nevoščljiv gl. nedek
neža || niɛža -e; -e ž – bodeča neža (Na Skali) |
 gl. tudi kompava, mačna
nihati gl. cinkati
nikoli gl. maj
njiva gl. lajha
njuhanec gl. šnjofovec
noben gl. obeden
noco* || ɛncùo prisl. – nocoj
noga || nó:ɣa -e; nuɣiɛ, mest. nó:zɛh ž – **1.** noga: *sem žiɛ ciɛu dà:n nɛ nó:zɛh*; **2.** velik kos zavitka (navadno se v pekaču spečeta dva kosa hkrati ali en velik kos v obliki črke U): *'ha nó:ɣa štrú:dlja* | 1. gl. tudi gaksen, gare
nogavica gl. čamp, fuzejkel, sejkel, štebal, štunf
nogavnica* || nuɣà:wɛnca -e; -e ž – hlačnica
noh* || 'noh v povedkovi rabi – v zvezi dà:tɛ 'noh: **1.** popustiti, odnehati: *je trú:cɛk, ɛŋkò:l nɛ dà:'noh*; **2.** pokvariti se, odpovedati
nohčer* || nò:hčɛr -ja; -jɛ m – nočna posoda, kahla
nona || nó:na -e; -e ž – stara mama, babica
nono || nò:no -nɛta; -njɛ m – stari oče, ded
nosen* || nùosɛn -sna -o v povedkovi rabi – noseč: *je nùosna žiɛ piɛt miɛscu* > noseča je že pet mesecev
nosila gl. tragle
nuc* || 'nuc nú:ca m ed. – korist: *kar je nú:ca, se u wá:sɛ punú:ca, kar ni prí:da, ɣriɛ pa mí:mo Kubəri:da* > pregovor o ženinih in nevestah | IT
nucati || nù:cɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** potrebovati, rabiti; **2.** koristiti, pomagati: *'neč ni nù:cɛlo / tiɛ čà:j nú:ca zɛ u'se buliɛznɛ, k_jɛh ní:mɛš*
nucen* || nú:cɛn -cna -o v povedkovi rabi – uporaben, koristen: *tu ni nù:cno* | IT
numera || nù:məra -e; -e ž – številka
nuna^{1*} || nú:na -e; -e ž – botra
nuna² gl. munja
nunc || nù:nc -a; -ɛ m – **1.** boter; **2.** starejši možki, znanec: *dobɛr_dà:n, ɣɛspùod nù:nc*

obcegati* || upcięęęęę -ęm dov. – obračunati:
m_je pǎrvà:č upcięęu

obcosti* || upcùostę -cùodęm dov. – odcveteti |
Plet., SSKJ odcvesti

občina gl. gemajnde

občutljiv gl. gakelj

obdati || ubdá:tę -à:m dov. – **1.** zmeniti se za koga/kaj: *še ubdá:la me ni*; **2.** ceniti koga/kaj: *ęa zlò: ubdà:jo* | gl. tudi šacati

obdavati* || ubdá:węęę -ęm nedov. – obrekovati, opravlјati | gl. tudi kvantati, pšaditi

obdonkati* || ubdó:ękęęę -ęm dov. – opraviti, končati kako delo

obeden || ubè:dęn -dna -o tudi ubè:n -a -o zaim. – nihče, noben

obela || ubięla -e ž ed. – zabela

obeljen || ubé:lјęn -a -o prid. – zabeljen > *a so cùompe žię ubé:lјęne*

oben gl. obeden

obeven || ubięęęn -ųna -o prid. – širok, ohlapen, prevelik: *ta juópa m_je ubięęna*

obgavžvati* || ubęá:ųžwęęę -ęm dov. – gospodarsko propasti

obiskati gl. gledati

oblejkan* || ublè:jkęn -a -o prid. – zakrpan

oblejkati* || ublè:jkęęę -ęm dov. – **1.** zakrpati; **2.** podložiti, prišiti podlogo

obleven* || ublięęęn -ųna -o prid. – neotesan, nevljuden, nesramen

obličnik || ubli:čęęk -a; -ę m – krompirjev olupek

oblika || wobli:ka -e; -e ž – oblika (Žaga)

oblisti* || ubli:stę ubli:stę ž mn. – ledvice: *pǎr-sé:ję ubli:stę* | gl. tudi oblistje

oblistje || ubli:stje -a s ed. – ledvice (Čezsoča): *me bó:li ubli:stje* | gl. tudi oblisti

oblištati* || ubli:štęęę -ęm dov. – uokviriti: *ubli:-štęęę sli:ko*

obliž gl. čerot, flajšter

območje gl. becirk

obod || u'bot tudi ubuòt ubuóda; -ę m – **1.** obod,

priprava, po kateri se oblikuje sir; **2.** kovinski obroč pri sodu

obok gl. belf

obotavlјati se gl. čujati se, feterati, metohati se, očajati se, očavljati se, ogrebat se, prekladati (se), upuljevati se

obračati gl. rejdati

obračun gl. rajtunga

obrajtati || ubrà:jtęęę -ęm dov. – zanimati se, meniti se za koga/kaj: *jo ni 'nęč ubrà:jtju, k_je šù: mi:mo*

obraz gl. siht

obreklјivka gl. čakera, flavzerica

obrekovati gl. kvantati, obdavati, pšaditi

obrentati* || ubręntá:tę -à:m dov. – ekspr. obhoditi, obresti, preiskati: *Mari:ja je z_ Jé:zuseęm ubręntá:la cęlùo wà:s, de_ b bí:la dubi:la zę spá:tę*

obrentiti (se) || ubrięntęęę (se) -ęm (se) dov. – ekspr. zrediti (se), odebeliti (se): *klubá:sa à:rt nębà:sa, plięnta jo pa ubrięnta*

obrisalka || ubrisá:ųka -e; -e ž – **1.** krpa za brisanje posode; **2.** brisača | 2. gl. tudi antvilja

obrisovati || ubriswá:tę ubrisù:jęm nedov. – brisati

obriti se gl. ostrgoncati

obsekavati gl. šproncati

obšesan* || ubšišęęn -a -o prid. – zbledel od sonca: *ubšišęęne bǎręięše*

obšesati* || ubšišęęęę -ęm dov. – zbledeti | ESSJ šlesati

obuševati* || ubušwá:tę -bušù:jęm nedov. – poljubljati | Plet. puševati

obušniti* || ubù:šęntę -šņęm dov. – poljubiti

obžalovati gl. grivati se

ocmeniti* || ucmięntęę -ęm dov. – oveneti

ocmenjen* || ucmięnjęn -a -o prid. – ovenel

oča || ò:ča -ę; -ę m – **1.** oče; **2.** stari oče

očajati se* || učá:jęęę se -ęm se nedov. – **1.** ekspr. obotavlјati se, omahovati; **2.** ekspr. počasi kaj delati | 1. gl. tudi cincati, čujati se, metohati se, očavljati se, ogrebat se, upuljevati se

očala, očalar gl. špegle, špeglar
očavljati se* || učà:uljətə se -əm se nedov.
 – obotavljati se, mencati (Bavšica) | gl. tudi cincati, čujati se, metohati se, očajati se, ogrebati se, upuljevati se
očce || ò:čce -a; -a s – očesce
oče gl. oča, tata
očesce gl. očce
očim gl. očman
očistiti gl. poglajštrati, popucati, spucati
očman || ò:čmən -a; -ə m – očim
odvesti gl. obcosti
oddurhniti* || udú:rhəntə -hnəm dov. – na skrivaj oditi, zbežati (Bavšica)
odeja gl. dejkna
odguzniti* || udyú:zəntə -znəm dov. – povleči, odmakniti kaj tako, da se stalno dotika podlage: *udyú:znə kədré:jo ta ud mî:ze / je udyú:zəlna ɣrâ:tca ut kô:stna* > odprla je omaro z drsnimi vrati / *udyú:zəntə kultri:no* > odgrniti zaveso
odklanfan* || utklâ:nfən -a -o prid. – odpet
odklanfati* || utklâ:nfətə -əm dov. – odpeti, npr. gumb, zadrگو, verigo
odlasek || udlâ:sk v povedkovji rabi – odveč, za malo (Bavšica): *mo je udlâ:sk nərđi:t tu dielo*
odpeti, odpet gl. odklanfati, odklanfan
odpočivati || udpučiwâ:tə -pučî:wəm nedov. – počivati, odpočivati
odpreti || upriətə ò:prəm dov. – odpreti: *ò:prə wè:kna* | IT; gl. tudi ofnati
odprt || upə:rt -a -o prid. – odprt: *pò:j nuòtər, saj je upə:rt*
odreti || udriətə udé:rəm dov. – **1.** zaklati; **2.** odreti
odrmastiti* || udərmâ:stətə -əm dov. – ekspr. opraskati
odrsati, odrsan gl. ogarati, ogaran
odtrupiti || utrupî:tə utrú:pəm dov. – odbiti
odveč gl. odlasek
odvečen gl. ibrčen
ofer || wé:fər -fra; -frə m – denarni prispevek v cerkvi ob večjih praznikih
ofiljcati* || ufi:ljətə -əm dov. – ekspr. ošteti, ozmerjati
ofirati* || ufiərtə ufiəra 3. os. ed. nedov. – povzročati praznjenje črevesja, imeti drisko > *nə smiəm 'pit kó:fə, me ufiəra*
ofnati* || wè:fnətə -əm dov. – **1.** odpreti: *wè:f-nətə flâ:ško / pà: mətú:do, də te wè:fna*; **2.** zagnojiti se, vneti se: *râ:na se je wè:fnəla*

ogaran* || uɣà:rən -a -o prid. – odrsan, opraskan, zdrgnjen
ogarati || uɣà:rətə -əm dov. – odrsati, odgrniti, zdrgniti
ogel || wè:ɣu -ɣla; -ɣlə m – vogal, ogel
oglavnik* || uɣlâ:ɯŋk -a; -ə m – čeljust, prečna letev pri grabljah, v katero so nasajeni zobje
ogledalo gl. špegel
oglje || wè:ɣljə -a s ed. – oglje
ognica* || wé:ɣənca -e; -e ž – oplenica, oglarska kopa
ogniti se || wəɣni:tə se wé:ɣnəm se dov. – izogniti, umakniti se
ognjilo || uɣni:lo -a; -a s – ozek jeklen klin z ročajem za ravnanje rezila kose (kadar se skrha ob kamnu) | uporabljali so ga tudi kot pripomoček za robkanje koruze
ogon gl. vrat
ogovati se* || wəɣwâ:tə se wəɣú:jəm se nedov. – izogibati se
ograd || uɣ'ret uɣrâ:da; uɣrâ:də m – dvorišče
ograda gl. tumrček
ograjnica || uɣrâ:jnca -e; -e ž – ograjen, navadno položnejši travnik v bližini hiše
ogrebati (se)* || uɣriəbətə (se) -əm (se) nedov. – **1.** okopavati; **2.** ekspr. obotavljati se; **3.** (pre)počasi kaj delati | 2. gl. tudi cincati, čujati se, metohati se, očajati se, očavljati se, upuljevati se
ogrebti || uɣrè:ptə -ɣrè:bəm dov. – okopati, npr. krompir
ogreja* || uɣrè:ja -e; -e ž – ograjena senožet | ograja preprečuje vstop živini, ki se pase v bližini, v jesenskem času pa je senožet namenjena za pašo
ogrempati se* || uɣrəmpâ:tə se -à:m se dov. – ekspr. poškodovati, raniti se pri padcu
ogvalten* || uɣwâ:ɯtən -tna -o prid. – domišljav, bahav | gl. tudi gvalten, sprhaven
ohkič* || ó:hkəč -kča; -kčə m – šilce, prostorninska mera, 1/8 l | gl. tudi ohtelc
ohlapien gl. obeven
ohlep* || uh'lep uhliəpa; uhliəpə m – močan sunek vetra (Bavšica)
ohtar* || ò:htər -ja; -jə m – **1.** osmerak, jelen s štirimi odrastki na vsakem rogu; **2.** nepravilen, elipsast krog: *kulù:mâ: ò:htər*; **3.** osmica pri kartah
ohtelc* || ó:hteljə -a; -ə m – šilce, prostorninska mera, 1/8 l | gl. tudi ohkič
ojnica || wé:jəncə -e; -e ž – ojnica
okaljan* || ukəljâ:n -a -o prid. – popackan
okaljati || ukəljâ:tə -à:m dov. – popackati

okoli

okoli || u'kou prisl. – okoli

okoli || u'kou člen. – približno: *ù:ra mùore bí:te u'kou ne sé:dme*

okoli in okoli || u'kou_n u'kou prisl. – vse naokoli, vse naokrog: *u'kou_n u'kou je wé:da / sëm te ylièdu u'kou_n u'kou* > povsod sem te iskal

okolnice* || okò:węnce -- ž mn. – nizke premične jasli na sredi hleva, okoli katerih se lahko hodi (Na Skali)

okomandati (se) || ukumędą:te (se) -à:m (se) dov. – urediti (se), spraviti (se) v red

okoren || ukùoreġn -rna -o prid. – neroden: *ukùoreġn ku te_zà:dnye 'konc krá:we*

okrogel gl. kolajčast

okrušiti gl. oškrbniti

okusen gl. žmahten

okusno gl. fino

okužiti, okužba gl. skruniti se, skrunitba

olika, olikan gl. krjanca, krjančen

olje || wé:lje -a s ed. – olje

olša || ú:ša -e; -e ž – jelša

olšje || ú:šje -a s ed. – jelševje, jelšev gozd

omahljivec gl. cagovec, cincar

omaka gl. toč

omara gl. kosten

omedlo || umé:dlo -a; -a s – omelo

omelj || umé:lĵ -a; -ę m – **1.** majhen snežni plaz; **2.** sneg, ki se usiplje s hiš ali drevja | Plet. omel

omelo gl. maček, omedlo

ometavati gl. rajhati

omladelj* || umlà:dęlj -dlja; -dlĵ m – kosem volne pri gradašanju

one* || unię unà: unù: zaim. – izraža osebo, stvar, ki se noče ali ne more imenovati: *dé:nęs ní:sęm 'nęč ví:du unięya* (npr. *Pè:pija*); *a je blà: tlię unà:* (npr. *Pè:pca*); *puylé:j tu unù:* (*pè:jč*), *čę 'kej yò:ri / uya:snę unù:* > izklopi tisto

onegasten* || unięęstęn -tna -o prid. – ki ima lastnost, značilnost, ki se noče, ne more imenovati: *je u'se unięęstno* (npr. *umà:zęno*)

onegati || unięęte -ęm nedov. – izraža dejanje, ki je znano, a se noče, ne more imenovati: *žię cięu dà:n unięęm* (npr. *pusprà:ulĵęm*)

onuča || unù:ča -e; -e ž – onuča, krpa za ovijanje stopala

opajsati* || upà:jšetę -ęm dov. – ekspr. odrgniti, narediti sled z ostrim predmetom, npr. na pločevini avtomobila, koži na kolenu

opaziti gl. primerkati, zamerkati

opejstrati (se)* || upè:jstręte (se) -ęm (se) dov. – **1.** opomoči se od bolezn; **2.** ekspr. zrediti se

opeka gl. cegla, korec, medon

opekarna gl. frnjaža

operšati* || upięršetę -ęm dov. – opešati, omagati

opešati gl. operšati

opikan gl. oprincan

oplen || up'len uplięna; uplięnę m – opleni, premični prečni drog na sprednjem ali zadnjem delu voza, sani

opogumiti se gl. skoražiti se

opomoči se gl. opejstrati (se), popejstrati se

oprezati gl. trahtati

oprincan* || upri:ncęn -a -o prid. – opikan

oprincati* || upri:ncęte -ęm dov. – opikati

ordinga || wè:rđinya -e; -e ž – red: *'kej je tu zę'na wè:rđinya* | ESSJ ordninga

oreh || urè:h urięha; urięhę m – oreh (drevo) | gl. tudi čajič, kokotec, koščnenli, koščenjaki

orglice || wè:ręlce -- ž mn. – orglice

ornica || wərní:ca -e ž ed. – ostrá trava z dolgimi koreninami, plevel: *smo pubięręę wərní:co węn_z zurá:ne nĵi:we*

orodje gl. cevlje

orošen gl. zasopljen

oselnik || wé:sunęk -uĵka; -uĵkę m – oselnik

osem || wé:sęm wé:smęh šteev. – osem

oskrbovati gl. pegovati

oslačiti se* || uslá:čte se -ęm se dov. – poželeti si | Plet., ESSJ oslaščiti se (gl. slast.)

osmoditi || usmudi:te -smuóđęm dov. – **1.** ožgati; **2.** ekspr. dati zaušnico | 2. gl. tudi luščiti

osmojen || usmó:jęn -a -o prid. – ožgan

ostrgača || ustəryá:ča -e; -e ž – ostrv, tanjšesmrekovo deblo ali vrh debela s prisekanimi vejami, za sušenje krme po košnji

ostrgoncati se* || ustəryó:ncęte se -ęm se dov. – obriti se (Bavšica)

oškopolati* || uškupulá:te -à:m dov. – ozdraveti (Bavšica)

oškrbniti || uškó:rbęte -ęm dov. – okrušiti

ošokol* || ošokò:l -a; -ę m – suha vratovina v mrežici: *je bęli:mbęlo pù:hno ošokò:lu tu špà:jzę*

ošpice gl. maruskle

ošpičiti || ušpí:čte ušpí:čęm dov. – z nožem ošiliti, priostriti: *ušpí:čte sbi:nčnik*

oštarija || uštəri:ja -e; -e ž – gostilna

ošteti gl. oficljati

oštir || uštĵer -ja; -ję m – gostilničar

ošťja* || ò:šťja -e ž ed. – v medmetni rabi, kletv.:
ò:šťja, 'kem sęm dięu klá:dwo / ò:šťja malò:ra
ošutrati se* || ušù:tręę se -ęm se dov. – obrisati
 si čevlje na predpražniku: *a_s_se ušù:tru*
otavčič || utà:učč -a m ed. – otavič, trava tretje
 košnje
otepnik* || utiępęņk -a; -ę m – **1.** ekspr.
 neodločen, bojazljiv človek, reva; **2.** ekspr.
 revež, siromak
otka || wé:tka -e; -e ž – otka, orodje za čiščenje
 zemlje s pluga
ovca || wó:ca ucię; ucię ž – ovca
ovčji || ú:čję -a -e prid. – ovčji: *ú:čja skú:ta*
ovčka gl. maljica
oveneti, ovenel gl. ocmeniti, ocmenjen
ovinek gl. rejda, vinek

ozdraveti gl. oškopolati
ozimka* || uzi:mka -e; -e ž – dekle bogatih
 staršev, ki je šlo pozimi (brez potrebe) služiti
 v Trst | Plet. ≠
ožebrati || užiębręę -ęm dov. – ekspr. umiti: *se*
je užiębru pu tęm vięnčę > za silo se je umil
oženiti se || užęni:tę se -žięņęm se dov. – poročiti
 se | gl. tudi ugrempati se
ožeti gl. ožoljati
ožlepan* || užliępęņ -a -o prid. – ekspr. umazan
 (Bavšica)
ožoljati* || užùoljęę -ęm dov. – **1.** ožeti,
 izmencati (za perilo); **2.** ekspr. porabiti denar
 komu | ESSJ žoljati
ožuliti gl. zagarati

pac* || 'pac pá:ca m ed. – kvaša, zmes kisa, začimb in vode, v kateri se kvasi meso, npr. divjačina: *diēt mēsù: tu 'pac*

pacati || pá:cetę -ęm nedov. – kvasiti, povzročati, da postaja kaj v kvaši mehkejša: *pá:cetę mēsù: tu wé:dę an ki:sę*

pacelj* || pá:cęlj -clja; -clję m – nekaj udarec s palico ali šibo po roki (v šoli)

packati gl. kaljati

pač || 'peč člen. – pač

pačiti || pá:čtę -ęm dov. – **1.** motiti, vznemirjati, plašiti, npr. divjad, živino; **2.** spakovati se

padar gl. čmar

padati gl. pajati

paglavčič* || pęylà:učč -a; -ę m – mlad, še ne razvit močerad

paglavec gl. čoljec, ponovčica, ponovčič

pajati* || pá:jętę -ęm nedov. – padati: *pà:ja dà:š ku bé:je* > močno dežuje

pajčevina || pá:jčuna -e; -e ž – pajčevina

pajsar* || pá:jsar -ja; -ę m – vzvod, železen drog za dviganje, premikanje bremen

pajsati* || pá:jsętę -ęm nedov. – **1.** odstranjevati kaj s praskanjem, npr. z zida; **2.** postopoma premikati z vzvodom | IT

pajšel* || pá:jšęl -na; -nę m – priželjc

pajštva || pá:jštwa -e; -e ž – sušilnica za sadje

pakelec* || pá:kęlc -a; -ę m – zavitek, zavoj: *'en pá:kęlc ciyәрè:t / dwà: pà:kęlca pà:šte sęm dięla kú:hęt* | SSKJ pakelj

pakirati gl. pokati

palčati* || pá:učętę -ęm nedov. – molsti s palci

palčnik* || pá:učęņk -a; -ę m – **1.** rokavica z enim prstom; **2.** zelo velika gozdna jagoda

pale* || pá:le prisl. – spet, zopet

palec || pá:uc -a; -ę m – **1.** palec; **2.** ekspr. prst: *je pәрšči:pnu ušęh pięt pà:ucu tu urá:ta*

palica gl. paljica, štiklarica

paljica* || pá:lјca -e; -e ž – palica

paljki* || pá:lјkę -u m mn. – naoknica

panj || pá:nj pęņjù; pęņji: m – **1.** tnaló: *ki je*

pà:nj, dę zępi:cęm skięro wà:nj; **2.** veliko, trdo poleno | 1. gl. tudi čolja

panola || pęņùola -e; -e ž – koruzni storž

pant || 'pant pá:nta; pá:ntę m – tečaj pri vratih | gl. tudi kankrt

panti* || pá:ntę -u m mn. – zgornji del podstrešja v hiši (pod slemenom), navadno namenjen za shranjevanje otave

papeževa sveča* || pá:pęžuwa své:jča frazem – lučnik, zdravilna rastlina

paradižnik gl. pomidora

parapet || parapèt -a; -ę m – pločnik pred hišo

parati gl. trjati

paražon* || pәрęžùon -a; -ę m – zapor, ječa: *le ylè:j, dę nę pò:jdęš u_pәрęžùon* | SSKJ pržon; gl. tudi kajha

pare gl. parna

parkelj¹ || pá:rkelj -na; -nę m – spodnji del svinjske noge | gl. tudi krampelj

parkelj² || pá:rkelj -na; -nę m – hudič | gl. tudi antedoj, hudoba, ta slabi, zlodí, zlomek

parma gl. parna

parna* || pá:rna pà:ręn tudi pà:rma pà:ręm s mn. – pare, mrtvaški oder | Plet. ≠

parolež* || pәрó:lęš -ža; -žę m – ekspr. bahač, širokoustnež

part* || 'pert pá:rta; pá:rte m – zakoniti delež premoženja

parta || pá:rta -e; -e ž – velika tesarska sekira

partiti* || pørti:tę pá:rte m nedov. – **1.** deliti; **2.** razmejevati | IT

pasati* || pęšá:tę -à:m dov. – **1.** iti mimo: *kar yà:rlo pęšà; 'rit nę fá:li*; **2.** miniti: *ku je hí:tro pęšà:la zí:ma / štri:kęm zę cá:jt pęšà:tę* > pletem za kratek čas | IT

past gl. skopec, šljajgelc

pasti gl. cepniti, gelumpniti, grimati, klafutniti, povezniti se, zgalodrati, zgrimati, zvaljati se, žlempniti

pastir gl. domar, kozar, pašavec, pogon

paša gl. kozrnje, namera, pokozrnje, zakozrnje

- pašareta*** || pašə̀rə:ta -e; -e ž – nekdanj pijača iz malinovca in sode | DJ
- pašati*** || pà:šə̀tə -əm nedov. – **1.** pristajati: *t_pà:ša ta ki:klja*; **2.** prijati: *ku_m pà:ša 'dou siə̀stə*
- pašavec*** || pešà:uc -a; -e m – pastir na paši
- pašta** || pà:šta -e; ž ed. – **1.** testenine; **2.** jed iz testenin: *smo jà:dlə pà:što*; **3.** sladkarija, keks; **4.** ekspr., v zvezi: *tu je u'se i:sta pà:šta*
- paština*** || pašti:na -e ž ed. – drobne jušne testenine
- patenošter*** || pe̞tə̀nə̀oštər -tra; -trə m – rožni venec | Plet., SSKJ patenošter
- patrona** || pe̞tró:na -e; -e ž – naboj
- pavati*** || pà:wə̀tə -əm nedov. – graditi, zidati
- pavkati*** || pà:ukə̀tə -əm nedov. – zvečer pred godovnim dnem slavljenju pod oknom ropotati s pokrovkami in drugo posodo
- pazduha** gl. pazka
- paze** || pá:ze pà:s ž mn. – opaž
- paziti** gl. variti
- pazka*** || pà:ska -e; -e ž – pazduha: *né:stə̀l dəržà:tə̀ put pà:sko*
- pecelj** gl. štom
- peč** || pe:ĩč pe̞či:; pe̞či: ž – peč
- pečara*** || pe̞čà:ra -e; -e ž – pri balinanju napačno izbijanje krogle (krogla se pred udarcem v drugo kroglo dotakne tal)
- ped** gl. pedilj
- pedela*** || pe̞diə̀la -e; -e ž – **1.** ponev; **2.** kozica, posoda
- pedenati*** || pe̞diə̀nə̀tə -əm nedov. – streči komu, dobro skrbeti za koga: *ya je pe̞diə̀nə̀la spriə̀t an 'zat* | ESSJ pedentar
- pedilj*** || pe̞di:l -a; -e m – ped, pedenj
- pegaljzen*** || pe̞ɣlà:jzən -zna; -znə m – **1.** likalnik; **2.** osebni avtomobil znamke Fiat 125p, poljski fiat | gl. tudi pe̞gə̀lj
- pe̞gə̀lj*** || pe̞:jɣə̀lj -ɣlja; -ɣljə m – likalnik (Čezsoča) | gl. tudi pe̞galjzen
- pe̞glati*** || pe̞:jɣlə̀tə -əm nedov. – likati | IT, ESSJ pe̞glati
- pekač** gl. štampe
- pekel** || pá:ku pá:kla m ed. – pekel: *se buo crù: tu pà:klə̀*
- pelc*** || pe:lc -a; -e m – krznen plašč
- pelcan*** || piə̀ucə̀n -a -o prid. – cepljen: *piə̀ucə̀no driə̀ulje*
- pelcati*** || piə̀ucə̀tə -əm dov. in nedov. – **1.** cepiti sadno drevje; **2.** vnašati v telo cepivo: *piə̀ucə̀tə se prùot rú:njem / je piə̀ucə̀n prùot bərzi:nə̀ > je počasen, len*
- pelegrina*** || pe̞le̞ɣri:na -e; -e ž – pelerina
- pelerina** gl. burmus, pelegrina
- pelico*** || peli:čo -čə̀ta; -čə̀tə m – krznen plašč; **2.** krznen ovrtnik: *mà: peli:čo ukò:ɣ krá:ɣ-na*
- penis** gl. cura, čima, klinec, pinči, tič
- pentlja** gl. čuška, petljica
- penzelc*** || pe:nzə̀lc -a; -e m – čopič
- penzion** || pe̞nzjə̀on -a; -e m – **1.** pokojnina; **2.** pokoj
- pepel** || pupiə̀u -iə̀la m ed. – pepel
- pepeljugar*** || pe̞pe̞ljú:ɣər -ja; -jə m – ekspr. zapečkar | Plet. pepelugar ≠
- pepeljugarica*** || pe̞pe̞ljú:ɣərca -e; -e ž – ekspr. zapečkarica
- pepeljuhar*** || pe̞pe̞ljú:hər -ja; -jə m – ekspr. mlad, nedorasel fant, ki še ni bil sprejet v fantovsko skupnost | gl. tudi fecalar
- peračar*** || pe̞rə̀:čər -ja; -jə m – obcestni kamen
- pere** || pé:re pe̞riə̀sa; pe̞riə̀sa s – pero: *še 'no pá:wə̀wo pé:re tu à:rt mo mà:njka > vsega ima dovolj*
- perje** || piə̀rje -a s ed. – **1.** ptičje perje: *ya je blu sá:mo piə̀rje > šopiril se je*; **2.** listje: *je ɣludà:la kó:za piə̀rje 'tem u ɣà:rmə̀*
- perkopato*** || pe̞rkupà:to prisl. – zvrhano
- perlmandelc*** || perlma:ndə̀lc -a; -e m – bajno bitje, škrat, majhen možiček | gl. tudi škratelj, škrinfič
- pernica** gl. tohna
- perovlati se*** || pe̞rò:ulə̀tə se -əm se nedov. – hvaliti se, postavljati se (Bavšica) | gl. tudi hrupiti se, štrejkati se
- perta** || piə̀rta -e; -e ž – bajno bitje, bela žena, s katero so strašili otroke | ESSJ Perhtra
- peruka*** || pe̞rú:ka -e; -e ž – lasulja
- perutnica** gl. repetnica
- pes** || pə̀:s pé:sa; pá:sə̀ m – pes: *pə̀:s naj riə̀po uká:že*
- pesič** || pá:sə̀č pá:šča; pá:šče m – psiček: *má:mo tə̀mlá:de pá:šče*
- pest** gl. punja
- peš** gl. k nogam
- peštati** || pe̞štá:tə̀ piə̀štəm nedov. – **1.** tlačiti; **2.** teptati: *nə̀ pe̞štá:jte trá:we, se nə̀ buo dà:lo sé:jčə̀*; **3.** s smučmi se vzpenjati bočno v breg s prestavljanjem smučí drugo za drugo; **4.** ekspr. obirati se, počasi delati: *kej piə̀štə̀š kajliə̀ cà:jta* | 3. gl. tudi trejati
- peta** gl. kopica

peterišče*

peterišče* || pɛtəri:šče -a; -a s – toporišče | gl. tudi štilj
Peteruša* || Pɛturu:ša -e; -e ž – šalj. prebivalec Boveca
petlar* || piɛtlər -ja; -jɛ m – berač
petlarica* || piɛtlərca -e; -e ž – beračica
petljati* || pɛtljá:tɛ -à:m nedov. – beračiti | IT
petljica* || pɛtljí:ca -e; -e ž – **1.** pentlja; **2.** kravata; **3.** zanka za obešanje pri zvoncu | 1. gl. tudi čuška
peton gl. beton
petregati* || pɛtriɛɣɛtɛ -ɛm nedov. – goljufati, npr. pri kartah, tehtanju blaga | gl. tudi gljati
petrič* || piɛtərɕ -a; -ɛ m – repinec (Log)
pegovati* || piɛɣwɛtɛ -ɛm nedov. – skrbeti za koga/kaj, oskrbovati koga/kaj: *piɛɣwɛ tɛ:to, k_je nɛ pustɛ:lɟ*
peza || piɛza -e; -e ž – **1.** tehtnica; **2.** teža
pezati || pɛzá:tɛ piɛzɛm nedov. – tehtati
pezdečivka || pɛzɔɕi:ɥka -e; -e ž – pezdičevka, sinica
pezdeti || pɛzdiɛtɛ pɔ:zɔɕm nedov. – potihlo spuščati pline iz črevesja in pri tem oddajati močen neprijeten vonj
pičla* || pi:ɕla -e; -e ž – puran | Plet. pičla, pičlja ≠
pika || pí:ka -e; -e ž – **1.** krajec pri štruci kruha; **2.** kljun; **3.** roževinasta obloga na sprednjem delu jezika pri perutnini, kurja bolezen; **4.** slabš. usta, goflja: *zɛ:prɛ pí:ko* > utihni | 1. gl. tudi krajec; 3. bolezen so zdravili tako, da so kokoši odprli kljun in vanj kanili nekaj olja
pikelj || pí:kɛlj -kɛlja; -kɛlnɛ – **1.** železna konica na palici; **2.** cepin | 2. gl. tudi cempin
pila gl. filja
pildič* || pi:lɔɕ -ltča; -ltɕɛ m – **1.** podobica; **2.** manjši kos papirja: *dɛ:j ɛn pi:lɔɕ, dɛ zɛpi:-šɛm*
piliti gl. filjati
pinca || pi:nca -e; -e ž – sladko, kiti podobno pecivo iz kvašenega testa
pince || pi:nce -- ž mn. – montažne kleščice
pinči* || pi:nči -ja; -jɛ m – otr. lulček
pinjenec gl. metuda
pipec gl. činkerli, kinčerli
pipica || pi:pca -e; -e ž – piščanček
pipipi* || 'pi 'pi 'pi medm. – klic kokošim
pirh || piɛrh -a; -ɛ m – pirh
pirjav* || piérju -uwa -o prid. – preperel
pirna* || piérna -e; -e ž – žarnica
pisalo gl. grifelj
piskalica || piskà:lca -e; -e ž – piščalka
piščanček gl. pipica

piti || pí:tɛ pi:jɛm; vel. 2. os. ed. pò: nedov. – piti: *pò:, dɛ nɛ bùoš žɛ:jɛn / ja je pi:ɥ ku žú:na*
pitoven || pí:tun -a -o prid. – **1.** domač, priljuden, prijeten; **2.** gojen: *a má:te tɛ pí:tune já:yude* > velike vrtné jagode
pitovno* || pí:tuno prisl. – domače, domačno, prisrčno, priljudno, prijeto: *k_je zɛkú:rjɛno, rà:ta kar bùoľ pi:tuno*
plača gl. colinga, suha nafa, venajnica
plahica gl. gorska resa
plajba || plà:jba -e; -e ž – svinčnica, vrvica z utežjo za določanje navpične lege
plajbati* || plà:jbɛtɛ -em nedov. – meriti s svinčnico
planina || plà:nna -e; -e ž – planina, svet v gorah, namenjen za poletno pašo: *ɣnà:t ucìɛ nɛ plà:nno*
planiti gl. zaburiti
planja || plà:nja -e; -e ž – jasa
planjka || plà:njka -e; -e ž – deska za plot
planika gl. planjka
plašč gl. montel, pelc, peličo
platele* || plà:tɛlc -a; -ɛ m – stran, list, npr. v knjigi: *zmiɛrɛm viɛ ɛn plà:tɛlc vɛɕ ku ti_dru:-ɣɛ* > je bolj pameten kot drugi / *ubà:rn plà:tɛlc* > spremenil temo pogovora
plavka || plà:ɥka -e; -e ž – jetrnik, spomladanska rastlina | Plet. ≠
pledra* || plíɛdra -e; -e ž – ekspr. klepetulja
pledirati* || plɛdrá:tɛ -à:m nedov. – slabš. klepetati, govoriti tjavendan
pleh || plɛh plé:ha; plé:hɛ m – **1.** pločevina: *sɛ smɛ:je ku dɛ_b kó:za dɔɥ pu plíɛhɛ srà:la*; **2.** pekač: *je puǰá:dla ciɛɥ plɛh býà:nce*
plejhati* || plè:jhɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** ekspr. močno deževati; **2.** ekspr. vleči koga za nos
plena || plíɛna -e; -e ž – **1.** na planini nadstrešek, streha na stebrih brez sten pred vhodom v molžo
plenčati* || plɛnčá:tɛ -à:m nedov. – ekspr. neumno govoriti, blebetati
plenčka* || plè:nčka -e ž ed. – ristanc, dekliška igra
plene gl. plenica
plenica || plɛni:ca -e; plɛniɛ ž – plenica: *ubɛ:s šì:t plɛniɛ* | gl. tudi povojec
plenkač* || plɛnká:ɕ -a; -ɛ m – tesarska sekira
plentati* || plíɛntɛtɛ -ɛm nedov. – slepiti, sijati v oči: *mɛ sù:nce plíɛnta*
plesen gl. mufa
plesniv || plíɛsnu -uwa -o prid. – plesniv | gl. tudi mufast, utohljen

plesno || plé:sno -a; -a s – nart

pletenec || plè:tè:nc -a; -ę m – **1.** širok, nizek koš iz leskovih viter z dvema ročajema za pobiranje krompirja; **2.** pletena košara (Log)

plezati se || plí:zè:tę se -ęm se nedov. – smučati se, sankati se | gl. tudi garati se

plingalica* || plí:ŋęłca -e; -e ž – gugalnica | gl. tudi cingalica

plingati* || plí:ŋętę -ęm nedov. – **1.** gugati (se); **2.** viseti; **3.** ekspr. opletati

pliska || plí:ska -e; -e ž – pastirica, ptica pevka

pločnik gl. lašt, parapet

ploprna* || pló:parna -e; -e ž – **1.** slaba kava;

2. proja, pijača iz kavnega nadomestka (Bavšica)

ploščica gl. ceglica

ploter* || pló:tər -ja; -ję m – **1.** mehur, ki se pojavi na koži zaradi opekline; **2.** lisa od udarca, podplutba: *ya je neŋmlá:tu, de je 'mou kar pló:tərje ta pu rí:tę* | ESSJ plotar

plucer* || plù:cər -ja; -ję m – termofor

plug gl. drevo, flog

plunkati gl. klumpati

po vasi || pu wé:sę prisl. – na obisk: *pri:t kej pu wè:sę*

pob || pùob -a; -ę m – fant

pobarvati, pobarvan gl. popeljhati, popeljan

pobasati || pubá:sętę -ęm dov. – ekspr. zgrabiti, pograbit, vzeti

pobič || pùobęč tudi pùobč -a; -ę m – fantek

poblejati || publęjá:tę -blé:jęm dov. – ekspr. **1.** nepremišljeno reči, povedati: *u'sęm publé:je*;

2. ekspr. zatožiti koga, povedati, izdati kaj

pobnati* || pùobnętę -ęm nedov. – pomniti, spominjati se: *ne pùobnęm, kda sęm nežà:dnje*

pobrkljati* || pubərklá:tę -à:m dov. – **1.** povreti;

2. pomešati s kuhalnico, žlico | SSKJ ≠

pocepati* || puciępętę -ęm dov. – pokapati

pocerati (se)* || pocięrętę (se) -cięręm (se) dov. – prebaviti: *kù:mi se m_je pucięręlo*

počakati || pučá:kętę -ęm; vel. čà:j dov. – počakati: *čà:j me tem demà:*

počati* || pučá:tę puóčęm nedov. – ekspr. buljiti, strmeti

počen gl. poknjen

počeniti || pučięntę -ęm dov. – počepniti

počeplja* || pučięplja -e; -e ž – **1.** posoda, v katero se toči iz soda; **2.** ekspr. majhna ženska

počez gl. počrez

počikati || puči:kętę -ęm dov. – ekspr. pojesti, požvečiti

počistiti gl. popucati, poščiniti, pošotrati

počrez* || pučrięs prisl. – počez: *je sù: kar pučrięs* > opotekal se je / hitro je hodil | Plet., SSKJ počez; gl. tudi spreče

podboj gl. rožanec, talar

podedovati gl. pogerbati

podfuljen* || putfú:ljęn -a -o prid. – **1.** ekspr. potuhnjen; **2.** hinavski

podgorida || pudęurí:da -e; -e ž – mestna lastovka | gl. tudi fedegornik

podhranjen gl. poklajen, zaharet, zaklajban, zlaknjen

podjedica || pudiętca -e; -e ž – bramor

podkovica gl. gnif

podlesek gl. ušivka

podlezen* || pudlięzęn -zna -o prid. – ekspr. zahrbtn, potuhnjen, hinavski

podlizniti* || pudlí:zęntę -zņęm dov. – ekspr., navadno v zvezi z jo zbežati, popihati jo: *jo je pudlí:znu*

podloga gl. foter

podmenati se* || pudmęná:tę se -à:m se dov. – skrivaj se dogovoriti

podobica gl. pildič

podoblačiti se || pudublá:čtę se -blá:čę se 3. ed. dov. – pooblačiti se

podpreti gl. podšprajcati

podrigniti se* || pudrí:ęntę se tudi purí:ęntę se -ęņęm se dov. – spahniti se, podreti kupček

podrigovati se* || pudrięwá:te se tudi purięwá:tę se -rięj:ęm se nedov. – spahovati se: *ud čbú:le se_m pudrięj:je* | Plet. podrigavati se

podrsavati gl. pošukovati

podsakniti* || pudsá:kęntę -knęm dov. – spotakniti | gl. tudi pofiksljati

podstreharica || putstrięhərca tudi pustrięhərca -e; -e ž – strigalica | gl. tudi kleščarica

podstrešje gl. hrame, vrh

podšprajcati* || putšprá:jcętę -ęm dov. – podpreti kaj s koli (drevo, obok, strop v rudniškem rovu)

podžrd* || pudžđ:rt prisl. – pod žrdjo | seno prevažati tako, da se na vrh naloženega voza pritrdi debelejši drog, da je tvor trdneje nameščen

početati* || pučętá:tę -à:m dov. – **1.** pomendrati, poteptati; **2.** ekspr. nenatančno opraviti kaj

pofiksljati* || pufi:ksljętę -ęm dov. – spotakniti koga, podstaviti nogo komu | gl. tudi podsakniti

pofuliti (se)* || pufulí:tę (se) -fú:lęm (se) dov. – **1.** ekspr. potuhniti se, priplaziti se; **2.** ekspr. vsiliti se, npr. v družbo; **3.** ekspr. potuhnjeno

pogalejdrati*

neopazno oditi: *se je kar pufú:lu*; **4.** ekspr. ukrasti, izmakniti

pogalejdrati* || puyèlè:jdrètə -əm dov. – poribati, zdrgniti s trdo krtačo

pogenjcati* || puyè:jncètə -əm dov. – otr. prenehati, ponehati: *le puyè:jnci, pətəli:nčəč*

pogerban* || puyiərben -a -o prid. – podedovan, iz druge roke: *ta juópa je žie t'rikrət* puyiərbenə

pogerbati* || puyiərbečə -əm dov. – podedovati, dobiti kaj iz druge roke: *je puyiərbu bà:jto / puyiərbečə buližen*

poglaštrati* || puylà:jštrètə -əm dov. – pogladiti, očistiti (konja) s kovinsko krtačo

pognjedenik* || puynjé:dənek -ŋka; -ŋkə m – postržek, zadnji otrok v (številni) družini, rojen po daljšem presledku

pogoltniti gl. poždreti

pogon || poyūon -a; -ə m – na planini nižji pastir, ki je moral poleg drugega dela nabirati smolo za lukež

pogreben || puyré:bən -a -o prid. – **1.** pokopan; **2.** izkopan

pogrebsti || puyré:bstə -yré:bem dov. – **1.** pokopati: *puyré:bstə mərli:ča*; **2.** izkopati, npr. krompir: *a ste žie puyré:blə čuompe*

pogrešek || puyrišk -a; -ə m – napaka

pogristi* || puyri:stə -yrí:žəm dov. – ekspr. pojesti: *so puyri:žlə ū'se, kar so dubi:lə*

pogruntati || puyrū:ntətə -əm dov. – ugotoviti, dognati

pogum gl. koraža

poguzniti (se) || puyú:žentə (se) -žnəm se dov. – **1.** premakniti kaj tako, da se stalno dotika podlage: *pumà:j mə puyú:žentə kò:stən ta_h* zì:do; **2.** ekspr. primakniti, prispevati kaj: *a_t_je té:ta puyú:žəlna 'kej*

pohajati || puhá:jətə -əm nedov. – **1.** sprehajati se; **2.** potepati se

pohajkovanje gl. pranganje

pohajkovati gl. flankirati

pohleven gl. brumen

pohrepati* || puhripečə -əm dov. – ekspr. pobiti koga/kaj: *ləsi:ca je puhripečə ūse kù:re* | Plet. ≠

poizvedovati gl. žebnati

pojesti gl. pogristi, popaštati, porekljati, poždreti

pokalati se* || pukəlà:tə se -à:m se dov. – potolažiti, pomiriti se

pokalica gl. škrlipovec

pokaljan* || pukəljá:n -a -o prid. – ki ima od hrane popackano obleko

pokaljati || pukəljá:tə -à:m dov. – pokapati, popackati obleko s hrano

pokati¹* || pò:kətə -əm nedov. – pripravljati prtljago

pokati²* || puókəčə -əm nedov. – trkati | Plet. ≠

pokazanje* || pukəžà:nje -a; -a s – osebna izkaznica

pokca* || puókca -e; -e ž – kovinski del vezalk za čevlje (Srpenica) | uporabljali so ga tudi za risanje z voskom po pirhah

pokec* || puókca -a; -ə m – razpoka | Plet. ≠

poklajen* || pukláj:ən -a -o prid. – podhranjen (za živino)

poknjen* || puókknjən -a -o prid. – počen

pokozlati || pukuzláj:tə -à:m dov. – pobruhati

pokozrnje || pokozərnjiə neskl. s ed. – popoldanska oz. večerna paša po molži v bližini staje

pokracati || pukrəcá:tə -krá:cəm dov. – počekati

pokriva* || pukrí:wa -e; -e ž – kopriva

pokrovec || pukrò:vc -a; -ə m – pokrov

poldan || pudá:n pudniə m ed. – poldan: *t_žie* puká:žəm, 'kaj je ū:ra, k_pudá:n zyó:ni

polementru* || puləmə:ntre prisl. – zaman, zastoj: *so pò:ršlə puləmə:ntre*

poleno gl. gumpovec

polenovka gl. štokfiš

polenta || plēnta -e ž ed. – polenta | gl. tudi treflja

polh || 'poh pú:ha; pú:hə m – polh

polhen || pú:hən -hna -o prid. – poln: *jo mà:m žie pú:hən kú:fər* > dovolj

polhno* || pù:hno prisl. – veliko, mnogo

poljska solata* || puóljska səlá:ta frazem – regrat | gl. tudi kojničarica, modec, žentivnica

poljubiti, poljubljati gl. bušniti, obušniti, obuševati

polkna* || pò:lknə -e; -e ž – naoknica, oknica | Plet. polkne

polno gl. polhno

polter* || pó:ltər -ja; -jə m – rezervoar, vodnjak

polž || pù:š pú:ža; pú:žə m – polž

pomagati* || pumá:tə pumá:γəm nedov. – pomagati: *pumà:j mə ustá:tə* | gl. tudi spomagati

pomakati gl. točati

pomaranča gl. komeranča

pomedljati* || pumədljá:tə -à:m dov. – ekspr. zatajiti

- pomendrati, pomendran** gl. pofetati, sfetan
pomendrati, pomendran gl. popeštati, popeštan
- pomidora*** || pomidó:ra -e; -e ž – paradižnik
- pomlad** gl. blažji
- pomniti** gl. pobnati
- pomočnik** gl. kselj
- ponev** gl. kastrovla, pedela, ponovca, rajna, teča
- ponj** || pùonj zaim., navezna oblika za tož. m, s, ž za vse osebne zaimke – ponj: *pərdi: me pùonj* > pridi pome / *bži:te jo pùonj* > pojdite ponjo / *te pri:dəm pùonj* > pridem pote / *so ljəx slə: pùonj*
- ponovca*** || pə̀nò:uca tudi punò:uca -e; -e ž – ponev: *se kó:tu pə̀nò:uče špùota* > oba sta enako črna, umazana / *A: kej kú:həš? B: tə vəlí:ko pə̀nò:uco tu tej mà:li* > kaj te briga
- ponovčica** || punò:učca -e; -e ž – žabji paglavec (Bovec, Čezsoča) | gl. tudi čoljec, ponovčič
- ponovčič*** || punò:uččəč tudi pə̀nò:uččəč -čča; -ččə m – žabji paglavec (Soča) | gl. tudi čoljec, ponovčica
- pont*** || 'pont pó:nta; pú:ntə m – 1. točka, npr. pri balinanju; 2. ekspr., v zvezi *p'rit wə̀n_s pó:nta* > priti iz ustaljenega reda / *pri:tə h_pó:nto* > spametovati se
- popackati, popackan** gl. okaljati, pokaljati, okaljan, pokaljan
- popaštati*** || pupà:štətə -əm dov. – ekspr. pojesti, pohrustati: *ləsi:ca je pupà:štəla u'se kù:re*
- popejstrati se*** || pupé:jstrətə se -əm se dov. – 1. opomoči se; 2. ekspr. zrediti se | gl. tudi opejstrati se
- popendejkel*** || popə̀ndə:jkəl -na m ed. – strešna lepenka | gl. tudi dahpapa
- popeštan*** || pupiə̀štən -a -o prid. – pomendran, poteptan
- popeštati*** || pupə̀štá:tə pupiə̀štəm dov. – pomendrati, poteptati, potlačiti
- popiti** gl. požlempati, požuliti
- poplejhan*** || puplè:jhən -a -o prid. – slabš. pobarvan (za lase)
- poplejhati*** || puplè:jhətə -əm dov. – slabš. grdo, neenakomerno pobarvati
- popokati*** || pupuó:kətə -əm dov. – potrkati | Plet. ≠
- popoldan** || pupudà:n prisl. – popoldne
- popolnoma** gl. ščin
- popraviti, popravljati** gl. poravnati, ravnati
- popražiti** gl. porestati
- poprednica*** || pupriə̀dŋca -e; -e ž – malica po napornem delu | gl. tudi južina
- popucati*** || pupù:cətə -əm dov. – počistiti
- porati*** || pó:rətə -əm nedov. – vrtati s svedom: *zó:bər m_je pó:ru ta pu zubìəh*
- poravnati*** || puruná:tə -rò:uŋəm dov. – popraviti
- porekljati*** || purəkłjá:tə -à:m dov. – ekspr. pojesti (Bavšica)
- porestan*** || purè:stən -a -o prid. – pražen (za krompir): *purè:stəne čuompe*
- porestati*** || purè:stətə -əm dov. – popražiti
- porigniti se, porigovati se** gl. podrigniti se, podrigovati se
- porka*** || pò:rka -e; -e ž – slabš. umazanka, nemarnica
- porkarija*** || porkəri:ja -e; -e ž – 1. ekspr. umazanija, nemarnost; 2. grdo, neprimerno, opolzko dejanje ali ravnanje: *je ɣwà:ru an diəlu sà:me porkəri:je*
- porkiš*** || pò:rkiš medm. – kletv.: *pò:rkiš, ku me jé:zə*
- porko*** || pò:rko -a m – slabš. umazanec, nemarnež
- porko*** || pò:rko in -a medm. – kletv.: *dí:ndjo pò:rko / pò:rka malò:ra*
- poročiti se** gl. oženiti se, ugrempati se
- porodnica** gl. letvana, posteljnica
- portapaki*** || portapà:ki -ja; -jə m – prtljažnik, priprava za prtljago na vozilu
- posati*** || puosə̀tə -əm dov. – postati deležen česa neprijetnega, slabega, skupiti jo: *jih je puosu* | ESSJ
- posati*** || pusá:tə -à:m dov. – posesati (Bavšica): *té:le pusà: mliəko*
- posesati** gl. posati
- posnemalka** gl. posnemnica, snemalnica, snemnica
- posnemnica** || pusniə̀mŋca -e; -e ž – posnemalka, velika lesena žlica za posnemanje skute iz kotla | gl. tudi snemalnica, snemnica
- posodba¹** || pusùodba -e ž ed. – posoda
- posodba²** || pusùodba -e ž ed. – izposoja: *ni nə pusùodbo*
- postapljati*** || pustà:pljətə -əm nedov. – ekspr. postopati: *ciəu 'dan sɛmù: pustà:plja* | gl. tudi mezerati
- postaven** gl. štalten
- postelja** gl. kovelesna
- posteljica** gl. trebljav

posteljnica

posteljnica || pusté:ljenca -e; -e ž – porodnica, ženska po porodu | gl. tudi letvana
postnovka* || pustnò:ũka -e; -e ž – vrsta hruške
postopati gl. mezerati, postapljati
postrani gl. všrej
postranice || pustrėnı:cė -strėnı:c ž mn. – **1.** stranske jasli v ovčjem hlevu; **2.** stranska deska, npr. pri plugu, posteljna stranica (Plet.)
postreharica gl. podstreharica
pošada* || pušá:da -e ž ed. – manjši kuhinjski predmeti | ESSJ
pošast || pušá:st -ę ž ed. – nahod, prehlad
poščiniti* || puščı:neęę -ęm dov. – temeljito počistiti, pospraviti
pošedi || pušıęę prisl. – potem | Plet. pošled, pošledi, ESSJ pošled; gl. tudi še, šedi
poškodovati se gl. ogrempati se
pošleviti* || pušlėbı:te -lıębėm dov. – **1.** posliniti; **2.** ekspr. kaj slabo narediti: *je semũ: pušlėbı:la tem pu kũ:hņę* > le za silo je pospravila
pošmunder || pušmũ:ndər -dra m ed. – priboljšek, poobedek
pošnoder* || pušnũdər -ja; -ję m – ekspr. požrešnež | gl. tudi črep, muza
pošnoderca* || pušnũdərca -e; -e ž – ekspr. požrešnica
pošotrati* || pušũotręę -ęm dov. – počistiti v hlevu
pošta* || pũošta -e; -e ž – črka: *a ne pũoznęš pũošt*
poštokan* || puštũokėn -a -o prid. – pomečkan, pretlačen: *puštũokėno strũočje*
poštokati || puštũokęę -ęm dov. – **1.** podrezati, pobezati; **2.** pretlačiti: *puštũokęę strũočje*
pošukniti* || pušũ:kęntę -knęm dov. – podrsati s podplati po tleh, npr. pri plesu
pošukovati* || pušukwá:tę -ũ:jęm nedov. – podrsavati, drsaje hoditi
pošunder* || pušũ:ndər -ja; -ję m – sladokusec, gurman
pošunderca* || pušũ:ndərca -e; -e ž – sladokuska, gurmanka
poteflati se* || putęflá:tę se -à:m se dov. – pritajiti se, postati neodkrit, neiskren (Bavšica)
potejpa* || puté:jpa -e; -e ž – **1.** ženska, ki se rada potepa; **2.** vlačuga (Log) | 2. gl. tudi korba
potem gl. pošedi, še, šedi
potenfan* || putıęfėn -a -o prid. – **1.** zmečkan, potlačen, stisnjen: *putıęfėna ki:klja / putıęfėn fri:s*; **2.** dušen: *putıęfėne jà:pka / putıęfėna riępa*

potep || putıęp -a; -ę m – ekspr. lump, baraba, nepridiprav, potepin: *je biũ ęn putıęp, je ukrà:du_n pà:r rięp*
potica gl. beganica
potikati* || putıká:tę -tı:kęm nedov. – nalagati na ogenj, vzdrževati ogenj
potok || pę'tok pętuóka; pętuókę m – potok
potolažiti gl. pokalati se, zatuliti
potovfel || putò:ufęl -na; -nę m – natikač, copata
potrkati gl. popokati
potuhniti se, potuhnjen gl. potuliti se, potuljen, tuhlust
potuhnjenec gl. fula
potuliti se || putú:lęę se -ęm se dov. – potuhniti se, prihuliti se
potuljen || putú:ljen -a -o prid. – **1.** ekspr. potuhnjen, prihuljen; **2.** ekspr. sključen, z glavo med rameni | SSKJ pod potuliti
podven* || pò:ũđęn -dna; -dnę m – **1.** dno; **2.** prostor za drobnico | SSKJ poden
podvnica* || pò:ũđęnca -e; -e ž – deska v podu | Plet., SSKJ podnica
povernica* || puwé:ręnca -e ž ed. – žganci iz poparjene koruzne moke, koroški žganci
povezniti (se)* || pubıęzęntę (se) -znęm (se) dov. – **1.** povezniti, obrniti narobe; **2.** ekspr. pasti (Bavšica)
povk* || pò:ũk -a; -ę m – kozel: *smà:rdęš ku pò:ũk* | ESSJ pok
povkati se* || pò:ũkęę se -ęm se nedov. – sankati se (Čezsoča): *a se yrięmo pò:ũkęę*
povke* || pò:ũke -- ž mn. – sani, sanke (Čezsoča)
povojec* || puwè:jc -a; -ę – **1.** povoj; **2.** plenica
povraz || purá:s -za; -zę m – ročaj pri vedru, loncu, kanglici
povret* || pò:ũręę -a; -ę m – **1.** na planini ležišče za sirarja ob ognjišču; **2.** pograd
pozabiti gl. zabiti
poždreti* || puždrięę -ždė:ręm dov. – **1.** pogoltniti, požreti; **2.** ekspr. pojesti: *pũ:hno puždė:re*
požegniti* || pužıęęntę -ęnęm dov. – blagosloviti
požegnjen || pužıęynjen -a -o prid. – blagoslovljen
poželeti si gl. oslačiti se
požirek gl. šluk
požlempati || pužlęmpá:tę -žlıęmpęm tudi -žlęmpà:m dov. – ekspr. popiti z velikimi

požirki / popiti veliko pijače: *je pužlẽmpò:u cẽlũo li:tro bì:na*

požrešen gl. volkat

požrešnež gl. črep, muza, pošnoder

požrešnica gl. pošnoderca

požuliti || pužulí:tẽ -žú:lẽm dov. – **1.** posesati, posrkati; **2.** polizati; **3.** ekspr. počasi popiti

prajčica* || prá:jčca -e; -e ž – vile za seno z ukrivljenimi roglji | gl. tudi krampež

praljčica* || prá:lječca -e; -e ž – motika s kratkim ročajem

pranganje* || prá:ŋɛɛnje -a s ed. – izzivalno pohajkovanje po ulicah v času nabora

prase || pãrsiẽ pãrsiẽta; pãrsiẽta s – prašič: *smo udã:riļ pẽrsiẽta*

praskati gl. garati, grajspati, grintati, krampati, rušati (se)

praščiti || prá:ščtẽ -ɛm dov. – **1.** ekspr. silovito brizgniti: *je prá:ščlo ta z_njã:ɣa* > imel je drisko; **2.** ekspr. planiti: *je prá:ščla u jũok / so u'sẽ hkrã:tẽ prá:ščlẽ nuõtãr u_ĩ:zbo*

prašič gl. koca, kocli, kočič, prase

prata || prá:ta -e ž ed. – svinjski kare, ribica: *prã:ta je sẽrò:wa, Mì:ca, lè:t pu drò:wa*

pravca* || prá:bcã -e; -e ž – **1.** pravljica; **2.** neresnična izjava, pripoved

pravi || prá:wẽ -a -o prid. – desen: *'fej s_tẽ prá:-wo rukũo* | Plet. prav

pravica gl. reht

praviti || prá:btẽ -ɛm nedov. – praviti, pripovedovati

pravljica gl. pravca

pravočasno gl. zagodoma

praznen || pãrznĩen -a -o prid. – prazničen, boljši: *mã: ýó:re pãrznĩen ɣ'went*

prazničen gl. praznen

pražen gl. porestan

prdec* || 'pãrte pã:rtca; pã:rtcẽ m – **1.** nekdanj napihnjnjen, nato posušen svinjski mehur, uporaben za spravljane zaseke ali za otroško igro, balon: *jẽyrã:tẽ se s pã:rtcẽm / 'vẽč cã:j-ta ku 'pãrte yudljã:š, viẽnčẽ rata*; **2.** prdec; **3.** vrečka, embalaža iz polivinila, npr. za mleko: *u'kup mliẽko tu pã:rtcẽ*

prdla* || pã:rdla -e; -e ž – pastirska trobenta, zvočna igrača iz lubja, zvitega v rog

prebrisan gl. kšajt, kunda, kušten, prefrigan, šajt

prebrisanec gl. kunštnež

precej || pré:ce štev. – izraža veliko količino, mero: *prẽ:ce ãldi:*

precep gl. precepec

precepec || pãrciẽpc -a; -ɛ m – **1.** lesena ščipalka za obešanje perila; **2.** precep, na enem koncu preklana palica za lovljenje modrasov | **1.** gl. tudi čepin, klikeł

precepica* || pãrciẽpca -e; -e ž – tesen, skalni precep

preča gl. prečalo

prečalo* || pãrčã:lo -a; -a s – preča: *pučĩesẽn nẽ pãrčã:lo*

predal gl. ladelc

preddverje gl. žgrdola

predpasnik gl. bortoh

prefrigan || pãrfrĩ:ɣẽn -a -o prid. – ekspr. premeten, prebrisan, zvít

pregoda* || priẽɣudã: prisl. – vnaprej, že prej: *s_mou štẽdiẽrẽtẽ priẽɣudã:*

pregrinjalo gl. kobjarta

prehiteti gl. preteči

prehod gl. sek

prejle gl. toška

prekajevalnica gl. kadilnica

prekla gl. raglja

prekladati (se) || pãrklã:dẽtẽ (se) -ɛm (se) nedov. – **1.** prelagati; **2.** ekspr. ne vedeti, kaj delati, početi: *žie ciẽɣ 'dan se pãrklã:dẽm tliẽ_ukò:ɣ;* **3.** omahovati, obotavljati se, mencati: *'kej se pãrklã:dẽš, nãrè:d žie 'kej*

prekucniti gl. prekutiti

prekutiti (se) || pãrkũ:ttẽ (se) -kũ:tẽm (se) dov. – **1.** prevrniti, zvrniti, prekucniti: *pãrkũ:t plĩento ta_s kò:tilã ta nẽ mí:zo*; **2.** ekspr. pasti: *se_m je pãrkũ:tlõ u'se 'dou pu tliẽhẽ*

prenočišče gl. jerprge

prepir gl. barufa, bendima, intrig, zarod

prepreči gl. forajtati

preslica gl. lisičji rep

preštudirati || pãrštẽdiẽrẽtẽ -ɛm dov. – **1.** premisliti; **2.** ugotoviti, dognati

preštukniti (se)* || pãrštũ:kẽntẽ (se) -knẽm (se) dov. – prevrniti (se), narediti preval, prekotaliti se

preštukovati se* || pãrštũ:kwãtẽ se -štẽkũ:jẽm se nedov. – delati prevale, kotaliti se

preteči || pãrtẽ:jčẽ -tẽ:čẽm dov. – prehiteti: *so me u'sẽ pãrtẽ:klẽ*

pretep gl. barufa

pretepenica || pãrtẽpiẽnca -e ž ed. – **1.** polenta s kuhanimi hruškami; **2.** jed iz maslenih tropin, masla, pinjenca in moke (Plet.)

pretlačen gl. poštokan

pretrgati se || pãrtã:rɣẽtẽ se -ɛm se dov. – ekspr.

pretrupnik*

izčrpati se, izmučiti se: *saj se_t ni trièba pàrtá:ryętę / se je 'toų kar pàrtá:ryętę*

pretrupnik* || pàrtù:pęnk -a; -ę m – pohabljenec, nenavadno raščen človek

preužitkar gl. avcigar

prevideti || pàrbì:dętę -ęm dov. – **1.** blagosloviti; **2.** podeliti zakrament maziljenja umirajočemu; **3.** v medmetni rabi, v zvezi *Bùoh te pęrbì:di* izraža dvom o uspehu, uresničitvi česa, pomilovanje

previdinga* || pàrbì:dęņa tudi pàrvì:dinęa -e ž ed. – zakrament maziljenja

prevrniti (se) gl. preštukniti (se)

preža* || prięža -e ž ed. – ščepec | gl. tudi mrvčica

pri starem* || pàr_stá:ręm frazem – nekdanj, v davni preteklosti: *pàr_stá:ręm je blu use daryà:či*

priboljšek gl. pošmunder

pričen || prí:čęn -čna -o prid. – svež (za mleko)

pričo || pri:čo prisl. – vpričo, v navzočnosti: *pri:čo mé:ne je lá:yu*

prifuliti se* || pàrfullì:tę se -fú:lęm se dov. – **1.** ekspr. nepovabljen, nezaželen se pridružiti; **2.** potuhniti se | **1.** gl. tudi prištuliti se

prijatelj gl. kumpel

prijeti || pàrjé:tę prí:męm dov. – izraža nastop telesnega ali čustvenega stanja, dogajanja, razpoloženja: *ya je pàrjé:lo s'ret, scà:t / so ya pàrjé:lę ži:ucę* > zbolel je na živcih, postal je živčen / *me je pàrjé:la ylá:wa* > začela me je boleti glava / *je, 'kuj ya pri:me* > je tak, kot se mu zahoče / *ne vięm, 'kej ya je pàrjé:lo* > ne vem, kaj mu je

prileteti || pàrlętiętę -lé:tęm dov. – priteči

prilivati || pàrliwá:tę -lí:węm nedov. – zalivati (rože)

primeljuzniti* || pàrmęljú:zęntę -znęm dov. – ekspr. klofniti, dati klofuto

primerkati* || pàrmierkętę -ęm dov. – opaziti, ugotoviti | gl. tudi zamerkati

primojduš* || pàrmęjdú:š medm. – ekspr. izraža močno podkrepitev trditve: *pàrmęjdú:š, dę je rięs*

pripeštati* || pàrpęštá:tę -à:m dov. – **1.** prigaziti; **2.** ekspr. počasi priti

pripetnica* || pàrpiętęnca -e; -e ž – nekdanj spodrec, vrstica za spodrecanje dolgega krila | ženske so si krilo spodrecale pri hoji, delu v strmini

pristlati || pàrstlá:tę -sté:ljęm dov. – nastlati, s trosenjem stelje pripraviti ležišče domačim živalim

prisuta polenta* || pàrsù:ta plięnta frazem – jed iz koruzne moke in krompirja

prišlek || pà:ršlęk -a; -ę m – kdor ni povabljen, zaželen | SSKJ ≠

prišpičnik* || pàršpi:čęnk -a; -ę m – špila, paličica za spenjanje koncev črev pri klobasi

prištrembljati* || pàrštręmbjlá:tę -à:m dov. – hrupno priti s težkimi, okornimi koraki (Bavšica)

prištuliti se || pàrstú:ltę se -ęm se dov. – ekspr. nepovabljen, nezaželen pridružiti se

pritajiti se gl. poteflati se

priti || prí:tę prí:dęm; vel. pò:jte dov. – priti: *pàrdi:te kej pu wé:sę / pò:j dęmò:ų* > pridi domov / *je pà:ršu prè:j nežà:j ku neprè:j* > (pre)hitro se je vrnil

priti gore || prí:tę ýó:re frazem – spoznati, ugotoviti: *'mo ne prí:dęš ýó:re* > ni ga mogoče prepričati / ni mogoče ugotoviti, kaj misli

pritiskač gl. šušta

pritisniti || pàrtí:sęntę -snęm dov. – **1.** spojiti, speti dva dela, npr. škatlice: *je pàrtí:snu šù:što u'kop*; **2.** ekspr. udariti koga: *mo je pàrtí:snu 'no ukò:ų usięs* > dal mu je zaušnico; **3.** ekspr. pojaviti se, nastopiti: *je pàrtí:snu m'res / ya je pàrtí:sęlno s'ret* > začelo ga je tiščati na veliko potrebo

pritrucati* || pàrtù:rcętę -ęm dov. – **1.** prisiliti; **2.** doseči svoje

privoščiti gl. frgnati, uderati

privoščiti si gl. darati

prizeleti || pàrželjętę -žé:lęm tudi -žęlè:jęm dov. – zaželeti

prizeljc gl. pajšel

probat || prò:bętę -ęm dov. – **1.** poskusiti; **2.** pomeriti

prodajati || pàrdá:jętę -ęm nedov. – prodajati

propasti gl. obgavžvati

prosnica* || pròsní:ca tudi prò:stęnca -e ž ed. – sveža, še topla sirotka

proсно || prò:sno -a s ed. – zdrob, grobo mleto žito (Bavšica)

prosnica gl. prosnica

prot || pruòt pruòta; pruòtę m – dolg drog za klatenje orehov

prskati se || pà:rskati se -ęm se nedov. – **1.** kazati nagnjenje za parjenje (za koze, srnjad); **2.** ekspr. obotavljati se, omahovati

prsten || pàrstięn -a -o prid. – lončen, iz žgane glinice: *pàrstięnę ló:ncę*

prtepika* || pàrtępí:ka -e; -e ž – jrebika, drevo

- prtiček** gl. dejkelc, tovelič
prtljažnik gl. portapaki
pručka gl. stolič
pruh* || p'ruh prù:ha m ed. – kila: *nə uziyù:j 'sam, də nə dubùoš prù:ha*
psok gl. visok
pšada* || pšá:da -e; -e ž – čenča, kvanta
pšaditi* || pšá:tɛ pšà:dɛm nedov. – obrekovati, opravljati | gl. tudi obdavati
pšela || pšì:ɛla -e; -e ž – čebela
pšica || pšì:ca -e; -e ž – puščica
ptiček gl. tičica, tičič
pucati || pù:cɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** čistiti; **2.** otr. piti: *pù:ci lepù: mliɛko*
pudelj || pù:dɛlj -dlja; -dljɛ m – prodajni pult: *je pərdá:ju pud pù:dljɛm* > prodajal je na črno
puf* || pù:f pù:fa; pù:fɛ m – dolg: *plɛčá:tɛ pù:f*
pukelc* || pù:kɛlc -a; -ɛ m – **1.** grba; **2.** grbavec
pukelj || pù:kɛlj -klja; -kljɛ m – ekspr. hrbet | gl. tudi punkelj
pukljast* || pù:kljɛst -a -o; – **1.** grbast; **2.** sključen | SSKJ puklast
pula* || pù:la -e, -e ž – **1.** kokoš; **2.** priprava za kuhanje ekspresne kave | 2. gl. tudi kofetjera
pulež* || pù:lɛš -ža; -žɛ m – bolha (Bavšica)
pulica* || pù:lca -e; -e ž – ekspr. majhna kokoš
pult gl. pudelj
pultre* || pultrè: neskl. ž – fotografija (Bavšica): *'dej sem tɛ:jstoltɛ:jste pultrè:, də joljɛh puyliɛdɛm*
pulver* || pù:lɔɐ -ja m ed. – smodnik
- pumpa** || pù:mpa -e; -e ž – **1.** zračna tlačilka; **2.** črpalka
pumpati* || pù:mpɛtɛ -ɛm nedov. – **1.** polniti z (zračno) tlačilko; **2.** črpati s črpalko; **3.** ekspr. hujskati
punja* || pù:nja -e; -e ž – pest: *m_je ká:zu pù:njo* > mi je grozil
punkelj || pù:ŋkɛlj -klja in -kɛljna; -kljɛ in -kɛljnɛ m – **1.** cula; **2.** ekspr. hrbet: *me bó:li pù:ŋkɛlj / miɛt nə pù:ŋkljɛ* > skrbeti za koga/kaj | 2. gl. tudi pukelj
pupa || pù:pa -e; -e ž – punčka, igrača: *pù:pa wɛn_s cù:nj*
puran gl. pičla
purič* || pù:rɛč -a; -ɛ m – skodelica črne kave
putiti gl. stiti
putna nedelja gl. debelnica
puša || pù:ša -e; -e ž – puška: *hi:tər ku pù:ša, duóbər ku dú:ša* > nagle jeze, a dobrega srca
puščica gl. pšica
pušelj || pù:šɛlj -na; -nɛ m – šop
pušeljc || pù:šɛljɛ tudi pù:šɛlc -a; -ɛ m – **1.** šopek; **2.** cvetlica, roža
pušica gl. kasela
puška gl. puša, šerotarica
puter || pù:tɛr -tra m ed. – maslo
putla || pù:tla -e; -e ž – lesena posoda, sodček za mleko | gl. tudi putna
putna* || pù:tna -e; -e ž – lesena posoda, sodček za mleko | gl. tudi putla

rabota || rəbuóta -e; -e ž – tlaka, dnina

rabotiti* || rəbùottə -əm nedov. – ekspr. ropotati, delati hrup | Plet. ≠

računati || rəçù:nətə -əm dov. in nedov. – **1.** upati, zanašati se na kaj, nadejati se; **2.** misliti, razmišljati: *rəçù.ni, kaj cà:jta je hò:du u šùolo* > pomisli, predstavljaš si

radič gl. ledrik

radoveden gl. šaftik

radovednež gl. radovednik

radovednik* || rədubiəđəŋk -a; -ə m – radovednež

raduna* || rədù:na -e; -e ž – živinski sejem

rafka* || rà:fka -e; -e ž – kombineža (Žaga) | gl. tudi kombine, raska, srajca, šluk

raglja¹ || rà:ɣlja -e; -e ž – prekla, fiziološka | Plet. ragla

raglja² gl. brzla

rajati || rà:jətə -əm dov. – **1.** plesati; **2.** ekspr. hoditi v krogu, brez cilja, orientacije: *je rà:ju pu cìələm Tà:rstə, prej ko je dubi:u tə prà:u nəslò:u*; **3.** opletati

rajda* || rà:jda -e; -e ž – **1.** črta: *žəŋdà:rmə má:jo ərdé:jče rà:jde te nə bəryiəšəh*; **2.** vrsta

rajhati || rà:jhətə -əm nedov. – ometavati, nanašati malto na zid

rajkel* || rà:jkəl -na; -nə m – lesen zapah

rajmati se || rà:jmətə se -əm se nedov. – ustrezati, ujemati se: *se fà:jn rà:jma*

rajna* || rà:jna -e; -e ž – **1.** lesena skleda za mleko; **2.** ponev: *je kò:fe zy'rou kar tu rà:jnə* (Čezsoča)

rajniš || rà:jnəš -a; -ə m – goldinar

rajnki || rà:jŋk -a -o prid. – pokojni, umrli: *a se zmi:sləš rà:jncya Piətra / bùoh se usmì:l čəz rà:jŋko tá:ščo k_je miəla rà:da má:ščo*

rajsovec* || rà:jsuwəc -uca; -ucə m – garač, delavec, ki veliko dela

rajtati || rà:jtətə -əm nedov. – **1.** razmišljati; **2.** pričakovati; **3.** nameravati | gl. tudi računati, študirati

rajtende* || rà:jtənde člen. – nemara, menda | gl. tudi rajtende, mari višno

rajtung* || rá:jtuŋa -e; -e ž – obračun

rajž || rà:jš -ža m ed. – riž: *rà:jš rà:jš ku 'nəč / rà:jš ku rà:jš, rà:jš 'nəč*

rajža || rà:jža -e; -e ž – potovanje

ramerca* || rà:mərca -e; -e ž – priprava za čiščenje pipe

ramošljati* || rəmušljá:tə -à:m nedov. – rositi, rahlo deževati

ramovš || rəmò:uš -a m ed. – ropot, hrup

rancida* || rá:ncida neskl. prid. – žarek (za meso): *rà:ncida klubá:sa, ošokò:l*

randati* || rəndá:tə -à:m nedov. – šrangati, s pregrado poti ovirati svate in nevesto pri odhodu od doma: *Məti:ja je rəndou, tu rüocəh je 'mou 'kou ...*

rapljati* || rà:pljətə rà:plja 3. os. ed. nedov. – ekspr. povzročati neuravnovešenost, čudno vedenje: *ya rà:plja má:lo / 'kej ya rà:plja*

rasast || rà:səst -a -o prid. – iz raševine, grobega domačega sukna: *rà:səsta kì:klja*

raska* || rà:ska -e; -e; ž – **1.** kombineža (Log); **2.** doma narejeno žensko volneno krilo (Plet.)

| 1. gl. tudi kombine, rafka, raska, srajca, šluk

ratati || rà:tətə -əm dov. – **1.** nastati; **2.** posrečiti se: *čə rà:ta, buo prà:ta, čə ne, pa žəliəzna urà:ta*

ratavati* || rətá:wətə -əm nedov. – **1.** postajati; **2.** nastajati; **3.** uspevati

ravbšic || raupši:c -a; -ə m – **1.** divji lovec; **2.** krivolov

ravfati || rà:ufətə -əm nedov. – ekspr. kaditi

ravfenik* || rà:ufəŋk tudi rà:ufəŋək -ŋka; -ŋkə m – dimnik

ravfenkerar* || rà:ufəŋkè:rər -ja; -jə m – dimnikar

ravnati* || runá:tə ró:uŋəm nedov. – popravljati

razbit gl. hlepjen

razdražen gl. napajkljov, napajsan

razgrajati gl. zganjati

razjeziti se gl. ubasati

razkaditi se gl. skaditi se
razmetan gl. narendan
razmišljati gl. rajtati, računati, študirati
razmršen gl. scotan
razor || rɛzùor -ja; -jɛ m – podolgovata vdolbina:
se 'mo je ví:du rɛzùor ud rì:tɛ
razpelo gl. božja martra
razpihniti (se) || rɛspí:hɛntɛ (se) -hnɛm (se) dov.
 – **1.** razcveteti se; **2.** ekspr. prasniti v smeh; **3.**
 ekspr. zrediti se
razpihnjen* || rɛspí:hnjen -a -o prid. – **1.**
 razcvetel; **2.** ekspr. debel, okrogloličén
 (človek)
razpoka gl. pokec
razpoloženje gl. majnga
razsolnica gl. salamorja, salamornica
raženj || rá:žɛnj -žnja; -žnjɛ m – v nadzidek nad
 odprtim ognjiščem vpeta lesena palica, na
 katero obesijo klobase med sušenjem
rdeča pesa gl. rona
rdečec || ɛrdɛ:jɛc -a; -ɛ m – ptica z živordečim
 oprsjem, nekoliko večja od taščice: *sɛm ujè:u*
ɛrdɛ:jɛca | morda pogoreleček ali šmarnica
rdeči škratec gl. smrdoli, šoštar
recelj || riɛcɛlj -na; -nɛ m – vrv pri rjuhi za
 seno
recnija* || rɛcní:ja -e; -e ž – zdravilo
redovlje || rɛdó:ɹlje -a s ed. – več redi pokošene
 trave
regrat gl. kojničarica, modec, poljska solata,
 žentivnica
reh* || 'reh ré:ha; ré:hɛ m – srnjak
reht || 'reht ré:hta m ed. – **1.** pravica; **2.** prav: *je*
'toɹ miɛt súoj 'reht
rejda* || rɛ:jda -e; -e ž – ovinek | Plet. rajda, rida;
 SSKJ rida; gl. tudi vinek
rejdati* || rɛ:jdɛtɛ -ɛm nedov. – upravljati,
 obračati, npr. vozilo
rejt* || rɛ:jt -a; -ɛ m – večje cedilo, posoda z
 luknjičastim dnom za odcejanje
renčati gl. grnjati
repenčiti se gl. krliti se
repetnica || rɛpɛtní:ca -e; -e ž – perut,
 perutnica
repilj || rɛpí:lɹ -a; -ɛ m – repinec | gl. tudi petrič
repinec gl. petrič, repilj
repnica || riɛpɛnca -e ž ed. – voda, v kateri se
 kisa repa
reponzel* || rɛpó:nzɛl -na; -nɛ m – konec
 klobase
rešta* || rɛ:šta -e; -e ž – pri balinanju položaj, ko

krogla, s katero se izbija, ostane na mestu
 izbite krogle
reva gl. otepnik, revež, šlevdar, tušli
reven gl. božec
revež || riɛvɛš -ža; -žɛ m – **1.** siromak; **2.** ekspr.
 reva | 1. gl. tudi božec, otepnik
revica gl. božica
revma gl. skrnina
revščina gl. mižerija
rezan* || riɛzɛn -a -o prid. – skopljen, kastriran:
d'boɹ ku riɛzɛn má:ɛɛk
rezanec gl. fedelin
rezati || riɛzɛtɛ riɛzɛm nedov. – skapljati,
 kastrirati | gl. tudi strojiti
rezavec || rɛzà:ɹc -a; -ɛ m – kdor kastrira živali:
s_uma:zɛn an kɛrwà:ɹ ku_n rɛzà:ɹc
rezervni del gl. beštantajl
rezina gl. feta
režati (se) || rɛžá:tɛ (se) riɛžɛm (se) nedov. – **1.**
 imeti režo, štrleti narazen; **2.** ekspr. smejati
 se
reži* || riɛži -žja; -žjɛ m – **1.** kdor se rad smeje;
2. ekspr. slabovoljen, siten človek
režla* || riɛžla -e; -e ž – ženska, ki se rada
 smeje
riba || rí:ba -e; -e ž – svetlo, mehko meso s
 svinjskega hrbta brez kosti
riganje* || riɹá:nje -a s ed. – preobjeda, travniška
 rastlina z visokim stebлом in vijoličastimi
 zvončastimi cvetovi: *smo nɛbiɛrɛlɛ riɹá:nje*
šjɛ smo ɹa pa pɛrdà:lɛ
rigati || riɹá:tɛ rí:žɛm nedov. – bruhati | gl. tudi
 kozlati
rigelj || rí:ɹɛlj -ɹlja; -ɹljɛ m – manjši kovinski
 zapah za zaklepanje vrat
rihtar || rí:htɛr -ja; -jɛ m – sodnik
rimonika || rimò:nika -e; -e ž – harmonika
rina || rí:na -e; -e ž – žleb, navpična strešna
 odtočna cev (Bavšica) | Plet. ≠
rinčica || rì:nčca -e; -e ž – **1.** prstanček; **2.**
 obroček
rinčič* || rì:nčɛɔ -čča; -ččɛ m – kosir, obroček,
 s katerim je rezilo kose pritrjeno na kosišče
ringel* || rí:ɹɹɛl -na; -nɛ m – uhan
ringelšpil || riɹɹɛlšpi:l -ja; -jɛ m – vrtiljak
rinka || rì:nka -e; -e ž – **1.** prstan; **2.** obroč
ristanc gl. plenčka
rit || à:rt rì:tɛ; rì:tɛ ž – **1.** rit: *itì: ukò:ɹ rì:tɛ tu*
wà:ržɛt > iti po daljši poti / *miɛtɛ pù:hno*
à:rt usá:ɹa; **2.** ekspr. zadnja, včasih tudi
 spodnja stran česa: *wɛn_s tá:ɹa ló:nca nɛ*
muó:rɛš nɛli:t tu flà:ško, kɛr té:ɛ pud à:rt >

ritati*

pri prelivanju tekočina teče po zunanji strani posode

ritati* || rí:təṭə -əm nedov. – tekmovati

ritnik* || rí:təṅk -a; -ə m – košček semenskega krompirja, odrezan zaradi preverjanja zdravosti gomolja | Plet. ≠

riž gl. rajž

riža || rí:ža -e; -e ž – **1.** naravna drča za spravljanje lesa v dolino; **2.** ozek žleb (Bavšica) | 1. gl. tudi drasta, lot

rjav || ər'jəu ərjá:wa -o prid. – rjav

rjuti* || ərjú:tə ərjó:bəm nedov. – **1.** vpiti, rjoveti; **2.** glasno jokati

rkelj || ərkəlj -klja; -kljə m – del hloda, daljše in debelejšje poleno

roba || rò:ba -e ž ed. – predmeti, izdelki: *'den p'reč t'uo rò:bo*

robec gl. šnajc, šnajcar

robidnica gl. berdebevnica

robkati gl. nadirjati

ročaj gl. povraz, uho, roka

ročno gl. na roke

rod gl. sorta

rog || rò:uə ruyà:; ruyə m – **1.** rog: *tá:ma ku tu ruòyɛ*; **2.** buška, oteklina (na glavi) od udarca

rogla* || rò:yla -e; -ə ž – mešalo, priprava za mešanje mleka med sirarjenjem

roglja¹ || rò:ylja -e; -e ž – **1.** žvrklja; **2.** rogata koza; **3.** veja z rogovilo

roglja² || rò:ylja -e; -e ž – lesene senene vile | gl. tudi krampež, prajčica

rogljica* || rò:yljica -e; -e ž – ropotuljica

rogovila gl. cvizla, kobara

roja || ró:ja -e; -e ž – jarek, odtočni kanal

roka || ró:ka -e, rod. tudi ruklɛ; ruklɛ, mest. mn. pər ró:cəh ž – **1.** roka: *kar z_ruká:mə nəriédí, pa z_ri:tjo pudé:re / plìəna je u té:škəh rò:cəh* > primanjkuje je; **2.** ročaj: *lò:nc z_ruká:mə* | 2. gl. tudi uho

rokavnica* || ruká:wəncə -e; -e ž – rokav: *je diəu ubiə ruki: skùos 'no ruká:wəncə* | Plet. ≠

rom || 'rom ró:ma; ró:mə m – kovinski okvir pri štedilniku, oknu

romanje gl. božja pot

rompeli* || rò:mpələ -a; -lɛ m – bajno bitje,

ki živi na podstrešju v senu in straši otroke (Čezsoča)

rona || ró:na -e; -e ž – rdeča pesa: *rdè:jč ku ró:na*

rondati* || rò:ndəṭə -əm nedov. – z drsanjem noge po tleh upravljati, obračati sani med vožnjo: *a bùoš tì: rò:ndu*

ronje* || rò:nje -- ž mn. – (črne) koze, kužna bolezen | gl. tudi runje

ropotati gl. rabotiti

ropotuljica gl. rogljica

ror* || rò:or -a; ruòrə tudi ruri: m – **1.** cev; **2.** prostor za peko v štedilniku: *nièki se žyè: tu rò:orə*

rovka gl. špičmar

rozina gl. cveba

rožanec || ružá:nc -a; -ə m – podboj | gl. tudi talar

rudel || rú:dəl -dla; -dlə m – pokončni voziček na dveh kolesih za prevažanje vreč, zabojev (v skladiščih)

ruksok* || ruksò:k -a; -ə m – nahrbtnik | ESSJ rukzak

runja || rú:nja -e; -e ž – **1.** okrogla brazgotina, ki nastane na koži zaradi cepljenja; **2.** koruzni storž, ki ima malo zrn (Plet.)

runje* || rù:nje -- ž mn. – (črne) koze, kužna bolezen | Plet. runja; gl. tudi ronje

rupa || rú:pa -e; -e ž – dol, globel, klanec

rusica || rú:sca -e; -e ž – **1.** rdeča mravlja; **2.** rdeče zimsko jabolko

ruša || rú:ša -e ž ed. – garje | gl. tudi garnje

rušati* || rù:šəṭə -əm nedov. – **1.** osipavati, rahljati zemljo okoli sadik: *rù:šəṭə čuòmpe*; **2.** branati zemljo; **3.** praskati se | 3. gl. tudi garati, grajspati, krampati

rušelj || rú:šelj -na; -nə m – straniščna metlica | Plet. ≠

ruševac || rú:šuwəc -uca; -ucə m – ruševac

ruševica* || rú:šuca -e; -e ž – **1.** plamenica, bakla iz rušja; **2.** ostrá trava; **3.** ogrc, akna, mozolj (Bavšica) | 1. gl. tudi fagla

rut || rù:t -a; -ə m – s kamnitim zidom obdan kos obdelane zemlje

ruta gl. facol

S

- sadika** gl. flanca
- sadlo*** || *sá:dlo* -a s ed. – salo, loj
- salamorja** || *şələmürja* -e ž ed. – razsolica | gl. tudi salamornica
- salamornica*** || *şələmürəncə* -e; -e ž – **1.** razsolica; **2.** slana voda (Bavšica) | gl. tudi salamorja
- salo** gl. sadlo
- samec** gl. mandelc
- samokolnica** gl. kedrjola, samovoznica
- samovoznica*** || *şəmuözəncə* -e; -e ž – samo-kolnica (Log)
- sani** gl. bosice, povke, šlite, žlejke
- sanjati** gl. snivati
- sankati se** gl. garati (se), plezati se, povkati se
- sankristija*** || *şəŋkərsti:ja* -e; -e ž – zakristija
- sardelon*** || *sərdəluon* -a; -e m – slanik
- sati*** || *sá:tə sà:m* nedov. – sesati (Bavšica): *sá:tə mliəko*
- scagati** || *scá:γətə -əm* dov. – **1.** obupati; **2.** podleči, omagati
- scati** || *scá:tə šči:jəm* nedov. – **1.** izpraznjevati sečni mehur, opravljati malo potrebo; **2.** ekspr. puščati tekočino: *mə šči:je wé:da 'wən_s brù:-fola*; **3.** ekspr. deževati: *kdà: buo γè:njəlo scá:-tə* | 1. gl. tudi curati, šorati
- scirati*** || *sciəřətə -əm* dov. – shujšati
- scotan*** || *scutà:n* -a -o prid. – razmršen, skuštran
- scotati** || *scutá:tə -à:m* dov. – zlasati
- ščasti se*** || *ščá:stə se ščá:zəm se* dov. – ekspr. oditi (Bavšica)
- seč** || *siəč* -a m ed. – košnja
- seči** || *si:čə siəčəm* nedov. – kositi, s koso rezati travo
- sedež** gl. zic
- segniti** || *siəγəntə -γnəm* dov. – **1.** doseči: *nə siəγnəm γó:re də wərh kó:stna*; **2.** ekspr. zalotiti: *şəm γa siəγnu*
- sejem** gl. senjem
- sejkel*** || *sə:jkəl* -na; -nə m – kratka, navadno pletena nogavica | gl. tudi čamp, fuzejkel, štebal, štunf
- sejnem*** || *sé:jnəm* -a; -e m – sejem: *sùoškə sé:j-nəm* | Plet. senjem
- sek*** || *'sek sé:ka; sé:kə* m – **1.** ozka steza; **2.** ozek prehod med dvema hišama
- sekira** || *skiéra* -e; -e ž – sekira | gl. tudi melerin, mucina, parta, plenkač
- sekup** gl. vsekup
- sekurant*** || *şəkurà:nt* -a; -e m – zavarovalniški agent
- seler*** || *sè:lər -ja* m ed. – zélena, začimbna rastlina
- senosek** || *şəŋəsiək* -a; -e m – kosec
- senožet** gl. črča
- sentin** || *şənti:n* -a; -e m – zemlja okrog hiše: *je zəprá:bu şənti:n*
- sesati** gl. cuzati, sati
- sestradan** gl. zlaknjen
- sesveti*** || *şəsviətə -əh* m mn. – vsi sveti, praznik vseh svetnikov 1. novembra | gl. tudi vahte
- seveda** gl. kabi
- sezuti** gl. zuti
- sfadgan*** || *sfədyà:n* -a -o prid. – ekspr. upehan, utrujen
- sfenjati*** || *sfənjá:tə -à:m* dov. – **1.** ekspr. slabo kaj narediti; **2.** zelo na drobno narezati
- sfetan*** || *sfətà:n* -a -o prid. – pomendran
- sfrflati*** || *sfərflá:tə -à:m* dov. – hitro zgoreti (Bavšica)
- shramba** gl. šeberoba, špajz
- shraniti** gl. skraniti
- shujšati** gl. scirati
- siht** || *si:ht* -a; -e m – obraz: *'ma liəp si:ht* | SSKJ ksiht
- sikniti*** || *sí:kəntə -knəm* dov. – pljuniti skozi zobe
- sila** || *si:la* -- s mn. – skrbi, sitnost, vznemirjenje: *sà:ma si:la smo miələ*
- sinica** gl. jesenica, pezdečivka
- sinji** gl. čeleste
- sinoči** gl. snojka

sir

sir gl. čuč, snednik, žvižgovec

sirar gl. spravnik

sirec || sierc -a; -ę m – hlebec sira

sirek || sięrk -a m ed. – koruza

sirišče || sięršče -a s ed. – snov za usirjenje mleka

sirkov || sięrku -uwa -o prid. – koruzen: *sięrkuwa muóka*

sirnik || sięřenk -a; -ę m – čebriček za zajemanje sira iz kotla

sirotba* || sięřtba -e ž ed. – sirotka (Na Skali) | gl. tudi sirotev

sirotev || sięrtu -twe ž ed. – sirotka

sirotka gl. prosnica, sirotev, sirotba

sitnik* || si:tęnk -a, -ę m – košček semenskega krompirja brez očesa | zato neprimeren za sajenje

sitnost gl. sila, škalonija

sivka gl. lavanda

skaditi se* || skędi:tę se ská:dęm se dov. – **1.** zaradi stanja, mirovanja izgubiti svežost: *pięr se je ská:du*; **2.** razkaditi se, izpuhteti: *má:yla se je skędí:la*

skajen* || ská:jęn -a -o prid. – postan, ki je izločil ogljikov dioksid (za pijačo): *ská:jęn pięr*

skeleti gl. ščepeti

skladovnica gl. tasa

sklanfati || sklá:nfętę -ęm dov. – **1.** speti; **2.** ekspr. s težavo, za silo kaj narediti, sestaviti

sklenica* || sklięnca -e; -e ž – steklenica | gl. tudi flaška

skobacati se || skubęcátę se skubá:cęm se dov. – ekspr. zlesti na kaj, povzpeti se

skobla* || skúobla -e; -e ž – slabš. lena, nedelavna ženska

skod* || skúot prisl. – kod, le kje: *skúot s_hò:-du?*

skodla gl. šinkel

skodlja || skúodlja -e ž ed. – umazana voda reke, potoka po neurju, ki prinese blato, veje (Bavšica)

skodrati, skodran gl. zafrleti, zafrljen

skominati gl. mraščiti

skop gl. vohrn, zaščetljiv

skopec || skó:pęc -pca; -pęc m – železna past za živali

skopuh gl. kleščar, skrumba, vohrnež

skoračiti se || skurá:čtę se -ęm se dov. – **1.** razkoračiti se; **2.** ekspr. prestopiti z velikim korakom: *se je skurá:ču ta čęs pę'tok*

skoražiti se* || skurá:štę se skurá:žęm se dov. – opogumiti se

skrampati* || skrá:mpętę -ęm dov. – spraskati, izspraskati

skraniti* || skręni:tę skrá:nęm dov. – shraniti, spraviti

skranj || skrá:nj skærnjì; skærnjì: ž – čeljust

skrbnik gl. gerof

skrinja gl. banka, kleja, vinkla

skrivši || skri:ųšę prisl. – skrivaj

skrlup* || skęrlù:p -a m ed. – **1.** suha razpokana, skorjasta zemlja; **2.** skrlup, bolezen drevja; **3.** v zvezi *tęrdù: ku skęrlù:p* zelo trdo: *je tęrdù: ku skęrlù:p, nę mùoreęm pęryri:zęntę* (Bavšica)

skrnina || skærní:na -e ž ed. – revma

skrnjakov* || skærnjá:ku -uwa -o prid. – revmatičen

skrumba || skrú:mba -e ž ed. – **1.** krasta (Bavšica); **2.** skopuh, pretirano varčen človek (Na Skali) | 1. gl. tudi grinta, hrasta

skrunitba* || skruni:tba -e; -e ž – okužba

skruniti se || skruni:tę se skrú:nęm se dov. – nalesti se, okužiti se

skupaj gl. vkup

skutna župa* || skú:tna žú:pa frazem – jed iz skute, vode in koruzne moke

skutnica || skú:tęnca -e ž ed. – jed iz skute, prelite s kropom: *skú:tęnca pumá:ya prúot pęrhlá:do*

skvašiti se || skwá:štę se -ęm se dov. – **1.** razkoračiti se; **2.** ekspr. pasti, npr. med smučanjem

slab || s'lep slá:ba slębù: prid. – **1.** slab: *s'lep kú:-har, tę:js_k je lá:čęn*; **2.** slaboten, onemogel zaradi bolezní: *nò:na je spięk slá:ba*

slabeti || slębiętę slębè:ję 3.os.ed nedov. – slabo biti, iti na bruhanje komu: *m_slębè:je, k_se pé:ljęm s kurjè:ro*

slaboviden gl. činkast

slabovoljen gl. nakrpenčen

sladokusec, sladokuska gl. pošunder, pošunderca

slanovrat || slęnò:ųřęt -a m ed. – vrsta plevela

slina, sliniti se, slinast gl. šleva, žleva, šleviti se, žleviti se, šlebast, žlevast

slinček gl. brjolič

slišati || šli:šętę -ęm dov. – **1.** slišati; **2.** ekspr. biti oštet: *jih je sli:šu pù:hno à:rt*; **3.** skrajšana oblika v medmetni rabi izraža omiljen ukaz: *š'liš, kej so d'jęlę* > povej mi, kaj so rekli / izraža podkrepitev trditve: *š'liš, te prúoseęm* > kje pa

slovensko || slubè:nsko prisl. – ne domače,

nadnarečno, zborno (za jezik): *nę znà: 'bęć pu bú:ško, ywé:ri kar pu slubè:nsko*

služkinja gl. žvatera

smetišnica gl. škovacera

smodnik gl. pulver

smrad gl. smraja

smraja || smrã:ja -e; -e ž – **1.** smrad; **2.** ekspr. ničvrednež

smrčati gl. grčati

smrdeti gl. feglati

smrdljivka* || smærdli:uka -e; -e ž – smrdljivka, rastlina

smrdoli* || smrdó:li -lja; -lję m – rdeči škratec, šuštar, žuželka (Čezsoča) | gl. tudi šoštar

smreka gl. brina

smrlinje || smærli:nje -a m ed. – brinje

smrtnica || smã:rtęca -e; -e ž – teloh

smučati se gl. garati (se), plezati se

smuči gl. ški

smučina gl. glajža

smučka gl. škvinnica

snaha gl. nevesta

sneden || sniędęn -dna -o prid. – ješč, požrešen

snednik* || sniędęnk -a; -ę m – **1.** kos slabega sira; **2.** na planini tridnevni prihodek od skute in sira, namenjen za pastirjevo prehrano

snemalnica* || snęmã:lęca -e; -e ž – posnemalka, velika lesena žlica z luknjami za posnemanje skute iz kotla | gl. tudi snemnica, posnemnica

snemnica* || snięmęca -e; -e; ž – posnemalka, velika lesena žlica z luknjami za posnemanje skute iz kotla | gl. tudi posnemnica, snemalnica

snežna* || snięžna -e; -e ž – belka, snežna jerebica

snivati || sniwã:tę sni:węm nedov. – sanjati

snobes* || snuobęs v povedkovi rabi – v zvezi *itì: u snuobęs* > propadati (za hišo), se zaraščati (za posestvo)

snojka* || snuojka prisl. – sinoči

sod gl. golber

sodra gl. briža

sohota || sohó:ta -e; -e ž – prostor na podstrešju | Plet. suhota

solarja || sełã:rja -e; -e ž – **1.** lesene jasli, žleb, v katerega se vsuje sol za drobnico; **2.** strešni žleb (Bavšica)

sold || sò:yt -da; -dę m – denar: *'mo je zępù:-stu pù:hno sò:ýdu / sò:sęd je pù:hęn sò:ýdu* > bogat / *je kuštã:lo le_n pã:r sò:ýdu* > bilo je poceni / *sęm dubi:ý sò:ýd dó:le nę tlięę* > našel sem bankovec ali kovanec

solj || sò:lj -a; -ę m – lesen čebriček za skuto s pokrovom

solnica || souñi:ca -e; -e ž – na planini kamnita plošča, na katero so nasuli sol za drobnico

solnik || sò:ujnk -a m ed. – na planini prispevek za sol | višina zneska je bila odvisna od števila živali

solze gl. ze

sopara gl. dunf

sorta || sùorta -e ž ed. – rod: *ta bulięzen je tu sùortę / žlá:hta se zyú:bi, sùorta pa ustã:ne*

sova || sò:wa -e; -e ž – sova (Lepena) | gl. tudi guli

spaćiti* || spã:čtę -ęm dov. – vznemiriti, preplašiti, npr. živali

spadati gl. tikati

spati gl. ležati

spehan* || spēhá:n -a -o prid. – upehan, utrujen

spek* || spięk tudi spię prisl. – zopet, spet | gl. tudi pale

spekelažen* || spēkělã:žęn -žna -o prid. – razposajen, neugnan, pretirano igriv (za otroka)

spekelažnež* || spēkělã:žnęš -ža; -žę m – nadležen otrok, ki skuša pritegniti pozornost s svojo nagajivostjo

spekelažnica* || spēkělã:žęca -e; -e; ž – ženska oblika od spekelažnež

sperma gl. mačefit

spet gl. pale, spek

spodaj gl. tamspod

spodrec gl. pripetnica

spolno občevati gl. zinzinati

spolzel || spú:zu -zla -o prid. – spolzek

spolzniti || spú:zęntę -zņęm dov. – **1.** spodrsniti; **2.** spolzeti, spolzniti

spomagati* || spumã:tę -pumã:ęęm dov. – pomagati si s kom, čim: *se je spumã:ý s_pã:ljo-co, dę je pã:ršu ýor dę wã:rha*

spomladi gl. tablazema

spomniti se gl. zrajtati se

spona gl. klanfa, lošna

sposoben gl. hajfik

spotakniti gl. podsakniti, pofiksijati

spraskati gl. skrampati

spravnik || sprã:węęk -a; -ę m – na planini sirar, mlekar, planšar, kdor vodi delo na planini

spreče* || spērčię prisl. – povprek, počez: *bięž spērčię ýor pu brięęę, dę buoš ležè:j nięsu*

spredaj gl. tamsprej, taspred

sprehod gl. špas

spremljati gl. kompanirati

spreti se gl. ubasati se

sprhaven*

sprhaven* || spərhá:wəŋ -á:uŋa -o prid. – domišljav | gl. tudi gvalten, ogvalten
spucati* || spù:cətə -əm dov. – **1.** očistiti; **2.** ekspr. grobo ošteti, ozmerjati, odrezavo zavrtniti: *ku me je spù:cu, k_səm zəmù:du*
spuščalnica || spuščá:wəŋca -e; -e ž – na planini miza za odcejanje svežega sira z odtokom za sirotko
sputiti se* || spù:tətə se spù:təm se dov. – **1.** razlesti se; **2.** ekspr. zrediti se
srajca || srá:jca -e; -e ž – kombineža (Soča) | gl. tudi kombine, rafka, raska, šluk
srep || sriəp -a -o prid. – ki se pojavlja v visoki stopnji, močni obliki (Soča): *sriəpa puwà:-dəŋj*
srepo* || srəpù: prisl. – zelo, močno (Soča): *srəpù: liepa / srəpù: bé:lək*
srnjak gl. reh
srp gl. favč
stan || stá:n stəŋù:; stəŋi: m – **1.** staja; **2.** na planini ograjen prostor, v katerem drobnica čaka na molžo
stanik* || stəŋi:k -a; -ə m – lastnik planine (delničar)
stanovati gl. stati
stati* || stá:tə stó:jəm nedov. – stanovati: *kjə stó:-jəš?*
stavar* || stá:wər -ja; -jə m – težek planinski čevlji
staviti || stá:btə -əm dov. – staviti, sodelovati pri stavi
staza* || stá:za -e; -e ž – zidarski izravnalnik
stegniti se* || stəŋni:tə se stiəŋnəm se dov. – **1.** razvleči se; **2.** slabš. umreti
stegnjen || stiəŋjnəŋ -a -o prid. – **1.** podaljšan; **2.** ekspr. slab, brez okusa: *ta žú:pa je stiəŋjnəna* > vodena
steklenica gl. flaška, sklenica
stenica || stəŋi:ca -e; -e ž – **1.** na planini polica med sirarno in prostorom za molžo, na katero so odlagali posode z mlekom; **2.** na planini visoka, zidana klop, pokrita z desko, ki se uporablja namesto mize (Plet.)
stepati gl. krišpati
steza gl. sek
stikalo gl. šalter
stikati gl. šnjufati
stirp || stiəp -a; -ə m – enoletni gams, kozliček ali jagnje
stiti* || sti:tə pú:stəm dov. in nedov. – pustiti
stog || stùoh stùoŋa; stùoŋə m – kozolec
stojina || stó:jna -e; -e ž – najemnina gospodarju

za uporabo planine | petdnevna količina sira in skute
stol* || s'tou stó:la; stó:lə m – priprava za rezanje stelje ali butar
stol² gl. kedreja, kendreja
stolči (se) || stú:čə (se) -əm (se) dov. – **1.** stolči; **2.** ekspr. stepsti se | gl. tudi strupiti
stolič || stó:ləč -lča; -lčə m – **1.** pručka; **2.** majhen stol
stopinja gl. štopinja
storž gl. čurčel
strah || strá:h strəhù:; strəhi: m – strah: *je prá:-bu ut sà:məh strəhi:*
stranik* || strəni:k -ní:ka; -ní:kə m – prebivalec iz okoliških vasi: *so pá:ršlə u Bà:c strəni:ke, ta_s Plú:žəŋ, sem s_Čəsuočə, doŋ s Triənte*
stranišče gl. lajben, lajven
streči || stré:jčə stričžəm nedov. – **1.** striči: *se bùoš mùoŋu iti: stré:jč;* **2.** ministrirati
strelec gl. šic
streleski jarek gl. šicengraben
strešna lepenka gl. dahpapa, popendekel
strežič || stré:žč stərži:ča; stərži:čə m – kraljiček, ptica pevka
strežnik || stričžəŋk -a; -ə m – ministrant
strigalica gl. podstreharica
strjati* || stərjá:tə -à:m dov. – raztrgati, razparati, npr. volneno nogavico
strmeti gl. počati
stročje || struóčje -a s ed. – stročji fižol
stroh* || strùoh -ŋa; -ŋə m – nož z ukrivljenim rezilom za rezljanje lesenih žlic
strojiti* || struji:tə stró:jəm nedov. – **1.** skapljati, kastrirati; **2.** strojiti, obdelovati surovo živalsko kožo | gl. tudi rezati
strop gl. žumfit
strupiti || strupi:tə strú:pəm dov. – ekspr. stolči, skrhati
stržina* || stərži:na -e; -e ž – spodnji del koruznega stebela, ki ostane po žetvi na njivi
stuliti se || stuli:tə se stú:ləm se dov. – **1.** skrčiti se; **2.** ekspr. stisniti glavo med ramena: *se je kar stú:lu, t'ku se je ustrá:šu*
suh || sù:h sú:ha shù: prid. – suh: *a so cú:nje žiə shiə*
suha nafa* || sú:ha ná:fa frazem – sirarjeva plača
suhela* || shè:la -e; -e ž – ekspr. (pre)suha ženska, suhica
suheli* || shè:li -lja; -ljə m – ekspr. (pre)suh otrok, moški
suknjič gl. iberovk

sušica gl. šica

sušilnica gl. šilnica

sušiti gl. šiti

sut* || ¹sut sú:ta – m ed. – kavna usedlina (Log)

| gl. tudi zoc, fundač

svak, svakinja gl. švoget, švagrnja

sveča gl. kandela

svečnik gl. lajhtar

svetaren || svētá:rēn -rna; -rnę m – železen
podstavek za zatikanje bakle

svetev* || sviętu v povedkovi rabi – v zvezi *sviętu*
dięlęte > delati senco, zakrivati komu
pogled

svinjak gl. kolet, kotec

- šac*** || šà:c -a; -ę tudi 'šec šà:ca; šà:cę m – **1.** zadetek; **2.** zaklad
- šacati** || šà:cęę -ęm nedov. – spoštovati, ceniti | gl. tudi obdati
- šaftik*** || šà:ftęk v povedkovi rabi – radoveden | ESSJ
- šajba*** || šà:jba -e; -e ž – tarča
- šajbati*** || šà:jbęę -ęm nedov. – ciljati
- šajt** gl. kšajt
- šajta*** || šà:jta -e; -e ž – cepanica, dolgo klano poleno
- šal** gl. šjarpa
- šala** gl. gejc, mikelc, špas
- šaljivec** gl. gejcar
- šalter*** || šà:ltər -ja; -ję m – električno stikalo
- šarba*** || šà:rba -e; -e ž – **1.** zasek, globlja zarez na pritalnem delu debla na strani, kamor naj pri podiranju pade drevo; **2.** zarez v ostrešnem tramu (kapni legi), v katero se opere škarnik
- šarloh*** || šà:rloh -a; -ę m – lesen ali kovinski žebelj
- ščavlje*** || ščá:ųlje -a s ed. – ščavje, malo vredno grmovje | Plet., SSKJ ščavje
- šček*** || ščé:k -a m ed. – na planini prostor v kotu molže, kjer sta zadnja dva pastirja ovcam ali kozam pomolzla zadnje curke mleka | na planini so vsako ovco pomolzli trije pastirji: ovce so se pomikale po prostoru za molžo od prvega do zadnjega pastirja
- ščepec** gl. preža
- ščepeti** || ščępięę ščá:pęm nedov. – skeleti: *me ščá:pi rá:na*
- ščesti(se)*** || ščięstę (se) ščiędęm (se) dov. – **1.** ekspr. uničiti; **2.** izginiti, pobrati se; **3.** ekspr. nadreti koga | Plet. ≠
- ščet** || ščięt ščęti.; ščęti: ž – krtača
- ščica*** || šči:ca -e; -e ž – deklica, punčka | ESSJ; Plet. ščijca
- ščin*** || šči:n prisl. – popolnoma: *sęm šči:n mùokər*
- ščini*** || šči:nę zaim. – vse: *puję:j šči:nę* | gl. tudi sekup, vsekup
- ščipa** || šči:pa -e ž ed. – šipek
- ščipalka** gl. čepin, klikel, precepec
- ščrbljanje*** || ščərbljà:nje -a s ed. – mrmranje
- ščrkati** || ščá:rkęę -ęm nedov. – cvrčati, npr. za kobilico: *so tí:ce ščá:rkęle ýó:re u_Klù:žęh*
- še*** || šię prisl. – potem, nato: *smo pujá:dle, šię smo šlð: pa spà:t* | gl. tudi pošedi, šedi
- še*** || šię vez. – in, pa: *spà:t šię muli:t*
- še*** || šię tudi šięęę člen. – ekspr. ja in, kaj potem: *A: se bùoš umá:zu. B: šię 'kaj_je! / šięęę!*
- šeberoba*** || šębərò:ba -e; -e ž – shramba | gl. tudi špajz
- šedi*** || šięęę prisl. – potem, nato | gl. tudi pošedi, še
- šejlem*** || šé:jlęm -a; -ę – **1.** nepridiprav, ničvrednež; **2.** ropar | ESSJ šelm
- šepati** gl. hromljati, krompnati
- šeretel*** || šərięęł -na; -nę m – šibra, svinčena kroglica za polnjenje nabojev
- šeromat*** || šərumà:t -a m ed. – samo v zvezi *ər-dè:jč ku šərumà:t* > zelo rdeč, živo rdeč
- šerotarica*** || šərùotərca -e; -e ž – šibrovka
- ševflja*** || šięųflja -e; -e ž – zajemalka (Log) | Plet. šeflja; gl. tudi ženfandelc, žufangelc
- šibra** || ši:bra -e; -e ž – **1.** šipa; **2.** naboj, napolnjen s šibrami
- šic*** || ši:c -a; -ę m – dober, natančen strelec
- šica*** || ši:ca -e ž ed. – **1.** sušica, posušeno drevo; **2.** jetika
- šicati*** || ši:cęę -ęm nedov. – ciljati | gl. tudi šajbati
- šicengraben** || ši:cęņrà:bęn -bna; -bnę m – strelski jarek
- šidlo*** || ši:dlo -a; -a s – šilo
- šija** || ši:ja -e; -e ž – strma senožet
- šilnica*** || ši:węnca -e; -e ž – **1.** sušilnica za meso; **2.** tramovi, leseno (lahko tudi pločevinasto) ogrodje nad ognjiščem, na katerem se sušijo drva, prekajujejo klobase
- šilo** gl. šidlo

šina || ši:na -e; -e ž – kovinski trak na drsni ploskvi, npr. pri saneh: *cù:h je puté:ynu, ši:-ne so pa ustà:le* > šala o nekom, ki je prvič videl vlak

šinkel* || ši:ŋkɛl -na; -nɛ m – škodla | ESSJ šintel

šipa gl. šibra

šipek gl. ščipa

širgakeľj* || šieryà:kɛľj -na; -nɛ m – grebljica, priprava iz ukrivljene žice za razgrebanje žerjavice | gl. tudi gašper, šrajgelc, šuber

šisa* || ši:sa -e ž ed. – ekspr. ihtav, zaletav človek

šiti* || ši:tɛ šú:šɛm nedov. – sušiti: *mùoreġ diet ši:t cú:nje*

šiv gl. štih

šjarpa* || šjà:rpa -e; -e ž – šal: *štrí:kɛna šjà:rpa* | DJ; SSKJ, ESSJ šarpa

škaf gl. šter

škalja* || šká:lja -e; -e ž – **1.** ploščat kamen; **2.** okrušek opeke | 1. gl. tudi šklefa

škaljati || škɛljá:tɛ -à:m nedov. – oblagati z opečnimi okruški, črepinjami

škalonja* || škál:ŋja -e; -e ž – **1.** ekspr. sitnost; **2.** navlaka, šara | 2. gl. tudi klump, krafelj

škarja || šká:rja -e; -e ž – škarnik, strešni tram, ki sega od slemena do kapa | gl. tudi cimper

škarkla* || šká:rkla -e; -e ž – škatla

škarnik gl. cimper, škarja

škatla gl. škarkla

ški* || ški: ž mn. – smučí: *se je pliežu s šká:-mɛ*

škinja || ški:nja -e; -e ž – šivilja

šktivnica* || ški:wɛnca -e ž ed. – smučka: *se 'mo je utklà:nfɛla ški:wɛnca, šte je zyri:mu*

šklefa* || škliɛfa -e; -e ž – manjši ploščat kamen | gl. tudi škalja

šklefon || šklɛfò:n -a; -ɛ m – nagelj z visečim cvetom

šklefut* || šklɛfù:t -a; -ɛ m – malopridnež, lump

škovacera* || škubɛçè:ra -e; -e ž – smetišnica | ESSJ

škrat gl. perlmandelc, škratelec, škrinfič

škratelec || škřà:tɛlc -a; -ɛ m – škrat | Plet. škřatɛlj, škřatljɛc; gl. tudi perlmandelc, škrinfič

škrimfast* || škři:mɛst -a -o prid. – ki ima zajčjo ustnico

škrimflja* || škři:mflja -e; -e ž – ženska z zajčjo ustnico

škrinfič* || škři:nfɛç -fčá, -fčɛ m – bajno bitje, škrat, ki so se ga bali pastirji | gl. tudi perlmandelc, škratelec

škrliповec* || škřlí:puwɛç -uca m ed. – poka-lica, travniška rastlina: *minè:štra wɛn_s škřlí:puca*

škr lup gl. škr lup

škr obiti gl. štkřkati

škr oblja* || škřùoblja -e; -e ž – krvavi mlečnik, rastlina

škr toč* || škřtò:c -a; -ɛ m – papirnata vrečka | SSKJ, ESSJ škřtòc

škufa* || v prislovni rabi, samo v zvezi *u_škú:fo* – v rjuhi na ramenih: *né:stɛ sɛnù: u_škú:fo* | način prenašanja težjih bremen na daljše razdalje v jutasti rjuhi, ki so jo podpirali teme, vrat in hrbet nosača

šlajdra* || šlà:jdra -e; -e ž – zavorna veriga

šlajdrati* || šlà:jdrɛtɛ -ɛm nedov. – s točilom spravljati med iz satovja

šlajgelc || šlà:jɟɛlc -a; -ɛ m – past za lovljenje ptic: *a_s ujè:u ká:jšno sɛní:co tu šlà:jɟɛlc*

šlampast || šlà:mɛst -a -o prid. – površen, nemaren: *šlà:mɛst mó:jstɔr*

šlampasto* || šlà:mɛsto prisl. – površno, nemarno: *šlà:mɛsto nɔrdi:tɛ*

šlapen* || šlà:pɛn -pna; -pnɛ m – natikač, copata

šlatati || šlà:tɛtɛ -ɛm nedov. – tipati, otipavati

šlavh, šlavhati gl. šlavf, šlavfati

šlavf* || šlà:ɥf tudi šlà:ɥh -a; -ɛ m – **1.** plastična cev za zalivanje; **2.** zračnica za kolo; **3.** plavalni obroč

šlavfati* || šlà:ɥfɛtɛ tudi šlà:ɥhɛtɛ -ɛm nedov. – zalivati, brizgati s plastično cevjo: *nɛ šlà:ɥhi wà:rta, k_je pɔryrku:*

šleva¹ || šliɛba -e; -e ž – slina

šleva² gl. šlevdar

šlevast || šliɛbɛst -a -o prid. – slinast

šlevdar* || šliɛɥdɔr -ja; -jɛ m – slabš. šleva, reva

šlevi* || šliɛbi -bja; -bjɛ m – **1.** kdor se slini; **2.** ekspr. kdor je počasen, počasne

šleviti (se)* || šlɛbi:tɛ (se) šliɛbɛm (se) nedov. – sliniti (se)

šlic || š'lic šli:ca; šli:cɛ m – razporek pri hlačah

šlite* || šli:te šli:t ž mn. – vprežne sani | ESSJ

šluk^{1*} || šlù:k -a; -ɛ m – požirek

šluk^{2*} || šlù:k -a; -ɛ m – kombineža (Srpenica) | gl. tudi kombine, srajca, rafka, raska

šmajsniti* || šmá:jsɛntɛ -snɛm dov. – **1.** odrezati, odstraniti del celote; **2.** ekspr. udariti

šmitna* || šmí:tna -e; -e ž – kovačnica

šmoren || šmò:rɛn -rna m ed. – **1.** praženec, cvrtje; **2.** ekspr. zmeda: *'kej je tu zɛ_ɛn šmò:rɛn / pa smo miɛlɛ šmò:rɛn* > bili smo v zagati

šnajc*

šnajc* || šnà:jc -a; -ę m – robec: *nę̀rè:t knò:f tu šnà:jc, dę̀ nę̀ zá:bę̀š* | gl. tudi šnajcar
šnajcar* || šnà:jcər -ja; -ję̀ m – robec: *nę̀ yó:r-kę̀m ku smá:rkę̀lj tu šnà:jcərję̀* | gl. tudi šnajc
šnajt* || šnà:jt m ed. – v prislovni rabi, v zvezi *nę̀ šnà:jt* izraža položaj predmeta, npr. deske, na najožji ploskvi: *pustá:b di:ljo nę̀ šnà:jt*
šnicljati* || šni:clę̀tę̀ -ę̀m nedov. – žagati, rezljati iverko z manjšo žago: *šni:clę̀tę̀ špè:ryolc*
šnirba* || šnię̀rba -e ž ed. – kolomaz
šnita || šni:ta -e; -e ž – **1.** rezina: *šni:ta krú:ha*; **2.** ocvrta kruhova rezina
šnjofovec* || šnjó:fuwęc -uca m ed. – **1.** njuhanec; **2.** ekspr. radovednež, vohljač
šnjufati* || šnjü:fę̀tę̀ -ę̀m nedov. – ekspr. stikati, vohljati, vohuniti | Plet., SSKJ šnofati
šnjufi* || šnjü:fi -ja; -ję̀ m – ekspr. kdor stika, vohljač, vohun
šnola || šnó:la -e; -e ž – zaponka, kaveljček pri čevlju
šnuta* || šnú:ta -e; -e ž – slabš. usta (Bavšica): *te prí:mę̀m zę̀ šnú:to*
šobla* || šüobla -e; -e ž – **1.** lesena lopata, npr. za čiščenje hleva, kidanje snega; **2.** velika, okorna lesena žlica | Plet., ESSJ šubla
šoceli* || šó:cę̀ļ -lna; -lnę̀ m – fant, moški, ki je v ljubezenskem odnosu do dekleta: *rię̀pa an kurè:nje zdrá:wo* (tudi *slá:bo*) *žiblè:nje, šó:cę̀ļ müoj, ki je pa lüoj?*
šoht* || šoht šó:hta; šó:hę̀ m – rudniški rov
šorati* || šò:rę̀tę̀ -ę̀m nedov. – izpraznjevati sečni mehur, opravljati malo potrebo | gl. tudi curati, scati
šoštär || šüoštär -ja; -ję̀ m – **1.** čevljar; **2.** rdeči škratec, šuštar, žuželka | **2.** gl. tudi smrdoli
šovber* || šò:übər -ja; -ję̀ m – baraka z enokapno streho, navadno za shranjevanje sena
šovder* || šó:udər -dra m ed. – gramoz | SSKJ, ESSJ šoder
špaga || špá:ę̀a -e; -e ž – vrvica
špahtelj* || špá:hę̀ļ -na; -nę̀ m – lopatica za strganje, kitanje | SSKJ špahtel
špajz* || špá:js -za; -zę̀ m – shramba | gl. tudi šeberoba
špalina* || špali:na -e; -e ž – ozka naramnica: *kombiné:za nę̀ špali:ne*
špampet || špá:mpę̀t -ę̀; -ę̀ ž – posteljna stranica
špan* || š'pen špá:na; špà:nę̀ m – župan
španovija || špunuvi:ja -e ž ed. – družabništvo: *müet u špunuvi:ję̀* | dva gospodarja imata kaj v skupni lasti in si pridelek ali uporabo delita, v

sadovnjaku npr. prvi pobere jabolka, drugi jih zmelje, žganje pa si razdelita
šparati || špá:rę̀tę̀ -ę̀m nedov. – varčevati: *'tejs_k špá:ra, ę̀a zlüodi ę̀a:ra*
špas¹ || špá:s -a m ed. – šala (Žaga)
špas^{2*} || špá:s -a m ed. – sprehod: *a_s pé:lju pá:sa nę̀ špá:s* | ESSJ
špasen || špá:sę̀n -sna -o prid. – šaljiv, smešen, zabaven
špiegel || špię̀yu -ę̀la; -ę̀ļę̀ m – **1.** ogledalo; **2.** daljnogled
špeglar || špię̀ylər -ja; -ję̀ m – slabš. kdor nosi očala, očalar
špeglarica* || špię̀ylərca -e; -e ž – slabš. ženska, ki nosi očala, očalarka
špegle* || špię̀yle -ę̀ļ ž mn. – očala
špeka* || špé:ka -e; -e ž – posoda, iz katere je živina
špendati* || špę̀ndá:tę̀ -à:m dov. in nedov. – trošiti, zapravljati: *kej tkalię̀ špę̀ndá:š / ni špę̀ndou zę̀_się̀*
špergole* || špè:ryolc -a; -ę̀ m – iverka, iverna plošča
špeža* || špé:ža -e ž ed. – nakup, kar je nakupljeno, navadno hrana: *sę̀m šlá: žię̀ zyuódo pu špè:žo* | gl. tudi fasenga
špica || špi:ca -e; -e ž – **1.** ost; **2.** vrh; **3.** tanka kovinska palica, npr. pri kolesu, dežniku; **4.** pletilka; **5.** iver: *sę̀m dubi:u špi:co tu pà:uc*; **6.** okrasek za vrh božičnega drevesca
špicipiranje* || špicipię̀rę̀nje -a s ed. – obdelovanje kamna s kamnoseškim dletom (pri gradnji obcestnega kamnitega zidu)
špičmar* || špi:čmər -ja; -ję̀ m – **1.** rovka; **2.** ekspr. suhljat človek
špila gl. priščipnik
špiljati (se) || špi:lję̀tę̀ (se) -ę̀m (se) nedov. – **1.** igrati (karte, na glasbilo); **2.** ekspr. imeti neresen, lahkomišeln odnos do česa: *nę̀ špi:lji se z_ö:ynję̀m*
šplenta* || šplię̀nta -e; -e ž – trska, iver, droben lesen odpadek
šplevta || šplię̀tą̀ -e; -e ž – ploščat kamen za tlakovanje
špliter* || špli:tər -ja; -ję̀ m – drobec granate
špogati se || špó:rę̀tę̀ se -ę̀m se – **1.** čez mero si privoščiti; **2.** imeti neresen, lahkomišeln odnos do česa
špola* || špuola -e; -e ž – nit ali vrv, navita na tuljavo | SSKJ, ESSJ špula
šponta* || špò:nta -e; -e ž – injekcija

- šporgert*** || špò:rγərt -a; -ę m – štedilnik | ESSJ šporget
- špot*** || špò:t -a m ed. – sramota | IT
- špotati se** || šputà:tę se špuótem se nedov. – posmehovati se: *se špuóta lò:nc penò:uceę, k_sta ubà: ɣ'lih čà:rna*
- šprajca*** || šprà:jca -e; -e ž – opora, drog, ki omogoča, da kaj ostane v pokončnem položaju
- špric*** || špri:c -a; -ę m – **1.** hrapav nabrizgan omet; **2.** vino z mineralno vodo ali z drugo pijačo z vsebnostjo ogljikovega dioksida
- šprica*** || špri:ca -e; -e ž – **1.** zalivalka; **2.** prazna injekcija, s katero otroci med igro brizgajo vodo
- špricati** || špri:cętę -ęm nedov. – **1.** škropiti: *špri:cętę wà:rt*; **2.** brizgati; **3.** izostajati od pouka
- špriklja*** || špri:klja -e; -e ž – napera, podolgovato oblikovan kos lesa, ki veže pesto s platiščem pri lesenem kolesu | Plet. šprikla
- šproc*** || šprò:c -a m ed. – jabolčni sok z mineralno vodo
- šproncati*** || šprò:ncętę -ęm nedov. – obsekavati deblo
- šprudlja*** || šprù:dlja -e; -e ž – žvrklja, lesena priprava z odebeljenim zvezdastim koncem, zlasti za pripravlanje tekočega testa
- šrajgelc*** || šrà:jyęlc -a; -ę m – grebljica, priprava iz ukrivljene žice za razgrebanje žerjavice | gl. tudi gašper, širgakelj, šuber
- šrangati** gl. randati
- šravbati (se)*** || šrà:ųbętę (se) -ęm (se) nedov. – **1.** navijati ali privijati, npr. vijake; **2.** ekspr. zvijati, povzročati bolečine v trebuhu: *me šrà:ųba*; **3.** ekspr. smukati, sukati se: *kar nęprè:j se šrà:ųba ta ukò:ų njà:ɣa* > se mu dobrika, namenja mu veliko pozornosti
- šrifta*** || šri:fta -e; -e ž – pisava | IT
- štalten*** || štà:ųtęn -tna -o prid. – postaven
- štampo*** || štà:mpe -a; -ę m – pekač
- štampri*** || štà:mpərlę -a; -ę m – šilce: *pupò: ęn štà:mpərlę* | SSKJ, ESSJ štamprl
- štanga** || štà:jyja -e; -e ž – kol, palica, drog: *vé:lęk ku tęļęrà:f_štà:jyja*
- štar** || štà:r -a; -ę m – velik čeber za skuto, ki drži okoli 100 litrov | gl. tudi solj, štarec
- štarec*** || štà:rc -a; -ę m – manjši čeber za skuto, ki drži 5–7 litrov | gl. tudi solj, štar
- štebal*** || štębà:l -a; -ę m – nogavica iz domače volne | gl. tudi čamp, fuzejkel, sejkkel, štebal, štnuf
- štedilnik** gl. šporgert
- štefaletni cug*** || štęfęliętnę cù:h frazem – šalj., v zvezi s *štęfęliętnęm cù:ɣem* > peš: *A: 'jest ɣrięm h_nò:ɣem B: 'jest pa s štęfęliętnęm cù:ɣem*
- štelaža*** || štęlà:ža -e; -e ž – polica, navadno v shrambi | SSKJ stelaža
- štelinga*** || šté:liŋɣa -e; -e ž – vojaški nabor
- štempelj** || šté:mpęlj -na; -nę m – **1.** model za oblikovanje surovega masla; **2.** žig; **3.** soha, podporni drog za betonsko ploščo
- štenga** || šté:jyja -e; -e ž – stopnica | gl. tudi štengnica
- štengnica*** || šté:jyŋęnca -e; -e ž – stopnica | gl. tudi štenga
- štenjak** || štęnjà:k -a; -ę m – vedro | gl. tudi ejmar, goljmer
- štenkati** || šté:jŋkętę -ęm nedov. – dražiti koga, norčevati se iz koga, izzivati koga na pretep
- štenkovec** || šté:jkuwęc -uca; -ucę m – kdor (rad) draži koga, se norčuje iz koga
- štepec*** || štiępe -a; -ę m – »rezijanska« copata s podplatom iz več plasti blaga | gl. tudi čamp
- šter*** || š'ter štiera; štieraę m – škač
- šteren*** || štieraęn -rna; -rnę m – vodnjak
- številka** gl. matrikula, numera
- števnic*** || ští:węnca -e; -e ž – na planini ozek prehod v obliki črke V v kamnitem plotu, pri katerem štejejo ovce in koze (Na Skali) | šteli so po dvajset ovc, potem je kozar na palico zarezal znak (npr. 440 ovac = 22 zarez)
- števra*** || štiera -e; -e ž – na planini štetje živine
- štigelc** || ští:ɣęlc tudi ští:nyęlc -a; -ę m – lišček
- štigovnica*** || ští:ɣwęnca -e; -e ž – jedilni pult, npr. v rudniku
- štih** || š'tęh ští:ha; ští:hę m – **1.** šiv **2.** vbod
- štihati¹** || ští:hętę -ęm – prekopavati vrt
- štihati²*** || ští:hętę -ęm – šivati z dolgimi šivi
- štihniti*** || ští:hęntę -hnęm dov. – zbosti: *me je nięki ští:hęlno skùos riebra*
- štikan** || ští:kęn -a -o prid. – vezen, izvezen: *ští:kęn pà:rt*
- štikati** || ští:kętę -ęm nedov. – vesti
- štikelj*** || ští:kęlj -na; -nę m – kovinska ost, konica na palici
- štiklarica*** || ští:klərca -e; -e ž – palica z železno konico na enem koncu | za oporo pri hoji po zmrznjenem terenu, uporabljali so jo pastirji in lovci
- štilj*** || š'tęlj ští:lja; ští:lję m – toporišče | gl. tudi peterišče
- štima** || ští:ma -e; -e ž – glas

štirkati*

štirkati* || štíerķeṭe -eṃ nedov. – škrobíti: *štíerķeṭe srá:jco*
štók* || š'tok štó:ka; štó:kę m – hlod
štókati || štúóķeṭe štúóķęm nedov. – **1.** drezati, bezati: *ne štúóki tu nuos*; **2.** ekspr. zbadati, dražiti
štókavnik* || štúóķunęk -ņķa; -ņķę m – žolna | ESSJ štókavec
štókfiš* || štò:kfi:š -a; -ę m – polenovka | ESSJ
štókniti || štúóķęṭe štúóķņęm nedov. – **1.** dregniti, pobežati; **2.** ekspr. zbosti, podražiti | 1. gl. tudi becniti, ducniti, žokniti
štola* || štó:la -e; -e ž – šalu podobno krzveno ogrinjalo
štolt* || š'tout štó:uta; štó:uṭę m – postava (Bavšica) | ESSJ štalt
štom* || štò:m -a; -ę m – pecelj, bet, npr. pri gobi
štont* || štúont v povedkovi rabi – sposoben, zmožen, kos komu/čemu: *ní:sęm štúont pri:t ýó:re* > ne morem ugotoviti
štopinja || štuپی:nja -e; -e ž – stopinja, sled stopala na podlagi, npr. v snegu, blatu
štrafan* || štrá:fęn -a -o prid. – kaznovan
štrafati* || štrá:fęṭe -eṃ dov. – kaznovati: *te buo Búoh štrá:fu* | IT, ESSJ
štrajhar* || štrá:jhər -ja; -ję m – brusilo, okrogla namagnetena priprava za brušenje nožev
štrama || štrá:ma tudi štrá:mba -e; -e ž – **1.** krivina pri saneh; **2.** pokončen količek pri saneh, ki povezuje sanico s sedežem; **3.** pri balinanju položaj, ko kroglá zavije iz prvotne smeri | Plet. ≠
štrambast* || štrá:mbęst -a -o prid. – ekspr. malomarno oblečen: *'lej, ku je štrá:mbęst, z_ňo nuýà:węncó tu škúornję, te_dru:ýo pa 'węn črięs* (Bavšica)
štravba || štrá:uba -e; -e ž – flancat
štravs* || štrá:us -a; -ę m – ekspr. razcapan, nemarno počesan človek (Bavšica): *je ku_n štrá:us*
štrefiti* || štrefi:tę štrięfęm nedov. – ekspr. brskati, stikati | gl. tudi štrefnati
štrefnati* || štrefná:tę -à:m nedov. – ekspr. brskati, stikati | gl. tudi štrefiti
štrejkati se* || štré:jķeṭe se -eṃ se nedov. – hvaliti se | gl. tudi hrupiti se, perovlati se
štrhal* || štrhá:u -à:la; -à:lę m – zvita deska
štrhol* || štrhúol -a; -ę m – duplina, duplo: *ýlięda ku 'poh ta_s štrhúola*
štrhola || štrhúola -e; -e ž – drevesni panj, votlo deblo

štrholast* || štrhúolest -a -o prid. – votel
štrigelj || štrí:ýelj -ylja; -ylję m – čohalo, krtači podobna kovinska priprava za čiščenje krav (Bavšica)
štrik || š'tark štrí:ka; štrí:kę m – vrv
štrikan* || štrí:kęn -a -o prid. – pleten
štrikati || štrí:kęṭe -eṃ nedov. – plesti
štrkati || štò:rkęṭe -eṃ nedov. – v redkih kapljah deževati: *zię štò:rka dā:ž*
štrkavnica* || štrkà:węncá -e; -e ž – debela podolgovata belo-rdeča gozdna jagoda (Soča)
štrkec || štò:rkę -a; -ę m – zadnji curek mleka pri molži ovce ali koze
štrkovec* || štò:rkuwęc -uca m ed. – rahel dež
štrmac* || štrəmà:c -a; -ę m – žimnica | ESSJ štramac
štrom* || štrò:m -a m ed. – elektrika | gl. tudi letrika
štrom* || štrò:m prisl. – vzvišeno, bahavo, prevzetno (Bavšica): *ýrię štrò:m mì:mo té:be, še puzdrà:ba ne*
štromada* || štrumá:da -e ž ed. – omaka (Bavšica)
štrpac* || štrpà:c -a m ed. – velik napor, sitnost | SSKJ, ESSJ štrapac
štrucelj* || štrú:cęlj -lna; -lnę m – koruzni storž brez zrn | gl. tudi čužek
štrukelj gl. kraf
štucikadent* || štucikadè:nt -a; -ę m – zobotrebec
študirati || šṭędięreṭe -eṃ nedov. – razmišljati | gl. tudi računati, rajtati
štuť* || š'tuť štú:fa -o v povedkovi rabi – naveličan biti, sit biti koga/česa: *sęm žię usá:ýa š'tuť*
štufirati se* || štufięreṭe se -eṃ se dov. – naveličati se
štuk* || š'tuk štú:ka; štú:kę m – ena ovca ali koza: *pięť štú:ku mà:njka* | gl. tudi bravec
štukati || štú:kęṭe -eṃ dov. in nedov. – podaljšati, spojiti: *zę d'rek štú:kęṭe buo žię dó:bro* > za slabo hrano
štukec || štú:kc -a; -ę m – **1.** vozal, kar nastane s prepletom in zategnitvijo dveh koncev, npr. dveh niti; **2.** podaljšek, del česa, s katerim se kaj podaljša
štunf* || š'tonf štú:nfa; štú:nfę m – nogavica | Plet. štumf; gl. tudi čamp, fuzejkel, sejkel, štebal
štunfič* || štú:nfęč -fča; -fčę m – trobentica na visokem stebalu
štuporamo gl. kalince kalonce
šuber || šù:bər -ja; -ję m – grebljica, priprava

iz ukrivljene žice za razgrebanje žerjavice
(Bavšica) | gl. tudi širgakelj, šrajgelc, gašper
šunakelj* || šunà:kəlj -klja; -kljə m – čolniček
 pri šivalnem stroju
šunik* || šuni:k -a; -ə m – čebelnjak | ESSJ
šus¹ || 'šos šú:sa; šú:sə m – potaknjeneč: zə 'šos
*al pa rùožo nə smiəš rə:jč hwá:la, če 'ne nə
 rá:se, mùorəš rə:jč pišmewà:rt*
šus² || šù:s -a; -ə m – strel: je pùoknu šù:s γó:re
w Uplieŋkə
šušmariti gl. fufnjati
šušta* || šú:šta -e; -e ž – pritiskač
švagrnja* || švá:γərnja -e; -e ž – svakinja
švarmlinija* || švâ:rmlì:nja -e; -e ž – bojna
 črta

švejbel* || šbè:jbəl -na; -nə m – vžigalica | gl. tudi
 cinkel, švejbelc, žepnica
švejbelc* || švè:jbəlc -a; -a m – vžigalica | gl. tudi
 cinkel, švejbel, žepnica
švelar* || švé:lər -ja; -jə m – lesen železniški
 prag | ESSJ
švic* || švi:c -a m ed. – znoj | IT
švican* || švi:cən -a -o prid. – preznojen
švicati* || švi:cətə -ə m nedov. – znojiti, potiti se:
je šví:cu ta pud jé:zək > le govori, da je delal
 | IT
švoger* || švó:γər -γra; -γrə m – svak | ESSJ
 švager

ta || 'ta prisl. – tja, tjale

ta || tẹ določni člen – ta: tẹ *mà:lẹ*, tẹ *biẹla*

ta gl. te

ta slabi* || tẹ slà:bẹ tẹ slà:bya m ed. – hudič (Soča) | gl. tudi antedoj, hudir, hudoba, parkelj, zlodji, zlomek

tabiš* || tabi:š prisl. – tjale

tablazema* || tẹblà:zẹma prisl. – spomladi (Čezsoča): tẹblà:zẹma *zò:rjẹmo*

tabrh || tá:bərħ -a; -ẹ m – dnina

tabrhar || tá:bərħər -ja; -jẹ m – dninar

taca || tá:ca -e; -e ž – slabš. noga, roka

tak gl. takbiš

takbiš* || takbi:š neskl. prid. – tak, takle

takiš || tki:š tudi tuki:š prisl. – tako, na tak način | gl. tudi tako

takle* || tukliẹ prisl. – takole, na tak način

tako || tukù: prisl. – tako, na tak način | gl. tudi takiš

takole gl. takle

takrat gl. tisticajt, tistikrat

tal || samo oblika tá:lo v povedkovi rabi – otajan (za zemljo): *wá:ne je tá:lo*

talajcati* || tẹlà:jcẹtẹ -ẹm nedov. – kotaliti, valiti

talár || tẹlà:r -ja; -jẹ m – podboj | gl. tudi rožanec

tale* || taliẹ prisl. – tjale

talir* || tẹliẹr -ja; -jẹ m – krožnik | ESSJ talar I

tam gl. tambiš, tamle

tambiš* || tembì:š prisl. – tam, tamle

tamle || temliẹ prisl. – tam, tamle

tamspod* || temspùot prisl. – spodaj

tamsprej* || temsprè:j prisl. – spredaj | gl. tudi taspred

tanti* || tà:ntẹ prisl. – končno, vendarle

tapniti* || tá:pẹntẹ -pnẹm dov. – **1.** ekspr. ukrasti; **2.** ekspr. zgrabiti; **3.** ekspr. ujeti, zalotiti

tarča gl. šajba

tarnati gl. cagovati, flohtati, jamrati, ječati, jovdati, jovšati, krečati, kvamati

tasa || tá:sa -e; -e ž – **1.** skladovnica; **2.** ekspr. velika količina

taspred || taspriẹt prisl. – spredaj: *usiẹt se taspriẹt*

taspred* || taspriẹt prisl. – spredaj | gl. tudi tamsprej

taščica gl. taška, taškica

taška* || tà:ška -e; -ẹ ž – taščica, ptica pevka | gl. tudi taškica

taškica* || tà:škica -e; -e ž – taščica, ptica pevka | gl. tudi taška

tata || tà:ta -a; -ẹ m – oče

tavrati* || tà:urẹtẹ -ẹm nedov. – trajati | gl. tudi durati

tavšati* || tà:ușcẹtẹ -ẹm dov. – menjati, zamenjati | IT

tavžent || tà:užẹnt -a štev. – **1.** tisoč; **2.** v medmetni rabi izraža podkrepitev trditve, začudenje, jezo: *tà:užẹnt hudi:ču*

te || tiẹ 'ta 'tu zaim. – ta: *kej je 'tu*

teča* || tẹ:ča -e; -e ž – ponev | ESSJ

tečaj gl. kankrt, pant

teči se || tẹ:jcẹ se -ẹm se – goniti se, kazati nagnjenje za parjenje (za krave)

tehtati gl. pezati

tejka* || tẹ:jka -e; -e ž – zvezek | ESSJ teka

tek gl. lavf

tekmovati gl. ritati

tekrat* || tiẹkərt prisl. – takrat, tedaj

telesnica || tẹlẹsni:ca -e ž ed. – driska

teliček gl. telunči, tuli

teloh gl. smrtnica

telunči* || tẹlù:nči -čja; -čjẹ m – teliček | gl. tudi tuli

temelj gl. fonda

temeneša* || tẹmẹniẹša sklop – v zvezi *Bùoh an tẹmẹniẹša* izraža pozdrav | ESSJ taimaneš'se [< *tá ímen(e) jéž'se 'ta v imenu Jezusa']

temenica gl. brnje

temfati* || tẹmfá:tẹ tudi tiẹmfẹtẹ -ẹm nedov. – dušiti, kuhati v pokriti posodi v majhni količini vode, npr. zelenjavo

temoča* || tẹmò:ča -e ž ed. – ekspr. tema, temota

tente* || tẹntẹ -tà: -tù: zaim. – slabš. onile

tepec gl. tolkar

tepelj || tɛ:pɛlj -plja; -pljɛ m – štor

teпка || tɛpka -e; -e ž – **1.** hruška z jajčastimi, spodaj dlakastimi listi in njen sad; **2.** ekspr. neumna ženska

teprosim* || tepruósɛm sklop – ekspr. nikakor, kje pa, kje neki: *A: a so_t žiɛ plɛčá:lɛ? B: tepruósɛm!*

tepsti (se) gl. dajati se, hebati (se), fliskati, gumpati, krišpati, trupiti

teptati gl. peštati, tretati

teraca* || tɛrà:ca -e; -e ž – terasa

terati* || tɛ:rɛtɛ -ɛm nedov. – ekspr. gnati, poditi | ESSJ

termofor gl. plucer

tesnilo gl. dihtenga

testenine gl. pašta, paština

teti* || tɛtɛ çð:m nedov. – hoteti: *a çð:š*

teti reči* || tɛtɛ rɛ:çɛ frazem – misliti si: *je 'tou rɛ:çɛ, pši:te me 'uh, šiɛ je šù:*

težaven gl. zaguljen

težiti || tɛži:tɛ tɛži 3. os. ed. nedov. – tiščati v želodcu: *çiɛlo nùojɕ me je tɛži:lo*

thoven gl. duhoven

tica* || tí:ca -e; -e m – **1.** vešča, nočni metulj; **2.** metulj; **3.** nevidno bajno bitje, duša umrlega, ki leta okoli žrtve in cvrči: *ne Klù:žɛh tí:ce strá:šjo*

tič || 'tɛç tí:ča; tí:çɛ m – **1.** ptič; **2.** ekspr. prebrisan človek; **3.** penis

tičica || tí:ča -e; -e ž – **1.** ekspr. ptiček; **2.** ekspr. premetenka

tičič* || tí:čɛç -čča; -ččɛ m – **1.** ekspr. ptiček; **2.** otr. lulček

tihotapiti gl. gondljati

tikati || tiká:tɛ tí:çɛm nedov. – spadati

tisoč gl. tavžent

tisti || tɛ:jstɛ -a tù:ste zaim. – tisti | gl. tudi le-te

tisticajt* || tejsçá:jɛ prisl. – **1.** takrat; **2.** v času: *je blu tejsçá:jɛ wɛjskiɛ*

tistikrat || tɛ:jskɔrt prisl. – takrat, tedaj

tja, tjale gl. ta, tabiš, tale, tota, totale

tkaj* || t'kaj prisl. – toliko | Plet. tolikanj, tolikaj; gl. tudi kabiš, kale, tkaj, tkajbiš, tkajle

tkajbiš* || tkajbi:š prisl. – toliko | gl. tudi kabiš, kale, tkaj, tkajle

tkajle* || tkajliɛ prisl. – toliko | gl. tudi kabiš, kale, tkaj, tkajbiš

tlaka gl. rabota

tle || tliɛ prisl. – tukaj, tu

tleproč* || tliɛp'reč prisl. – od tod: *ti pa nis*

tliɛp'reč / tliɛp'reč ɣor dɛ plá:ca je stùo mè:-tru

toč* || 'toč tó:ča m ed. – omaka iz soka, tekočine, ki nastane pri pečenju

toča || tú:ča -e ž ed. – toča

točati* || tò:çɛtɛ -ɛm nedov. – pomakati kruh, npr. v omako, mleko

točiti med gl. šlajdrati

točno gl. genav

tohna* || tùohna -e; -e ž – pernica: *pukrà: se s_tùohno*

tolči || tú:çɛ tudi tú:jçɛ in tú:çɛ tú:çɛm nedov. – **1.** tolči, razbijati; **2.** ekspr. tepsti | gl. tudi trupiti

tolec || tù:c -a; -ɛ m – **1.** tolkač, npr. za meso; **2.** bat

toliko gl. kabiš, kale, tkaj, tkajbiš, tkajle

tolkač gl. tolec

tolkalo gl. lopuča

tolkar* || tò:ɣkɔr -ja; -jɛ m – slabš. tepec, butelj, bedak

tolmun gl. tunf

tonja || tuónja -e; -ɛ ž – luža, mlaka: *mà:š spìɛt tùonjo tu bɔrɣiɛšɛh* > spet si se polulal

toplarica* || tùoplɔrca -e; -e ž – dvocevka (puška)

topola || tɛpuóla -e; -e ž – topol

toporišče gl. peterišče, štilj

toporiti se* || tɛpurì:tɛ se tɛpuòrɛm se nedov. – pasti trmo, protestirati

toprve* || tupà:rbe prisl. – najprej

torati* || tó:rɛtɛ -ɛm nedov. – ekspr. veliko piti, npr. vode, alkoholnih pijač | Plet. ≠

torej gl. azo

toška || tùoška prisl. – malo prej, ravnokar

tota* || tuóta prisl. – tja

totale* || tuótaliɛ prisl. – tjale, tja

tovelič* || tuwé:lɛç -lča; -lçɛ m – prtiček, servieta

toroviti gl. trogati

tračje || trà:çje -a s ed. – fiziološka slama za živalsko krmo

tragati* || trà:ɣɛtɛ -ɛm nedov. – zehati

tragle* || trà:ɣlɛ -ɣɛl ž mn. – nosila za krsto | Plet., ESSJ trage

trahtar* || trá:htɔr -ja; -jɛ m – lijak, priprava za zlivanje tekočine skozi majhno odprtino | IT

trahtati* || trá:htɛtɛ -ɛm nedov. – ekspr. oprezati, opazovati, čakati na priložnost

trajati gl. durati, tavrati

trak gl. flahtelj

trankelc* || trà:ɣkɛlc -a m ed. – okrepčilna pijača iz jaje, masla in črnega vina za porodnice

trantorati (se)*

trantorati (se)* || tr̥ntuóreṭe (se) -eṃ (se) nedov. – ekspr. cijaziti (se): *je tr̥ntuóru dà:n neḡ dà:n ta_dou*

trapa gl. trepa, trola

tratarica || trà:tərca -e; -e ž – koza, ki je ne ženejo na planinsko pašo, ampak se vedno pase v bližini doma

trava || trá:wa trá:we tož. truwè: ž ed. – trava: *je sièdu tu truwè:* | podobno se sklanja beseda glava

traveršon* || traβrəšò:n -a; -eṃ m – halja

tracati || tó:rcəṭe -eṃ nedov. – udarjati, napadati z glavo, rogovi: *keštrú:nə se tó:rcəjo*

treniti* || tó:rcəntə -cnəṃ dov. – udariti z glavo ali rogovi koga/kam: *seṃ tó:rcnu z_ylá:wo ta u zì:t*

trd || 'tərt tó:rda tərdù: prid. – **1.** trd; **2.** ekspr. pijan: *je 'tərt ku à:ks*

trdnjava gl. fejštinga

trdoživ gl. cah

trebljav* || tr̥eβljá:u -à:wa; -à:wə m – posteljica, organ, ki povezuje plod z materjo

trebuh || triəβəḡ tr̥bú:ha; tr̥bú:hə; tož. ed. tr̥bú:sə m – trebuh: *me šrà:uba ta pu tr̥bú:-sə / je liəzu pu tr̥bú:sə*

treflja* || triəflja -e ž ed. – **1.** zelo mehka, redka polenta (Bavšica); **2.** gost močnik | Plet., ESSJ treplja

trejčati* || tré:jṭeṭe -eṃ nedov. – s smučmi teptati sneg

tremlin* || tr̥emli:n -a; -eṃ m – tram, ki nosi, drži strop

trepa || trè:pa -e; -e ž – ekspr. trapa, neumnica | gl. tudi trola

trešljast* || triəšljəst -a -o prid. – ekspr. sramežljiv, boječ | gl. tudi bavcast, ustrašen

trešljika || təršljí:ka -e ž ed. – mrzlica

tretji || tré:jčə -a -o štev. – tretji

trgovina gl. ftega

tribelc* || tri:bəlc -a; -eṃ m – **1.** kuhinjski valjar; **2.** del prečno razrezanega hloda

tribljati || tri:bljəṭe -eṃ nedov. – valjati (testo)

trinkelt* || trí:nkəlt -a m ed. – napitnina | gl. tudi manča

tripe* || trí:pe tri:p ž mn. – vampi v omaki | ESSJ tripa

trjati* || tərjá:tə -à:m nedov. – parati, z vlečenjem niti delati, da pletenina ne obstaja več

trkati gl. pokati

trkelj || tó:rkəlj -na; -nə m – hlod, dolg 2 m

trkljat* || tərkl'jet -já:ta -o prid. – čokat

trkljati gl. kolajcati

trlica* || tó:rəlcə -e; -e ž – lestvi podobna

priprava, s katero se kozam ali ovnom (živalim z rogovi) zapre glavo v jasli | Plet. ≠

trmast gl. trucek

trnač* || tərná:č -a; -eṃ m – kuhalnica za mešanje polente

trnivka* || trni:ŋka -e; -e ž – bajno bitje, pošast, ki žre živino

trod* || trùot trùoda; trùodeṃ m – **1.** neznana notranja bolezen: *ya je pərtá:ryu trùoθ* > umrl je od neznanne bolezn; **2.** vnetje slepiča

trofiti* || truḡi:tə truóḡeṃ dov. – **1.** zadeti; **2.** slučajno kje dobiti, najti, naleteti na kaj: *seṃ jo truḡi:la dəmə:*

trogarji* || trùoγərjə -u m mn. drobci, kosmiči, ostanki sira in skute v sirotki

trogati* || trò:γəṭe -eṃ nedov. – tvoriti

trola || tró:la -e; -e ž – ekspr. neumna ženska, trapa | gl. tudi trepa

trololo* || trololò: -ja; -jə m – **1.** neumen človek, tepček; **2.** nepremišljen, zaletav človek

tropar || tropá:r -ja; -jə m – na planini lastnik drobnice

troštati se || trùoštəṭe se -eṃ se nedov. – **1.** upati, nadejati se; **2.** obetati si, želeti si

trotula* || trò:tula -e; -e ž – **1.** vrtavka; **2.** ekspr. živahen otrok

trpeti gl. posati

trpež* || tò:rpəš -ža; -žə m – **1.** trpin; **2.** trpljenje

trpež gl. trpež

trska gl. bakla

trš || tò:rš -a; -eṃ m – košata bukev z debelim deblom

trta gl. binika

trucati* || trù:cəṭe -eṃ nedov. – trmasto vztrajati pri svojem mnenju

trucek* || trù:cək v povedkovi rabi – ekspr. trmast

truden || trù:dəṃ -dna -o prid. – utrujen: *trù:dəṃ ku kà:mnje*

trugla || trù:ɣla -e; -e ž – krsta

trumfati* || trù:mḡəṭe -eṃ nedov. – udarjati z nogami ob tla, npr. pri plesu | Plet. trumpati

trupiti || truḡi:tə trù:pəṃ nedov. – **1.** tolči, cepiti; **2.** ekspr. tepsti, udarjati

tu || 'to prisl. – tu, tule | gl. tudi tle

tu* || tu predl. – v: *biəš tu hi:šo*

tuc gl. tolec

tudi || tùodi prisl. – tudi | gl. tudi tuj

tuhlast* || tù:hləst -a -o prid. – potuhnjen (Bavšica) | gl. tudi podfuljen, podlezen, potuljen

tuj tuj* || 'tuj 'tuj medm. – klic mački pridi sem

tuj* || 'tuj tudi tuj prisl. – tudi

tujica* || tù:jca -e; -e ž – ljubk. (mlada) mačka, mucka

tule || tlię tudi klię prisl. – tu, tule, tukaj

tuli || tù:li -lja; -lję m – **1.** teliček (Log, Strmec, Na Skali); **2.** slabš. jokav otrok

tuliti (se) || tuli:tę (se) tú:lęm (se) nedov. – **1.** močno jokati; **2.** ekspr. sključiti se, držati se v dve gube

tumrček* || tú:mərčęk -čka; -čkę m – ograda za živino

tunf* || ¹tonf tú:nfa; tú:nfę m – tolmun

turem* || tú:ręm -rma; -rmę m – zvonik | Plet. turən, SSKJ turen

tušlast* || tú:šlęst -a -o prid. – ekspr. sramežljiv, neodločen

tušli* || tú:šlę -šęlna; -šęlnę m – slabš. neodločen in sramežljiv človek, reva

tuta* || tù:ta -e; -e ž – kombinezon, delovno oblačilo

ubadati se || ubà:dëṭe se -ემ se nedov. – ukvarjati se

ubasati (se)* || ubá:sëṭe (se) -ემ (se) dov. – **1.** ekspr. razjeziti > *ya je ubá:sëlo*; **2.** spreti se: *sta se ubá:sëla zə'rad 'ne malè:ḡkostë*

ubiti gl. frdamati, frderbati

ubog gl. bog

ubogati gl. bolgati

ubrisati || ubrí:sëṭe ubri:šëm dov. – ekspr. vreči, zagnati

učilo || učí:lo -a s ed. – vzgoja: *ní:ma učí:la* > je nevzgojen, grdo se obnaša

udariti gl. bolati, fliskniti, gumpniti (se), hebniti, luščiti, pritisniti, šmajsniti, treniti

udati se || udá:të se -dà:m se dov. – biti podoben komu od sorodnikov po videzu ali značaju: *se je udá:u tu devé:to sùorto* > nikomur v rodu ni podoben

udarati* || udará:të -à:m dov. – **1.** privoščiti si: *zë sië ḡḡkò:l në udará:* > nikoli si ničesar ne privoščí; **2.** utegniti: *në udeṛà:m prí:t zdejtá_h té:be*

uganiti gl. vanati

uganjati || uḡá:njëtë -ემ nedov. – **1.** razgrajati; **2.** ekspr. glasno se jeziti, robantiti | gl. tudi zganjati

uganka gl. vanalica

ugibati gl. vanovati

uglihati (se)* || uḡlí:hëtë (se) -ემ (se) dov. – **1.** uravnati; **2.** domeniti se, dogovoriti se, zediniti se

ugorek || uḡòork -a; -ḡ m – v zvezi *ku_n uḡòork* zelo suh, shiran

ugrempati se* || uḡrëmpá:të se -à:m se dov. – ekspr. poročiti se: *pu dú:ḡḡm cà:jtë se je le uḡrëmp'ou* | gl. tudi oženiti se

uhan gl. ringel

uho || uhù: ušíësa; ušíësa s – ročaj: lò:nc z_ušíëšë | gl. tudi roka

ujemati se gl. rajmati se

ujeti gl. tapniti

uk gl. volk

ukat gl. volkat

ukati gl. zavati

ukazovalen gl. gvalten

ukidati (se) || ukí:dëṭe (se) -ემ (se) dov. – **1.** zvrniti iz posode; **2.** ekspr. usesti se: *se je ukí:dëṭa dou në dí:van*

uklati || uklá:të -kuóljëm dov. – **1.** ugrizniti: *ya je uk'lou pës*; **2.** pripreti, uščipniti: *je uk'lou pà:uce tu urá:tëh*; **3.** pičiti: *kumà:rñë ukù:l-jejo*

ukracniti* || ukrá:cëntë -krà:cñëm dov. – uprasniti, s potegom po čem prižgati: *ukrá:cëntë švè:jbël* > uprasniti vžigalico

ukrasti gl. lifrati, pofuliti, tapniti

ukupiti* || uhpí:të ukú:pëm dov. – kupiti

ukupovati* || uhpwá:të -hpù:jëm nedov. – kupovati

umazan gl. bakan, mačast, ožlepan, zamodret, zašmerovcan

umazanija gl. kranja, luža, porkarija

umijalka* || umjá:uka -e; -e ž – krpa za pomivanje posode

umiti se gl. ožebrati

umivalnik gl. kedin, lavandin

umreti || umriëtë umá:rjëm dov. – **1.** umreti; **2.** postati neobčutljiv, mravljinčast zaradi dolgotrajnega pritiska: *m_je umá:rla ró:ka* | 1. gl. tudi stegniti se

unfol* || ù:nfol neskl. m – **1.** poškodba pri delu; **2.** dopust zaradi poškodbe pri delu

uničiti gl. gonobiti

uokviriti gl. oblištati

upati gl. troštati se

upati si gl. vagati

upehan gl. spehan

upensati se || upënsá:të se -sà:m se – zamisliti si, lotiti se: *'kej se buo še upë'n'sou*

upihniti || upí:hëntë -hnëm dov. – ugasniti, izklopiti, zapreti, npr. luč, televizor, vodo

upuljevati se* || upuljwá:të se -ù:jëm se nedov. – ekspr. obotavljati se, (pre)počasi kaj delati

(Bavšica) | gl. tudi cincati, čujati se, metohati se, očajati se, očavljati se, ogrebat se

urajmati (se) || urà:jmę̄tę̄ (se) -ę̄m (se) dov. – **1.** ujemati (se): *'tu se neę̄ urà:jma*; **2.** naleteti na koga/kaj; **3.** slučajno se zgoditi, pripetiti, posrečiti: *se je lih tkù: urà:jmę̄lo, deę̄ swa se dubi:la*

uravnati gl. uglihati | IT

urečen || urè:jčę̄n -a -o prid. – uročen, zaklet, začaran

urinirati gl. curati, scati, šorati

uržoh* || ú:ržoh -a; -ę̄ m – **1.** vzrok; **2.** izgovor
uscanca* || uscá:nca -e; -e ž – slabš. deklica, ki moči posteljo, spodnjice: *Zufi:ja uscá:nca* | Plet. uscanka

uscati se || uscá:tę̄ se ušči:ję̄m se dov. **1.** zmočiti s sečem; **2.** ekspr. uliti se; **3.** ekspr. začeti deževati: *lih zdej se je uscà:lo*

usmrkniti (se) || usmó:rkę̄tę̄ (se) -knę̄m (se) dov. – **1.** usekniti se; **2.** ekspr. mimogrede kaj narediti: *ya je usmó:rknu mú:lca, k_je hó:du tlię̄_u'kou* > spočel

usnje, usnjen gl. lejder, lejdrast

uspevati gl. frugati, gdajati

usranek* || usré:nę̄k usrá:nka; usrá:nkę̄ m – **1.** slabš. strahopeten človek, usrane; **2.** slabš. umazan človek

usranica* || usrá:nca -e; -e ž – **1.** slabš. strahopetna ženska; **2.** slabš. umazana ženska

usrditi se || usərdí:tę̄ se -sá:rdę̄m se dov. – **1.** ujeziti se, skujati se; **2.** zameriti: *se neę̄ usó:rdę̄m* > se ne branim

ustaviti se || ustá:ptę̄ (se) -stà:bę̄m (se) dov. – ustaviti (se)

ustiti se || ú:sttę̄ se -ę̄m se nedov. – ekspr. hvaliti se, bahati se

ustnica gl. žnabla

ustrašen || ustrà:šę̄n -a -o prid. – boječ, plašen: *ustrà:šę̄na má:čka*

uša, ušje gl. olša, olšje

uščivati se || ušči:wá:tę̄ se -šči:wę̄m se nedov. – s sečem močiti posteljo, hlače

ušivec* || uši:uč -a m ed. – na planini resju podobna rastlina, ki so jo uporabljali za precejanje mleka

ušivka || uši:uka -e; -e ž – podlesek

ušpičiti gl. nafarati

uštiman* || uští:mę̄n -a -o prid. – **1.** napravljen: *ku_s lepù: uští:mę̄n dé:nę̄s*; **2.** pripravljen: *kusi:lo je uští:mę̄no*

uštimati* || uští:mę̄tę̄ -ę̄m dov. – **1.** popraviti; **2.** pripraviti | IT

uta gl. kuča

uteči || utè:jčę̄ -ę̄m dov. – uiti, pobegniti, izmuzniti se: *sę̄m kù:mi utìę̄ku / m_je uté:klo* > ušlo mi je v hlače

utenstan* || utię̄nstę̄n -a -o prid. – zatohel

utohnjen* || utòohnję̄n -a -o prid. – plesniv (Bavšica)

utoporiti se* || utę̄puri:tę̄ se -tę̄pùrę̄m se dov. – z besedami, dejanji pokazati trmoglavost

utrcan* || utò:rcę̄n -a -o prid. – utrjen, vaje koga/česa

utrcati se* || utò:rcę̄tę̄ se -ę̄m se dov. – utrditi se, navaditi se na težke razmere

utro* || ú:tro -a s ed. – del planine, na katerem so stavbe, koč

utrujen gl. sfadgan, zmatran

v gl. tu

v rink* || u_rà:ŋk prisl. – v krogu, krožno: *se kulà:jca u_rà:ŋk* > kotali se v krogu / *je hó:-du kar u_rà:ŋk* > od skrbi je hodil v krogu, bil je živčen

vadla || vâ:dla -e; -e ž – priprava za čiščenje notranjosti krušne peči, krpa na palici | gl. tudi vatla

vagati || wâ:γeṭe -eṃ nedov. – upati si: *ni wâ:γu pubiédete pu prēbí:cē*

vahta* || wâ:hta -e; -e ž – straža | IT, ESSJ

vahtati* || wâ:htēṭe -eṃ nedov. – paziti, varovati | IT; ESSJ vahta

vahte || wâ:hte -- ž mn. vsi sveti (1. november), praznik vseh svetnikov 1. novembra | gl. tudi sesveti

vaje || wâ:je wâ:j ž mn. – vajeti

vajenec gl. lerpob

valjar gl. bolcen, tribelc

valjati gl. tribljati

vamp || 'wemp wá:mpa; wá:mpē m – 1. vamp; 2. ekspr. zelo debel človek

vampi gl. tripe

vanalica* || wēnâ:lca -e; -e ž – uganka

vanati* || wâ:neṭe -eṃ dov. – uganiti | Plet. ≠

vanavati* || wēnâ:wēṭe -ù:jēṃ nedov. – ugibati | gl. tudi vanovati

vanda* || vâ:nda -e; -e ž – dogovorjeno mesto, na katerem se pri igri skrivalnice igralci pofočkajo

vanovati* || wēnwâ:tē -ù:jēṃ nedov. – ugibati | gl. tudi vanavati

variti* || wâ:rtē -eṃ in -jēṃ nedov. – paziti, biti previden: *wâ:r, de ne pá:dēš / 'te Jē:zus wâ:r-je*

varžet || wâ:ržet -a; -e m – žep

vatla || wâ:tla -e; -e ž – priprava za čiščenje notranjosti kmečke peči, krpa na palici | gl. tudi vadla

vbod gl. štih

včera || učēra prisl. – včera

večer || fčīer -e; fčāri: ž – večer: *dobro_fčīer / tē:jsto fčīer je umâ:rla / tri: fčāri: so muli:lē*

večerja || fčīerja -e; -e ž – večerja

vedro gl. ejmar, goljmer, kongelj, štenjak

veha gl. muša

veljati gl. giltati, kiltati

velnica || biēwēnca -e; -e ž – lesena zajemalka za moko

ven gl. venka

venajnica* || wēnâ:jnca -e; -e ž – na planini denar za plačilo pastirjem | Plet., ESSJ venalnica

vene || wâ:ne prisl. – zunaj

venka* || wâ:ŋka prisl. – ven

verižica gl. ketnica

verjetno gl. višno

vest gl. maren

vesten gl. zdrť

vešča gl. tica

veverica gl. breberica

veza || vé:za -e; -e ž – jermen za pritrjevanje derez

vile gl. krampež, prajčica, roglja

vilesti || bliēstē bliēzēṃ dov. vzklti, pognati iz zemlje: *čūompe so žiē bliēzle*

vinek* || wē:jŋk -a; -e m – ovinek (Log)

vinika || bēni:ka -e; -e ž – trta

vinkati || wi:ŋkēṭe -eṃ nedov. – opletati, nepravilno nihajoč se gibati: *kulù: mē wi:ŋka / γa wi:ŋka* > je pijan

vinkla* || vi:ŋkla -e; -e ž – lesen zaboj za moko v mlinu (Bavšica)

vintla || vi:ntla -e; -e ž – nečke

virh || biērh -a; -e m – kadilo iz smrekove smole (pri cerkvenih obredih)

visok || p'sok psó:ka -o prid. – visok

višnja* || biēšnja -e; -e ž – višnja

višno* || bí:šno tudi bí:šno, ví:šno člen. – verjetno, najbrž: *bí:šno so žiē tliē*

vkup || u'kop prisl. – skupaj

vlačuga gl. korba, potejpa

vлага gl. fajht

vnaprej gl. pregoda

voda || wé:da -e; -e ž – voda: *pulì:tę z_wę̀dùo / itì: pu wę̀dùo / A: ku kej zdrà:ulję? B: ku ri:-ba u yurì:, ku yà:ms tu wę̀dì:!*

voden || wę̀diję -a -o prid. – **1.** voden, brez okusa; **2.** redek: *ta mùoçęnk je wę̀diję*

vodnjak gl. polter, štern

vohati || wé:hę̀tę -ęm nedov. – vohati: *je wé:hu d'rek tu tmi:* > slutil je

vohrn || wè:hę̀ręn -rna -o prid. – skop | gl. tudi zaščetljiv

vohrnež* || wé:hę̀rneš -ža; -žę m – skopuh

vojakarica || wujà:kęrcã -e; -e ž – slabš., v času, ko je bila v Bovcu vojašnica JLA ženska, ki se rada družì, hodi z vojaki

vojska || wé:jska -e; -e ž – vojna

volk* || ù:k ukà:; uki: m – volk: *dubi:t ukà: tu 'ort* > bolečo, skelečo danko po sedenju na mrzlem

volkat* || u'ket ukà:ta ukà:to prid. – **1.** požrešen: ukà:to pęrsię; **2.** ekspr. pohlepen

volna || ú:na -e ž ed. – volna

vosek || wé:sęk -ska m ed. – vosek | gl. tudi čirboks

votel gl. štrholast

voz gl. bagerli, gare, garovec, kurtovec

vozel gl. knof, štukeyc

vozič || wé:zęç wę̀zi:ča; wę̀zi:çę m – ročni voz, voziček | gl. tudi karoca

voznja gl. ciringa

vpíčevati se* || upiçwá:tę se -ú:jem se nedov. – ekspr. vmešavati se, segati v besedo: *kar nęprę:j se upiçú:je*

vpíčiti (se)* || upi:çtę (se) -pi:çęm (se) dov. – **1.** zapičiti: *upi:ç jęylùo tu yùobco*; **2.** ekspr. vmešati se, vtakniti se: *tu usà:ko bęsiędo se upi:çę*; **3.** ekspr. trdno se odločiti: *sę je upi:çla tu ylà:wo, dę buo tu nęrdí:la an je*

vpiti || upi:tę upi:jęm nedov. – vpiti, kričati: *je upù:, dę naj yrięm pumà:t*

vprvo || upè:rwo prisl. – prvič

vrat¹ || urà:t -a; -ę m – ozara, travnat svet na koncu njive ali med dvema njivama, kjer se pri oranju obrača plug

vrat² gl. kragen

vrč gl. beroka

vreč || urę:jč -a -o prid. – vroč

vreči || urę:jçę wè:ržęm dov. – vreči | gl. tudi ubrisati, žlajfniti

vrečka gl. škrtoc

vrelec || urò:uc -a; -ę m – **1.** vrelec, izvir; **2.** zgovoren otrok (Plet.)

vrh || 'wörh wó:rha; wó:rhe m – podstrešje | gl. tudi hrame

vroč gl. vrec

vročina gl. febre

vrovce gl. vrelec

vrsta gl. rajda

vrstati gl. porati

vrstavka gl. trotula

vrtnica gl. altoža, gartroža

vrv gl. čmis, štrik

vrvica* || wó:rca -e; -e ž – vrvica, vrv | gl. tudi špaga, žnura

vrzelja || wärzè:lja -e; -e ž – goščava, gosto neurejeno grmičevje

vsakenekaj || usà:kęnkaj prisl. – vsake toliko časa

vsaksebi || u'saksé:be prisl. – narazen: *dięt nuyię u'saksé:be* > razkoračiti se / *sta šlà: u'saksé:-be* > razšla sta se

vse gl. sekup, ščini, vsekup

vsedno || usednò: prisl. – vseeno | gl. tudi vseglh

vseglh* || useyli:h prisl. – vseeno | IT; gl. tudi vsedno

vsekup* || 'sekop prisl. – vse, vse skupaj: *'sekop pu'fej* | gl. tudi ščini

vsiljivec gl. zapletnik

všrejh* || ušrè:jh prisl. – postrani (Bavšica): *so zęzidà:l 'zit ušrè:jh*

vtruc* || utrù:c prisl. – na vsak način, po vsej sili: *utrù:c je 'toų dęmò:u*

vtrucati* || utrù:çętę -ęm dov. – na silo kaj doseči

vzadnjo* || uzà:dnjo prisl. – zadnjič: *sęm te ví:-du uzà:dnjo*

vzdigniti || uzì:yęntę -yņęm dov. – dvigniti

vzdigovati || uziywá:tę -ù:jem nedov. – dvigati

vzeti || uziętę uzà:męm dov. – **1.** vzeti; **2.** v zvezah: *uzięt 'dou* > shujšati / *uzięt yó:re* > zrediti se: / *uzięt kò:nc* > umreti, poginiti / *rùože so uzięle kò:nc* > ovenile

vzgoja gl. učilo

vzkliti gl. vilesti

vzrok gl. uržoh

vzvod gl. pajsar

vžigalica gl. cinkel, švejbel, švejbelc, žepnica

za || zę predl. – do: *ta zę pé:te ù:re bod dęmà:*

zabeljen gl. obeljen

zabiti || zębí:tę zá:bęm dov. – pozabiti: *je zá:bu / so zębí:lę*

zablejkan* || zęblè:jkę -a -o prid. – zakrpan

zablejkati* || zęblè:jkętę -ęm dov. – zakrpati

zaboj gl. kivelj, kišta, vinkla

zabrekel || zębrięku -kla -o prid. – otečen

zabuljati* || zębù:ljętę -ęm dov. – **1.** ekspr. stlačiti; **2.** ekspr. na vitez pospraviti

zaburiti* || zębù:rtę -ęm dov. – planiti: *so u'sę nęnk'ret zębù:rlę skùos urá:ta*

začapati* || zęčà:pętę -ęm dov. – **1.** ekspr. ujeti;

2. ekspr. površno popraviti; **3.** ekspr. zamašiti, zamazati, npr. luknjo, špranjo: *je kar sam zęčà:pu tè:jsto ręspù:ko tu zì:dę*

zad || 'zad prisl. – zadaj: *tę 'zat*

zadejkati* || zędè:jkętę -ęm dov. – zadelati z obleko v mrazu ali z odejo v postelji

zadetek gl. šac

zadeti gl. trofiti

zadnjič gl. vzdajno

zadolžiti se gl. zapufati se

zadovoljen gl. gmajten

zadreti (se)* || zędriętę (se) -dè:ręm (se) dov.

– dvigniti, postaviti v pokončni položaj: *se je zędrù:* > vstal je / *je zędrù: flá:ško* > pil je iz steklenice

zadrga gl. drzalica, kizura

zafinjati* || zęfínjá:tę -à:m dov. – ekspr. na hitro pripraviti: *je kar nięki zęfínjà:la zę kusí:lo*

zafremati* || zęfrięmętę -ęm dov. – zagotoviti, rezervirati

zafrkavati gl. štenkati

zafirleti* || zęfęrliętę -fř:rlęm dov. – **1.** skodirati; **2.** ekspr. zavihati: *zęfęrliętę nùos*

zafirljen* || zęfó:rljęn -a -o prid. – skodran

zagakati* || zęgà:kętę -ęm nedov. – zakljukati, zakavljati

zagarati* || zęgà:rętę -ęm dov. – ožuliti: *so me črięulję zęgà:ręlę*

zagnati || zęgná:tę -žé:nęm dov. – **1.** poslati

koga/kaj kam: *sem t zęg'hou sí:na, dę_t prí:de pumà:t;* **2.** zapoditi: *so ga zęgná:lę ud dùoma*

zagodoma* || zęgùodęma prisl. – pravočasno, dovolj zgodaj, brez zamude

zagon || zęgùon -a; -ę m – **1.** ozka zakotna ulica, prostor; **2.** na planini ograjen prostor za osamitev bolnih, hromih živali

zagoreti gl. sfrflati

zagotoviti gl. zafremati

zagozditi* || zęguzdì:tę -gùózdęm dov. – ekspr. napoditi, nagnati

zagučati* || zęgučà:tę -gú:čęm dov. – **1.** zabobneti, dati močne zamolke glasove: *je zęgú:ču putrięs;* **2.** ekspr. zarohneti na koga/nad kom

zaguljen* || zęgù:ljęn -a -o prid. – ekspr. težaven, zapleten (izpit, človek ...)

zaguzniti* || zęgú:zęntę -znęm dov. – **1.** zategniti: *zęgú:zęntę pà:s;* **2.** potegniti, premakniti kaj, zakriti z drsenjem: *zęgú:zęntę kultri:no* > zagriniti zaveso

zahiret* || zęhęrięt -a -o prid. – podhranjen, slaboten | gl. tudi zaklajban, zlaknjen

zahireti || zęhęriętę -hęré:jęm dov. – zaostati v rasti, postati podhranjen, suh, šibek

zahrbten gl. podlezen

zahreniti se* || zęhrięntę se -ęm se dov. – strditi se ob shlajevanju (za maščobo, npr. na juhi): *'jej hí:tro, dę se_t žú:pa nę zęhrięni*

zahrenjen* || zęhrięnjęn -a -o prid. – strjen (za maščobo): *zęhrięnjęna žú:pa*

zahvaliti se gl. zalonati

zajemalka gl. korec, ševflja, velnica, ženfandelc, žufangelc

zajla* || zà:jla -e; -e – jeklena vrav, debela žica | gl. tudi čuvežen, čvežen, drot

zajtrk gl. frošk

zakaj gl. kajto

zakajlati* || zękà:jlętę -ęm dov. – zagozditi

zaklad gl. šac

zaklajban || zęklà:jbęn -a -o prid. – podhranjen

(Bavšica): *zèklà:jbèno té:le* | gl. tudi zahiret, zlaknjen
zaklanfan* || zèklà:nfèŋ -a -o prid. – zapet, pripet
zaklanfati || zèklà:nfèŋ -əm dov. – zapeti, pripeti: *zèklà:nfèŋ knó:fe*
zaklati gl. odreti
zaklet gl. zaplentan
zakliniti se || zèklí:ntè se -əm se dov. – zagozditi se
zakljukati gl. zagakati
zakozrnje* || zèkozèrnjè neskl. s ed. – paša do večerne molže
zakristija gl. sankristija
zakrpati, zakrpan gl. oblejkati, zablejkati, oblejkan, zablejkan
zalivealka gl. šprica
zalonati* || zèlùonèŋ -əm dov. – zahvaliti se
zaman gl. polementru, zastonj
zamenjati gl. zatavšati
zamerhati || zèmièrketè -əm dov. – **1.** zapomniti si; **2.** opaziti | 2. gl. tudi primerhati
zamisliti si gl. upensati se
zamodret* || zèmudrièt -a -o prid. – slabo opran, umazan (za tkanino)
zanohtati se gl. cimati
zapečkar gl. pepeljugar
zapestnica gl. bračulet
zapetnik || zèpièŋŋk -a; -è m – pasek za peto pri coklah
zapezejcan* || zèpèzè:jçen -a -o prid. – zaseden
zapezejcati* || zèpèzè:jçètè -əm dov. – zasesti
zapičiti gl. upičiti
zaplentan* || zèplèntà:n -a -o prid. – zaklet (Koritnica)
zapletnik* || zèplièŋŋk -a; -è m – slabš. vsiljivec, nepovabljen, nezaželen gost
zapoljka* || zèpùoljka -e; -e ž – ličinka mesarske muhe (v mesu) | ESSJ zapljučati se
zapomniti si gl. zamerhati
zaponka gl. glavičarica, šnola
zapor gl. kajha, paražon
zapraviti, zapravljati gl. špendati
zaprivnica* || zèpri:wèncà -e; -e ž – na planini nizka dvizna ali drsna vrata, ki vodijo v prostor za molžo
zapufati se || zèpù:fèŋ se -əm se dov. – zadolžiti se
zarajzniti* || zèrà:jçèŋ -zŋem dov. – zapreti zadrgo
zarebrnica gl. bržadlja

zarezati gl. krncniti
zarjuti || zèrjú:tè -rjó:bem dov. – zakričati
zarod* || zèrùot -da; -dè m – prepir: *je ylièdu zèrùoda pu ušŋèr:jèh*
zasesti, zaseden gl. zapezecati, zapezegan
zaskoč* || zèškò:č -kó:ča; -kó:çè m – nedostopno mesto v skalovju, kamor zaide drobnica
zasopiti (se) || zèsupi:tè (se) -sò:pem (se) dov. – **1.** orositi se; **2.** upehati se, zadihati se
zasopljen* || zèsó:pljen -a -o prid. – **1.** orošen: *zèsó:pljenè šì:bre*; **2.** upehan, zasopel
zastava gl. fana
zastonj || zèstùonj prisl. – **1.** zaman; **2.** brezplačno
zastopiti || zèstupi:tè -stuópem dov. in nedov. – razumeti
zaščetljiv* || zèščètlji:ù -i:wa -o prid. – **1.** za ovco ki jo je težko molsti zaradi majhnih seskov; **2.** ekspr. skop
zašmerovcan* || zèšmèrò:uçen -a -o prid. – zamazan, umazan
zaštovfan* || zèštò:ufen -a -o prid. – zamašen, zataknen: *là:jbèŋ je zèštò:ufen*
zaštovfati* || zèštò:ufètè -əm dov. – zamašiti: *zèštò:ufi tè:jsto já:mo tu zì:dè, dè nè buo fuli:-lo nùotèr*
zašuštrati || zèšù:štrètè -əm dov. – **1.** ekspr. zmotiti se, zamešati kaj; **2.** ekspr. površno, nestrokovno kaj narediti; **3.** ekspr. povzročiti zmedo
zatajiti gl. pomedljati
zatavšati* || zètà:ušètè -əm dov. – zamenjati | IT
zateči || zètè:jçè -əm dov. – **1.** oteči; **2.** dohiteti
zatepsti* || zètè:pstè -tè:pem dov. – ekspr. z ihto odvreči: *je zètièpu žli:co > umrl je*
zato || zètù: tudi stù: prisl. – zato
zatohel gl. utenstan
zatok* || zètù:k vez. – zato ker
zatuliti || zètuli:tè -tù:lèŋ dov. – potolažiti (jokajočega otroka)
zaukati gl. zazavati
zavati* || zà:wètè -əm nedov. – ukati
zavesa gl. firgonk, koltrina
zavohati || zèwé:hètè -əm dov. – zavohati
zavora gl. žljaf
zavorna veriga gl. šlajdra
zazavati || zèzà:wètè -əm dov. – zaukati, zaklicati: *kuzà:r mùore zèzà:wètè, dè vjejo, ki je*
zbersati se* || zbièrsètè se -əm se dov. – izpriditi se | Plet. bersati se

zbežati

zbežati gl. podlizniti

zbledeti, zbledel gl. obšesati, obšesan

zboleti || zbuliḗḗḗ -bulè:jəm dov. – zboleti: *á:hti, deḗ neḗ zbulè:jəš*

zbrzdan* || zbərzdà:n -a -o prid. – slabš. razposajen, neolikan, pretirano norčav

zdrav || zd'rouḗ zdrà:wa zdrá:wo prid. – zdrav: *riépa je zdrá:wa, čę jo zd'rouḗ jà:š*

zdravilo gl. recnija

zdravlje || zdrà:uḗlje -a s ed. – zdravje

zdravnik gl. dovhtar

zdrgniti, zdrgnjen gl. ogarati, ogaran

zdrť* || z'dərt zdò:rta -o prid. – vesten, hiter pri delu

ze || zię zię ž mn. – solze: *so mo takò:j pərté:kle zię*

zediniti se gl. uglihati se

zehati gl. tragati

zejcel* || zé:jčəl -na; -nę m – zapeček, sedež pri kmečki peči

zelena gl. seler

zeljnata glava gl. birža

zelnik gl. kapušče

zelo || z'lo prisl. – zelo, veliko, mnogo

zgaga gl. gorečica

zgalodrati* || zęḗlùodreḗḗ -ęm dov. – ekspr. pasti, telebniti

zganjati* || zyá:njēḗḗ -ęm nedov. – **1.** razgrajati; **2.** ekspr. glasno se jeziti, robantiti | gl. tudi uganjati

zgon || zyùon zyùnà:; zyùni: m – zvon

zgonec* || zyò:nc -a; -ę m – zvonec

zgoniti* || zyùni:tę zyó:nęm nedov. – zvoniti: *t_žię puka:žęm, kaj je ù:ra_k_pudà:n zyó:ni*

zgoraj gl. gore

zgrbavdan* || zyrbà:uḗḗḗ -a -o prid. – zguban, naguban, npr. čelo, blago, koža

zgrimati* || zyrimà:tę zyrí:męm dov. – ekspr. pasti

zguban gl. zgrbavdan

zgubiti se || zyubi:tę se zyú:bęm se dov. – **1.** izginiti: *se je kar nięke zyú:blo*; **2.** ekspr. pobrati se: *zyubi:_se zliùodi_u_à:rt / zyubi:_se 'węn!*

zgaran || zyù:ręn -a -o prid. – izmučen, zdelan

zic* || 'zic zì:ca; zì:cę m – sedež (na kolesu, v avtomobilu): *sięt ta neḗ teḗ_zà:dnyę 'zic* | IT

zid gl. mir

zinkniti* || zì:nkęntę -knęm dov. – sesesti se, hitro se pomakniti navzdol: *je fiùonda zì:n-ķęlna*

zinzinati || zinzi:nęḗḗ -ęm nedov. – spolno občevati

zjedi || zięḗḗ zięḗḗ ž mn. – **1.** ostanek hrane v jaslih; **2.** kar ostane po uživanju ali pripravi hrane, npr. krompirjevi olupki: *pusprà:b zięḗḗ ta_z mi:ze* | Plet. izjed

zjeziti || zjé:stę zjé:zęm dov. – razjeziti, zjeziti

zlahka gl. žlako

zlaknjen* || zlá:knjęn -a -o prid. – **1.** sestradan; **2.** podhranjen | gl. tudi zaharet, zaklajban

zlasati gl. scotati

zlatinja* || zḗḗḗ:nja -e ž ed. – zlatnina

zlodi* || zliùodi -dja; -dję m – **1.** zlodej, hudič: *je sniwà:la, deḗ se ji je zliùodi pərká:zu*; **2.** v medmetni rabi, kletv.: *deḗ_p te zliùodi, kar lięze_n kubá:ca / bięž zliùodi_u_à:rt / trí:stiùo zliùodju kusmá:tęh / tritá:uḗžęnt zęḗḗ:nęh zliùodju* | Plet., SSKJ zlodej; gl. tudi antedoj, hudir, hudoba, parkelj, ta slabi, zlomek

zlomek || zliùomęk -mka; -mkę m – **1.** zlodej, hudič: *bùož žię vi:du zli:mka* > ti bom že pokazal; **2.** v medmetni rabi, kletv.: *zliùomka, spięk je u'se nęrò:be* | gl. tudi antedoj, hudoba, parkelj, ta slabi, zlodi

zmaj gl. lentoren

zmanjkati* || zmà:njķęḗḗ -ęm dov. – **1.** izginiti; **2.** ugotoviti odsotnost koga/česa: *trì: ucię so zmà:njķęḗḗ*; **3.** zaspati: *je takò:j zmà:njku*

zmatran || zmà:tręn -a -o prid. – utrujen

zmatrati || zmà:tręḗḗ (se) -ęm (se) dov. – izmučiti (se)

zmečkati, zmečkan gl. zmuškati, zmuškan

zmenan* || zmęnà:n -a -o prid. – domenjen, dogovorjen

zmenati se || zmęnà:tę se -à:m se dov. – dogovoriti, zmeniti se

zmeniti se gl. obdati

zmisliti (se) || zmí:sęḗḗḗ (se) -slęm (se) dov. – spomniti (se)

zmohati* || zmò:hęḗḗḗ -ęm dov. – ekspr. na hitro, za silo narediti: *buom žię zmò:hu nięki*

zmotiti se || zmuti:tę se zmúotęm se dov. – **1.** zvrtniti se komu v glavi, postati vrtoglav: *se m_je zmuti:lo, k_šęm puḗḗḗḗdu 'doj*; **2.** zmešati se, znoreti: *se mo je tięlo kar zmuti:tę ut sí:le*

zmožen gl. kapac, kumpac

zmrzel || zmò:rzu -zla -o prid. – **1.** premražen: *je pá:ršu 'węš zmò:rzu*; **2.** zmrznjen, leden: *zmò:rzu snięh / mięrki, je zmò:rzlo 'węn pu cięstę*

zmuškan* || zmù:škən -a -o prid. – zmečkan:

zmù:škən ku wən_s krà:ulje ri:tę

zmuškati* || zmù:škęę -ęm dov. – zmečkati

znajti se gl. dobiti se

znamlje* || zná:mlje -a; -a s – kapelica,

znamenje | Plet. znamlja

znebiti se gl. lovsati

znojiti se gl. švicati

zobotrebec gl. štucikadent

zoc || 'zoc zó:ca m ed. – kavna usedlina | gl. tudi
fundač, sut

zoriti || zuri:tę zó:ręm nedov. – zoreti

zoriti se || zuri:tę se zó:ri se 3.os. ed. nedov. –
daniti, svitati se

zornica || zurní:ca -e; -e ž – jutranja maša,
zornice

zožati || zwè:žęę -ęm dov. – zožiti

zrajtati se || zrà:jtęę se -ęm se dov. – spomniti
se, domisliti se

zrediti se gl. obrentiti, popestrati se

zunaj gl. vene

zuti || zú:tę zù:jęm dov. – sezuti: *zù:j črięulje*

zvaljati (se) || zwęljá:tę (se) -wá:ljęm (se) dov.
– **1.** skotaliti (se); **2.** ekspr. pasti

zvezdoča* || zbęzdó:ča -e; -e ž – ekspr. zvezda: *je
tá:ka tęmó:ča, dę se n_vì:d nubè:na zbęzdó:-
ča*

zvezek gl. tejska

zvežen || zbé:žęn -a -o prid. – zvít, ukrivljen,
vegast, neraven

zvonček gl. cingel

zvonik gl. turem

zvoniti, zvonec gl. zgoniti, zgonec

zvrhano gl. prekopato

žagarica || žà:γərca -e ž ed. – grozdje z drobnimi, gostimi, črnimi jagodami

žakelj || žá:kəlj -klja; -kljə m – vreča

žamanje || žá:mənje -a s ed. – žagarski odpadki pri robljenju desk

žandarmerija || žəndərməri:ja -e ž ed. – v času Avstro-Ogrske orožništvo

žarek gl. rancida

žarnica gl. pirna

žavbelj* || žá:ʋəlj -blja m ed. – žajbelj | ESSJ žajbelj

žavka* || žá:ʋka -e; -e ž – krastača | ESSJ; gl. tudi gnjarča, jožli

žbina* || žbí:na -e; -e ž – lupina, trd, suh ovoj plodov, sadov, jajca | gl. tudi bužina

žebelj gl. čevilj, glavač, šarloh, žerbilj

žebnati* || žəbná:tə -à:m nedov. – ekspr. poizvedovati, zasliševati

žebati || žəbrá:tə -à:m nedov. – polglasno moliti

žejfa* || žè:jfa -e; -e ž – milo

žejfati* || žè:jfətə -əm nedov. – militi, nanašati milo na kaj

žejfnica* || žè:jfəncə -e ž ed. – milnica, voda, v kateri je milo

žekno || žé:kno -a; -a s – odprtina pred kuriščem kmečke peči

železniški prag gl. švelar

želod || žəlò:t -da; -də m – hrast

ženba || žiəmba -e; -e ž – ženitovanje, ženitev

žendarm || žəndá:rəm -rma; -rmə m – v času Avstro-Ogrske orožnik | temljə so žəndá:rmə (z desnim kazalcem se obrišeš pod desno nosnico), temljə so žəndá:rmə (z levim kazalcem se obrišeš pod levo nosnico), tliə doʋ má:jo pa ərdé:jče rá:jde (z obema kazalcema potegneš od bokov navzdol po nogah): tako si lahko obrišeš nos, če nimaš roba

ženfandelc* || žənfá:ndəlc -a; -ə m – zajemalka | gl. tudi ševflja, žufangelc

ženikelj || žəni:kəlj -lna; -lnə m – avrikelj, jeglič

ženitev gl. ženba

žensko spolovilo gl. kuča, kučica, lulica

žentivnica* || žənti:wəncə -e ž ed. – regrat | gl. tudi kojščarica, modec, poljska solata

žepnica* || žəpləni:ca -e; -e ž – vžigalica (Log) | Plet., SSKJ žveplenica; gl. tudi cinkel, švejbel, švejbelc

žerbilj* || žərbil:j -a; -bljə: m – žebelj

žerjavica gl. meljava

žgrdola* || žγərdó:la -e; -e ž – preddverje, pokrit prostor pred cerkvijo

žica gl. čuvežen, čvežen, drot, ginternis, zajla

žimnica gl. štrmac

živa nit || ži:wa 'nət frazem – zelo tanka in dolga glista, ki živi v vodi, gordius aquaticus

živčnej || ži:ʋčnəš -ža; -žə m – ekspr. zelo siten človek

živinski sejem gl. raduna

život || ži'wət žiwé:ta; žiwé:tə m – telo, trup | gl. tudi leben

živživičen* || ži:ʋžibi:čən -živí:čna -o prid. – zelo, popolnoma podoben po zunanosti ali značaju: *je ži:ʋživi:čna má:ma*

žlajf* || žlá:jf -a; -ə m – zavora | IT

žlajfati* || žlá:jfətə -əm nedov. – zavirati | IT

žlajfniti* || žlá:jfəntə -fnəm dov. – ekspr. vreči (ob tla), zagnati (Čezsoča)

žlak¹ || ž'lek žlá:ka; žlá:kə m – **1.** kap, naglo prenehanje delovanja življenjsko pomembnih organov; **2.** kazen

žlak^{2*} || 'žlek žlá:ka m ed. – domači okoliš: *wá:ca je šlá: wəŋ_z žlá:ka* > ovca je zašla z zanoj namenjenega mesta na pašniku

žlako* || žlá:ko prisl. – zlahka, naenkrat, hitro (Bavšica): *se je žlá:ko pumú:zlo*

žleb gl. rina, solarja

žleht* || ž'leht neskl. prid. – **1.** poreden; **2.** nesramen, zloben | IT

žlejke* || žlè:jke -- ž mn. – **1.** preproste otroške sani; **2.** preproste drsalke

žlema* || žliéma -e; -e ž – sluzasto, žilavo maščobno tkivo pri kuhanem ali pečenem mesu: *tu məšù: je sà:ma žliéma*

žlemati || žliēmętę -ęm nedov. – čistiti, izpirati čreva za klobase

žlempati || žliēmętę -ęm nedov. – **1.** ekspr. piti v velikih požirkih; **2.** ekspr. veliko piti, npr. alkoholne pijače

žlempniti* || žliēmęntę -pnęm dov. – ekspr. pasti, telebniti

žlemporen || žlempuoreń -rna; -rne m – obrabljen, pošvedran čevelj (Bavšica)

žlempрге* || žliēmęręę žliēmęręh ž mn. – loputa, poklopna vrata v podu, stropu, ki navadno vodijo na podstrešje ali v klet | Plet. žlempрга

žleva* || žlięba -e; -e ž – slina | ESSJ šleva; gl. tudi šleva

žlevast* || žliębęst -a -o prid. – slinast

žlevi* || žliębi -bja; -bję m – slabš. kdor se slini gl. tudi šlevi

žleviti se* || žliębtę se -ęm se nedov. – sliniti se gl. tudi šleviti se

žlica gl. šobla

žljuf* || žljù:f -a m ed. – razkuhana hrana (Čezsoča)

žmah || ž'meh žmá:ha m ed. – priokus, navadno za postano, pokvarjeno hrano: *męsù: je žię mięlo ž'meh*

žmahten* || žmá:htęn -tna -o prid. – **1.** okusen; **2.** izbírčen | IT; 2. gl. tudi mevtek

žmalc* || žmá:ęc -a m ed. – raztopljena svinjska mast: *čúompe, ucà:rte tu žmà:ęęę* | Plet., ESSJ žmalec

žmire* || žmięre žmięr ž mn. – jed iz maslenih tropin in slane skute

žmitek || žmí:tęk -tka m ed. – nepravilno skisano mleko

žmorča || žmuoręa -e; -e ž – luža (Bavšica)

žnabla* || žná:bla -e; -e ž – ekspr. ustnica

žnidar || žní:dęr -ja; -ję m – krojač

žnora* || žnuóra -e; -e ž – balinišče

žnura* || žnú:ra -e; -e ž – vrvica

žocljati || žuocljętę -ęm nedov. – ekspr. srebati, počasi piti (Bavšica)

žoga gl. bala, covpra, kugla

žok* || 'žok žó:ka; žó:kę m – copata | gl. tudi čamp, potovfel, štepec

žokati || žuokętę -ęm nedov. – **1.** dregati; **2.** ekspr. dražiti; **3.** ekspr. vsiljivo spraševati

žokniti || žuokęntę -knęm dov. – **1.** dregniti; **2.** ekspr. z besedami prizadeti, vznemiriti koga: *sem ęa žuoknu lih ta, k_ni blu trięba* | 1. gl. tudi becniti, ducniti, štokniti

žolč || žù:č žú:ča m ed. – žolč | gl. tudi žvic

žoljati || žuoljętę -ęm nedov. – **1.** prati, mencati (za perilo); **2.** ekspr. popivati: *žię ud zjú:tro ęa žuoljęjo*

žolna gl. štokavnik

žrbada* || žęrbá:da -e ž ed. – kislá repa

žufangelc || žufà:ńęęc -a; -ę m – zajemalka | gl. tudi ševflja, ženfandelc

žula || žù:la -e; -e ž – duda, cucelj | gl. tudi cuzla

žuliti || žuli:tę žú:lęm nedov. – sesati, lizati: *žuli:tę pà:ęc al pa bumbò:n*

žulj || 'žolj žú:lja; žú:lję m – žulj

žumfit* || žumfi:t -da m ed. – strop

župa || žú:pa -e; -e ž – juha: *kęštrù:nęwa žú:pa, skù:tna žú:pa*

župan gl. špan

žužla* || žú:žla -e; -e ž – lopatica za prenašanje žerjavice in pepela | Plet. žužlja

žvajš* || žwà:js -a m ed. – nadležna mokrota (v čevljih): *je mó:kro ku žwà:js*

žvatera* || žwà:tęra -e; -e ž – služkinja, pomi-valka posode

žvejf* || žwě:jf -a m ed. – ožeto perilo: *ęęm mó:kra ku žwě:jf*

žvekast* || žwé:kęst -a -o v povedkovi rabi – ekspr. moker, lepljiv, npr. blato v čevljih: *je uęę žwé:kęsto*

žvekati || žwęká:tę žwé:kęm nedov. – **1.** žvečiti; **2.** ekspr. vedno vse izklepetati; **3.** drseti in dajati cmokanju podobne zvoke zaradi mokrote v čevljih (Bavšica)

žverca || žbięra -e ž ed. – ostanek tobaka v pipi: *sí:tęn ku žbięra*

žvic* || žwi:c -a m ed. – žolč: *mo je puóknu žwi:c*

žvižgovec || žwi:žęwuęc -uca; -ucę m – **1.** surov sir pred soljenjem in staranjem; **2.** sir slabe kakovosti

DODATEK

Neznano besedje s seznama Hinka Klavore

Hinko Klavora je v obsežnem rokopisu z naslovom *Čez drn in strn skozi življenje (Moji spomini)*¹ med drugim podal narodopisne in zgodovinske prispevke o bovški pokrajini, mednje pa je vključil tudi poglavje *Bovško narečje*. Preprostemu, laičnem opisu značilnosti bovškega govora je dodal seznam narečnega besedja. Komentiral (Klavora: 56–61) ga je takole: »Naš sedanji mladi rod že ne pozna več marsikakega izmed teh izrazov, onečastile pa so naš jezik razne nove tuje besede, posebno pa kletvice, kar vse je sad petindvajsetletnega fašističnega robstva.«² Večina besed z njegovega seznama je zajeta v tale slovar, nekatere pa so tudi knjižne in so zato izpuščene. Nekaterih besed oz. njihovih pomenov pa iz različnih razlogov ni bilo mogoče preveriti (neroden zapis, napake pri pretipkavanju rokopisa; morda je zapisovalec zaradi dolgoletnega bivanja zunaj domačega kraja kakšno besedo prinesel od drugod³ ali pa je katera izmed teh besed nekoč res živela na Bovškem, a je danes pozabljena). Da se kateri ne bi zgodila krivica, so natanko tako kot v tipkopisu (brez kakršnih koli posegov), zapisane tule.

akurat – saj res	ćuć – domač sir iz kislega mleka
andjeto – hodnik	do gebc [nečitljivo, morda do gebe] – v več-
asla – bolečina prehlajene rane	nost
becati – brcati	drtanati – uničiti, pokvariti
brevsati – režati	ece – kaj si rekel
brizgati – žvižgati na prste	farfeljni – sukanec, pšenični močnik
buošca – draga	fecau – jama za odpadke
buti – tepec	fecenateelj – žepni robec
cajnati – preizkušati	felelati – brezdelno pohajkovati
cedela – bonbon	fena – ponošen klobuk
crtljati – mehkužiti	figotati – razvajati
cure – moško spolovilo	fretati se – težko se preživljati
cviter – človek dvospolnik	fržmagati se – za malo se zdeti
čajati se – obotavljati se	gadra – cunjia
čućla – otroška igra s klintcem in trnačem	gel_ [zadnja črka ni vidna] – korenjak
ćaća – ded	genk – hodnik

¹ Prepis rokopisa obsega 524 tipkanih strani. Hrani ga Goriški muzej v Novi Gorici.

² Zapisovalec se v nadaljevanju razgovori o kletvicah: »Opustimo že te grde laške kletvice in vpeljimo rajši, če že moramo malo kleti, one že preizkušene iz nekdanjih starih časov, primerno prilagojene stopnji naše trenutne jeze, npr. 300 zlodjev, 3000 zlodjev, 300.000 zlodjev, 3 milijone in pol zlodjev, 300 zelenih in jetkovih zlodjev itd. Srpeničani, Žagarji in Ložani pa še one hude nekdanje kletvice: Ta slepa kokoš naj te cabne! Kačca te pikne! Svetga Frjana zgon te klenkne! De b' te srečju medved, kjer je nerbulj uezko! Vsi ostali prebivalci bovške deželice naj si pomagajo glede tega vsak na svoj način, samo da izginejo iz naše koline one grde: Dio porco! To grdo preklinjevanje nam ne dela nobene časti, spominja nas le na robstvo.«

³ Gl. *Primorski slovenski biografski leksikon* (Jevnikar 1982: 58).

Dodatek

ginja – prebrisanec
gleštati – pegovati
gmajnpotop – vesoljni potop
gmerati – večati se
gou – oklešček
goutnež – požrešnež
gverati – trajati
hiba – mlado drevesce
huncvet – ničvrednež
imeti v čep – imeti v dobro
jedlov – jelka
jevšati – tožiti
kajbca – ptičja past
kiblati – karambolirati pri balinanju
kolenle – krivonožec
komor – značaj
kompliček – konec
krivanju – hudobni angel
krunkla – bergla
lenofiniti – potepati se
majka – bluza
mavžna – malica
mejmeš – daj mir, miruj
muzca – vrsta jabolk
nagujsati – nahujskati
napajčati – nahujskati
nasajen – postaven, tudi razkačen
natep – naključje
natepati – slučajno pripetiti
ndenjati – imeti za malo
opudljati – ošteti
pašt – pojedina
pavka – velik boben
paze – plot, tudi pristrešek
petrih – sodček
plober – krivci za klobukom
ploter – mehur za tobak
pogerati – zahtevati
pogorelič – zelo zreli lešniki
pomedljati – zatajiti
poneglavna – prekomerno delovna
posajen – čokat
prhreniti – odreveneti
putrovka – vrsta jabolk
ročenca – sekirica za hišna dela
senjem – cerkveno proščenje
soldat – ciklamen
splatiti – razcepiti
srepinja in srepota – čudovito lepo
suplika – prošnja
ščrkanje – škripanje čevljev
škalabon – straniščna metlica
škant – gosli
šlegavec – hudoben jezik
šlekedranje – prvo detino govorjenje
šmajdek – gibčen
šouele – oven
špurgljev – izbirčen
šfehthi – stikati
štok – stožec sladkorja, tudi hlod
štrpon – zamašek
šundrati – če gospodinja skrivši nekaj skuha in
sama poje
talja – tnalce
tavcati – stopicati
terenterati – neumnosti govoriti
trc – korenjak
trcjola – zaščitni hlačni trak
turki – ciklamni
ueza – zelo ozka njivica
ušba – jelša
užanca – navada
v klemovs – vsevprek
vadla – obrekovalka, tudi mokra cunjia za či-
ščenje peči
vadlati – opravljati
vajdati – voditi, npr. sani
za drlaubnost – z dovoljenjem
zameledrati – zamuditi priložnost
zeljnica – tekočina pri kisanju zelja
zeselj – zdič
zgembuljen – zmečkan
zmedljati – zamešati koga v govoru
živec – vrabec

LITERATURA IN VIRI

- France BEZLAJ, 1977, 1982, 1995: *Etimološki slovar slovenskega jezika* 1–3 (A–J, K–O, P–S), Ljubljana: Mladinska knjiga.
- France BEZLAJ, 2005: *Etimološki slovar slovenskega jezika* 4 (Š–Ž), Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Helena ČUJEC - STRES, 1988: Slovar besed bovškega narečnega govora, v: *Pokrajina in ljudje na Bovškem*, ur. J. Kunaver, Ljubljana: Republiški koordinacijski odbor gibanja »Znanost mladini«, str. 133–171.
- Barbara IVANČIČ KUTIN 1998: *Bovški govor, fonetični zapis besedil: A-diplomsko delo*, mentorica V. Smole, Ljubljana. (Tipkopis).
- –, 2000: *Diferencialni slovar bovškega govora: Seminarska naloga pri predmetu Dialektologija – Zahodni govori*, mentorica V. Smole, Ljubljana. (Tipkopis.)
- –, 2005: *Kontekst in tekstura folklornih pripovedi na Bovškem: Doktorska disertacija*, mentorica M. Stanonik, Ljubljana. (Tipkopis.)
- Dušan JAKOMIN, 1995: *Narečni slovar Sv. Antona pri Kopru*, Trst: Škedenjski etnografski muzej.
- Martin JEVNIKAR (ur.), 1982: *Primorski slovenski biografski leksikon* 8, Gorica: Goriška Mohorjeva družba.
- Karmen KENDA-JEŽ, 2002: *Cerkljansko narečje: Teoretični model dialektološkega raziskovanja na zgledu besedišča in glasoslovja: Doktorska disertacija*, mentor T. Logar, Ljubljana. (Tipkopis.)
- Tine LOGAR, 1978: Konzonantni sistemi v slovenskih narečjih, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture* 14, Ljubljana.
- –, 1993: *Slovenska narečja*, Ljubljana: Mladinska knjiga.
- –, 1996: *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*, ur. Karmen Kenda-Jež, Ljubljana: ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša.
- Inga MIKLAVČIČ BREZIGAR, 1996: *Občina Tolmin: Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja – 20. stoletje*, Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Maks PLETERŠNIK, 1894–1895: *Slovensko-nemški slovar* 1–2 (A–O, P–Ž), Ljubljana: Knezoškofijstvo.
- –, 2006: *Slovensko-nemški slovar (1894–1895): Elektronska izdaja v 1.0.*, ur. M. Furlan – H. Dobrovoljc – H. Jazbec, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Jakob RIGLER, 1986: *Razprave o slovenskem jeziku*, ur. Franc Jakopin, Ljubljana: Slovenska matica.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*, Ljubljana: SAZU – DZS, 1994.
- Vera SMOLE, 2004: Nekaj resnic in zmot o narečjih v Sloveniji danes, v: *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem (Obdobja 22)*, Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, str. 321–330.
- Thesaurus der slowenischen Volkssprache in Kärnten* 1–4 (A- bis B-, C–dn, do–Fur, G–H), ur. Stanislaus Hafner – Erich Prunč, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1982, 1987, 1992, 1994 (Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Sonderpublikation).

Literatura in viri

Ivan TOMINEC, 1964: *Črnovrški dialekt: Kratka monografija in slovar*, Ljubljana: SAZU (Dela razreda za filološke in literarne vede 20).

Peter WEISS, 1998: *Slovar govorov Zadrebke doline med Gornjim Gradom in Nazarjani: Poskusni zvezek (A–H)*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Neobjavljeni seznami bovških narečnih besed

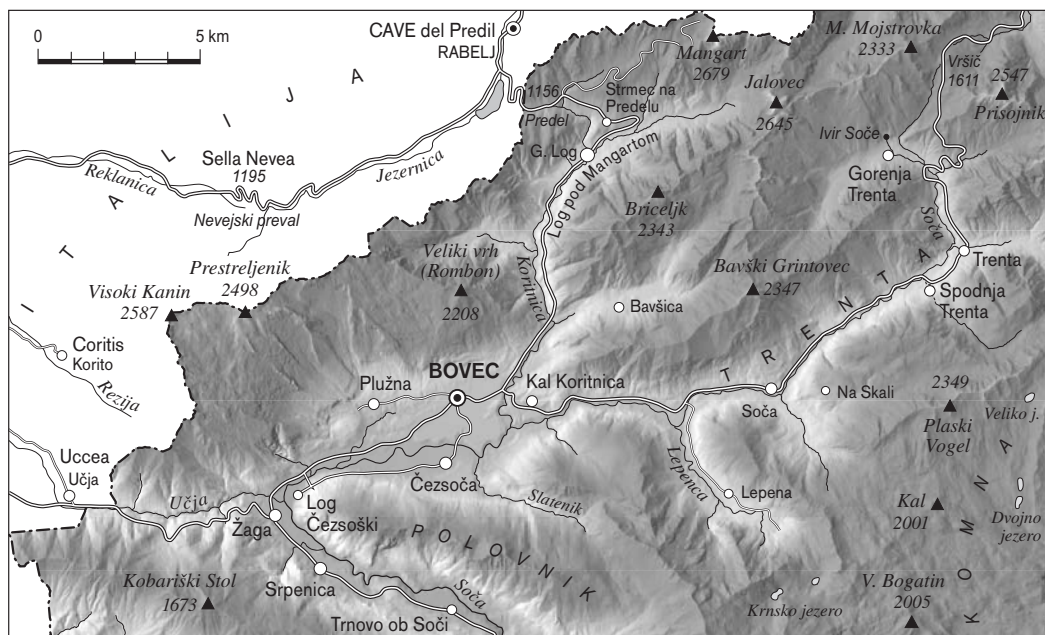
Vera ČERNUTA: seznam narečnih besed iz Bavšice in Loga pod Mangartom, Bavšica, brez naslova in datuma. (Rokopis, zvezek formata A5.)

Miran KLAVES - HLAČA (zbral in uredil): *Etnografsko-planinski tabor Trenta 94*, planinci OŠ Škofljica, člani PD Bovec, brez datuma. (Tipkopis.)

Hinko KLAVORA: *Čez drn in strn skozi življenje – Moji spomini*, Čezsoča, pribl. 1955–1960. (Prepis rokopisa, fotokopije, hrani Goriški muzej.)

Miloš ŠULIN: seznam bovških narečnih besed, Bovec, brez naslova in datuma. (Rokopis, fotokopije iz zvezka formata A5.)

Bovško

Iz recenzije:

Barbara Ivančič Kutin je slovar svojega domačega bovškega govora zasnovala pred desetletjem še kot študentka slovenistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Odtlej je njeno delo raslo tako s strokovnim delom razvijajoče se slovstvene folkloristke, kot tudi z zavzeto pomočjo njenih domačih in domačinov z Bovškega, ki so vsak na svoj način skušali dodati slovaropisni kamenček v spreminjajočem se, ne pa tudi izginjajočem mozaiku tega obsoškega govora. ... Da narečno slovaropisje ni lahko delo, se je avtorica tako kot že mnogi (predvsem ljubiteljski) zbiralci narečnega gradiva prepričala zlasti na zadnji stopnji nastajanja slovarja, ko je bilo treba zbrano narečno besedje urediti tudi po zahtevnih slovaropisnih načelih. Ker pravilno poknjžjenje zapisa narečnih iztočnic zahteva natančno poznavanje glasoslovnih in oblikoslovnih značilnosti zapisanega govora, je avtorica v uvodnem delu pripravila kratek opis bovškega govora in opozorila na nekatere krajevne različice. K boljšemu razumevanju zgradbe slovarja pa prispevajo še uvodna pojasnila o nekoliko poenostavljenem narečnem zapisu, o rabi slovničnih podatkov in slogovnih označevalnikov ter o zgradbi slovarskega gesla. ... V tem slovarju so zbrane predvsem tiste narečne besede z Bovškega, ki jih ni mogoče najti v slovarjih knjižnega jezika ali se njihov pomen v obeh zvrsteh razlikuje – skupaj skoraj 3000 iztočnic, ki z narečnim ponazarjalnim gradivom vred kljub nekaterim ne povsem dodelanim slovaropisnim rešitvam predstavljajo bogat vir ne le za nadaljnje jezikoslovno raziskovanje, ampak tudi za raziskovalce drugih strok, zlasti etnologe. Zagotovo pa se ga bodo razveselili domačini z Bovškega, saj jim je avtorica s svojim delom ohranila vsaj delček bogate kulturne dediščine.

dr. Jožica Škofic

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

Dialektološka sekcija

11,50 € (2.756 SIT)

ISBN 978-961-6568-92-0

9 789616 568920

<http://zalozba.zrc-sazu.si>